

C 18956

~~T A J N Ě~~
EV. ČÍS. 261

Stupeň utajení zrušen
RMO č. 22/1999.

VOJENSKÁ MYSL

5

1953

VYDÁVA MINISTERSTVO NÁRODNÍ OBRANY

OBSAH

Projev ministra národní obrany generála armády dr. Alexeje Čepičky k absolventům Pěchotního a Dělostřeleckého učiliště — nositelů Řádu republiky, dne 30. srpna 1953 3

Projev náčelníka generálního štábu generál-plukovníka Václava Kratochvíla k absolventům Vojenské akademie Klementa Gottwalda a Akademického zdokonalovacího kursu vyšších velitelů dne 18. září 1953 7

Vojensko-politická část

Major Krasický:
Bankrot agresivních plánů amerických imperialistů v Koreji 12

Operační umění a taktika

Generál-poručík Bohumír Lomský:
Zasazení druhého sledu armády a jeho zabezpečení v útočné operaci 31

Generál-major Miloslav Kukla:
Přeskupení vojsk 49

Podplukovník Josef Jindra:
Činnost velitele pěší divise po obdržení bojového úkolu pro útok 62

Podplukovník Jaroslav Šolc:
Materiální zabezpečení mechanizované divise v sestavě armádní rychlé skupiny 71

Plukovník Josef Ruda:
Velitelská popisná mapa a její využití ve vyšších vševojskových štábech 87

Operační a bojová příprava

Major Ján Husík:
Význam návyků v práci štábů 103

Informace o obsahu nových služebních knih a pomůcek 110

Informace o obsahu zahraničních vojenských odborných časopisů 113

Do čísla je vřito osm obrazových příloh na zvláštních nestránkovaných listech.

СОДЕРЖАНИЕ

Речь министра национальной обороны генерала армии д-р Алексея Чепички к офицерам окончившим Пехотное и Артиллерийское училище — носителей Ордена республики, 30 августа 1953 г. 3

Речь начальника генерального штаба генерал-полковника Вячеслава Краutoхвила к офицерам окончившим Военную академию имени Кlementa Готвальда и Академические курсы усовершенствования высшего начальствующего состава, 18 сентября 1953 7

Военно-политический отдел

Майор Красицкий:
Банкротство агрессивных планов американских империалистов в Корее 12

Оперативное искусство и тактика

Генерал-лейтенант Богумир Ломски:
Ввод второго эшелона армии и его обеспечение в наступательной операции 31

Генерал-майор Милослав Кукла:
Перегруппировка войск 49

Подполковник Иосиф Йиндра:
Действие командира стрелковой дивизии после получения боевой задачи к атаке 62

Подполковник Ярослав Шолц:
Материальное обеспечение механизированной дивизии в составе армейской подвижной группы 71

Полковник Иосиф Руда:
Командирская карта описания и ее использование в высших общевойсковых штабах 87

Оперативная и боевая подготовка

Майор Ян Гусик:
Значение навыков в работе штабов 103

Информации о содержании новых служебных книг и пособий 110

Информации о содержании иностранных военных специальных журналов 113

В номере вшито восемь рисунков — приложений на специальных нумерированных листах.

JEN PRO GENERÁLY A DŮSTOJNÍKY
ČS. ARMÁDY

VOJENSKÁ MYSL

*Casopis ministerstva národní obrany**

Ročník třetí

5

MINISTERSTVO NÁRODNÍ OBRANY

PRAHA 1953

WOMEN'S MYST

THE MYST OF WOMEN'S MYST

THE MYST OF WOMEN'S MYST

THE MYST OF WOMEN'S MYST

THE MYST OF WOMEN'S MYST

THE MYST OF WOMEN'S MYST

THE MYST OF WOMEN'S MYST

THE MYST OF WOMEN'S MYST

THE MYST OF WOMEN'S MYST

THE MYST OF WOMEN'S MYST

THE MYST OF WOMEN'S MYST

THE MYST OF WOMEN'S MYST

THE MYST OF WOMEN'S MYST

THE MYST OF WOMEN'S MYST

THE MYST OF WOMEN'S MYST

THE MYST OF WOMEN'S MYST

THE MYST OF WOMEN'S MYST

THE MYST OF WOMEN'S MYST

THE MYST OF WOMEN'S MYST

THE MYST OF WOMEN'S MYST

THE MYST OF WOMEN'S MYST

THE MYST OF WOMEN'S MYST

THE MYST OF WOMEN'S MYST

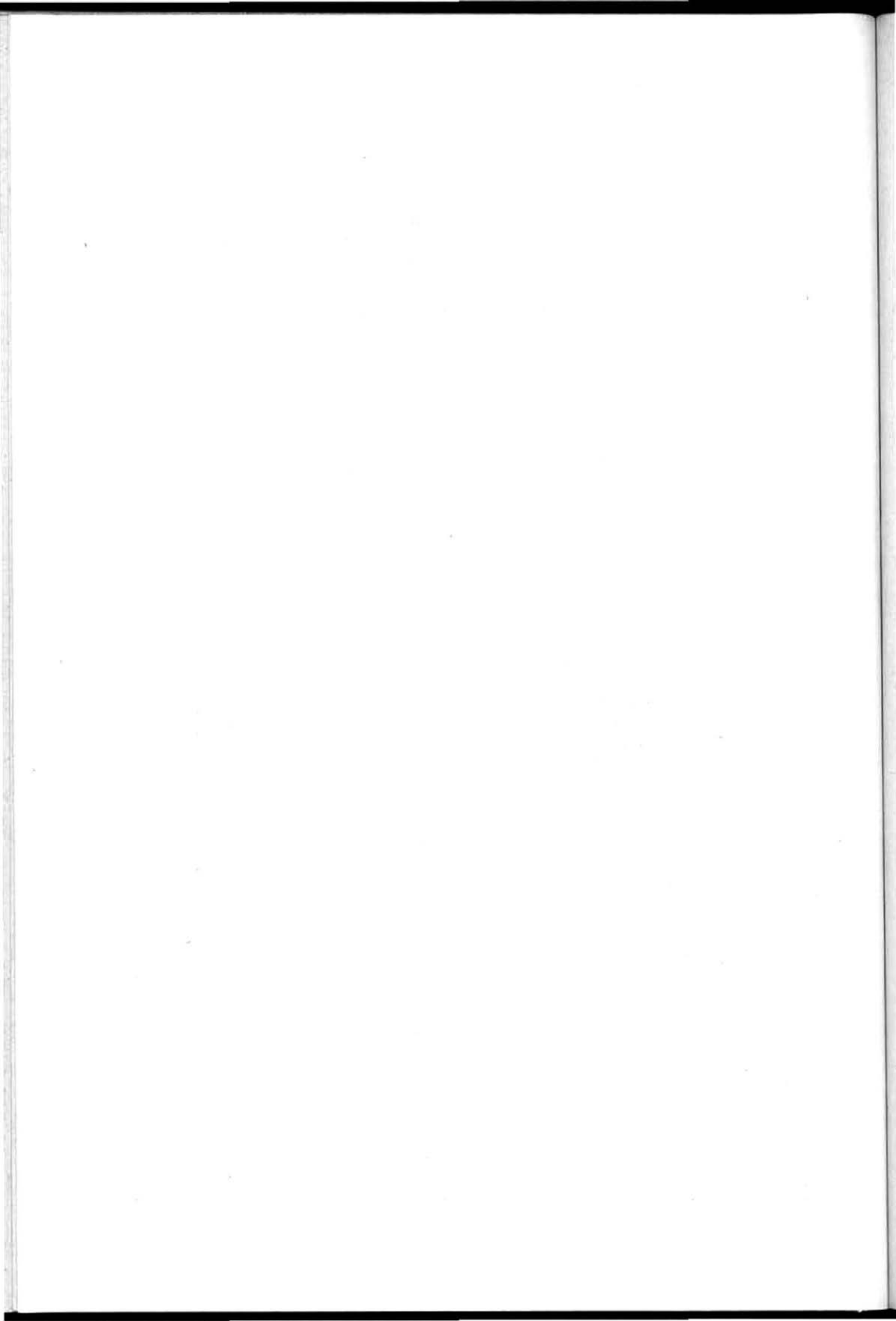

4. ŘÍJNA 1953

DEN ČESKOSLOVENSKÉ ARMÁDY

Ať žije náš vrchní velitel, prezident republiky

ANTONÍN ZÁPOTOCKÝ

**PROJEV MINISTRA NÁRODNÍ OBRANY GENERÁLA ARMÁDY
Dr. ALEXEJE ČEPIČKY K ABSOLVENTŮM PĚCHOTNÍHO A DĚLO-
STŘELECKÉHO UČILIŠTĚ — NOSITELŮ ŘÁDU REPUBLIKY,
PRONESENÝ V HRANICÍCH DNE 30. SRPNA 1953**

Soudruzi důstojníci,

zásluhou důsledné mírové politiky Sovětského svazu prožívá dnes lidstvo určité uvolnění napětí v mezinárodních vztazích. Agresivní válečné plány imperialistů narazily na tak velký odpor mírumilovných sil ve světě, že se jim nepodařilo prodlužovat déle válku v Koreji, ani v západní Evropě vytvořit nástupiště k otevřenému útoku proti Sovětskému svazu a zemím lidové demokracie. Mírovým úsilím všeho lidu bylo imperialistům zabráněno zahájit v době, jak zamýšleli, otevřený přepad mírumilovných národů.

Úspěchy světového mírového tábora neznamenají však, že boj o mír byl s konečnou platností vybojován. Nepřítel ani dnes se ještě nezřekl svých útočných cílů. Boj o zachování míru pokračuje.

Dějiny národů, nevyjímaje dějin našeho národa, nás učí, že doposud vždy byly slabé národy bity silnějšími, oloupeny o svobodu a samostatnost a vydrancovány. Slabost národa a státu přímo lákala silnějšího k útoku a přepadu. Dnes není žádným tajemstvím, že mocnou pobídkou k přepadení Československa Hitlerem byla právě slabost předmnichovského kapitalistického státu. Nemá-li být znovu ohrožena svoboda našeho lidu, samostatnost a nezávislost, nutno učinit všechno, aby náš lid a náš stát nikdy nebyl slabým. Z čeho roste síla státu?

Především z politického uvědomění a morálně politické jednoty lidu, hospodářské síly země a bojeschopnosti ozbrojených sil. S hrdostí možno prohlásit, že lidově demokratické Československo je dnes pevné a silné nejen svou vnitřní politickou jednotou a mohutným rozvojem svého hospodářství, ale i vojensky. Podle slov maršála Bulganina: „Československá armáda, která je dílem Klementa Gottwalda, vyrostla v dobře organisovanou a mohutnou sílu, vždy připravenou vystoupit na obranu své vlasti.“

V dalším boji za uchování míru má velký význam každý další pokrok v upevnění síly našeho státu. Je třeba pozorně sledovat chování a činy našich nepřátel. Je třeba vidět, že váleční agresori pokračují ve výstavbě válečných základů v různých částech světa, ve výrobě válečného materiálu a v obnově německého militarismu. Nikdo nemůže ani na okamžik zapochybovat, že obnova německého militarismu znamená bezprostřední ohrožení samostatného a nezávislého Československa a svobody našeho lidu. Obnovený německý militarismus není hrozbou jen pro náš mírumilovný lid, ale též pro mír v Evropě a v celém světě. Není proto divu, že úsilí amerických vládnoucích kruhů o obnovu německého militarismu naráží na rozhořčený odpor nejen u nás, ale ve světě vůbec a také v samotném západním Německu. Německý lid si uvědomuje, že nastoupení cesty obnovy německého militarismu nemůže ho dovést nikam jinam než k nové záhube, do níž ho přivedl Hitler. Proto se těší tak velké podpoře německého lidu

a všeho pokrokového lidstva návrh sovětské vlády, aby bylo vytvořeno jednotné demokratické mírumilovné Německo, které by odvrátilo nebezpečí válečné agrese a vytvořilo podmínky k upevnění trvalého míru. Pokud ovšem americké agresivní kruhy se upřímně a jednou provždy nevzdají svých útočných plánů proměnit západní Německo ve svou válečnou základnu, nelze oslabovat úsilí při budování obrany, která je schopna kdykoliv odvrátit nebezpečí hrozící našemu lidu ze západního Německa. Proto je třeba bojeschopnost naší lidové armády, o níž se hlavně opírá obrana naší vlasti, dále upevňovat.

Po vyřešení základních otázek, s nimiž byla spojena výstavba armády na základě sovětských zkušeností, byly vytvořeny hlavní předpoklady, aby úroveň bojové a politické přípravy mohla být krok za krokem zvyšována. Během posledních tří let nadšené práce celého velitelského sboru, na níž se podíleli jak starší vojenští odborníci, tak mladí velitelé, byly nashromážděny cenné zkušenosti, o něž nyní lze opírat úsilí o další pokrok v bojeschopnosti naší armády.

Především bude nutno zvýšit úroveň bojové a politické přípravy jednotlivce bojovníka, družstva, čety a setniny. Proč se právě o tomto úkolu zmiňuji? To proto, že se týká bezprostředně vás, z nichž většina bude pracovat ve funkci velitelů čet a setnin. Základní vojenské vzdělání, které jste právě skončili, vás vyzbrojilo vědomostmi natolik, abyste mohli úspěšně splnit program bojové a politické přípravy. Theoretické znalosti odborné a politické však samy o sobě nestačí. Vedle hlubokých odborných a politických znalostí a ovládnutí vojenského umění vyžaduje bojová a politická příprava od každého velitele schopnost jasného úsudku, širokého rozhledu a tvůrčí iniciativy.

V poměru k theoretickým znalostem je třeba se vystříhat dvou krajností. Jednou krajností je podceňování theoretických znalostí, projevující se někdy u mladých velitelů, kteří po opuštění učiliště nepokračují v prohlubování odborných i politických theoretických znalostí a v důsledku toho to, co se naučili, brzy zapominají. Druhá krajnost je přeceňování theoretických znalostí na úkor jejich správného používání v každodenní práci. Takové odtržení teorie od praxe nemůže přinést užitek ani věci, ani samému veliteli.

V úsilí o doplňování vašich znalostí budou vám nápomocny zejména vojenské řády, jestliže denodenně v nich budete hledat poučení a neučiníte žádné rozhodnutí v bojové a politické přípravě, aniž byste do nich nahlédli. Ve vojenských řádech naší armády jsou uloženy bojové zkušenosti nejmodernější a nejslavnější armády světa, Sovětské armády. Ve vojenských řádech naší armády je uloženo nejpokrokovější vojenské umění a věda, sovětské vojenské umění a sovětská vojenská věda. Čím více se budete ve své práci o vojenské řády opírat, tím větších úspěchů dosáhnete v bojové a politické přípravě vojsk. Každodenní ověřování si vlastních znalostí ve vojenských řádech proto dává veliteli jistotu, že jeho rozhodnutí jsou vždy správná.

Po příchodu k jednotce bude vám jistě poskytnuta všestranná pomoc a podpora vašich nadřízených velitelů, kteří zodpovídají za vaši výchovu. Bude ovšem také záležet na vás, do jaké míry budete sami této pomoci a podpory zkušených velitelů využívat.

Na co je třeba zvlášť položit důraz, abyste dosáhli ve své funkci co nejdříve dobrých výsledků? Na prvním místě je třeba všestranně se seznámit se svěřenou jednotkou, poznat vlastnosti a schopnosti každého podřízeného, dobře se seznámit s poměry a navázat co nejužší spojení s politic-

kými orgány, stranickou a mládežnickou organizací. Bez hluboké znalosti poměrů a lidí nelze řešit správně otázky bojové a politické přípravy. Je třeba vystříhat se všeho, co by vás vzdalovalo bezprostředního řízení bojové a politické přípravy u vaší jednotky. Vaší významnou služební povinností bude každodenní péče o výchovu příslušníků jednotky a neustálé zdokonalování jejich bojového umění. Nejde jen o formální výchovu. Výchova, která není opřena o starostlivou péči o vojáka, která není opřena o lásku k pracujícímu člověku, zůstane hluchá a nepřinese dobré ovoce. Kde velitel nepečuje o výživu, o ubytování, o kulturní potřeby, o tělovýchovu a sport, tam nemohou být vytvořeny základní podmínky k vysoce náročné bojové a politické přípravě. Jen otcovská péče o vojáka otevírá dvěře k vysoké náročnosti ve výcviku. Nemůže být ani řeči o úspěšné výchově tam, kde osobní příklad a vzor velitele není pilířem výchovy. Každý velitel má být pro podřízené vzorem svou vytrvalostí, bezvadným chováním a přesným plněním řádů, předpisů, rozkazů a nařízení.

Velký vliv na rozvíjení výchovy má správné používání kázeňské pravomoci. Výchova se daří tomu veliteli, který vždy je vůči svým podřízeným spravedlivým a nenechá bez zákroku ani jeden přestupek podřízených, který přísně stíhá provinilé a odměňuje ty, kteří jsou toho hodni, za prokázanou houževnatost, vynikající hrdinské činy a vzorný výkon služby.

Život armády a tedy i každého jejího příslušníka se opírá o vojenské řády, předpisy, rozkazy a nařízení. Také vy budete v mezích své velitelské pravomoci vydávat rozkazy a nařízení. Rozkaz v armádě má platnost zákona. Rozkaz musí být splněn bez odmluv, přesně a včas. O rozkazu nelze diskutovat a rozkaz nelze kritizovat. Proto má nesmírný význam pro provádění bojové a politické přípravy i pro autoritu velitele, aby rozkazy a nařízení byly vždy správné. Vyhnout se omylům, nedostatkům a chybám v rozkazech a nařízeních lze jen tehdy, jestliže přípravě rozkazu nebo nařízení je věnována vždy největší péče velitele, který vyčerpá všechny možnosti, aby si včas opatřil správné podklady ke svému rozhodnutí. Rozkazy, vydané bez řádné přípravy a ukvapeně, jsou zpravidla kusé a často i nesprávné. Každý velitel před vydáním rozkazu je povinen přezkoumat všechna fakta, o která svá rozhodnutí opírá, opřít své rozhodnutí o hlubokou znalost věci i lidí. Již v přípravném údobí je nutno úzce spolupracovat s politickými orgány, se stranickou a mládežnickou organizací, aby s jejich pomocí bylo zabezpečeno správné splnění rozkazu nebo nařízení. Má tedy být rozkaz nebo nařízení výslednicí velmi pečlivé a hluboké analýsy příslušné otázky, při čemž je také předvídáno, v jakých poměrech bude rozkaz nebo nařízení uskutečňováno. Plný úspěch bude mít jen ten velitel, který si zajistí nejen správné podklady k rozhodnutí, ale který předvídá, na jaké překážky narazí, a včas učiní opatření, aby všechny překážky při plnění rozkazu mohly být překonány. Jen věci neznalí lidé mohou se dívat na nařizovací moc velitele v armádě jako na lehkou záležitost, která nevyžaduje ani vzdělání, ani úsilí. Takoví lidé vidí jen vydaný rozkaz a pomíjejí přípravnou tvůrčí práci, která musí předcházet, aby rozkaz správně řešil daný úkol. To je ovšem názor nesprávný. Samo vydání rozkazu je výslednicí nejvyšší odpovědné a tvůrčí činnosti velitele.

Nastoupením do funkce velitelů budete plně odpovídat ve smyslu svých služebních povinností za bojovou a mobilizační pohotovost, za materiální a kulturní zabezpečení svěřené jednotky, za bojovou a politickou přípravu, výchovu a vojenskou kázeň příslušníků jednotky. Plnění tak rozsáhlého úkolu, zejména na začátku, nebude snadné. Bude nutno přemáhat řadu překážek a obtíží. Vaši představení a celý vojenský kolektiv vám poskytnou

při překonávání překážek účinnou podporu. Nikdo nemůže však tento boj s obtížemi vybojovat za vás. Vojenský život není lehký a vyžaduje mužů dobře a všestranně připravených, odhodlaných splnit úkol i v nejtěžších podmínkách. Pracující lid vám důvěruje a je přesvědčen, že tak, jak vyrůstají mezi naší mládeží hrdinové práce, vyrostou i z vás velitelé — hrdinové naší lidové armády.

Při posilování obranyschopnosti naší vlasti čeká nás ještě jeden významný úkol. Naše mladá vlastenecká organizace — Svaz pro spolupráci s armádou — dosáhla v branné přípravě a výchově značných úspěchů. Její členská základna v krátké době značně vzrostla. Zejména naše mládež prokazuje veliký zájem o brannou přípravu a výchovu. Má-li být zajištěn další rozvoj činnosti Svazu pro spolupráci s armádou, je třeba vyslat příslušníky naší armády, aby jako organizátoři a instruktoři pomáhali při provádění branné výchovy a přípravy. Obracím se s výzvou nejen na vás, mladé velitele, ale na všechny důstojníky a generály naší armády, na všechny poddůstojníky v aktivní službě i v záloze, na všechny příslušníky armády, aby se účastnili činnosti v organizacích Svazu pro spolupráci s armádou a přispěli tak k dalšímu upevnění a rozšíření branné přípravy a výchovy. Rovněž výbory žen by měly navázat nejužší spolupráci s orgány Svazu pro spolupráci s armádou a ženy našich důstojníků by se měly aktivní činností podílet na práci Svazarmu.

Dosavadní vývoj poměrů potvrdil správnost všech opatření při zajišťování obranyschopnosti země. Posílením bojeschopnosti naší armády byla upevněna síla našeho státu a tím také mírového tábora. Odstranění vojenské slabosti stalo se významnou překážkou k uskutečnění válečných plánů našich nepřátel. V zájmu klidného a pokojného života, v zájmu obrany míru, v zájmu ochrany socialistického budování našeho státu náš lid ani dnes neochabne ve svém úsilí, aby dále upevňoval bojovou sílu své armády a obranyschopnost země.

Zdar naší lidové armádě, která věrně ochraňuje svobodu svého lidu, samostatnost a nezávislost své rodné vlasti!

Ať žije Svaz sovětských socialistických republik, jeho hrdinná Sovětská armáda a Komunistická strana Sovětského svazu — náš vzor a naše moudrá učitelka!

Ať žije předseda sovětské vlády soudruh Malenkov!

Ať žije organizátorka všech našich úspěchů a vítězství — naše slavná Komunistická strana Československa!

Sláva vrchnímu veliteli naší lidové armády — prezidentu republiky, soudruhu Antonínu Zápotockému!

Soudruzi důstojníci!

Blahopřeji vám k úspěšnému absolvování vojenského učiliště a ke jmenování poručíky československé armády. Vaší velitelské činnosti přeji mnoho úspěchů!

**PROJEV NÁČELNÍKA GENERÁLNÍHO ŠTÁBU
GENERÁL-PLUKOVNÍKA VÁCLAVA KRATOCHVÍLA
K ABSOLVENTŮM VOJENSKÉ AKADEMIE KLEMENTA GOTTWALDA
A AKADEMICKÉHO ZDOKONALOVACÍHO KURSU
VYŠŠÍCH VELITELŮ DNE 18. ZÁŘÍ 1953**

Soudruhu ministře, soudruzi generálové a důstojníci!

Posluchači třetích ročníků vševojskové a týlové fakulty Vojenské akademie Klementa Gottwalda a Akademického zdokonalovacího kursu vyšších velitelů končí dnes po vykonaných státních zkouškách své vysokoškolské vojenské studium. Po ukončení theoretického školení opouštějí Vojenskou akademii, aby se zařadili mezi pracovníky různých štábů a mezi velitele jednotek naší armády.

Při této, pro vás tak slavnostní příležitosti, se obracím k vám, soudruzi důstojníci — absolventi Vojenské akademie a Akademického zdokonalovacího kursu. Při ukončení studia na Vojenské akademii Klementa Gottwalda a při obdržení diplomu a čestného odznaku o ukončení tohoto studia prožíváte událost, která zůstane ve vašem služebním životě trvale významnou událostí. Absolvování Vojenské akademie je v průběhu vaší vojenské služby mezníkem, který určuje vaši další práci na základě schopností a způsobilostí, které jste při svém studiu prokázali. Po ukončení vysokoškolského theoretického školení vstoupíte do praktického života, abyste provedli jiné zkoušky — to znamená — abyste dokázali, jak dovedete získané theoretické vědomosti uplatňovat na svých pracovištích v různých štábech a na velitelských místech.

V historii Vojenské akademie po osvobození naší vlasti slavnou Sovětskou armádou je III. ročník Vojenské akademie prvním ročníkem absolventů, kteří prošli plným tříletým školením. Potřeba nových kádrů ve štábech a na velitelských místech, které svou politickou i odbornou hodnotou zaručují úspěšné budování naší armády tak, aby byla spolehlivou záštitou naší lidově demokratické vlasti a socialistických vymožeností, však vedla k tomu, že mnozí z vás byli povoláni přímo do druhého ročníku akademie. To vyžadovalo nejen od vás, ale též od vašich profesorů mimořádného úsilí ke splnění učebních cílů a programů.

Závěry komisí při státních zkouškách, které jste právě absolvovali, dokazují, že jste daného času pro studium dobře využívali a že jste stanovenou látku bezpečně zvládli. Rád konstatuji, že váš celkový prospěch jak z taktiky vševojskové, druhů vojsk a týlu, tak i z politických věd je v průměru dobrý. Vědomosti, které jste získali studiem na Vojenské akademii za pomoci svých profesorů, jsou však jen základem pro vaši budoucí praktickou práci. Je nutno, abyste na tomto základě stavěli dále, abyste své odborné vojenské i politické vzdělání prohlubovali a rozvíjeli dalším studiem a sebevzděláním.

Při zkouškách jste prokázali, že své dobré theoretické vědomosti nedovedete ještě dobře aplikovat na praktických příkladech. A vás po

odchodu z akademie očekává v převážné většině výhradně praktická štábní a velitelská služba. Bude tedy nutno, abyste se ve své příští službě usilovně učili užívat svých vědomostí v praxi, neboť znalost teorie bez umění užívat svých vědomostí v praxi je pro vojáka a zejména pro velitele a štábního důstojníka bezcenná. Po absolvování akademie vám tedy nastává nové učení — nová škola, škola praktického vedení a praktické štábní služby.

Jaké budou hlavní úkoly ve vaší další práci?

Naše armáda je tvrdým a pevným nástrojem naší dělnické třídy, je silná proto, že je vysoce morálně a politicky vyspělá, vyzbrojená skvělou bojovou technikou a výtečně bojově připravena. Pevnost obrany naší vlasti spočívá v tom, že k její obraně jsou pohotoví noví lidé, jejichž srdce planou láskou k naší krásné vlasti, lidé nadšení pro věc budování socialismu a štěstí v naší zemi a pro věc míru. Vy, soudruzi důstojníci, budete po absolvování Vojenské akademie ustanoveni na důležité velitelské i štábní funkce v naší armádě. Diplom o absolvování Vojenské akademie a odznak, který jste dostali, vás bude označovat jako vojáky, kteří dostali průpravu na vysoké vojenské škole pro zvlášť důležitou a odpovědnou práci. Absolvováním Vojenské akademie Klementa Gottwalda na sebe berete závazek, že důvěru našeho lidu, naší dělnické třídy, naší slavné komunistické strany a vlády a vrchního velitele čs. branné moci soudruha presidenta Zápotockého nikdy nezklamete, že jim zůstanete vždy a za všech okolností věrni a že svou službu budete vykonávat s vynaložením všech sil, všech svých schopností a vůle, bez ohledu na čas a osobní pohodlí.

Naše armáda, jako bojový nástroj dělnické třídy a záštita míru, potřebuje tvrdé vojáky, cele oddané svému povolání a hluboce přesvědčené o správnosti cesty, po které jdou naše národy pod vedením Komunistické strany Československa a soudruha Zápotockého vpřed k socialismu. Vy, soudruzi, jako budoucí velitelé a důstojníci štábů, musíte být vzorem vojáků, jaké chce mít naše dělnická třída. Byli jste pečlivě vybráni pro školení na Vojenské akademii v předpokladu, že splníte všechny požadavky naší dělnické třídy a požadavky armády.

Dnešní doba se vyznačuje určitým uvolněním mezinárodního napětí v důsledku toho, že národům tábora míru a masám pracujícího lidu v kapitalistických státech pod vedením SSSR se podařilo dosáhnout příměří ve válce v Koreji. To však neznamená, že můžeme polevit ve své bdělosti a ostražitosti při ochraně budování socialismu a všech jeho vymožeností v naší vlasti. Odesílání nových amerických vojenských jednotek i jednotek vasalů Ameriky do Koreje svědčí o tom, že západní kapitalisté se nevzdali svých zákeřných snah proti dosažení míru. Rovněž výsledky teroristických voleb v západním Německu svědčí o tom, že kapitalističtí váleční štváči — bez ohledu na důrazné volání nejširších mas pracujícího lidu západního i východního Německa po sjednocení země — trvají na jejím rozdělení, aby si udrželi základnu západního Německa jako východiště útoku proti SSSR a zemím lidové demokracie. Sjednocení mírumilovného, demokratického, svobodného Německa, zbaveného vlivu západokapitalistických válečných štváčů podle návrhu vlády SSSR, je výsledkem násilných a bezprávných voleb v západním Německu vážně ohroženo. Proto je nutno trvale udržovat na vysokém stupni bdělosti a ostražitosti proti všem škůdcům ve výstavbě socialismu a míru. Proto je také nutno bedlivě prověřovat hodnotu lidí, kteří stojí na odpovědných a vedoucích místech. Vy, soudruzi, jako budoucí důstojníci

štábů a velitelé, budete na velmi odpovědných místech a proto vaše práce a celá hodnota bude také přísně posuzována.

Buďte si vědomi jednoho, souduruzi: patří již nenávratně minulosti doba, kdy důstojník t. zv. generálního štábu předmnichovské čs. armády — jako její privilegovaný příslušník, se vyznačoval tím, že kromě zvláštních výlozek na límci a odznaku na blůze měl zvláštní povýšené chování a zkrácenou pracovní dobu. Dnešní doba vysokého pracovního tempa při budování naší armády žádá obětavou a vysoce kvalitní práci. Při usilovném budování naší armády — zejména od převzetí funkce ministra národní obrany soudruhem generálem armády Čepíčkou 26. 4. 1950 — jsou úkoly zmnohonásobeny. Každý jednotlivec — a zejména na velitelských a štábních místech — má velký význam. Spolehliví a schopní důstojníci jsou vyzvedáni na odpovědnější a vyšší místa. Darmošlap — příživník v armádě, stejně jako v občanském životě, nemá místa.

Dnes, kdy vstupujete do praktického života ve štábech a na velitelských, si znovu uvědomte význam a funkci štábu na všech stupních velitelství. Uvědomte si také, jaké vlastnosti má mít důstojník štábu. Stejně jako zmizel v naší armádě pověstný typ t. zv. „důstojníka generálního štábu“ předmnichovské republiky, zmizelo i tehdejší pojetí funkce štábu. Definitivně a navždycky jsme zavrhlí toto bývalé rakousko-francouzsko-německé pojetí významu a funkce štábů, kdy velitel rozhodoval o bojových akcích a operacích podle své intuice, kdy každá operace byla věcí rizika či válečného štěstí. Jak známo, tato Klausewitzova válečná filosofie, kterou tradovali i Hitlerovi poražení generálové, je dnes dychtivě přejímána vojevůdci Walstreetu.

Naše nové pojetí významu a funkce štábu je pojetím sovětským, vy-pěstovaným bohatými zkušenostmi slavné Sovětské armády, počínaje občanskou válkou proti interventům, válkou s Finskem, fašistickým Německem a Japonskem.

Podle tohoto pojetí je štáb organizačním, řídicím a kontrolním orgánem velitele — je jeho hlavním pomocníkem. Bez dobrého štábu by velitel nemohl velet podřízeným vojskům bohatě vybaveným různou technikou. Při dnešním způsobu vedení boje a operace, kdy se situace na bojišti vlivem množství techniky rychle mění, je potřebí rychlých, přesných a pevných rozhodnutí. Štáb musí být proto naprosto sladěným orgánem velitele, který organizuje a zajišťuje nepřetržité velení jednotkám a nese za to plnou odpovědnost.

Štáb pod řízením náčelníka štábu organizuje a plánuje každou bojovou akci a operaci. Přípravuje podklady pro rozhodnutí velitele tím, že organizuje průzkum a zajištění, shromažďuje, studuje a zpracovává zprávy o nepříteli, o vlastních jednotkách a o terénu v prostoru činnosti podřízených jednotek i u sousedů. Zabezpečuje a organizuje nepřetržitou součinnost nejen se sousedy, ale též mezi vlastními jednotkami, mezi různými druhy vojsk, mezi štáby, a to jak s nadřízeným štábem, tak i se štáby podřízených jednotek, se štáby druhů vojsk a se štáby sousedů. Štáb organizuje spojení a velení. Vydává přípravné rozkazy, zpracovává rozhodnutí velitele v bojový nebo operační rozkaz, doručuje ho vykonavatelům a kontroluje přesné a včasné jeho plnění. Hlásí vlastní situaci nadřízenému štábu, informuje podřízené štáby a sousedy. Organizuje službu týlu a řídí jeho práci. Vede evidenci osob, koní, dopravních prostředků a všech druhů materiálu a stará se o je-

jich včasné doplňování. Štáb vlastní jednotky řídí činnost štábů podřízených jednotek.

Štáb musí být vzorem organisovanosti, přesnosti a hbitosti v práci. Čím štáb přesněji pracuje, tím více bude zajištěna včasnost velitelova rozhodnutí.

Neopřetržitě studium situace, stálé spojení s jednotkami, sousedy a s nadřízenými štáby je základní podmínkou práce štábu.

Velitelé a důstojníci štábu musí být vzorem jiným důstojníkům a vojákům. Musí výborně znát povahu a způsob soudobého boje a operace a musí umět provádět práce štábu odborně, přesně a rychle.

Podle tohoto pojetí významu a funkce štábu, k němuž dospěla vítězná Sovětská armáda bohatými zkušenostmi, neexistují v přípravě a provedení boje a operace žádné náhody. Vedení operace není otázkou rizika nebo štěstí velitele. V souhlase s marxisticko-leninskou vědou a podle stalinských zásad o vedení války má každý válečný proces své jasné příčiny, průběh i následky a vyplývá z pevné zákonitosti. Výsledek války závisí na pěti známých, trvale působících faktorech, které geniální vojevůdce generalissimus Stalin položil do základů sovětské vojenské vědy.

Soudruzi důstojníci! Je nutno, — a žádám to od vás jménem armádního velení — abyste si při absolvování Vojenské akademie hluboce vštíplili v paměť zásady pro práci ve štábech, abyste měli jasnou a správnou představu o tom, jaký má být důstojník štábu naší lidově demokratické armády. Jedině tak budete moci plnit správně všechny své úkoly, které vás čekají. Jedině tak budete štábními důstojníky a veliteli, jaké chce mít náš pracující lid a jaké potřebuje naše armáda.

Buďte si vědomi toho, že budujeme svou armádu proto, aby byla spolehlivou a nedobytnou záštitou budování socialismu v naší vlasti proti všem útokům a že za výsledky své práce ručíme našemu lidu, Komunistické straně Československa, vládě a vrchnímu veliteli čs. branné moci — prezidentu republiky soudruhu Zápotockému.

Buďte si vědomi toho, že ve spojení s Sovětským svazem a s jeho slavnou a neporazitelnou armádou — naší osvoboditelkou, a ve spojení s ostatními lidově demokratickými státy mírového bloku představujeme obrovskou sílu, která má mnohonásobnou převahu nad válečnými štváči a rušiteli mírového budování.

Rozvoj a výstavba naší krásné vlasti vyžaduje na všech pracovních úsecích celé lidi, hluboce přesvědčené o správnosti naší cesty, politicky naprosto spolehlivé a vysoce uvědomělé. Budování naší armády to žádá i od vás — a především od vás jako odpovědných velitelů a důstojníků štábů.

Při své budoucí práci udržujte trvalý styk s Vojenskou akademií, která vám dala pevné základy theoretických znalostí odborně vojenských i politických. Tím upevníte dobrou tradici Vojenské akademie, která pevně vykročila ke školení štábních a velitelských kádrů podle sovětského vzoru. Vojenská akademie vám může být i při vaší budoucí práci kdykoliv významně nápomocna. Buďte hrdi na to, že jste mohli absolvovat vysokou vojenskou školu, která podle rozhodnutí prezidenta republiky soudruha Zápotockého nese čestné jméno „Vojenská akademie Klementa Gottwalda“, jméno našeho nezapomenutelného prvního dělnického prezidenta a vrchního velitele.

Plňte čestně všechny své úkoly, budete plnit jeho odkaz v budování a obraně naší vlasti.

Soudruzi důstojníci — absolventi Vojenské akademie!

Blahopřeji vám k dosaženým výsledkům při studiu. Děkuji náčelníkovi Vojenské akademie soudruhu generál-plukovníkovi Papouškovi, jeho zástupcům a všem profesorům za práci, kterou věnovali vašemu školení.

Ať žije naše armáda — pevná záštita míru a budovatelské práce našich národů!

Sláva Sovětské armádě — naší osvoboditelce!

Ať žije slavná KSC, bojový předvoj naší dělnické třídy!

Ať žije naše vláda, moudře a pevně řídící budování socialismu v naší vlasti!

Ať žije prezident republiky a vrchní velitel čs. branné moci — soudruh Antonín Zápotocký!

Ať žije předseda rady ministrů SSSR — soudruh Malenkov!

VOJENSKO-POLITICKÁ ČÁST

BANKROT AGRESIVNÍCH PLÁNŮ AMERICKÝCH IMPERIALISTŮ V KOREJI

Major Bohuslav Krasický

Dne 27. července t. r. bylo podepsáno příměří v Koreji. Po více než třech letech zločinně vedené války zůstala vojska největší průmyslové velmoci kapitalistického světa v prostoru 38. rovnoběžky, odkud před třemi lety vyrazila k útoku proti lidově demokratické republice severní Koreje.

Americkým imperialistům se nepodařilo dosáhnout svých dalekosáhlých cílů: dobýt celé Koreje, vytvořit na asijské pevnině široké předmostí k útoku proti Sovětskému svazu a lidové Číně. Hrdinný odpor a boj korejského lidu a čínských lidových dobrovolníků překazil jejich plány. Imperialisté byli donuceni přistoupit na podmínky příměří. Význam těchto faktů je nesmírný. Uzavření příměří je proto velikým vítězstvím slavných korejských a čínských bojovníků, je vítězstvím mírové politiky Sovětského svazu a všech mírových sil celého světa.

Zprávu o uzavření příměří přijalo lidstvo s uspokojením a radostí. Americká „politika síly“ utrpěla těžkou porážku. Naskytá se nám nyní příležitost ukázat na některé výrazné znaky této agrese, na příčiny, které vedly k bankrotu agresivních plánů amerických imperialistů v Koreji, které vedly k porážce těch sil, které válku vyvolaly.

Ke splnění tohoto úkolu bude účelné rozdělit celou válku v Koreji na dvě hlavní vývojová období. První sahá do zásahu čínských dobrovolníků a vyhnání interventů ze severní části Koreje, druhé do uzavření příměří. Uvnitř každého tohoto období je možno sledovat ještě určitá údobí, která mají mnohé charakteristické rysy.

I

Na válku v Koreji je nutno pohlížet v souvislosti s celkovou vývojovou linií amerického imperialismu. Agrese v Koreji je jednou z řady válek, které USA vedly na rozšíření svého území, za dobytí nových zdrojů surovin, nových trhů, za nové sféry vývozu kapitálu. Přestože se americký imperialismus vyvíjel za podmínek do jisté míry svérázných, šel stejně krvavou a loupeživou cestou jako jiné kapitalistické velmoci. Hlásání všelijakých teorií „výlučnosti“ amerického imperialismu, jeho „pokojného“ bezkrisového mírového vývoje je vědomým obelháváním, jakého jsou schopni jen zkorumpovaní američtí žurnalisté nebo pseudovědci.

Zvláštní úlohu ve vývoji amerického imperialismu měly dvě světové války, které umožnily USA enormně rozvinout průmyslový potenciál, takže USA předběhly jiné země imperialistického tábora. Již před první

světovou válkou předstihly USA Velkou Britannií a Německo. V letech 1913 až 1929 vzrostla průmyslová výroba Spojených států o 70%. Roku 1928 byl celkový objem výroby USA vyšší než objem výroby celé Evropy. Válka změnila Spojené státy ze zadlužené země v nejbohatší věřitelskou zemi světa. Když USA vstoupily do války, byly dlužny Evropě 4½ miliardy dolarů, po válce byla dlužna Evropa USA 10 miliard dolarů jen ve válečných půjčkách. Od r. 1914 do r. 1929 vyvezly USA kapitálu v částce 27 miliard dolarů. Od r. 1919 do r. 1930 stoupla hodnota majetku Spojených Států v cizině bez státních dluhů přibližně ze 7 na 17 miliard dolarů. Během 15 let vzrůstal majetek USA v cizině asi o 700 milionů ročně.

Avšak průmysl USA, který během první světové války vzrostl, neměl po válce zajištěn dostatečný vnitřní trh pro odbyt svých výrobků. Projevil se ostře vnitřní rozpor kapitalismu mezi přebujelou výrobní kapacitou a relativně úzkým trhem, a tento rozpor se stal základem snah amerického imperialismu o světové panství. Již v srpnu 1917 konstatoval VI. sjezd bolševické strany toto: „Na scéně se objevil nový imperialistický gigant a nápadník na světovou nadvládu — Amerika“ [VKS(b) v resolucích a usneseních, r. sv. 1, str. 253]; od této doby znatelně zesilují snahy amerických imperialistů o světové panství a myšlenka světové vlády se stala osou vnitřní i zahraniční politiky USA.

Také druhá světová válka měla podobný průběh a jen ještě zesílila tuto vývojovou tendenci amerického imperialismu.

Podle údajů úřadu pro válečnou výrobu vzrostl celkový objem výroby od r. 1939 do r. 1944 skoro o 120%. Americká průmyslová kapacita se zvýšila o nové továrny a zařízení v hodnotě přes 25 miliard dolarů, výrobní kapacita stoupla v celku nejméně o 40%, produktivita práce při výrobě válečného materiálu za dobu od prosince 1942 do dubna 1944 rovněž stoupla, a to o 30%—35%.

Také druhá světová válka popohnala opět vývoj amerického kapitalismu daleko dopředu před ostatní kapitalistické země.

Avšak i tu se opakuje ten významný rys charakteristický již pro ekonomiku USA za první světové války; rozbujelý výrobní aparát orientovaný za války na výrobu válečného materiálu, rozbujelý právě proto, že mu válka poskytla rezsáhlé možnosti trhů, ocitá se najednou po skončení války v koncích, klesá poptávka po válečném materiálu, trhy se užijí, výroba se ucpává, zboží se stává neprodejným, vzniká krise. Neprodejnost zboží se projevuje nejen ve válečném materiálu, ale i ve spotřebním zboží, které nenalézá odbyt, poněvadž velká část kapitalistických zemí a jejich obyvatelstva je válkou ožebračena a nemůže spotřebovat vše, co bylo za války vyrobeno.

Kromě toho se světový trh kapitalismu po druhé světové válce zúžil o země, v nichž byly zřízeny lidové demokratické režimy, a později blokáda trhu těchto zemí přispěla k rozpadu světového trhu ve dva paralelní trhy, stojící proti sobě, takže možnost odbytů zboží je pro USA neobyčejně ztížena.

To přivádí americký imperialismus k zostřené krizi.

Obě světové války napomohly v značné míře rozvinout a rozšířit výrobní aparát USA, poskytly americkým monopolistům možnost vysokých zisků, válečné konjunktury způsobily obrovskou koncentraci kapitálu v rukou amerických monopolistů i jejich zbohatnutí. USA se dostaly do čela světového imperialismu. Tato fakta přivádějí americké monopolisty k úsilí o dobytí světové nadvlády. Jediným prostředkem

a cestou k dosažení světové hegemonie je nová, třetí světová válka, která má poskytnout americkému kapitalismu další možnosti rozvoje. Tak se válka stává prostředkem k boji za maximální zisky, za světové panství. Již Marx pravil: „Kapitál se bojí ztráty zisku nebo příliš malého zisku, jako příroda se bojí prázdnoty. Jakmile má však zajištěn dostatečný zisk, stává se kapitál odvážným. Zajistíte 10% a kapitál je připraven k jakémukoli použití. Při 20% ožívuje, při 50% je zřejmě ochoten srazit si hlavu, při 100% šlape veškeré lidské zákony, při 300% pak není takového zločinu, který by neriskoval třeba pod trestem šibenice.“

Války se staly neoddělitelnou součástí amerického imperialismu. Tuto skutečnost měl na mysli s. Stalin, když pravil, že „ve Spojených státech severoamerických, Anglii a stejně ve Francii jsou agresivní síly, které žijí po válce. Potřebují novou válku, aby mohly shrabovat nadměrné zisky, aby mohly olupovat jiné země. Jsou to miliardáři, kteří pohlíží na válku jako na výnosný obchod přinášející kolosální zisky.“

Válka v Koreji odhalila před tvář celého světa agresivní, loupežnou podstatu amerického imperialismu. Není první v řadě loupežných válek, které vyvolal a které ještě chystá. To uznávají sami imperialisté. Jeden z nich, Mac Mahon, prohlásil toto: „Korejská válka je čtvrtým dosud nejkrvavějším konfliktem v amerických dějinách. Za rok věnovaly na ni USA více mužů a dolarů než na revoluční války a na válku v roce 1812 s Mexikem a se Španělskem dohromady!“

Tato válka ukázala také řadu nových podstatných znaků svědčících o vnitřní slabosti, zchátralosti a úpadkovosti amerického imperialismu. Poskytla mnoho poučení pro celé pokrokové protimperialistické hnutí.

Rozpoutání války v Koreji — přímý důsledek agresivní politiky USA

Korea lákala americké imperialisty svou strategickou polohou i bohatstvím už v minulém století. Roku 1871 bombardovaly americké válečné lodi po prvé korejské pobřeží. Našly si záminku „v obraně loďní posádky proti nebezpečí pirátství“. Roku 1882 vyměnily USA čtyři exteritoriální přístavy v Koreji za „příslib dobrých služeb proti nepřátelskému chování některých třetích velmocí“ (Japonsko), ale roku 1905 uznaly tajnou smlouvou anexi Koreje Japonskem za příslib volné ruky Američanům na Filipínách. Od té doby až do roku 1945 drželo Japonsko Koreu a USA souostroví Filipínské. Po skončení druhé světové války v září 1945 vstoupili na korejskou půdu vojáci dvou velmocí: na severu jednotky Sovětského svazu, na jihu válečné síly USA. Mezi oběma vládami byla uzavřena dohoda, že 38. rovnoběžka bude předběžným administrativním rozhrančením až do konečného rozřešení korejské otázky. Za tři měsíce byla pak v Moskvě uzavřena dohoda tří, mezi Sovětským svazem, USA a Velkou Británií, která se pak přistoupením Číny změnila v dohodu čtyř, a v té bylo usneseno, že „bude vytvořena sjednocená, nezávislá a demokratická Korea“. K tomu účelu byla ustanovena smíšená sovětsko-americká komise, která měla za úkol navázat styk s korejskými demokratickými organizacemi, vytvořit z jejich zástupců jednotnou korejskou vládu, která by uskutečnila státní nezávislost Koreje. Tato moskevská dohoda, uzavřená v prosinci roku 1945, je fakticky jedinou právní základnou k projednávání korejské otázky. Na této základně měla být otázka sjednocení Koreje také vyřešena. Mohlo by se tak stát, kdyby se USA nerozhodly zahodit

tuto dohodu, jako zahodily jiné dohody a smlouvy uzavřené s SSSR, sabotovat činnost ustavené komise a pokračovat ve své dobrodružné politice v Asii.

Tak zanedlouho po konferenci začali američtí imperialisté upírat demokratickým organisacím na severu i na jihu Koreje právo spolupůsobit při ustavení jednotné demokratické vlády. Zahájili rozsáhlou podlou perzekuci demokratických organisací s cílem vyřadit je z účasti i z rozhodování o dalším osudu země, znemožnit její sjednocení, o které usilovaly pracující masy. Zcela proti smyslu dohody vytvořili roku 1948 místo jedné vlády pro celou Koreu separátní vládu pro Jižní Koreu v čele s americkým fašistou a japonským špiónem Li Syn Manem. Tak se Jižní Korea stala rezervací amerického imperialismu, objektem vykořisťování amerických monopolů. V Jižní Koreji dosadily USA vojenskou missi, skládající se z 500 členů, která počala připravovat půdu k provedení vojenské intervence proti Severní Koreji. Američané postupně, pod vedením svých důstojníků a generálů, jihokorejskou armádu vyzbrojili a začali provádět konkrétní přípravy k rozpoutání občanské války, aby tak měli pro jihokorejskou armádu záminku k napadení Korejské lidové republiky. Zosnovali a prováděli řadu provokací proti Severní Koreji, která v zájmu obrany a uhájení svobody korejského lidu a nezávislosti lidové demokratické republiky ustavila a vycvičila svou armádu a stála připravena na stráž.

Od 19. června 1950 do vypuknutí konfliktu museli Severokorejci odrazit 1270 útoků Jihokorejců na hraniční čáře. Dne 19. června 1950 podalo presidium Národního shromáždění Korejské lidové demokratické republiky návrh na vypracování společné ústavy a vypsání celokorejských voleb. Bylo příliš zřejmé, že americkému imperialismu hrozilo nebezpečí vyhoštění z území Koreje, že vytvoření jednotné demokratické korejské republiky zkříží další plány amerického imperialismu na Dálném Východě. Takovému nebezpečí museli američtí imperialisté čelit. Proto se v červnu 1950 objevili v Seulu zástupci amerických monopolů, John Foster Dulles, později šéf generálního štábu USA Omar Bradley a L. Johnson, ministr války USA, aby dali pokyn k zahájení agrese. Rozpoutání bojů 25. června 1950 na 38. rovnoběžce, které se stalo záminkou k americké intervenci, mělo za cíl znemožnit vytvoření jednotné demokratické Koreje podle moskevské dohody. Tento útok proti lidově demokratické Koreji byl dlouho připravován a Li Syn Man, najatý Američany k tomuto úkolu, se tím chvástal dávno předtím, než k útoku došlo.

Nebylo těžké zjistit pravé záměry amerického imperialismu, neboť brzy se naskytl veřejnému mínění dostatek faktů o přípravách USA k válce v Koreji, které dodnes nikdo z oficiálních osobností USA nemohl vyvrátit a popřít. A nejen to. Agrese v Koreji časově souvisí s agresí na ostrově Tajvanu, přestože ustanovení konference v Káhiře z 1. prosince 1944 praví výslovně: „Všechny oblasti, které byly Japonskem uloupeny Číně, jako Mandžusko, Formosa (Tajvan) a ostrovy Pescadorské, budou vráceny Čínské republice.“ Také tato dohoda nebyla dodržena.

Naproti tomu chvástavý generál Mac Arthur vyhlásil: „Žádáme Formosu (Tajvan) a řetěz ostrovů od Aleut až k Marianám, protože tamodtud ovládáme svými leteckými silami všechny asijské přístavy od Vladivostoku až po Singapur.“ Tak Korea a Tajvan jsou jen dva články řetězu intervencí a agresí, které byly v programu agresivní politiky USA. Americkým imperialistům jde o trhy a zdroje surovin

v Koreji, Číně, Japonsku, Malajsku, jde jim o nové rozdělení světa a podmanění si koloniálních národů, jde jim o hospodářské podrobení a zotročení národů obývajících veliký asijský kontinent, jde jim o izolaci a vojenskou porážku Sovětského svazu a o dobytí panství nad celým světem. V tomto boji převzal americký imperialismus vedoucí úlohu. Proto nutno považovat válku v Koreji za záměrný a připravený akt agresivní politiky amerických imperialistů, za prokazatelný válečný zločin.

Z četných faktů je zřejmé, že k rozpoutání války v Koreji byly učiněny rozsáhlé, předem promyšlené přípravy, že šlo o celou jednotnou strategickou a taktickou linii imperialistické politiky, přizpůsobenou podmínkám, které nastaly v průběhu druhé světové války a brzy po ní. Není bez zajímavosti, že obdobnou taktiku volí američtí imperialisté také v Německu.

II

První období korejského konfliktu obsahuje tyto významné události:

- a) zahájení agrese jihokorejskými vojsky,
- b) zasazení amerických jednotek pod vlajkou OSN,
- c) pomoc čínských dobrovolníků,
- d) stabilisace fronty na 38. rovnoběžce.

Agresivní taktiku válečné politiky amerických imperialistů ilustrují v tomto období tato fakta:

1. K útoku na Korejskou lidově demokratickou republiku byly nasazeny nejprve oddíly Jihokorejců pod Li Syn Manovým vedením.

2. Útok Jihokorejců byl maskován tvrzením, že útok podnikly síly lidově demokratické Koreje, a proto prý USA nabídly své síly na „pomoc“ Jižní Koreji.

3. Celá agrese byla vydávána za policejní akci OSN, aby tak byly zamaskovány skutečné cíle amerických imperialistů v Koreji, a tak bylo OSN zneužito jako nástroje agresivní politiky USA.

4. Byla nasazena americká vojska, která měla rozhodnout osud války ve prospěch USA.

Jak vidět, šlo v podstatě o zamaskování útočníka při provedení agrese a o využití cizích sil k dosažení strategických cílů amerických imperialistů. Tak chtěli američtí imperialisté oklamat světové veřejné mínění, aby byli kryti před soudem lidstva. Proto tvrdili, že útočníky byly ozbrojené síly lidově demokratické Koreje a že oni jen poskytovali šlechetnou pomoc napadeným. Proto také usilovali o to, vtáhnout do konfliktu ostatní partnery OSN, jako své podřízené spojníky, kteří jim měli dát legitimaci k intervenci. Na základě takto připravené situace chtěli nasadit své vlastní síly a rozhodnout převahou své techniky a zbraní válku ve svůj prospěch; porazit síly lidově demokratické Koreje a jako vítěz diktovat podmínky kapitulace a v celé Koreji zřídit diktátorský režim krvavého zrádce korejského národa Li Syn Mana. Takto si představovali počátek konfliktu. V další fázi očekávali, že bude do války vtažena lidová Čína, po případě Sovětský svaz, že se USA podaří zorganizovat blok kapitalistických států k intervenci v Číně i proti Sovětskému svazu. Domnívali se, že vnutí světu novou válku, v které k velké radosti amerických válečných kefasů bude strádat celý svět a v které oni budou shrabovat zisky a dobudou světovlády. Takové byly chorobné výpočty těchto „strategů“ spekulujících na použití atomových, bakteriologických a jiných zbraní masového vraždění.

lidí, kterým chtěli nepochybně svěřit hlavní slovo. Takové byly tedy plány. Svědčí o nich tato fakta:

Dne 25. června 1950 podnikly Li Syn Manovy oddíly ozbrojený vpád přes hranice lidové Koreje ve směru na Kumchön a Cerwon. Pronikly za 38. rovnoběžku, avšak lidová armáda demokratické republiky, která stála na stráži, odrazila všechny útoky a jala se pohotově útočníka pronásledovat. A již od prvního dne bylo patrné, že celé toto zločinné dílo drží v rukou američtí váleční štváči a že vše bylo zosnováno na jejich pokyn.

Prezident Truman vydal Mac Arthurovi rozkaz dodat jihokorejské loutkové vládě další zbraně a kongres USA odhlasoval 50 milionů dolarů jako pomoc Li Syn Manovi. 27. června 1950 vydal Truman rozkaz letectvým a námořním jednotkám poskytnout Li Syn Manovi vojenskou pomoc. Zároveň vydal rozkaz 7. americké flotile, aby „zabránila útoku na Tajvan“, což bylo jen rozkazem k okupaci části čínského území americkými vojenskými jednotkami. Tak byly na Tajvanu vytvořeny strategické zálohy, stejně tak jako na území Japonska, Filipín a p. K těmto činům nebyla americká vláda pověřena OSN, naopak OSN byla postavena před hotová fakta. Mac Arthur vyslal letecké a námořní jednotky do Jižní Koreje, aby tam zahájily operace na souši i ve vzduchu. Bylo zřejmé, že nejde o občanskou válku v Koreji, o vnitřní záležitost Koreje, nýbrž o agresivní akt války, záměrně připravený a prováděný ozbrojenými silami USA. K nim se brzy přidala Velká Británie, která jednak byla USA donucena, jednak spekulovala na upevnění svého neutěšeného postavení. 27. června 1950 přijala Rada bezpečnosti OSN nezákonnou resoluci, v níž žádala státy OSN, aby vyslaly ozbrojenou pomoc loutkové vládě Jižní Koreje. A to jen proto, aby zamaskovala přímý podíl USA při intervenci. USA chtěly tak dodatečně dosáhnout souhlasu pro svůj agresivní postup. Když potom 4. července 1950 uveřejnil Sovětský svaz své prohlášení, v kterém nazývá tento konflikt pravým jménem, t. j. „americkou ozbrojenou intervencí“, přijala Rada bezpečnosti 7. července další resoluci, podle které začaly americké intervenční armády vystupovat v Koreji pod vlajkou OSN.

Tak zneužily USA Organizace spojených národů k tomu, aby její vlajkou zamaskovaly svou agresi. Na tomto příkladě možno ukázat, jak USA degradovaly OSN na nástroj své agresivní politiky, jak to správně charakterisoval soudruh Stalin slovy, „že OSN je organizací pro Američany, která funguje podle potřeb amerických agresorů“. Na jedné straně měla být agrese USA v Koreji líčena jako obranný boj Jihokorejců a na druhé straně jako mezinárodní obrana míru. Pod takovou lží měla být pohřbena nezvratná historická fakta o vině USA na rozpoutání války v Koreji. Zatím hnaly jednotky demokratické Koreje Li Syn Manovy oddíly i nasazené jednotky interventů k jihu. Je fakt, že by Li Syn Manovy oddíly, vedené a vycvičené americkými důstojníky, byly bývaly brzy likvidovány, kdyby na půdě Koreje nebyly nasazeny americké jednotky, které tam měly plnit úkoly k dosažení strategického cíle, dobytí Severní Koreje. Proto je první údobí války v Koreji, sahající do poloviny září 1950, charakterisováno rychlým postupem vojsk demokratické Koreje. V tomto období byla rozvíjena široce založená mírová ofensiva. Sovětský svaz a lidová Čína odhalovaly úmysly amerických imperialistů v Koreji. Již v červenci 1950 se obrátil Pandit Nehru na J. V. Stalina s návrhem na mírové upravení korejské

otázky. Soudruh Stalin tuto mírovou iniciativu přivítal a vyslovil požadavek, aby otázka Koreje byla řešena prostřednictvím Rady bezpečnosti za účasti zástupců pěti velmocí, mezi nimi lidové Číny a za pozvání zástupce Korejské lidové demokratické republiky. Avšak tato mírová iniciativa byla odmítnuta. USA se rozhodly pokračovat v agresi, nechtěly připustit obnovení jednání Rady bezpečnosti o válce v Koreji na základě Charty OSN. Truman požádal v červenci kongres o schválení nových 10 miliard dolarů na válku v Koreji (celý rozpočet tehdy činil 42 miliard dolarů) a provedl mobilisaci záložníků Národní gardy. Byl zorganizován nástup amerických jednotek do Koreje a prováděn široký útok proti národům Asie, které měly být zastrašeny vojenskou mašinerií USA a hrozbou použití atomové pumy. W. Churchill vyzýval tehdy: „Shod'te atomovou pumu, než bude pozdě!“ Gen. Eisenhower prohlásil: „Uvažujeme o použití atomové pumy v Koreji.“

Bývalý ministr Velké Britannie Sir Duff Cooper rozumoval: „Jaký je v tom rozdíl, jestliže jedinou atomovou pumou zabijeme 200 000 lidí, nebo jestliže stejný počet zabijeme velkým počtem obyčejných pum?“ Válečná hysterie, zastrašování a vydírání hrozbou atomové války doprovázelo nasazení amerických jednotek.

V průběhu tohoto údobí postupu vojsk interventů bylo světovému veřejnému mínění zřejmé, že jde již nikoli o vnitřní záležitost Koreje, nýbrž o široce rozvinutou imperialistickou intervenci proti Koreji, o uskutečnění rozsáhlých strategických plánů v Asii. Nasazení intervenčních jednotek ve velké přesile a masové použití válečné techniky dokumentovalo právě úmysly amerického imperialismu.

Při tom se intervenční vojska dostala na počátku listopadu až k hranicím Mandžuska. A tu se stalo něco, co mělo neobyčejný význam pro další vedení války v Koreji a má nesmírný význam pro všechny malé národy, které sousedí s Čínou nebo SSSR a s nimi přátelsky spolupracují. Demokratické strany Číny vydaly prohlášení, v němž zdůrazňují, že čínský lid je odhodlán postavit se na odpor americké agresi a pomoci Koreji v boji proti útočníku. V tomto svolání se mimo jiné pravilo: „Zachránit svého souseda znamená zachránit sebe. Abychom ubránili svou vlast, musíme pomoci korejskému lidu.“ Čínský lidový výbor obrany světového míru a boje proti americké agresi se postavil do čela hnutí na pomoc Koreji. Tu se američtí imperialisté střetli s novou mocí. Pomoc čínských dobrovolníků změnila v podstatě situaci. Mac Arthur hodnotil tehdy zasazení 200 000 čínských dobrovolníků slovy: „Stojíme před úplně novou válkou.“

Čínští dobrovolníci společně s vojsky lidové armády Koreje zatlačili jednotky interventů až k 38. rovnoběžce. Jednotkám interventů byla přehrazena cesta na sever. Jednotky čínských dobrovolníků a lidové armády Koreje vytvořily pevnou hráz, fronta se stabilizovala přibližně na 38. rovnoběžce. Od té doby až do konce války se interventům nepodařilo prolomit obranu lidové severokorejské armády a čínských dobrovolníků a uvést frontu do pohybu. Tu je začátek krachu plánů amerických imperialistů na dobytí Severní Koreje.

Nadarmo se pokoušeli američtí imperialisté organisovat a podnikat další ofensivy. Po každé byli krvavě odrazeni. Válka v Koreji byla takto silou hrdinně bojující lidové armády Koreje a čínských dobrovolníků lokalisována. Tato lokalisace, která byla americkým imperialistům vnucena hrdinnou korejskou lidovou armádou a hrdinnými čínskými dobrovolníky, znamenala zásadní obrat v celé válce. Válka uvázla v „slepé uličce“, a než si to intervenční plně uvědomili, měli za

sebou řadu těžkých porážek. Bylo jasné, že již tehdy bylo o válce v Koreji rozhodnuto. Avšak američtí „stratégové“ tomu pořád ještě nemohli uvěřit. Na počátku prosince prohlásil Truman na tiskové konferenci, že se USA nehodlají vzdát svého poslání v Koreji a že uvažují o použití atomové pumy proti Číně, bude-li to nutné. Mohutným hnutím odporu byl donucen tento svůj výrok odvolat. Světové veřejné mínění rozhodně protestovalo proti těmto úmyslům. Pod tlakem veřejného mínění a všeobecného rozhořčení museli se těchto lidojedských úmyslů vzdát. Ale ani tyto drzé vyhrůžky na situaci nic nezměnily. Když byly intervenční armády definitivně vyhnány téměř z celé Severní Koreje, „New Statesman and Nation“ napsal: „V Koreji se zhroutila celé struktura americké zahraniční politiky.“ Na tuto skutečnost odpověděly USA vyhlášením t. zv. „stavu národní pohotovosti“ a zvětšením počtu ozbrojených sil na 3½ milionů mužů.

Naproti tomu se rozvíjel boj na obranu míru jak na půdě světového mírového hnutí, tak na půdě OSN, kde Sovětský svaz důsledně odhaloval intriky imperialistů, směřující k rozpoutání světové války. Na počátku února 1951 podal Ču En Laj prohlášení proti nezákonným usnesením OSN namířeným proti Čínské lidové republice. Byly odhalovány zločiny interventů v Koreji a v Číně. V únoru 1951 pronesl J. V. Stalin známá proslulá slova: „Mír bude zachován a upevněn, vezme-li lid věc zachování míru do svých rukou a bude-li ji hájit do konce. Válka se může stát nevyhnutelnou, jestliže se podněcovatelům války podaří opřít si lži lidové masy, oklamat je a zavléci do nové války.“ V duchu těchto slov se rozvinula široká, nikdy nebývalá celosvětová kampaň boje za zachování míru. V tomto období probíhala mobilisace lidových mas k boji za mír, odhalovaly se příčiny války v Koreji a lidé na celém světě se seznamovali s podstatou drzé loupeže amerických imperialistů. Na faktech poznali záludnost a zločinnost amerického imperialismu. Hněv a nenávist zachvátily národy Asie, které spatřovaly v hrdinném boji lidu Koreje a Číny symbol svého vlastního boje za osvobození.

V letních měsících roku 1951 nabyla kampaň takové síly, že návrh sovětského delegáta Malika na uzavření příměří nemohl být již zamítnut. Vhodnost tohoto návrhu podtrhla zejména skutečnost řady vojenských porážek vojsk interventů. Všechny jejich akce proniknout znovu na sever, prolomit hráz obrany ztroskotaly. Vojska USA a satelitů utrpěla těžké ztráty. Po těchto neúspěších byl nakonec vrchní velitel intervenčních sil generál Mac Arthur z Koreje odvolán.

Co se ukázalo již v tomto prvním období války v Koreji? Jaké závěry je možno činit?

1. Přestože američtí imperialisté nasadili všechny své možné síly, vyzkoušeli všechny druhy vojsk a nejnovější způsoby války a použili všech svých prostředků politických a ekonomických, nedosáhli ve válce v Koreji svého strategického cíle. Na korejském konfliktu je vidět, jak dobrodružné politice amerických imperialistů odpovídají i dobrodružné válečné cíle. Ukázalo se, že plány na dobytí Koreje a Asie jsou nereálné, jsou nad síly amerických imperialistů. Trefně to vyjádřil s. Malenkov ve své řeči na zasedání Nejvyššího sovětu dne 8. srpna t. r.: „Šli stříhat vlnu a vrátili se ostříhání.“

Američtí imperialisté podcenili své protivníky a přecenili své vlastní síly. Jejich strategické plány likvidovat Korejskou lidově demokratickou republiku rychlým „Blitzkriegem“ zcela ztroskotaly. Nepodařilo se jim podrobit korejský národ a nahnat asijským národům strach

z vojenské síly Spojených států. Bankrot těchto agresivních plánů v Koreji znamenal bankrot celé jejich politiky v Asii. Skončily definitivně doby, kdy si mohli imperialisté s malými zeměmi nakládat jak chtěli. Tak opět zkrachovala koncepce bleskové války. Mythus vojenské všemohoucnosti Spojených států se zhroutil.

2. Ukázalo se, že síla, odvaha, houževnatost a bezměrné masové hrdinství korejských ozbrojených sil, partyzánů a všeho lidu i šlechtitná pomoc čínských dobrovolníků dovedly odrazit po zuby ozbrojeného nepřitele, který se neštilil užít nejzločinnějších prostředků války. Prokázalo se nezvratně, že i malá země provádějící mírovou politiku vnitřní i zahraniční, opírající se o pomoc a přátelství světového demokratického tábora, vedeného nepřemožitelným Sovětským svazem, bojující odhodlaně za svou samostatnost a nezávislost, je neporazitelná. Tento fakt si uvědomují národy Asie, odtud vzrůstá jejich odhodlaný odpor proti vykořisťovatelské „politice síly“ Spojených států. Tento fakt má nesmírný historický význam pro všechny malé země a národy na asijské a evropské pevnině.

3. Každá agrese podnikaná velkými státy proti malým národům a státům, která má přirozeně vždy povahu útočné války, bude před světovým veřejným míněním nutně odhalena, neboť existuje Sovětský svaz, země lidové demokracie a světové mírové hnutí, opírající se o demokratické síly všech národů a požívající ve světě neobyčejné autority. Tyto mocné síly odhalují světovému veřejnému mínění pravdu a znemožňují opředení lidových mas sítě lži a jejich zavlečení do nové války. Tak je dána možnost odhalovat útočníky, strůjce válek. Dále existují určité normy mezinárodního práva, přijaté za druhé světové války velmocemi i všemi demokratickými státy, které určují skutkovou podstatu válečných zločinů i odpovědnost za ně. Takové zločiny byly již definovány, souzeny a trestány mezinárodním soudním tribunálem v Norimberku. Existují smlouvy uzavřené mezi velmocemi, v nichž byly obsaženy zásady, podle nichž je možno žít v míru se všemi národy světa. Sovětský svaz v čele demokratických států se plným právem dožaduje, aby tyto závazky byly plněny Spojenými státy, Velkou Británií i Francií.

Když Velká Británie a USA přijaly v srpnu 1941 „Atlantickou chartu“, prohlásily v této deklaraci slavnostně, že „nemají v úmyslu hledat ani teritoriální, ani nějaké jiné rozšíření moci“. Tato deklarace zároveň přiznává „všem národům právo vyvolit si tu vládní formu, pod níž chtějí žít“. Slibuje dále „dalekosáhlou spolupráci všech národů v hospodářské oblasti“. Tyto dvě velmoci se v osmém bodě deklarace zřekly používat násilí, aby „se ulevilo všem mírumilovným národům v tíživém břemeni zbrojení. Půjde tedy o návrat k této linii politiky. Nic jiného Sovětský svaz nepožaduje, než aby velmoci v čele s USA tyto závazky plnily.

4. Mírumilovné národy poznaly na válce v Koreji, jak USA chtějí zneužívat OSN k svým agresivním cílům. Spojené státy ukázaly názorně všemu lidstvu, kde končí jejich politika diktátu v OSN. Celý svět viděl, jak byla do války v Koreji zapražena OSN, jak byla její vlajka dána do čela amerických vojsk a jak se pod touto vlajkou děly nejhrůznější masakry, hromadné bombardování a vypalování země. Postup orgánů OSN byl naprosto nezákonný, odporující zásadám stanoveným v Atlantické chartě. Štít OSN měl sjednat beztrestnost páchaných zločinů. Zneužití OSN k zamaskování válečných zločinů amerických imperialistů ukazuje na jedné straně jejich strach z trestu před svědomím lidstva, na druhé straně hanebnou prodejnost těch vlád, které jsou

v jejich žoldu a které se ukázaly povolnými nástroji v organizaci Spojených národů při zakrývání jejich zločinů. Prospělo míru, že jejich snahy zneužívat OSN byly ve válce v Koreji plně odhaleny.

5. Ukázalo se, že koncepce amerických imperialistů bojovat cizíma rukama, budovat a zapřahovat armády cizích národů pro své dobytčácké strategické cíle je falešná. Vojska Li Syn Mana se neukázala jako nejspolehlivější — byla potřena a rozprášena v krátké době. Nadarmo do nich vložili američtí imperialisté miliardové investice. Takové investice nenesou valný užitek. Americkým imperialistům zřejmě nestačila zkušenost s Čankajškem, potřebovali novou s Jihokorejci a s jinými satelity. Zkoušejí to s bývalou „Wehrmacht“, zapřahanou do t. zv. Evropské armády a hodlají to zkoušet s „asijskou armádou“ v duchu hesla prvního raženého generálem Eisenhowerem „Asiaté proti Asiatům“. Již pouhý fakt, že jejich možnosti jsou omezeny právě na reservu revanšistických Němců a japonských militaristů, způsobuje odpor u asijských a evropských národů. Nejen že to nejsou zrovna nejlepší vojáci, ale také národy, které s těmito reakčními silami získaly zkušenosti na vlastním těle, stojí ve střehu odhodlány překazit snahu amerických imperialistů dát zbraně do rukou těmto vyvrhelům. A konečně všem těmto „armádám“ jsou vlastní rozpory, které panují uvnitř tábora imperialistů, rozpory mezi pány a sluhy, jímž komandují, mezi vyvolenými a těmi, kteří mají hrát úlohu „kanonenfutru“.

III

Druhé období korejského konfliktu zahrnuje dlouhé období jednání o příměří. V tomto období jsou pozoruhodné tyto události, ilustrující agresivní válečnou politiku amerických imperialistů.

- a) záměrné sabotování jednání o příměří,
- b) nové pokusy o vojenské řešení situace masovým vražděním civilního obyvatelstva a jinými zvěrstvy,
- c) použití bakteriové zbraně,
- d) podepsání příměří a organisování dalších provokací a válečných zločinů,
- e) uzavření paktu USA s Li Syn Manem za asistence patnácti členských států OSN.

Po uzavření příměří toužily nejen masy vojáků intervenčních armád, jejich rodičů a příbuzných v USA, ve Velké Británii i jinde, ale požadavek zastavení palby v Koreji převzaly masy prostého lidu, demokratické hnutí, hnutí bojovníků za mír. Pozornost celého světa se soustředila na Koreu. Během celého jednání se však ukázalo, jak málo pozornosti věnují tužbám a přáním prostých lidí američtí imperialisté a jak ignorují jejich nejzákladnější lidská práva. Toto období je vyplněno provokacemi, vydíráním, hrozbami na straně jedné a prisunováním záloh a válečného materiálu na straně druhé. Tyto provokace a incidenty měly desorientovat americkou veřejnost a popudit ji proti jednání. Avšak právě tato věrolomnost, pokrytecká taktika při jednání, drzost jakoby „vítězů“ otevřela masám oči. Bylo zřejmé, že si američtí imperialisté nepřejí sjednat příměří a nastolit mír. Pouhá možnost sjednání příměří americké monopolisty vyděsila. Ve dnech po uveřejnění návrhu na příměří zaznamenaly bursy v New Yorku a v Londýně hluboký pokles akcií zbrojařských podniků. Obavy z míru se zmocnily amerických zbrojařů. Američtí imperialisté si dělali ještě naděje, že použití účinnějších prostředků zasáhne do vývoje války a že si vynutí nové ústupky vítězstvím na fron-

tách. Proto v době, kdy manévrovali v komisi pro uzavření příměří, prováděli zároveň všechny akce, které měly rozhodnout věc na frontách. Podnikali nové ofensivy, barbarsky bombardovali města a civilní obyvatelstvo, plnili korejskou zem napalmem a konečně rozpoutali zločinecky bakteriovou i plynovou válku. Avšak pokračování ve válečných akcích v době jednání o příměří nemělo úspěchu. Všechny ofensivy ztroskotaly. Dva velké pokusy, které intervenční podnikli během roku 1952 o posunutí linie fronty na sever, byly rozbity. Provokovali Čínu nesmyslným bombardováním elektráren na řece Jalu. Vyhlásili svůj program srovnat se zemí 78 měst Severní Koreje. Podle amerických zpráv shodili za 4 měsíce na Severní Koreu 42 tisíc pum a 200 000 galonů (t. j. 900 000 l) napalmu. Jen na Fenjan svrhli tito zločinci během r. 1952 52 380 pum různé velikosti. Ale přes takové zločinné vedení války zůstala fronta na nejužším místě Korejského poloostrova pevná. Nepomohlo ani zločinné rozpoutání bakteriové války. Ať už američtí imperialisté k těmto faktům o válečných zločinech mlčí nebo je před světovým veřejným míněním zapírají, je známo, že oni jsou vinníky těchto neslýchaných zločinů, a důkazy o tom jsou nezvratné. Američtí imperialisté se kromě zločinů útočné války dopustili velmi četných těžkých zločinů proti zákonům a zvyklostem vedení války a zločinů proti lidskosti.

Pokrokový mírový tábor, mezinárodní organizace a svobodomyšlenkové národy v čele se Sovětským svazem zvedly svůj hlas k odporu. Obrovská kampaň, která se rozvinula, demaskovala zločinnou tvář organizátorů války v Koreji. Jejich zločiny vyvolaly laviny hněvu a nenávisti u všech národů Asie a zažehly nové plameny aktivního odporu nejen lidu Koreje a Číny, nýbrž u všech národů celého světa. Maršál Sovětského svazu Bulganin ve své řeči na paměť 33. výročí Veliké říjnové socialistické revoluce prohlásil: „Korea se stala praporečkem osvobozenického boje všech utlačovaných a závislých národů.“ Na stranu Koreje a lidové Číny se postavily všechny pokrokové síly světa.

Bezvýhodná situace války v Koreji po všech marných pokusech o její rozřešení zbraněmi začala nutit americké imperialisty k úvahám. Jejich plány na dobytí Koreje a na vytvoření širokého předmostí v Asii byly překaženy. Zkrachovaly jejich plány na rozšíření války. Ukázalo se, že takto lokalisovaná válka nevynáší imperialistům tolik jako dříve a kořist, kterou čekali, byla nedosažitelná. Taková válka byla pro dosažení a udržení plné konjunktury amerických zbrojařů příliš malá. Neskýtala také dalších vyhlídek na další zvyšování zisků. Čím dál častěji se ozývaly hlasy toužící po „velké válce“, neboť ve válečné ekonomice USA se již objevovaly znaky stagnace. Příznaky krise naháněly americkým zbrojařům hrůzu. Těžké ztráty vojsk USA rozleptávaly bojovou morálku jak příslušníků armády v poli, tak i v zápolí. A právě proto, že tato válka nikam nevedla, že oběti na životech a materiálu byly marné, sílily hlasy veřejného mínění v Americe a v ostatních zúčastněných kapitalistických státech po skončení korejského tažení. Bylo zjevné, že se válka dostala vojensky, politicky i ekonomicky do „slepé uličky“. Důsledky vojenských neúspěchů se projevíly v postoji širokých vrstev obyvatelstva imperialistických zemí k válce v Koreji. Bývalí „spojenci“ USA začali volat po uzavření příměří. Nakonec i jejich věrný sluha Attlee nepokrytě prohlásil, že „ve Spojených státech existují živly, které si nepřejí vyřešení sporných otázek, že tam jsou lidé, kteří si přejí otevřenou válku proti Číně a komunismu vůbec.“ Stránky tisku intervenčních mocností se hemžily polemikami, hledal se vinník těchto neúspěchů.

Měnili se velitelé i politikové, a není divu, že se za takové situace již po třetí o presidentské křeslo v USA neucházel bývalý obchodní zástupce, nýbrž že k této funkci byl americkými monopoly vybrán generál Eisenhower, opředený falešnou gloriolou „vítěze druhé světové války“. A tento generál pod obrovským tlakem amerického lidu a světového veřejného mínění, pod vlivem účinků důsledně mírové politiky Sovětského svazu a lidové Číny musel uspořádat mírové manévry. Byl zvolen na slib, že bude ukončena válka v Koreji, jak dosvědčují všechny analýsy voleb. Ve skutečnosti však byl postaven do čela Spojených států americkými monopolisty s úkolem zorganizovat „velkou válku“ a dobytí světové vlády. Prozradil to sám na sebe. Tak na příklad dne 25. srpna 1952 pronesl v národním konventu Americké legie projev, v němž mimo jiné pravil: „USA musejí být vojensky a průmyslově silné, duchovní, hospodářská a vojenská síla USA musí být základním pilířem struktury světového světa... nikdy se nesmíme s tím, abychom natrvalo uznávali nynější postavení SSSR ve východní Evropě a Asii.“

Dne 4. září 1952 na shromáždění republikánské strany ve Filadelfii prohlásil Eisenhower: „Nyní naše iniciativa, fantasie a výrobní systém jsou znovu soustředěny na válku a na perspektivu války. Naše hospodářství je vojenským hospodářstvím, náš rozkvět je vojenským rozkvětem.“

Po svém zvolení a nástupu do úřadu presidenta vyhlásil Eisenhower oficiálně svůj program: pokračování agrese v Koreji a v Číně. Po své návštěvě Koreje byl rozhodnut použít Čankajška, bombardovat Mandžusko, blokovat Čínu, rozšířit válku a tak oživit novými válečnými dodávkami stagnující válečnou prosperitu zbrojařů. Ale narazil na překážky. Doba, v níž USA podváděly celý svět při jednání o příměří, vykonala své dílo. Lidé pochopili, že si američtí imperialisté mír nepřejí. Poznali to američtí vojáci, americký lid i t. zv. spojenci. A za tuto dobu se ještě citelněji projevil důsledek agresivní politiky USA proti ostatním partnerům útočného bloku. Ještě více se zostřily rozpory v táboře imperialistů, zejména mezi USA a Velkou Británií. Britové se pod diktátem agresivní politiky USA dostali do chronické obchodní i měnové krise. Za dobu korejské války poznali vražednost objektu amerických monopolistů, pochopili, že v sázce jsou celé jejich posice, zejména posice v Tichém oceánu i na Dálném Východě. Britský tisk vyzýval k revisi americké politiky k Sovětskému svazu. Také evropské kapitalistické vlády zaváhaly jít dále touto cestou, neboť tlak veřejného mínění byl tak silný, že by další pokračování nebo rozšíření americké agrese v Asii samy neunesly. Americkým imperialistům hrozilo nebezpečí úplné izolace v Asii i v Evropě. Byli nakonec donuceni k jednání o příměří. Avšak neměli nikdy zájem na vyřešení korejské otázky vyjednáváním a přispět tak k vyjasnění mezinárodních poměrů. Eisenhower ve svém projevu dne 16. dubna t. r. kladl ultimativní podmínky: zrušení obranného spojení mezi Čínou a Korejskou lidově demokratickou republikou, přerušování normálních styků mezi Čínou a Vietnamskou republikou, zřejmě proto, aby válka s Vietnamem, kterou američtí imperialisté přebírají do vlastní režie, neskončila tak jako v Koreji, a konečně provokativní požadavek, aby Sovětský svaz „dovolil“ jiným národům zvolit si „svobodně“ svou formu vlády, „svobodně“ se spojit s jinými státy, zřejmě kapitalistickými, přednostně však s USA, které jsou ochotny všem státům poskytnout „pomoc“. Je známo, že pomoc USA prospívá národům, které ji jednou přijmou, zrovna tak, jako oprátka oběšenici. J. F. Dulles, aby definitivně zahnal obavy monopolistů z „vypuknutí

míru“, vyslovil slib, že „občanská válka mezi oběma Čínami bude pokračovat“. Jenže všechny tyto úmysly narážely na odpor amerického lidu, lidu ostatních zemí, celého demokratického tábora. Pod tlakem světového veřejného mínění, na základě iniciativy Korejské lidové demokratické republiky a Lidové republiky čínské byla konečně v dubnu t. r. uzavřena dohoda o výměně nemocných a raněných válečných zajatců. I toto jednání bylo velmi zdoluhavé. Otázka výměny válečných zajatců by nebyla vůbec problémem, kdyby USA chtěly respektovat mezinárodní dohody, v tomto případě ženevskou konvenci, v níž jsou postup a principy výměny válečných zajatců přesně stanoveny. Podstata obtíží jednání byla v tom, že USA nechtěly propustit všechny zajatce lidové demokratické Koreje a lidové Číny a že si pro tento svůj záměr vyhledávaly všechny možné i nemožné důvody. Nakonec umožnily Li Syn Manově klíče propustit velkou část zajatců severokorejských a vystavit je nátlaku, aby zůstali v Jižní Koreji a dali se najmout do služeb Li Syn Manových a amerických interventů. Počítají zřejmě s další agresí v Asii a nechtěly, aby se severokorejsí zajatci objevili znovu v táboře demokratických sil národů Asie v boji proti nim. Proto by je raději likvidovali, jak se také dělo v zajateckých táborech na ostrovech Kodže, Čedžu a Ponanu, v táborech u přístavu Pusan a jinde. Avšak přes všechny tyto provokace, k nimž byl nastrkován Li Syn Man, tím větší a živelnější odpor tyto provokace způsobovaly v masách amerického lidu. Veřejné mínění celého světa energicky protestovalo proti těmto provokacím a dožadovalo se uzavření příměří. Nebylo již vyhnuti, nebylo možno dále kličkovat před tímto požadavkem. Nakonec nezbylo prezidentu Eisenhowerovi nic, než vzkázat svému sluhovi Li Syn Manovi: „Nemůžeme ničím odůvodnit pokračování ve válce“ a dal pokyn k podepsání dohody o příměří. Američané příměří podepsali, avšak Li Syn Man, který jim přímo podléhá, nikoli. Pokusy o zmaření příměří však dosud neskončily. Američti imperialisté dále provádějí svou agresivní politiku, jako by dosud ještě neuvěřili, že všechny jejich plány na válku v Asii zkrachovaly. Tak po uzavření příměří sjednal státní tajemník USA John Foster Dulles s Li Syn Manem dne 7. srpna „smlouvu o vzájemné bezpečnosti“. Tento pakt má prodloužit americkou okupaci Jižní Koreje na neomezenou dobu, má umožnit vytvářet nové ozbrojené jednotky Jihokorejců i Američanů, což bude prakticky novou překážkou v mírovém sjednocení Koreje. V paktu se dále stanoví ponechání vojsk Li Syn Manových pod velením OSN a obě strany společně prohlásily, že odejdou z nastávající politické konference o korejské otázce, jestliže se do devadesáti dnů nepodaří dosáhnout dohody o sjednocení Koreje. Vše nasvědčuje tomu, že se američtí imperialisté dosud svých plánů v Koreji a v Asii nevzdali. Avšak nehledě na další úmysly amerických imperialistů je možno soudit, že tak, jak si mírové síly vynutily uzavření příměří, tak si vynutí i sjednání míru a zabrání dalšímu rozšíření konfliktu v Asii.

Jaké závěry možno činit z druhého období korejského konfliktu?

1. Záměrné protahování jednání o příměří podalo lidstvu nezvratné důkazy o tom, že USA skutečně bránily uzavření míru v Koreji, organizovaly všechny síly k dalším válečným akcím a činí tak i dnes. Toto období bylo dostatečně dlouhé, aby poskytlo mírovým silám opět nový poučný kurs o pravých cílech agresivní politiky USA v Asii. Dokázalo, že ve Spojených státech existují síly, které chtějí vyvolat světovou válku, neboť ona pro ně znamená vysoké zisky. Toto období ukázalo, že se zostrily rozpory mezi imperialisty a že proto došlo v táboře imperialistů

k vytržení názorů na válku v Koreji i na celou politiku USA na Dálném Východě. Od této politiky pokračování ve válce v Koreji se v průběhu jednání o příměří distancují i jejich bývalí společníci. Je nepochybné, že tento proces bude dále pokračovat. Toto období poučilo jejich vojska i obyvatelstvo jejich zemí o tom, že si vládnoucí kruhy USA nepřejí provádět mírovou politiku.

2. Američtí imperialisté použili bakteriové zbraně jako prostředku masového vyhlazování lidí, a to v rozsahu předtím nebývalém. Tento fakt je nevratně dokázán a vládnoucí kruhy USA byly usvědčeny svými vlastními lidmi, nehledě na mezinárodní orgány a instituce. Není pochyby, že právě tyto skutečnosti otrásly morálkou amerických vojsk, jejich satelitů i zápolím. Vládnoucí kruhy USA vyvolaly svými zločiny nenávist a hněv lidu a tento odpor je novými činy proti míru a svobodě národů jen posilován. Je nepochybné, že ponese své ovoce.

3. Je třeba konstatovat, že se americkým imperialistům nepodařilo vyprovokovat Čínu a Sovětský svaz k válce. Nepodařilo se jim rozpoutat novou světovou válku, poněvadž země demokratického tábora provádějí důsledně mírovou politiku, za níž stojí milionové masy pracujících na celém světě. Selhaly tedy jejich plány na novou světovou válku i na dobytí panství nad celým světem.

4. Na příkladě války v Koreji byla demonstrována fakticky reálná možnost zabránit nové válce, byly zorganizovány síly, které jsou s to zachovat mír, a že je tedy na mírovém hnutí celého světa, aby tato možnost byla přeměněna ve skutečnost. Mírová politika nabývá vrchu nad politikou válečnou.

5. Nebezpečí nové války však trvá, dokud trvá imperialismus, a to platí jak pro války mezi imperialistickými zeměmi a zeměmi socialismu a míru, tak pro války mezi imperialistickými zeměmi samými. Proto je třeba dále vést boj proti všem válkám za požadavky vytyčenými Světovou radou míru, za návrat k politice mezinárodního přátelství a spolupráce v duchu Charty OSN.

6. Sjednání příměří dokázalo nesmyslnost „politiky síly“ a plnou oprávněnost požadavků, aby všechny sporné otázky byly vyřešeny vyjednáváním. Sjednání příměří neobyčejně posílilo tento základní požadavek, který odpovídá zájmům všech národů světa, které si přejí zachování míru a uvolnění mezinárodního napětí.

Tak válka v Koreji, trvající déle než tři léta, skončila porážkou agresivních sil Spojených států. Je příznačné, jak to přijímají sami váleční štváči a jak uznávají, že sama tato válka byla nesmyslná, bezúčelná. David Lawrence v článku „Co podpisujeme“ v časopise amerických monopolistů U. S. News and World Report ze dne 31. července t. r. mimo jiné napsal: „Co říkáme svým podpisem, je, že jsme nedosáhli vojenského vítězství a že jsme neporazili nepřitele. Svým podpisem říkáme, že Korejská republika nebude sjednocena vojenskou silou, naznačujeme tím, že můžeme nyní dosíci politickou konferencí to, čeho nemohla pro nás dosíci vojenská síla na válečném bojišti. Je-li tomu tak, proč jsme vůbec použili vojenské síly? Jakou odpověď dáme nejbližším příbuzným 25 000 amerických mrtvých a 115 tisícům ostatních ztrát, které se dožívají toho, že jejich oběti jsou ignorovány? Svým podpisem říkáme, že slova resoluce Spojených národů ze 7. října 1950 byla prázdná a bezvýznamná — protože jsme nezajistili „podmínky pro stabilitu v celé Koreji, ke které jsme se tehdy zavázali. Svým podpisem říkáme, že slova resoluce Spojených národů z 1. února 1951

odsuzující vládu komunistické Číny jako „útočníka“, byla prázdná a bezvýznamná... Naše vojenská převaha je ta tam. Naše hospodářská převaha je ta tam, naše morální převaha je ta tam... Podpisem v Pan-mundžonu jsme se vzdali své cti.“

IV

Jaké závěry je možno činit již dnes z celé války v Koreji? Sovětská vojenská věda učí, že o osudu válek rozhodují trvale působící činitelé, pevnost zápolí, morální duch armády, množství a jakost divisí, výzbroj armády a organizační schopnosti velitelského sboru armády. Posoudíme-li podle těchto faktorů válku v Koreji, seznáme, že právě tito činitelé ve svém souhrnu rozhodli (o některých jsme se již zmínili) o osudu války v Koreji, o porážce agresivních sil amerických imperialistů.

1. Je známo, že rozhodující význam pro dosažení vítězství v každé válce má pevnost zápolí a morální duch vojsk, které jsou především závislé na společenském a státním zřízení země. Válka v Koreji byla vedena americkými imperialisty tisíce mil od hranic USA proti malé zemi, která nikdy nemohla ohrožovat Spojené státy a která neměla nejmenších útočných úmyslů. Tato fakta byla zřejmá od samého počátku agrese. Nadarmo vládní kruhy USA namlouvaly veřejnému světovému mínění, že jdou plnit pod vlajkou OSN ušlechtilé poslání. Světová veřejnost brzy poznala, že jde o útočnou akci, o nespravedlivou, loupežnou válku proti mírumilovné zemi. Americký lid brzy rozpoznal cíle a smysl války, čím dál tím houževnatěji projevoval svůj odpor k ní, odmítl jí dát svou morální podporu. Americký lid nikdy nevzal válku v Koreji za svou vlastní věc. Je přirozené, že toto mínění nutně muselo prosáknout do řad příslušníků americké armády. Ne jinak tomu bylo u ostatních národů, byť i jejich vlády posílaly své „příspěvky“ na korejskou frontu. Lid těchto zemí ji považoval za americké dobrodružství a odmítal svou podporu této válce. Tuto skutečnost odhalil s. Stalin ve známém rozhovoru s korespondentem Pravdy dne 23. února 1951, když pravil: „Je těžké přesvědčit vojáky, že Spojené státy americké mají právo hájit svou bezpečnost na území Koreje a u hranic Číny, kdežto Čína a Korea nemají právo hájit svou bezpečnost na svém vlastním územím nebo u hranic svého státu“ (Nová mysl, ročník 1951, číslo 3, strana 233). Tak se ukázalo, že zápolí je nepevné, poněvadž americký lid byl proti válce v Koreji, odmítal jí svou podporu a účast v ní. Účast ostatních států ve válečných akcích byla vynucena, a proto formální. Šlo většinou o najaté žoldnéře, kteří přišli na korejskou frontu za výdělkem. Když se začaly projevovat rozpory v táboře imperialistů, pochopily národy, že agresivní politika USA je zavléká do války proti jejich vůli, a proto vyvíjely nátlak na své vlády, aby válka v Koreji byla skončena. Zápolí útočných sil USA bylo neustále oslabováno, což se nutně odráželo na bojové morálce vojsk. Rozsáhlé mírové kampaně a zdařilé mírové akce neobyčejně posilovaly ducha odporu proti válce v Koreji. Nic nepomohlo americkým imperialistům, že byli na válku připraveni, že své hospodářství převedli na válečné koleje a že na Korejský poloostrov posílali moderní válečnou techniku. Nemohla se uplatnit, poněvadž ji neměl v rukou bojovník, bojující o spravedlivou věc, nýbrž najatý žoldnér anebo voják z donucení.

2. Za celou dobu války změnila americká 8. armáda dvakrát plně

své mužstvo, a přesto byla bojová morálka na velmi nízkém stupni. Americký tisk se nejednou zabýval nízkou bojovou morálkou a jejími příčinami. Podle oficiálních údajů zběhlo do konce r. 1952 z korejské fronty 46 tisíc vojáků. V tomto počtu nejsou zahrnuty t. zv. „krátkodobé deserce vojáků“, to jest ti vojáci, kteří zběhli od jednotek a do 30 dnů se vrátili nebo byli donuceni se vrátit. Nízká bojová morálka a nespokojenost vojáků se neprojevila jen v deserci a ve volání po návratu do vlasti, nýbrž i v odmítání použít zbraně, pasivitou a neaktivností v boji, opouštěním posic, kdy se jim zachtělo, odmítáním příkazů nadřízených a p. Podle článku „Krise chrabrosti“ v časopise United States Army Combat Forces Journal, jehož autorem je plukovník Anton Standeeshe, který je v USA považován za „theoretika vojenské psychologie“, odmítlo 50% vojáků aktivní činnost na frontě. Mnozí theoretikové hledají příčiny ve zjemnělé výchově americké mládeže, ve strachu z osamocení a p. Aby se mohlo proti této nízké morálce účinně bojovat, zřídilo americké vedení zvláštní úřad, t. zv. „Byró pro sledování válečných operací“ a „pro otázky organizace a bojové přípravy vojáků“. Tyto instituce prováděly v Koreji tajné výzkumné práce podle „seriosních matematických osnov“, vyráběly pilulky proti strachu a zkoušely je na vojácích. Nepochybně se minuly s účinkem. Sovětský list „Litěraturnaja gazeta“ uveřejnil výňatek z dopisu seržanta George L. Douellse, který je 16 let v americké armádě, jenž odpovídá na článek plukovníka Standeeshe, proč vojáci nechťejí v Koreji bojovat, toto: „Přečtete-li si vojenské dějiny USA, nutně musíte dojít k závěru, že se americký voják bil nejlépe, když se bojovalo na vlastní půdě USA. Vlastenecká válka Sever proti Jihu je toho nejlepším důkazem... Když Američané budou vědět, za jakou ideu bojují, většina z nich se bude bít za svoji zem bez ohledu na to, jaké je „psychologické“ úrovně nebo s jakou „úrovní odporu“ se mohou střetnout. Tak prostí vojáci pochopili, že válka v Koreji je nespravedlivou válkou, vedenou daleko od hranic USA, poznali, že jde o loupeživý vpád do cizí země, a neměli dostatek morálních sil plnit příkazy svých velitelů. Američtí podněcovatelé války musí počítat se skutečností, že jejich agresivní plány budou před vlastním lidem dříve nebo později odhaleny a že se střetnou s odporem amerického lidu toužícího po svobodě od vykořisťování, po blahobytu a radostném mírovém životě. V tom je základní příčina, proč se zápolí útočné strany projevilo nepevným a proč se na druhé straně imperialisté střetli s houževnatým odporem korejského lidu i lidu Číny a všech národů Asie. V tom je příčina, proč zkrachovala jejich technika, která není bez řádně vycvičených, morálně pevných a uvědomělých vojáků schopna rozhodnout válku. Základ této nízké bojové morálky tkví v celém systému amerického imperialismu, v přezřelém společenském a státním zřízení, které není schopno dát americkému lidu nic než bídu, otroctví a válku. V tom je podstata věci. Vždyť sám jeden z hlavních válečných podněcovatelů války John Foster Dulles přiznal r. 1950 v knize „War or Peace“: „Americký imperialismus nemá morálních ideálů, které by mohly nějak prosáknout do širokých mas... Stalo se asi něco špatného s naším lidem, jinak bychom nebyli ve své nynější situaci a nynější náladě... Překážky nejsou materiálního druhu... To, čeho se nám nedostává, je spravedlivá a dynamická víra. Bez toho všechno ostatní je nám málo prospěšné. Nedostatek toho nemůže být vyvážen ani politiky, byť sebezpůsobilejšími, ani diplomaty, třeba sebechytřejšími, ani vědci, třeba byli sebevynalézavější, ani pumami, třeba sebemocnějšími. V naší zemi instituce nevzbuzují du-

chovní důvěru, která je nezbytná k jejich obraně. V myslích lidí vládne zmatek, v jejich duších je rez.“

3. Dalším trvale působícím činitelem je množství a jakost divisi. Podle článku korejského dopisovatele „Pravdy“ S. Borzenka „Stránka z dějin“¹⁾ ze dne 8. srpna t. r. byly do Koreje poslány nejlepší divise. První mechanizovaná divise, která r. 1945 vešla první do hlavního města poraženého Japonska, 24. divise, která po vítězství na Filipínách dostala zvučný název divise „Vítězství“, 25. divise, která dobyla roku 1944 ostrova Luzonu, 2. divise, která se chvástala se svým heslem „Druhá, ale v boji vždy první“, která byla vysazena r. 1944 v Normandii, 7. divise, která získala v boji s japonskou armádou ostrovy Attu, Kvadželin, Leyte, Enivetok, 1. divise námořní pěchoty, která se vyznamenala v boji na Guadalcanalu a Okinavě a získala ve válce na Tichém oceáně 18 tisíc „purpurových srdcí“ a tím rekord v americké armádě, pokud jde o vyznamenání. Všechny tyto divise, které v minulosti byly chloubou ozbrojených sil USA, byly nejednou v Koreji obklíčeny a utrpěly obrovské ztráty. Borzenko píše: „Jejich divise hynuly neslavnou smrtí a nedaly ani jednoho hrdinu.“ Byly bezmocné proti pevným a houževnatým silám bojovníků Koreje a Číny, které vítězily na bitevním poli. Nic jim nepomohla moderní válečná výzbroj používaná v masovém rozsahu, ani zločinný způsob vedení války.

4. Je všeobecně známo, že Pentagon užil veškeré možné techniky, aby si její masovou převahou vynutil rychlé rozhodnutí války ve svůj prospěch. Bylo nasazeno 10 000 letounů, tisíce tanků, tuny střeliva, pum, napalmu, děl všech možných ráží, Do Koreje byly poslány nejnovější druhy zbraní, a přece bez odhodlaných bojovníků se ukázaly bezmocnými. Množství techniky, které bylo nasazeno v korejské válce, dokázalo neudržitelnost americké doktriny, že válku rozhodne letectvo, námořnictvo nebo tanky, že válku lze rozhodnout převahou válečné techniky.

5. Je také známo, že na korejské bojiště byli vysíláni nejlepší velitelé, kteří skýтали záruku uhájit vojenský prestiž USA. Generálové s válečnými zkušenostmi, jako Mac Arthur, Ridgway, Van Fleet, Walker, Laurenc, Keiser, Clark, Maxwell, Tylor a j. A přece ani to nepomohlo. Nedovedli splnit úkol, který jim svěřili američtí monopolisté. Odtáhli neslavně z bojiště s výpraskem a ostudou. S. Stalin dal vysvětlení, proč tomu tak bylo: „Je pochopitelné, že i nejzkušenější generálové a důstojníci mohou utrpět porážku, pokládají-li vojáci válku, která jim byla vnucena, za krajně nespravedlivou a konají-li proto své povinnosti na frontě bez víry ve spravedlnost svého poslání, bez nadšení“ (J. V. Stalin, rozhovor s dopisovatelem Pravdy z 23. února 1951). Zvláštní nároky kladla na velitelský sbor armády Spojených států široce založená partyzánská činnost v týlu amerických vojsk. Tu se jasně prokázala neschopnost velitelského sboru jí čelit. Touto skutečností se mnohokrát zabýval americký tisk. Již 10. října 1950 napsal Walter Lippman v „The New York Herald Tribune“ mimo jiné toto: „Pan Truman se musí jako my všichni začít poučovat o válce, která, i když je v nepřízni, a dokonce, i když je západními válečnými vědci postavena mimo zákon, je přece běžnou a základní válečnou taktikou na evroasijském kontinentě. Komunisté tomu říkají „lidová válka“. My tomu říkáme partyzánská válka. Američtí vojáci neměli s takovou válkou žádných zkušeností od doby, kdy byly ukončeny boje proti Indiánům

¹⁾ Překlad článku byl otištěn v „Obraně lidu“ dne 9. srpna 1953.

a kdy se před 50 lety vzdal na Filipínách Aguinaldo. A přece pro každého, kdo je odpověden nebo alespoň chce mít nějaké mínění o vysoké strategii v Asii, je partyzánská válka nejméně stejně důležitá jako naše mechanisované a nanejvýš komplikované válečnictví.“

A potom doporučuje: „Stratégové a plánovatelé války a tvůrci politiky musí proto studovat ještě i něco jiného než jen, zda bombardovací letouny a radar a časované náboje a ostatní nástroje jsou účinné. Musí studovat také malé skupiny mužů se samopaly, které vedouce partyzánskou válku jsou schopny překonat mechanisované armády, velké flotily a strategické letectvo.“

Další průběh války ukázal pak naprostou neschopnost jakkoli čelit partyzánské činnosti. Korejští partyzáni a partyzáanky napsali mnohé stránky slavné historie boje korejského lidu za svou svobodu a nezávislost.

Je možno učinit tento závěr: Válka v Koreji byla jednou z řady agresivních akcí amerických imperialistů namířených k dobytí důležitého strategického nástupiště proti Sovětskému svazu a lidové Číně. Byla široce založeným, promyšleným a dlouho připravovaným paličským pokusem rozpoutat novou světovou válku a tak oddálit příchod nové hospodářské krise v ekonomice Spojených států nebo ji vyřešit na úkor Sovětského svazu, lidové Číny a zemí lidové demokracie. Byla vážným pokusem dobýt panství nad celým světem a ujmout se jeho „řízení“ podle zájmů amerických monopolů. K tomuto cíli využili američtí imperialisté všech prostředků, method hospodářského, politického i vojenského nátlaku na státy, které si podřídily. Usilovali o vytvoření jednotné, útočné aliance proti Sovětskému svazu, lidové Číně, a to přímo pod firmou OSN. Tak rozpoutali válku v Koreji jako pokus uvrhnout svět do nové světové války, avšak přes všechno toto úsilí svých cílů nedosáhli. Narazili na odpor těch sil, které nechtěly vzít na vědomí a které stále ještě ignorují. Narazili na odpor reálných sil demokratického mírového tábora, jejichž pravdivým výrazem byl hrdinný boj korejského lidu, čínských dobrovolníků a celého demokratického tábora. Narazili na obrovské síly tábora socialismu, které den ze dne rostou, neboť, jak pravil soudruh Malenkov, „Jednou z rozhodujících předností demokratického tábora a rysem, kterým se zásadně liší od imperialistického tábora, je to, že není drásán vnitřními rozpory a zápasem, že nejpodstatnějším zdrojem jeho síly a pokroku je vzájemná péče o zájmy všech zemí demokratického tábora a těsná hospodářská spolupráce. Přátelské styky mezi zeměmi demokratického tábora a jejich bratrská spolupráce budou proto neochvějně vzrůstat a silít.“

Korejská válka byla rozpoutána za podmínek neobyčejného zostření všeobecné krise světového kapitalistického systému, který je neustále oslabován, poněvadž je zmítán vnitřními rozpory. Nic nepomůže americkému imperialismu, že si pod své komando podřídil ostatní kapitalistické země. Národy těchto zemí, které ztratily svou samostatnost a nezávislost, chápou nebezpečí zavlečení do války proti své vlastní vůli, bojují za svou samostatnost a nezávislost, usilují o nastoupení cesty samostatného vývoje. Myšlenka amerických imperialistů podříditi si celý ostatní kapitalistický svět, přinutit ho k válce proti Sovětskému svazu, Číně a demokratickému táboru, ukázala se na válce v Koreji absurdní. Američtí imperialisté by měli dbát rady a poučení s. Malenkova: „Kdo nechápe, že nelze donutit 800 milionů lidí, kteří tvoří velikou rodinu národů zemí demokratického tábora, aby se zřekli krví a bojem vybojovaných historických vymožeností, aby se zřekli své vlastní lidové

moci a obnovili panství vykořisťovatelů, ten se prostě sám přivádí do hloupé situace. Celému světu je jasné, že se agresivním silám nepodaří otočit kolo dějin zpět. Kdo chce provádět strážlivou politiku v mezinárodních otázkách, ten musí stát na půdě reálné skutečnosti, na půdě faktů, ať jsou příjemné nebo ne. Je třeba pochopit, že při nynějším vzájemném poměru sil, při pevném odhodlání Sovětského svazu a zemí demokratického tábora hájit své životní zájmy na mezinárodním poli, je provádění politiky mírového soužití dvou systémů povinností nejen zemí demokratického tábora, nýbrž povinností všech zemí. Neboť jiná cesta je cesta beznadějných dobrodružství a nevyhnutelných krachů. Demokratický, pevně semknutý tábor, který sdružuje třetinu lidstva, je mohutným činitelem zachování a upevňování míru na celém světě. Celé lidstvo vděčí národům demokratického tábora za to, že stojí jako mohutná hráz v cestě těm, kdo se snaží rozpoutat novou světovou válku. Budou-li národy bdělé a zaměří své úsilí k tomu, aby nepřipustily uskutečnění plánů agresorů, bude mír zajištěn“ (Z projevu na zasedání Nejvyššího sovětu SSSR v srpnu t. r.).

Prameny:

1. Marx - Engels, Spisy.
2. Lenin, Spisy.
3. Stalin, Ekonomické problémy socialismu.
4. Malenkov, Projev na XIX. sjezdu KSSS.
5. Vyšinskij, Projevy na V., VI. a VII. zasedání valného shromáždění Organizace spojených národů.
6. W. Roster, Nástin dějin amerického kontinentu.
7. M. Gus, Američtí imperialisté inspirátoři mnichovské politiky.
8. J. S. Hájek, Wilsonovská legenda v dějinách ČSR.
9. John Gunther, Eisenhower: The Man and the Symbol.
10. Materiály: Die Wahrheit über die Korea.
Document and Materials exposing the instigators of the civil war in Korea.
Protokol Kongresu na obranu míru — Vídeň.
Charta OSN.

OPERAČNÍ UMĚNÍ A TAKTIKA

ZASAZENÍ DRUHÉHO SLEDU ARMÁDY A JEHO ZABEZPEČENÍ V ÚTOČNĚ OPERACI

Generál-poručík Bohumír Lomský

Soudobá obrana se vyznačuje zvětšenou hloubkou svého ženijního vybudování, hloubkou obranné sestavy vojsk, zvýšenou aktivitou i zvýšenou schopností manévru většinou motorisovaných a mechanisovaných taktických i operačních záloh. To vše umožňuje obránci v krátkém čase zvýšit hustotu vojsk a zesílovat úder na směr hlavního úderu útočníka.

Vysoká motorisace a mechanisace vojsk umožňuje však také rychlé dosažení zvýšení hustoty útočících vojsk a narůstání síly úderu na zvoleném směru hlavního úderu.

Tyto skutečnosti mají podstatný vliv na útočnou operaci. Jde v ní o to, jak vyhrát čas nad bránícím se nepřítelem, jak zadržet manévry jeho záloh, jak paralyzovat postupné narůstání síly obrany rychlejším narůstáním síly úderu do hloubky, jak udržet vysoké tempo operace a co nejrychleji rozdrtit nepřítele po částech.

Tak v běloruské operaci Sovětské armády v době od 23. 7. 1944 do 27. 7. 1944 zasadilo fašistické vedení za pouhých 5 dní do boje nových 31 divisí. A přece byl nepřítel úplně zničen.

Během viselsko-oderské operace 1. běloruského frontu zasadili hitlerovci do boje operační i strategické zálohy v síle celkem 23 divisí a 200 samostatných praporů, t. j. celkem devětkrát více vojsk než na počátku operace. A přece, díky hlubokému úderu, mistrnému a stálému narůstání sil, vysokému tempu útočné operace a velitelskému umění sovětských velitelů byl nepřítel rozdrčen po částech a zničen.

Splnění tohoto úkolu však vyžaduje hluboké členění útočné sestavy, vyčlenění rychlých skupin, vedení útoku vysokým tempem a včasné zasazení rychlých skupin, druhých sledů i operačních záloh k narůstání síly úderu a k rozvinutí úspěchu. Vytváření dvou až tří operačních sledů není novým jevem v útočné operaci.

Druhé operační sledy a operační zálohy představují velkou sílu manévru. Je nepochybně velitelským uměním dovedně organisovat zasazení rychlých skupin, druhých a třetích sledů i operačních záloh, dovést je zasadit rychle a v pravý čas. Jejich skryté soustředění a překvapující zasazení do boje je s to ochromit nepřítele a způsobit mu rozhodující porážku. Čím větší však bude jednotka tvořící rychlou skupinu, druhý sled neb operační zálohu, tím složitější, obtížnější a časově zdlouhavější bude její zasazení.

Mnoho oprávněné pozornosti bylo dosud věnováno studiu otázek spojených se zasazením mechanisovaných divisí a armádní rychlé skupiny. Ve spojitosti s těmito otázkami jeví se potřeba zabývat se také hlouběji určení a úkoly druhých operačních sledů a operačních záloh, způsoby jejich zasazení, jakož i opatřeními zabezpečujícími jejich včasné, rychlé a hladké zasazení.

Operační sestava armády v útočné operaci

Operační sestava útočící armády závisí především na operační situaci, t. j.

- na hloubce sestavy vojsk soudobé obrany,
- na úloze a místu armády v útočné frontové operaci,
- na zámyslu armádní útočné operace.

Nejdůležitější je, aby útočná operační sestava umožňovala a zabezpečovala rozhodující převahu sil a prostředků na směru hlavního úderu armády, a to nejen při zahájení operace, ale aby dávala možnost udržet tuto převahu na rozhodujícím směru od začátku až do konce operace. Bude-li tento základní požadavek splněn, bude dána možnost vést útočnou operaci vysokým tempem a tím bude vytvořena základní podmínka pro její úspěch. Dovést uskutečnit tuto převahu ve východišti i v hloubce během operace je velitelským uměním. Toho nelze dosáhnout, nemá-li velitel armády ve svých rukou volné síly, jimiž by mohl projevovat vliv na průběh boje.

Kromě toho musí útočná operační sestava umožňovat přenést úsilí vojsk na jiný směr, neboť při rozvíjení útoku v hloubce musí být útočící armáda připravena buď bezpečně odrazit nepřátelské protiúder y i pokusy narušit útočnou operační sestavu nebo využít úspěchu, který se projevil jinde, než kde byl očekáván.

Dalším požadavkem je, aby útočná operační sestava odpovídala zámyslu frontové operace, cíli a zámyslu armádní útočné operace, jakož i úkolům, které musí armáda během operace postupně plnit.

Hluboké učlenění sil obránce vyžaduje tedy nezbytně i hlubokého učlenění sil a prostředků útočníka, neboť armáda musí mít možnost při řešení každého postupného úkolu vytvořit výhodný poměr sil. K tomuto narůstání sil je hluboké učlenění útočné operační sestavy nezbytným požadavkem.

Z toho možno učinit závěr, že k členění útočné sestavy armády nelze používat žádné šablony.

Zpravidla se operační sestava soudobé armády v útočné operaci skládá ze dvou operačních sledů, z armádní rychlé skupiny, z armádních dělostřeleckých skupin, z armádní tankové a protitankové zálohy a z armádního pohyblivého oddílu zatarasovacího. Někdy si armáda vytváří i při členění do dvou operačních sledů vševojskovou operační zálohu.

Síla a složení sledů armády je určována rázem boje, úkolem jednotlivých sledů, složením armády a situací. Žádoucí je mít v druhém sledu armády přibližně $\frac{1}{3}$ vojsk, t. j. asi jeden armádní sbor. Jestliže toho z jakýchkoli důvodů nelze dosáhnout, útočí-li armáda se sbory v jednom sledu, určuje se vždy operační záloha v síle jedné až dvou samostatných divisí.

Požadavek mít silné druhé sledy a operační zálohy je odůvodněn

- složitostí situace při vedení soudobé útočné operace;
- mnohotvárností operačních úkolů, které vznikají během operace;
- tím, že obránce zasazuje do sražení nové operační a strategické zálohy;
- nezbytnými ztrátami v operaci, které vyžadují nepřetržitého živění vojsk z hloubky.

Rozdíl mezi druhým sledem armády a armádní operační zálohou

Pokládám za účelné zastavit se krátce u otázky rozdílu mezi druhým sledem armády a armádní operační zálohou, zvláště proto, že „Polní řád čs. branné moci“ pojem armádní operační zálohy nezná. V článku 35 o bojové sestavě armády (sboru) je v Polním řádě uveden jen druhý sled a v článku 37 o bojové sestavě divise se mluví jen o všeobecné

záloze. A přece se často útočící armáda neobejde bez armádní operační zálohy. Rozdíl mezi druhým sledem a zálohou byl dříve spatřován především v tom, že druhému sledu byl dáván úkol předem v přípravném období operace, kdežto záloze byl dáván teprve před jejím zasazením. Tento výklad je třeba přezkoumat, neboť jak druhé sledy, tak i zálohy dostávají úkol zpravidla předem současně s prvním sledem.

Podstatný rozdíl však je v různém určení těchto částí operační sestavy a v rozdílně jim daných úkolech, které vyplývají z jejich určení.

Druhý operační sled je určen v armádní útočné operaci hlavně

- k narůstání síly úderu a k ovládnutí důležité čáry zabezpečující činnost hlavních sil armády;
- k rozšíření průlomu, k obejití boků nepřítele a k jeho obklíčení;
- k rozdrčení v součinnosti s prvním sledem operační zálohy nepřítele provádějícího protiúder;
- k rozvíjení úspěchu a k pronásledování.

Druhý operační sled se předem usměrňuje na řešení úkolů jemu určených. V operační sestavě zaujímá určené místo, na určeném směru. Úkoly jsou dány druhému sledu konkrétně a při zasazení se jen upřesňují.

Druhý sled armády se nezasazuje do boje s cílem vystřídat vyčerpaná vojska prvního sledu, kdežto u armádní operační zálohy bude toto určení poměrně časté.

Armádní operační záloha má daleko všeobecnější určení. Může jí být použito k různým cílům:

- k plnění úkolu narůstání síly úderu a rozvinutí úspěchu;
- k odražení protiútoků a protiúderů;
- k ochraně ohroženého křídla nebo boku;
- k ničení odporů, které zůstaly za prvním sledem;
- k vystřídání vyčerpaných divísí prvního sledu;
- k rozšiřování průlomu svinováním nepřátelské fronty a jiným dalším úkolům, konče úkolem čelit různým nahodilostem.

Armádní operační záloha dostává úkol s prvním sledem, avšak jen ve všeobecných, orientačních rysech, mnohdy i v několika variantách. Přesný konkrétní úkol dostane před zasazením.

V armádní útočné operaci není úloha druhého sledu a armádní operační zálohy stále stejná. Proto také nemusí být vždy v operační sestavě armády druhý sled nebo operační záloha a také jejich síla není vždy stejná.

Tak na příklad před zahájením operace, je-li silný první a druhý sled, bývá určována armádní operační záloha jen minimální, neboť v tomto případě bude určena k tomu, aby čelila různým nahodilostem.

Útočí-li armáda oboustranně ve svazu ve dvou sledech, má-li tak bezpečná křídla i týl, nemusí být armádní operační záloha vůbec určována.

Má-li však útočící armáda křídla jen slabě chráněná nebo nechráněná, je-li její týl ohrožen na příklad leteckými výsadbky nebo hrozí-li dokonce útok nepřítele z jiných směrů, je vyčlenění armádní operační zálohy naprosto nezbytné, i když má armáda určen druhý sled. Jestliže si armáda nevyčlení operační zálohu, nutnost ochrany křídla nebo týlu ze sil a prostředků druhého sledu povede k podstatnému zeslabení druhého sledu a tím bude ohroženo splnění úkolů, pro které byl druhý sled předurčen.

Útočí-li armáda jen v jednom sledu, určuje se armádní operační záloha vždy.

Jak je vidět z toho, co bylo uvedeno, potřeba operačních záloh v průběhu útočné operace vzrůstá. Po zasazení druhého sledu nutno vždy určit armádní operační zálohu, a bylo-li jí použito, nutno ji opět obnovit.

Jak a z čeho bude armádní operační záloha obnovena, závisí na konkrétní situaci. Může to být provedeno buď ze záloh, které jsou nově přiděleny, nebo vytažením jednotky z vedlejšího směru nebo může být do zálohy určena jednotka, která se uvolnila po splnění operačního úkolu.

Bez operačních záloh nelze úspěšně bojovat. Zvláště nutné je mít silné operační zálohy v boji za operační předmostí, v průběhu operačního pronásledování a v konečném období útočné operace. Proto je i armádní operační záloha často součástí operační sestavy armády v útočné operaci.

Úkoly druhého sledu armády v útočné operaci

Význam druhých sledů a operačních záloh je v tom, že

- zabezpečují velkou operační odolnost vojsk v podmínkách složitě a často se měnící situace během útočné operace;
- spolupůsobí při úspěšném splnění úkolů daných armádě;
- zvětšují možnosti hlubokého rozvinutí útočné operace;
- dávají možnost veliteli armády mít vliv na rozvinutí a výsledek jednotlivých sražení v útočné operaci v celku;
- zajišťují vojska před různými překvapeními a nahodilostmi, které se ve větší nebo menší míře vyskytují v každé operaci.

K zasazení druhého sledu armády dochází v různé situaci.

1. Má-li druhý sled armády za cíl ovládnout důležité čáry, na nichž se nepřítel snaží zastavit útočnou operaci, dostává za úkol prolomit obranu nepřitele organisovanou na obranných pásmech v hloubce nepřátelské obrany, aby tím zabezpečil další úspěšnou činnost hlavních sil útočící armády.

Druhý sled armády může přitom dostat za úkol provést:

a) Průlom obranných pásem v operační hloubce jeho obrany.

Je to nejtypičtější případ použití druhého sledu v útočné operaci. Dochází k němu tehdy, jestliže nepřítel závčas obsadí v operační hloubce obranné pásmo svými operačními zálohami, úporně je brání a jestliže síly prvního operačního sledu a armádní rychlé skupiny nestačí na rychlé prolomení obranného pásma.

Druhého sledu je v tomto případě zpravidla použito k dosažení narůstání síly úderu prvního sledu, výjimečně směřuje část oslabených divísi prvního sledu, které pak určuje velitel armády do své operační zálohy.

Útok druhého sledu je zahajován zpravidla po urychlené přípravě útoku krátkou dělostřeleckou a leteckou přípravou. Útok má úspěch tehdy, je-li druhý sled zasazen rychle a není-li nepříteli dána možnost přisunout další zálohy a upevnit ještě více svou obranu.

Rychlost zasazení má tedy podstatný význam. Ta bude záviset nejen na včasném velitelském rozhodnutí, ale i na dokonalém zabezpečení zasazení. Zdržení způsobené pozdním a špatně organisovaným zasaze-

ním druhého sledu znamená ztrátu operačního tempa a to může v základě ohrozit úspěch útočné operace.

b) Průlom pásma sborových záloh

Při veškeré snaze a úsilí prolomit taktickou obranu silami armádních sborů prvního sledu může mnohdy dojít k připadu, že bude nutné zasadit druhý sled armády k prolomení pásma sborových záloh nepřítele. Bez toho by nebyl zabezpečen další úspěšný průběh útočné operace a nebylo by zabezpečeno zasazení armádní rychlé skupiny s cílem rozvinout taktický úspěch v úspěch operační. V tomto případě se jeví výhodné zasadit druhý sled i dříve než armádní rychlou skupinu.

K této situaci dochází, je-li silně vybudována nepřátelská obrana, opírá-li se o terén pro obranu výhodný a jestliže sborové zálohy nepřítele předem zaujaly dobře vybudované pásmo sborových záloh, na něž se podařilo organisovaně ustoupit i většině sil a prostředků divisi prvního sledu z hlavního obranného pásma, byl-li průlom tohoto pásma veden pomalým tempem.

Tak byl na příklad zasazen 1. čs. samostatný sbor v dukelské operaci 38. armády.

c) Doprolomení hlavního obranného pásma

Použití druhého sledu armády k doprolomení hlavního obranného pásma, to jest k průlomu postavení divisních záloh, je krajně nežádoucí zvláště při dnešním vybavení armádních sborů. Znamená předčasné vydání sil určených k rozvinutí úspěchu v hloubce nepřátelské obrany. Někdy ovšem bude toto použití druhého sledu pro další rozvinutí operace nevyhnutelné, a to tehdy, jestliže nepřítel klade úporný odpor v silně vybudovaném hlavním obranném pásmu, soustřeďuje-li veškeré své úsilí na udržení tohoto pásma a zasazuje-li k jeho udržení nejen taktické, ale i operační zálohy, jejichž přísun se nepodařilo útočníku zastavit.

K této situaci došlo i v mnohých velmi úspěšných operacích Sovětské armády za Veliké vlastenecké války, na příklad 15. 1. 1945 při zahájení průlomu 2. běloruského frontu z narevského předmostí ve východopruské operaci, nebo v bitvě o Berlín v dubnu 1945 u 1. běloruského frontu.

2. Rozšiřování fronty průlomu a obejití nepřítele

V tomto případě druhý sled armády nejen rozšiřuje průlom, ale ničí i velká uskupení nepřítele. Dochází k „svinování“ fronty a současně k rozšiřování průlomu. Důležité je, aby zasazení druhého sledu bylo včasné, jinak nepřítel může buď uniknout před obklíčením nebo svými zálohami nedopustit proniknutí do svého týlu.

Jde o poměrně řídký případ použití druhého sledu armády. Podle zkušeností Sovětské armády byla však tato činnost druhého sledu vždy úspěšná.

I tehdy, je-li nutno provést obrat fronty a vést úder v jiném směru, je výhodné provést tento manévř zasazením druhého sledu armády. K obratu však může dojít teprve po průlomu celé taktické hloubky obrany. Podobný manévř s obratem o 90° provedla 13. armáda ve voroněžsko-kastornské operaci při ovládnutí města Tim.

3. Ničení operačních záloh provádějících protiúder

Obránce se snaží zastavit útočící vojska úpornou obranou na výhodných, předem dobře připravených obranných postaveních a pásmech. Mezitím soustřeďuje operační zálohy a jimi pak přechází k rozhodnému, soustře-

děnému protiúderu, aby zničil proniklého útočníka a rozhodl tak obrannou operaci ve svůj prospěch. Rychlé soustředění operačních, někdy i strategických záloh umožňuje jejich velká pohyblivost.

Je proto jisté, že úspěšné odrazení a likvidace nepřátelského protiúderu je jednou z hlavních podmínek úspěchu armádní útočné operace ve svém celku. Splnění tohoto cíle si vyžádá vypětí všech sil útočící armády, často i zasazení druhého sledu armády.

Ve sražení se skupinou nepřítele vedoucí protiúder je vždy třeba usilovat o to, aby protiúder byl nejen úspěšně odražen, ale i zlikvidován tím, že vojska protiúderného uskupení budou obklíčena a zničena.

V tomto případě bude výhodné použít druhého sledu nikoli k zabezpečení boků a odrazení nepřátelského protiúderu, nýbrž naopak zasadit ho k dosažení narůstání síly úderu do hloubky a k úderu vedoucím do boku uskupení nepřítele provádějícího protiúder. Tím bude nepříteli zabráněno v ústupu a budou vytvořeny podmínky k tomu, aby mohl být rozdrcen v součinnosti s prvním sledem odražejícím do té doby za pomoci armádní protitankové zálohy, tankové zálohy a pohyblivých oddílů zatarasovacích pronikání nepřátelského protiúderu do hloubky.

Soustředěním sil k protiúderu může nepřítel získat na směru protiúderu převahu, někdy i dosti značnou. Proto je výhodné a často nezbytné provádět odrazení a likvidaci silného protiúderu v těsné součinnosti se sousední armádou, za silné podpory frontového letectva a dělostřelectva.

4. Rozvíjení úspěchu a pronásledování nepřítele

Zasazení druhého sledu armády k rozvíjení úspěchu a pronásledování nepřítele je nejvýhodnější využití druhého sledu. Je žádoucí snažit se o to v každé útočné operaci. Ve většině případů si však situace a požadavek zabezpečit zdárný rozvoj útočné operace vynucuje použít druhého sledu k splnění některého z úkolů, které byly uvedeny v předcházejících statích 1 až 3.

Možné způsoby zasazení druhého sledu armády

Při zabezpečení organizovaného zasazení druhých sledů a operačních záloh má velkou důležitost volba nejvýhodnějšího způsobu jeho zasazení.

V bojové praxi Sovětské armády bylo používáno těchto způsobů zasazení druhých sledů a operačních záloh:

- ze zákřídlí úspěšně postupující vyšší jednotky prvního sledu;
- do mezery na styku vyšších jednotek prvního sledu;
- vystřídáním části jednotek prvního sledu;
- překročením jednotek prvního sledu.

Zasazení druhého sledu ze zákřídlí úspěšně postupující vyšší jednotky prvního sledu

Tento způsob je častým případem zasazení, kdy je možno bez velkých obtíží, přeskupení a zdržení organizované a hlavně rychle zasadit ve dne druhý sled armády.

K zabezpečení je třeba

- vyvést druhý sled nebo operační zálohu do výchozího prostoru za jednotku úspěšně postupující vpřed;
- stanovit čáru a frontu zasazení a dobu pohotovosti;
- upřesnit útočné pásmo zasazeného druhého sledu nebo operační zálohy;

— upřesnit útočná pásma a úkoly sousedů.

Nejčastěji bude tohoto způsobu zasazení použito při rozšiřování fronty průlomu provedeného čelně postupujícím úderným uskupením prvního sledu, kdy druhý sled nebo operační záloha vyrazí po provedení průlomu ze zákřídří prolamujícího uskupení k obejití obnažených boků nepřítele.

Jindy může být tohoto způsobu zasazení použito při provádění obratu fronty do nového směru.

Též při zasazování druhého sledu proti nepřátelskému protiúderu lze někdy s výhodou použít tohoto způsobu zasazení k vedení úderu do boku nepřítele provádějícího protiútok (viz obr. 1).

Zasazení do mezery na styku vyšších jednotek prvního sledu

I v tomto případě lze bez velkých přeskupení zasadit rychle druhý sled po provedení některých nutných opatření.

K zasazení tímto způsobem je třeba

- zúžit útočná pásma jednotek prvního sledu za postupu k obrannému pásmu nepřítele;
- zhustit bojovou sestavu druhého sledu před jeho zasazením podle šířky mezery, do které má být zasazen, nebo provádět zasazení postupně určením předvojových pluků v každé divisi nebo po praporech v plucích prvního sledu a s rozšiřováním mezery zasadit pak další jednotky.

Způsobu postupného zasazování druhého sledu armády bude použito jen ve výjimečných případech, protože v sobě skrývá nebezpečí předčasného vyčerpání a rozdrčení. Nehodí se, je-li nutno ihned při zasazení provést silný úder.

Mezeru k zasazení druhého sledu je možno rychle vytvořit tehdy, když se naskytne možnost vytočit křídla jednotek prvního sledu na jejich styku. Při zhuštěných sestavách je třeba pro divisi vytvořit počáteční mezeru v šíři alespoň 2 km.

Tohoto způsobu zasazení bude s výhodou použito ve dne, zvláště když k zasazování druhého sledu dojde v době, kdy nepřítel již neklade tuhý odpor a kdy již lze přejít k pronásledování nepřítele a k rozvinutí úspěchu (viz obr. 2). Tohoto způsobu bude použito také tehdy, když nepřítel ustupuje na předem připravené obranné pásmo v hloubce, které obsazuje nebo obsadil operačními zálohami přisunovanými z hloubky. V tomto případě je třeba již během přibližování k tomuto obrannému pásmu rychle zasadit druhý sled na směru hlavního úderu a vytvořit tak silné uskupení zabezpečující převahu sil a prostředků na zvoleném úseku průlomu.

Zasazení vystřídáním části jednotek prvního sledu

Je přirozené, že tento nejčastější způsob zasazení předpokládá částečné zdržení a ztrátu času i nahuštění jednotek. Proto jej nutno provádět vysoce organisovaně a zpravidla v noci. Bude ho často použito při zasazení v těsném dotyku s nepřítelem, který klade tuhý odpor.

K zabezpečení organisovaného provedení vystřídání nutno provést tato opatření:

- předem zasadit a rozvinout pozemní i protiletadlové dělostřelectvo, které bude vystřídání zajišťovat;
- vystřídání zabezpečovat průzkumem, provedením útoků s omezeným cílem, dělostřeleckou a minometnou palbou na sestavu nepřítele a dokonalejším zastíráním;

- nedopustit smíchání jednotek správnou a dobře připravenou organizací a řízením vystřídání;
- velitelé, štáby, orgány průzkumu a spojení musí se dostavit k prvnímu sledu nejméně čtyři hodiny před setměním.

Způsobu zasazení druhého sledu armády nebo operační zálohy vystřídáním části jednotek prvního sledu bude použito v tom případě, že bude druhý sled nebo operační záloha prolamovat buď pásmo sborových záloh nebo obranné pásmo v operační hloubce nepřátelské obrany, ať již s urychlenou nebo plánovanou přípravou (viz obr. 3), zvláště bude-li k dispozici pro přípravu útoku noc.

Zasazení druhého sledu překročením jednotek prvního sledu je způsob, který vyžaduje nejtěsnější součinnosti mezi prvním a druhým sledem. Při něm se nelze prakticky vyhnout smíchání a nahuštění jednotek. Bude ho zpravidla použito v tom případě, že vojska prvního sledu jsou v těsném dotyku s nepřítelem, který klade odpor, na jehož zdolání síly prvního sledu nestačí.

Tohoto způsobu se doporučuje použít jen tehdy, nelze-li druhý sled nebo operační zálohu zasadit jiným způsobem. Zpravidla bude použito tohoto způsobu tehdy, jestliže k zlomení nepřátelského odporu nutno zasadit druhé sledy rychle ve dne a není-li čas provést vystřídání, neboť ztráta času by znamenala na příklad ještě další podstatné zesílení nepřátelského odporu s příchodem nových nepřátelských operačních záloh.

V tomto případě nutno přiblížit čelní jednotky druhého sledu na vzdálenost 150 až 200 m za čelní jednotky prvního sledu, aby nepřátelské baterie vedoucí palbu na první sled nepostřelovaly současně svým rozptylem druhý sled. První sled nutno překročit druhým sledem najednou, bez zastavení, co nejrychleji.

Jednotky prvního sledu zůstanou na místě, podporují palbou svých pěchotních zbraní, tanků, samohybných děl a dělostřelectva zasazení druhého sledu, umlčují především nepřítele zabráňujícího svou palbou překročení. Nahromadění vojsk je nevyhnutelné a vede i k větším ztrátám vlivem nepřátelské palby.

Tento způsob zasazení druhého sledu nutno dobře zabezpečit protiletadlovým dělostřelectvem, stíhacím a bitevním letectvem a při výhodném větru i dýmem (viz obr. 4).

Plánování a příprava zasazení druhého sledu před útokem

Základem plánování organizace činnosti druhého sledu armády v útočné operaci je rozhodnutí velitele armády pro provedení útočné operace.

Zpravidla určuje velitel armády ve svém rozhodnutí: úkol druhého sledu po zasazení do boje, složení druhého sledu armády nebo armádní operační zálohy, prostor soustředění v nástupním prostoru k útoku a dobu jeho zaujetí druhým sledem nebo armádní operační zálohou, směr postupu druhého sledu v průběhu operace, předvídanou dobu a plánovanou čáru zasazení druhého sledu do boje.

Velitel vyšší jednotky druhého sledu plánuje činnost svých vojsk zpravidla podle těchto údobí:

- zaujetí prostoru soustředění a podpora útoku prvního sledu částí sil druhého sledu;
- postup za vojsky prvního sledu na čáru zasazení;
- zasazení druhého sledu a jeho zabezpečení;

— plnění určeného bojového úkolu.

Při plánování činnosti druhého sledu v době před zahájením útoku soustřeďuje se velitel při plánování jednotlivých údobí na tyto otázky:

Při zaujetí prostoru soustředění a podpoře jednotek prvního sledu částí svých sil soustřeďuje velitel vyšší jednotky druhého sledu svou pozornost na:

- včasné a skryté zaujetí určeného prostoru soustředění;
- zaujetí sestavy tak, aby odpovídala sestavě předvídané pro zasazení;
- protiletadlovou, protichemickou a protipožární ochranu prostoru soustředění;
- zaujetí sestavy dělostřelectvem a minomety druhého sledu tak, aby při zařazování do proudů nedocházelo ke křížování;
- průzkum a vytyčení komunikací až k přednímu okraji;
- přípravu vojsk a štábů k nastávající činnosti;
- organizaci spojení a na
- materiálně technické zabezpečení vojsk.

Při plánování postupu druhého sledu za vojsky prvního sledu na čáru zasazení se soustřeďuje na:

- zabezpečení organisovanosti, plynulosti a rychlosti postupu druhého sledu a jeho utajení;
- průzkum, vytyčení, uvolňování pochodových os a regulaci přesunu;
- průzkum vyčkávacích a výchozích prostorů a jejich včasné zaujetí;
- zařazení dělostřelectva a minometů, jakož i přidělených posilových prostředků do pochodové sestavy podle plánu;
- získání zpráv od jednotek prvního sledu;
- protiletadlovou obranu a protichemickou ochranu pochodových proudů a na
- organizaci velení a spojení.

Při zasazení druhého sledu se soustřeďuje na:

- rychlé a přesné zaujetí sestavy odpovídající zámyslu boje;
- zabezpečení součinnosti s prvním sledem a zabezpečení podpory prvním sledem při zasazení;
- zabezpečení podpory armádní dělostřeleckou skupinou a armádní protiletadlovou skupinou a součinnost s nimi;
- zabezpečení podpory letectva a součinnost s ním;
- zabezpečení součinnosti s ženijním a chemickým vojskem pracujícím ve prospěch zasazení druhého sledu;
- na organizaci velení a spojení.

Pro zabezpečení úspěšného zasazení druhého sledu je nutno plánovat kontrolu všech uvedených opatření štábem armády.

Po zasazení druhého sledu závisí další plánování na konkrétním bojovém úkolu.

Organisace součinnosti

Součinnost druhého sledu s ostatními částmi operační sestavy armády je organisována na základě pokynů velitele a štábu armády, ještě v přípravném období a je pak v průběhu operace upřesňována zejména před zasazením druhého sledu.

V pokynech pro organizaci operační součinnosti mezi částmi operační sestavy uvnitř armády určí velitel armády podmínky součinnosti druhého sledu s prvním sledem, s armádní rychlou skupinou a s letectvem.

Stanoví především,

- kdy, kudy, kam přesunout druhý sled a v kterém směru a jak zabezpečit včasné jeho zasazení;

- kterých jednotek druhého sledu bude použito k podpoře boje jednotek prvního sledu;
- jak a čím jednotky prvního sledu budou zabezpečovat zasazení druhého sledu;
- v jakém pořadí budou zasazeny armádní rychlá skupina a druhý sled a v čem bude záležet jejich součinnost po zasazení;
- jakými silami bude letectvo chránit postup druhého sledu na čáru zasazení, jeho rozvinutí a jakými silami bude podporovat zasazení a boj druhého sledu.

S veliteli sborů prvního sledu, s veliteli a náčelníky druhů vojsk a představitelem letectva bude třeba upřesnit hlavně tyto otázky:

S veliteli sborů prvního sledu:

- uvolnění prostoru soustředění od týlu sborů prvního sledu;
- dodávání zpráv o situaci, způsob jejich zaslání v průběhu boje;
- kde a jak bude použito prvními sledy dočasně přiděleného dělostřelectva a minometů druhého sledu;
- způsob zasazení druhého sledu;
- kterých komunikací bude použito pro přesun a na jaký signál je uvolnit;
- jak budou sbory prvního sledu zabezpečovat zasazení druhého sledu armády;
- otázky součinnosti při plnění bojového úkolu druhého sledu;
- upřesnění signálů součinnosti se sbory prvního sledu;
- do jaké míry se zúčastní druhý sled likvidace odporů nepřítele, které byly ponechány v týlu.

S velitelem dělostřelectva armády:

- kde a jak bude použito dělostřelectva, raketometů a minometů druhého sledu k dočasné podpoře prvního sledu a kde a kdy bude opět k dispozici veliteli druhého sledu;
- jak bude armádní protiletadlové dělostřelectvo chránit druhý sled v prostoru soustředění, za přesunu na čáru zasazení a při zasazení;
- kde a kdy budou k dispozici dělostřelecké, minometné a raketometné jednotky přidělené druhému sledu ke splnění bojového úkolu;
- kdy, kým a jak bude dělostřelectvo, minometry a raketometry podporovat zasazení druhého sledu a chránit jeho boky;
- upřesnění signálů součinnosti s dělostřelectvem.

S představitelem letectva:

- kdy a jak bude stíhací letectvo chránit přesun na čáru zasazení a rozvinutí na čáře zasazení;
- které letectvo, kdy a jak bude podporovat zasazení do boje a plnění bojového úkolu;
- způsob spojení s letectvem a kdy se dostaví představitelé od letectva s radiovýmí pojítky k druhému sledu;
- signály součinnosti s letectvem a způsob, jak budou vytyčovat vojska druhého sledu po zasazení svůj přední kraj.

S ženijním náčelníkem:

- které komunikace budou odtaraseny, upraveny a vytyčeny péčí armády pro rychlé zasazení druhého sledu;
- kdo a kdy tento úkol provede;
- kdo provede odminování prostoru rozvinutí druhého sledu.

S chemickým náčelníkem :

— kdy, kým a jak bude zabezpečeno odmoření komunikací až na čáru zasazení;

— kdy, kým a jak bude zabezpečeno zasazení druhého sledu dýmem.

Velitel druhého sledu, jakož i jeho velitelé a náčelníci druhů vojsk musí projevovat při upřesňování otázek součinnosti značnou iniciativu, aby všestranně zabezpečili rychlé a hladké zasazení své jednotky do boje.

Rozvinutí k zasazení během útoku

Zasazení druhého sledu podobně jako armádní rychlé skupiny je předem plánováno plánem útočné operace. V průběhu útoku je zasazení upřesňováno podle vývoje situace. Čím reálněji bude sestaven plán operace, tím méně ho bude třeba měnit.

Od zahájení palebné přípravy útoku je velitel druhého sledu v blízkosti pozorovatelný, velitele armády, s nímž společně sleduje průběh boje prvního sledu na směru hlavního úderu armády.

Správné určení doby zasazení druhého sledu je nejdůležitější otázkou, kterou musí řešit velitel armády v průběhu útočné operace při zasazení druhého sledu do boje.

Předčasné zasazení snižuje účinnost úderu, pozdní zasazení naopak dává nepříteli možnost vyhrát čas, soustředit své síly a úspěšně odrazit nový úder prováděný druhým sledem.

Obranná postavení v hloubce obrany je třeba prolamovat co možná z chodu nebo po zkrácené přípravě.

Druhý sled je třeba zasadit v tu dobu, kdy první sled sám není schopen zabezpečit další narůstání síly úderu a kdy nepřítel ještě nestačil plně soustředit síly a prostředky. To značí, že nepříteli nutno v zasazení druhých sledů a záloh předejít, aby mohl být rozdrčen po částech; nejprve ta skupina, která klade odpor, a pak přicházející zálohy.

Tento okamžik možno určit během operace jen všestranným rozbořením situace a tvůrčím předvídáním událostí.

Kdy musí být přijato rozhodnutí na zasazení druhého sledu (operační zálohy)? Na tuto otázku možno odpovědět jen tehdy, je-li známo, jaké síly a za jakých okolností jsou zasazovány. Čím větší bude jednotka, která tvoří druhý sled (operační zálohu), tím více bude potřebovat času k vyjití na čáru zasazení a k organizaci zasazení, tím dříve se bude muset velitel rozhodnout a vydat nařízení pro organizaci a zabezpečení tohoto zasazení. Čím větší bude jednotka, tím na delší dobu musí velitel, který ji zasazuje, předvídat na základě hlubokého rozboru průběh boje.

Jako další zásadu nutno vytyčit, že čím složitější a napjatější se stává situace, tím rychleji třeba zasadit druhý sled (operační zálohu).

Pokusím se alespoň ukázat metodu, jak přistupovat ke kalkulaci času při zasazování druhého sledu (operační zálohy).

Volme tento příklad: Operační druhý sled v síle armádního sboru o dvou pěších a jedné mechanisované divisi je od plánované čáry zasazení vzdálen 20 km. Postupuje s mechanisovanou a jednou pěší divisí v prvním sledu celkem po čtyřech komunikacích. Tedy každá divise prvního sledu se přesunuje po dvou komunikacích. Hustota čtyř vozidel na 100 m dává 40 vozidel na 1 km. Otázkou je, za jak dlouho vyrazí druhý sled v rozvinuté sestavě z čáry zasazení k plnění bojového úkolu?

Na upřesnění rozkazu k zasazení druhého sledu, na vyslání signálů k vyražení a vytahování proudů třeba počítat asi 30 minut.

Na přesun čela proudu na čáru zasazení vzdálenou 20 km podle stavu komunikací, sjezdnosti terénu a počasí — při rychlosti 10 až 15 km/hod. je třeba 1 hodiny 20 minut až 2 hodin.

Na rozvinutí pluků prvního sledu, minometů, raketometů, dělostřelectva a tanků je třeba podle množství a hustoty vozidel, rychlosti rozvinování, terénu a počasí a vzdálenosti postupu pěšky po sesednutí z vozidel jedné až dvou hodin. Vycházím z toho, že se za nejvýhodnějších podmínek v rovinatém, suchém, dobře sjížděném terénu ve dne může za jednu hodinu rozvinout při rychlosti 15 km v hodině pochodový proud dlouhý 15 km (to je celkem 500 vozidel na jedné ose při hustotě 40 vozidel na 1 km a odečtení 2500 m na vzdálenost zajišťovacích jednotek) a postoupit pěšími jednotkami po sesednutí s vozidel na čáru zasazení na vzdálenost 1 km. Doba rozvinutí značně závisí na hustotě vozidel na 1 km, proto při zasazení nutno proudy zhustit.

Na přípravu útoku je třeba počítat podle situace a úkolu vojsk s dobou 1 až 4 hodin. Bude-li nutno při silném odporu nepřítele vést dobře organisovaný a soustředěný úder, je třeba počítat na přípravu útoku, na organisaci součinnosti a na přípravu dělostřelectva nejméně 3 až 4 hodiny denního světla. Během této doby určené pro přípravu útoku pluků prvního sledu, tanků a dělostřelectva rozvinují se, když je to nutné, druhé sledy a zálohy divisi prvního sledu.

Z uvedeného rozboru je patrné, že zasazení druhého sledu v síle armádního sboru ve dne při vzdálenosti 20 km na čáru zasazení způsobem ze zákřídli, do mezery mezi jednotkami prvního sledu nebo překročením možno uskutečnit podle situace za 4 až 8½ hodiny, počínaje od vydání rozkazu až do pohotovosti druhého sledu v útočné sestavě na čáře zasazení.

Půjde-li o zasazení do pronásledování zasazením do mezery vytvořené na styku, nutno usilovat o to, aby předsunuté oddíly s předvoji divisi prvního sledu vyrazily co nejdříve. Jednotky na čáře zasazení se nebudou rozvinovat a zahájí pronásledování nepřítele z chodu v proudech. Proto bude zasazení provedeno dříve, neboť odpadne čas potřebný k rozvinování a přípravě útoku.

Půjde-li o zasazení druhého sledu proti uskupení vedoucímu protiúder, dojde často ke střetnému boji. Předsunuté oddíly a předvoje nebudou se zastavovat na čáře zasazení, ale budou vstupovat do boje z chodu. Příprava hlavních sil k útoku bude též co nejkratší. Někdy i hlavní síly budou zahajovat boj z chodu. Tím se zkrátí doba kalkulovaná k zasazení, neboť se podstatně zkrátí čas kalkulovaný na přípravu útoku.

Provádí-li se zasazení druhého sledu v noci, provádí se zpravidla vystřídáním vojsk na čáře zasazení. V tomto případě nutno kalkulovat rychlost pochodu jen 6 až 10 km v hodině podle temnoty, počasí a terénu. Vystřídání musí být dobře připraveno, aby nevzniklo zbytečné zdržení. Při dobré organisaci vystřídání a dobré regulaci možno vystřídání zakončit při vzdálenosti druhého sledu 20 km od čáry zasazení za 6 až 7 hodin noční doby. Na přípravu dělostřelectva a na organisaci součinnosti nutno plánovat alespoň 3 hodiny světlé denní doby. Zpravidla stačí jedna noc k zasazení druhého sledu (operační zá-

lohy) vystřídáním vojsk, není-li druhý sled (operační záloha) příliš vzdálen od vojsk prvního sledu.

Závěrem této stati nutno znovu zdůraznit, že je nutno čas potřebný k zasazení druhého sledu kalkulovat zvlášť v každém jednotlivém případě podle konkrétní situace a úkolů vojsk.

Sestava druhého sledu při zasazení do boje

Sestava druhého sledu postupujícího na čaru zasazení musí odpovídat úkolu, který bude druhý sled plnit, a zámyslu nastávajícího boje.

V zásadě možno rozeznávat při zasazení tři typické druhy bojové činnosti druhého sledu, podle nichž má sestava i určité charakteristické znaky.

Půjde buď

- o útok na nepřítele, který předem připravil obranu v polních podmínkách, nebo o útok na nepřítele, který spěšně přešel do obrany nebo který provádí manévrovací obranu;
- o střetný boj s nepřátelskými zálohami provádějícími protiúder;
- o pronásledování nepřítele, který ustupuje.

Ve většině případů bude mechanisovaná divise zasazována v armádním sboru do prvního sledu, neboť situace, v níž bývá zasazován druhý sled armády, a jeho úkol zpravidla vyžaduje počátečního prudkého úderu a dále rychlého využívání úspěchu. Místo mechanisované divise v sestavě armádního sboru nutno volit tak, aby mohla v dalším průběhu výhodně spolupracovat s armádní rychlou skupinou nebo aby při obchvacování obnaženého boku vycházela na vnější obchvatné křídlo.

Jestliže nepřítel klade silný odpor v předem dobře vybudovaném pásmu, bude někdy výhodné vést v armádním sboru počáteční úder pěšími divisemi v prvním sledu a mechanisovanou divisi zasadit teprve po prolomení obranného pásma k rozvíjení úspěchu a pronásledování nepřítele v součinnosti s armádní rychlou skupinou.

Jindy bude nutné útočit všemi divisemi v jednom sledu vedle sebe. Bude to tehdy, je-li druhý sled armády zasazován v širokém pásmu a dostává-li úkol, který nevyžaduje od něho narůstání síly úderu. Může to být na příklad úkol prolomit silným úderem málo hlubokou obranu nepřítele v pásmu armádních záloh na frontě široké 8 až 10 km, s cílem vytvořit spolu se sousedními sbory podmínky k zasazení frontové rychlé skupiny, která bude v dalším průběhu rozvíjet úspěch v útočném pásmu zasazovaného armádního sboru druhého sledu.

Je-li nutné získat čas a zabezpečit rozvinutí hlavních sil, zvláště při útoku na nepřítele v obraně nebo při zasazení do střetného boje, je výhodné vést dělostřelectvo v čele proudů hlavních sil za zajišťovacími jednotkami. Tím bude získáno více času na přípravu paleb a rozvinutí hlavních sil a zasazení druhého sledu bude zabezpečeno vlastním dělostřelectvem.

Pronásledování vyžaduje naopak rychlého zasazení značně zesílených předsunutých oddílů.

Průběh zasazení druhého sledu

Při zahájení útočné operace bývá druhý sled v prostoru soustředění vzdáleném 15 až 25 km od předního okraje. Dělostřelectvo, raketometry a minometry druhého sledu zpravidla dočasně podporují vojska prvního sledu v době dělostřelecké přípravy a podpory útoku.

Není-li druhý sled zasazován z prostoru soustředění, pohybuje se za útočícími vojsky po skocích na rozkaz velitele armády, nejlépe v noci, po určených komunikacích do vyčkávacích prostorů a nakonec do výchozího prostoru, z něhož je pak zasazován do boje.

Průzkumné jednotky druhého sledu postupují za jednotkami prvního sledu na plánovaném směru postupu prvního sledu.

Za průzkumy postupuje po každé pochodové ose druhého sledu regulační a uvolňovací oddíl, který provádí průzkum, vytyčování, uvolňování komunikací, vytyčuje cesty terénem a reguluje přesun v součinnosti s regulačními orgány. Předvídá-li se zasazení druhého sledu k rozvinutí úspěchu nebo do střetného boje z chodu a p., postupují za prvním sledem předsunuté oddíly od druhého sledu v pohotovosti překročit na signál první sled v určeném směru a vstoupit do boje.

Na signál k zasazení vyjíždí v čele každého proudu zajištění, za ním velitelé proudů a další jednotky v proudu tak, aby jejich sestava vyhovovala pro plnění nastávajícího bojového úkolu.

Vyžaduje-li to situace, rozvinují se hlavní síly z komunikací do terénu na čáře rozvinutí, kterou určuje velitel druhého sledu na některé z terénně výhodných čar ve vzdálenosti 1 až 3 km před čarou zasazení. Na čáře rozvinutí zaujímají jednotky bojovou sestavu a postupují tam odtud podle situace na autech nebo pěšky na čáru zasazení.

Rozvinutí vojsk chrání průzkumné jednotky, zajišťovací jednotky, dělostřelectvo vlastní i dělostřelectvo sborů prvního sledu, armádní dělostřelecká skupina, armádní protiletadlová skupina a stíhací letectvo.

Na čáře zasazení se hlavní síly buď zastavují na krátkou dobu, aby se v dotyku s nepřítelem připravily k útoku na jeho obranné postavení. Jindy, na příklad ve střetném boji nebo vede-li nepřítel manévrovou obranu, útočí z chodu. V každém případě podrobný rozbor situace ukáže, na jakou dobu třeba zastavit hlavní síly na čáře zasazení.

Zabezpečení zasazení druhého sledu armády

Rozhodl-li se velitel armády zasadit svůj druhý sled, řeší jím důležitý postupný operační úkol.

Proto musí být všechno úsilí velitele armády a jeho štábu soustředěno k zabezpečení rychlého, včasného a překvapujícího zasazení druhého sledu, aby nepřítel byl soustředěným a mohutným úderem zničen a sražení bylo rozhodnuto ve prospěch útočníka.

Včasnost a rychlost zasazení druhého sledu je zabezpečována

- pečlivou přípravou zasazení druhého sledu před útokem;
- skrytým a včasným přesunem druhého sledu za jednotkami prvního sledu;
- včasným přijetím rozhodnutí velitele armády k zasazení druhého sledu;
- uvolněním a úpravou komunikací určených pro přesun druhého sledu na čáru zasazení;
- dobře organisovanou podporou a součinností zasazovaného druhého sledu s vyššími jednotkami prvního sledu a druhy vojsk.

Jestliže obránce zjistí, že se druhý sled přesunuje k přednímu okraji, aby byl zasazen do boje, a uvědomí si, že jeho úspěšné zasazení podstatně zhorší situaci obránce, bude se vždy snažit co nejvíce zdržet zasazení druhého sledu a zeslabit jeho údernou sílu. Tím může získat čas pro přísun operačních záloh a zabránit zničení po částech. Obránce bude tedy všemožně bránit druhému sledu v rychlém zasazení, bude jej

zdržovat a zeslabovat především údery svého letectva, zamořováním komunikací a terénu, kudy postupuje, a palbou dělostřelectva a těžkých zbraní.

K tomu, aby se tento úmysl obránci nezdařil a aby druhý sled byl včas zasazen, je třeba zabezpečit druhému sledu veškerou podporu při zasazení do boje. Tato podpora bude záležet v tom, že

armádní sbory prvního sledu

- ovládnou pozorovatelný, z nichž by nepřítel mohl pozorovat rozvíjení a zasazování druhého sledu;
- uvolní útočné pásmo určené druhému sledu;
- při vystrídání zabezpečí vše pro jeho rychlé a včasné provedení;
- informují stále velitele a štáb druhého sledu o situaci nepřítel, vlastních vojsk a terénu;
- uvolní komunikace a prostory určené pro zasazování druhého sledu;
- chrání boky zasazovaného druhého sledu;
- při překročení dobře označí svůj přední okraj a maximem prostředků podporují zabezpečení.

Dělostřelectvo armádních sborů prvního sledu a dělostřelectvo armády

- zabezpečuje rozvinutí a postup hlavních sil druhého sledu na čáru zasazení umlčováním nepřátelských dělostřeleckých a minometných baterií a oslepováním pozorovatelů;
- umlčuje nepřátelské odpory, které bočními palbami brání zasazení;
- brání nepřátelským zálohám zasáhnout do prostoru zasazení;
- chrání boky druhého sledu proti protiútokům nepřátelských tanků;
- před vyražením druhého sledu spolu s dělostřelectvem, raketomety a minomety zasazovaného druhého sledu umlčuje živou sílu a palebné prostředky nepřítel, zvláště protitankové zbraně a tanky, před čarou zasazení, krátkým, ale mohutným palebným přepadem.

Protiletadlové dělostřelectvo:

- chrání přesun druhého sledu na čáru rozvinutí, jeho rozvinutí a zasazení proti úderům nepřátelského letectva a proti leteckému průzkumu.

Letectvo:

- chrání stíhači přesun druhého sledu na čáru zasazení a zasazení druhého sledu do boje;
- provádí ve prospěch druhého sledu průzkum bojiště a zvláště sleduje zálohy postupující k místu zasazení druhého sledu;
- bombardováním a bitevními útoky zdržuje přísunované nepřátelské zálohy;
- svými údery na nepřátelské odpory a bitevním doprovodem zabezpečuje zasazení do boje a boj druhého sledu.

Ženíjní vojsko:

- odtarasuje, upravuje a vytyčuje komunikace pro zasazení druhého sledu;
- odminovává prostor rozvíjení a vytyčuje terénem směry postupu až na čáru zasazení;
- buduje VP a VS;
- zabezpečuje křídla druhých sledů zasazených do boje ženíjními zátarasy.

Chemické vojsko:

- zabezpečuje odmořování komunikací na čáru zasazení;
- zabezpečuje dýmem průchod soutěskami, rozvinutí a zasazení druhého sledu zadýmaváním boků.

Přeskupení v průběhu operace

Mnohé útočné operace Sovětské armády ve Veliké vlastenecké válce i zkušenosti získané v bojích 1. čs. sboru v SSSR v dukelské operaci prokázaly, že nejsou řídké případy, kdy je nutno provést přeskupení v průběhu útočné operace, které nebylo plánem předvídáno.

Bude to v případech, kdy se ukáže nutnost přenést hlavní úsilí boje na jiný směr, buď k rozvinutí úspěchu, který se projevil tam, kde nebyl očekáván, nebo bude-li nutno odrazit neočekávaně silný protiúder obránce.

Druhý sled se z počátku operace usměrňuje k splnění určitého úkolu na určeném směru. Když se situace podstatně mění, je třeba přizpůsobit i činnost druhého sledu a určit nové úkoly odpovídající vzniklé situaci. Tento důležitý manévř bude především proveden druhým sledem, neboť manévř z hloubky je nejjednodušší.

Přeskupení prováděné za útoku vyžaduje, aby se velitel včas rozhodl a aby štáb armády dovedl rozhodnutí rychle do jednotek. Je k tomu třeba centralisovaného velení a rychlé i přesné práce štábu armády.

Velitel druhého sledu se musí co nejdříve dovědět:

jaký je účel přeskupení, jaké má být konečné uskupení vojsk v prostorech nového soustředění, kterých pochodových os může využít k přesunu, kdy jej zahájit a zakončit, kdo bude provádět regulaci přesunu, jak bude zabezpečena jeho ochrana proti nepřátelskému letectvu i proti pozemnímu překvapení, jak bude prováděno zásobování vojsk a organizováno spojení během přeskupení.

Čas, který je v dané situaci rozhodující, bude získán tehdy, budou-li i u druhého sledu učiněny takové přípravy, aby druhý sled nebyl vývojem událostí překvapen.

S hlediska druhého sledu bude nutno

- znát situaci na celé frontě armády;
- mít své styčné důstojníky u všech sborů prvního sledu, nejen tam, kde je předvídáno jeho zasazení;
- mít zálohu průzkumu;
- mít v záloze i další regulační a uvolňovací oddíl, který by byl schopen provést průzkum, vytyčení, uvolnění komunikací a regulovat přesun na nový směr;
- mít dobře fungující a spolehlivé spojení s podřízenými jednotkami.

Dále je nutno, aby velitel druhého sledu byl stále blízko pozorovatelný velitele armády, aby mu mohly být nové úkoly druhého sledu včas a přesně určeny.

Po určení nového úkolu musí se velitel druhého sledu rychle rozhodnout a jeho štáb musí živým stykem, pomocí styčných důstojníků zabezpečit rychlé proniknutí jeho rozhodnutí k podřízeným, jakož i správné a včasné provedení tohoto rozhodnutí.

Jsou příklady plánovitého přenesení směru hlavního úderu v průběhu útočné operace z Veliké vlastenecké války. Na příklad v útočné operaci 21. armády leningradského frontu v létě 1944 na Karelské šíji při průlomu silně opevněné finsko-německé obrany, při níž plánem ope-

race bylo předem předvídáno postupné přenášení směru hlavního úderu při průlomu obranných pásem nepřítele, a to směrem západním k moři. Na nový směr hlavního úderu byl vždy s překvapením pro nepřítele zasazen armádní sbor druhého a dokonce třetího sledu a v průběhu operace byla na tento nový směr vždy přeskupována i hlavní část dělostřelectva.

Díky důkladnému předvídání, plánování a mistrnému řízení přeskupení v průběhu operace podařilo se vysokým tempem prolomit tři silně opevněná mohutná obranná pásma, podle mínění Finů a Němců nepřekonatelná, a během 11 dnů dobýt Viborgu.

Tento příklad nejlépe ukazuje složitost situace, v níž musí často plnit úkol druhý sled. Proto vždy, kdykoli to bude možné, nutno do druhého sledu vybírat dobře připravené velitele, štáb i vojska, schopné organisovat a vést boj ve složitých podmínkách. Rozhodnost velitele druhého sledu, přesnost a rychlost práce jeho štábu a iniciativa podřízených bude mít podstatný vliv na včasnost, rychlost a organisovanost zasazení druhého sledu armády.

Velení při zasazení druhého sledu

Ještě před zasazením druhého sledu do boje operační oddělení štábu armády nepřetržitě bdí nad včasným jeho přemisťováním kupředu v určených směrech v souladu se situací a s plánem operace.

Během útoku je jedním z nejdůležitějších úkolů štábu armády zajistit veliteli určení správné doby a vhodného místa a směru zasazení druhého sledu armády do boje.

Toho lze dosáhnout především za pomoci nepřetržitého průzkumu, který přesně a včas zabezpečuje stav obrany nepřítele v jeho hloubce, uskupení jeho záloh a též dodá dostatek přesných zpráv o situaci a rázu boje jednotek prvního sledu.

Zpravodajské oddělení armády pečuje o to, aby štáb druhého sledu byl v plné míře zpraven o nepříteli ve směru pravděpodobného zasazení do boje. Tyto zprávy dostane štáb druhého sledu jednak od štábu armády, jednak od štábů vyšších jednotek prvního sledu.

V době zasazení druhého sledu, stejně jako při zasazení armádní rychlé skupiny, je nutné, aby velitel armády centralisoval velení, neboť bez něho nelze dosáhnout včasného, rychlého a překvapujícího zasazení druhého sledu.

Včasné a organisované zasazení druhých sledů do boje v mnohém závisí na přesné a správné organisaci spojení a na správném dohodování signálů součinnosti mezi druhým a prvním sledem. Náčelník štábu armády musí dát včas směrnice náčelníku spojení armády pro organisaci spojení ve východišti útoku po zasazení druhého sledu. Náčelník spojení armády dohlíží nepřetržitě nejen na výstavbu a nepřetržitost spojení s druhým sledem, ale i na výstavbu a nepřetržitost spojení mezi oběma sledy.

Rozkaz k zasazení dostane zpravidla velitel druhého sledu osobně ústně od velitele armády na jeho velitelské pozorovatelně. Zároveň s upřesněním úkolu druhého sledu k zasazení do boje jsou upřesňovány i některé otázky součinnosti na stupni armády.

Rychlost a organisovanost zasazení druhého sledu bude mít podstatný vliv též na organisaci a způsob velení u samého zasazovaného druhého sledu.

Od zahájení útočné operace je velitel druhého sledu spolu s veliteli

a náčelníky druhů vojsk a několika důstojníky svého štábu na velitelské pozorovatelně v blízkosti velitelské pozorovatelné velitele armády. Štáb druhého sledu je rozmístěn na velitelském stanovišti ve vyčkávacím prostoru druhého sledu. Spojení velitelské pozorovatelné a velitelského stanoviště musí být spolehlivě zabezpečeno stejně jako spojení s vyššími jednotkami druhého sledu.

Za vojsky prvního sledu na směru zasazení se pohybují průzkumné jednotky druhého sledu, u štábů vyšších jednotek prvního sledu jsou styční důstojníci od druhého sledu. Tím je zaručeno, že jak velitel, tak i štáb a jednotky druhého sledu budou stále informováni o situaci na frontě u bojujících jednotek.

Rozkaz k zasazení druhého sledu dává zpravidla velitel druhého sledu formou radiového signálu. Velitelé vyšších jednotek předjíždějí své jednotky; nejsou-li dosud na pozorovatelně v blízkosti velitele druhého sledu, jedou na velitelskou pozorovatelnou velitele druhého sledu, kde dostanou upřesněné úkoly. Do příjezdu svých vojsk upřesní v terénu nezbytné otázky součinnosti na stupni sboru.

Štáby vyšších jednotek je třeba za přesunu na čáru zasazení zasadit do čela hlavních sil, aby se co nejdříve rozvinuly a mohly řídit z nových velitelských stanovišť rozvinování jednotek a zabezpečovat jejich zasazení do boje.

Osobní styk velitelů, spojení s radiem a živý styk pomocí styčných důstojníků a určování úkolů v terénu na pozorovatelnách bude mít v této situaci při organizaci velení zvláštní význam, a to jak na stupni armády, tak i na stupni sboru.

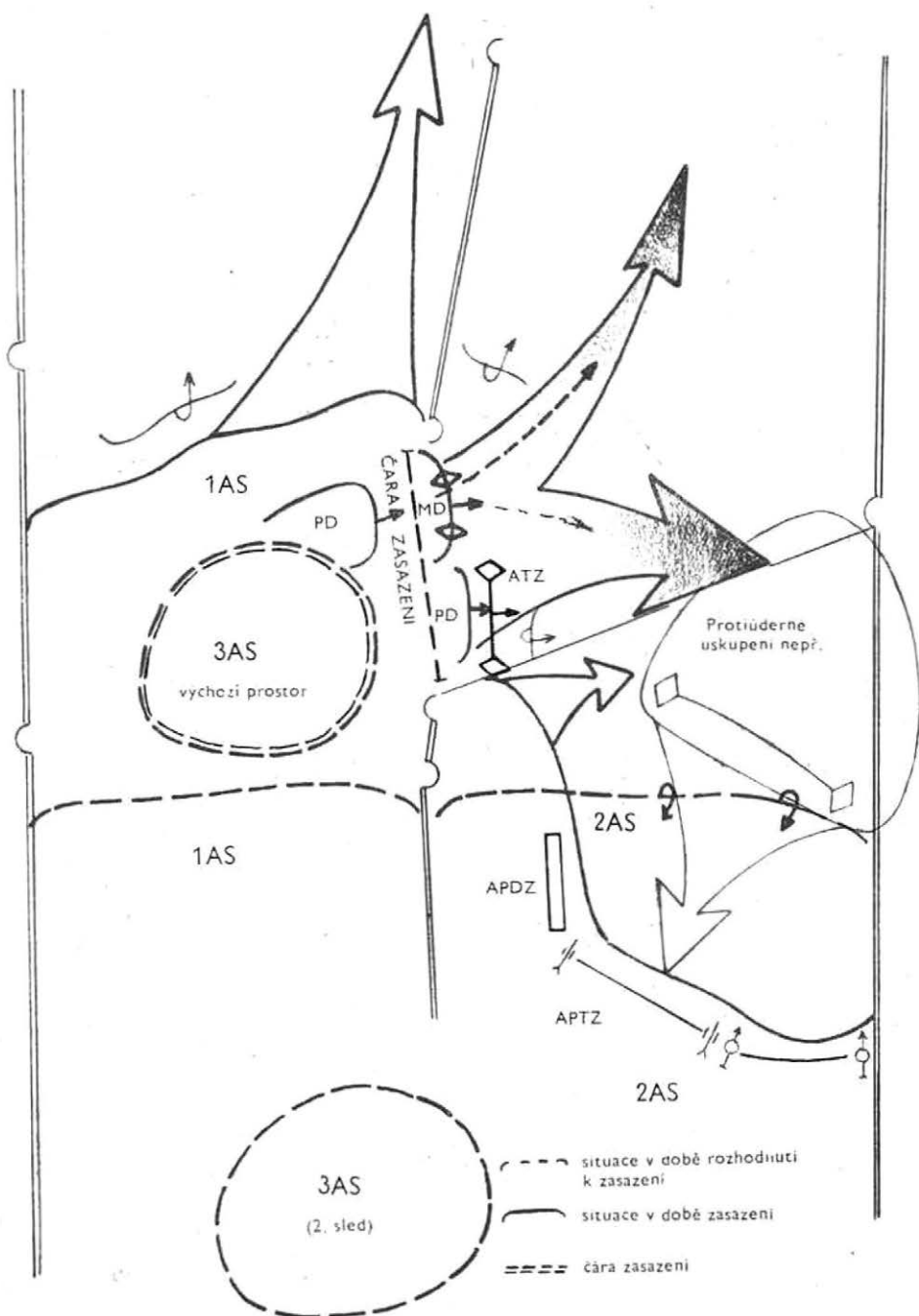
Je důležité, aby velitelé jednotek přidělených nebo podpůrných udržovali stále osobní styk s veliteli, jimž jsou přiděleni, aby u nich měli své styčné orgány, aby štáby vzájemně spolupracujících jednotek byly rozmístovány v těsné blízkosti vedle sebe. Tím bude zabezpečena podle osobní zkušenosti dobrá spolupráce i spolehlivé spojení ve složitě a často se měnící bojové situaci, v níž bude zasazován druhý sled.

Závěr

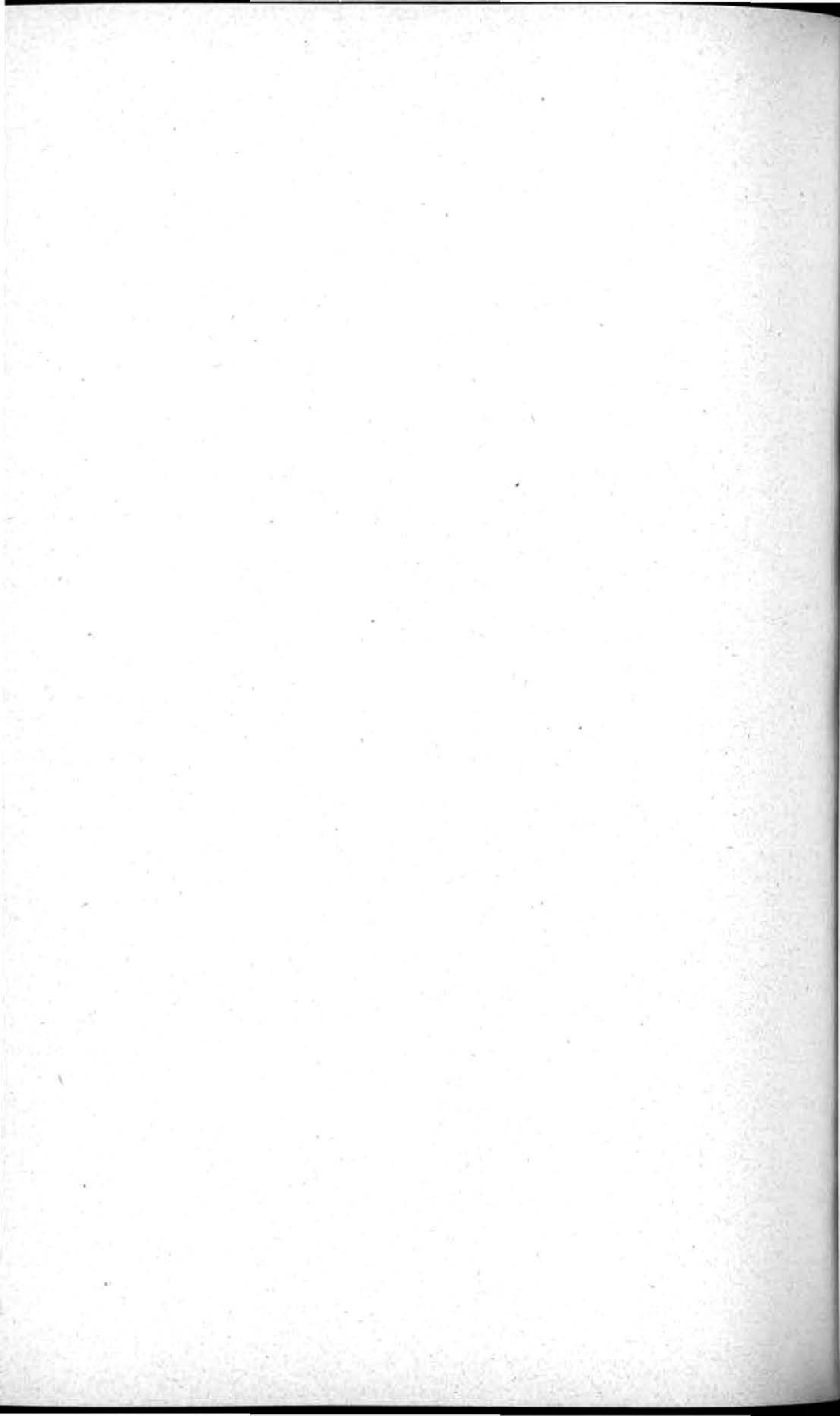
Skvělé operace Sovětské armády za Veliké vlastenecké války jsou důkazem toho, že úspěšné zasazení druhého operačního sledu určuje nejen úspěch sražení, ale často i úspěch armádní útočné operace v celku.

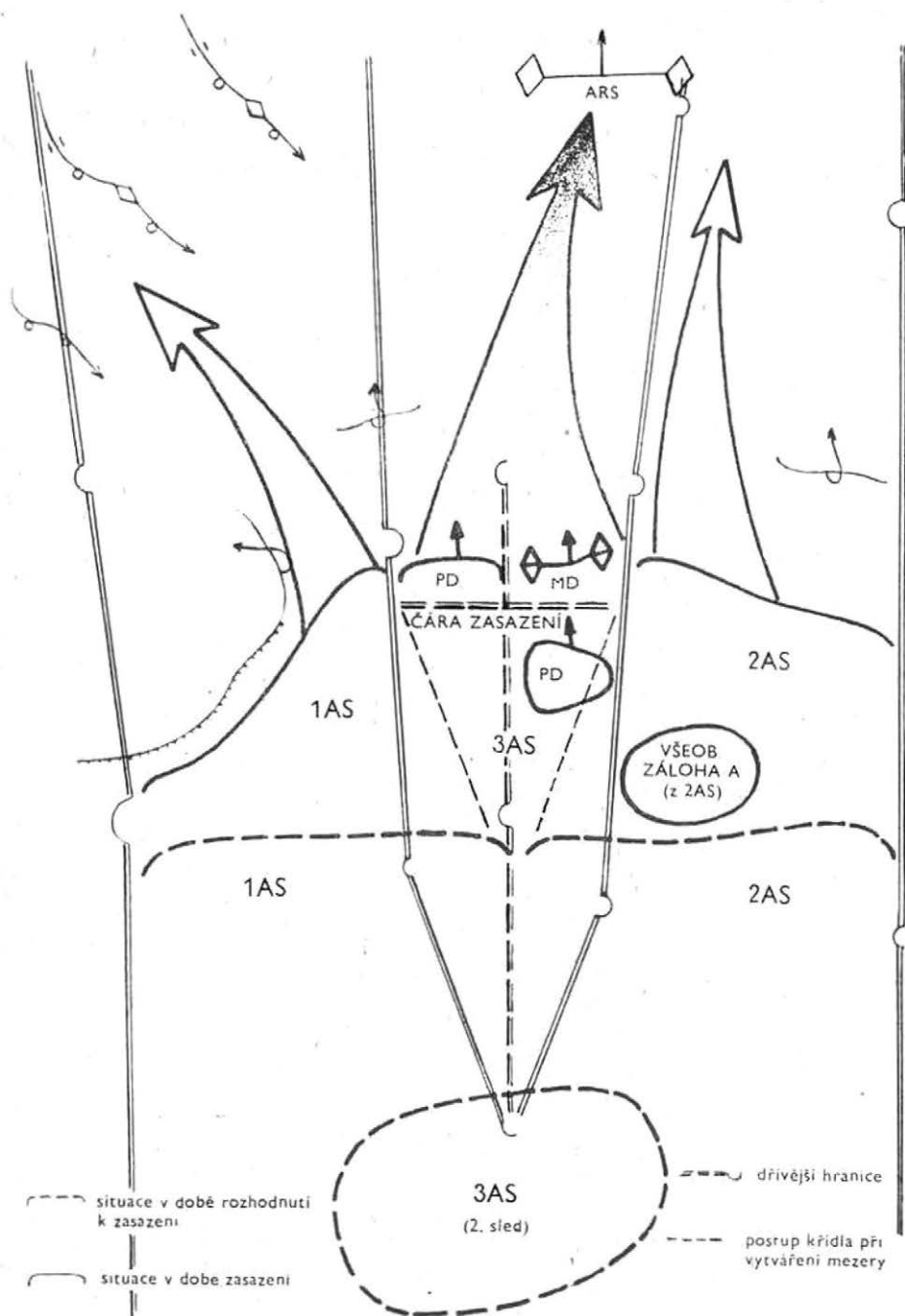
Čím hlubší, manévru schopnější a aktivnější se stává soudobá obrana, tím větší význam nabývají druhé sledy, neboť tuto obranu nelze prolomit bez stálého a současně i včasného narůstání síly úderu útočících vojsk. Druhý sled je nezbytnou částí operační sestavy v útočné operaci.

Překvapující a včasné zasazení druhého sledu závisí na správném plánování a přípravě zasazení druhého sledu již před útokem a na jeho dobrém zabezpečení v průběhu útoku za centralisovaného velení velitele armády. Volba doby a způsobu zasazení, jakož i dokonalá součinnost všech částí operační sestavy armády a druhů vojsk při zabezpečení zasazení druhého sledu armády do boje má rozhodující význam.

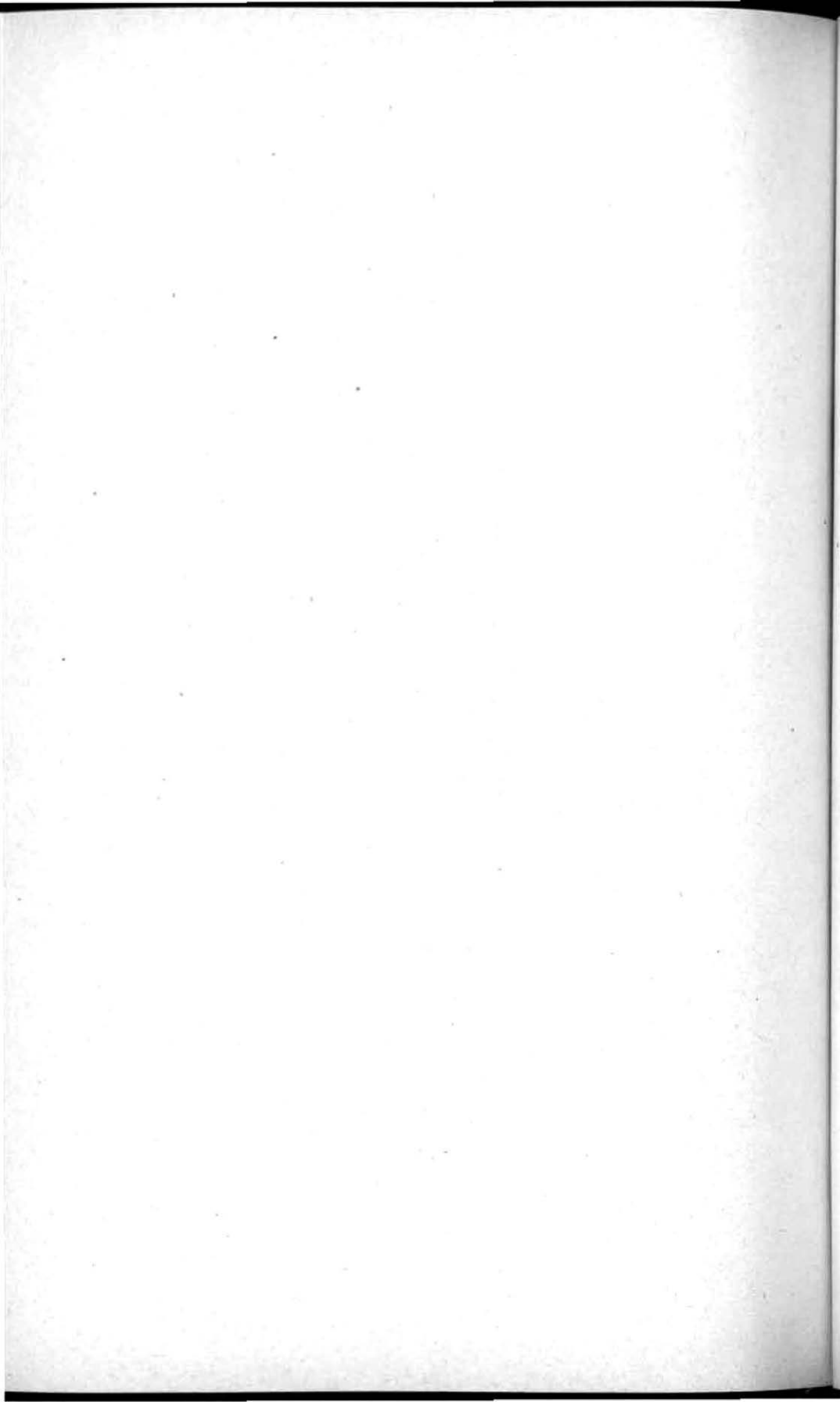

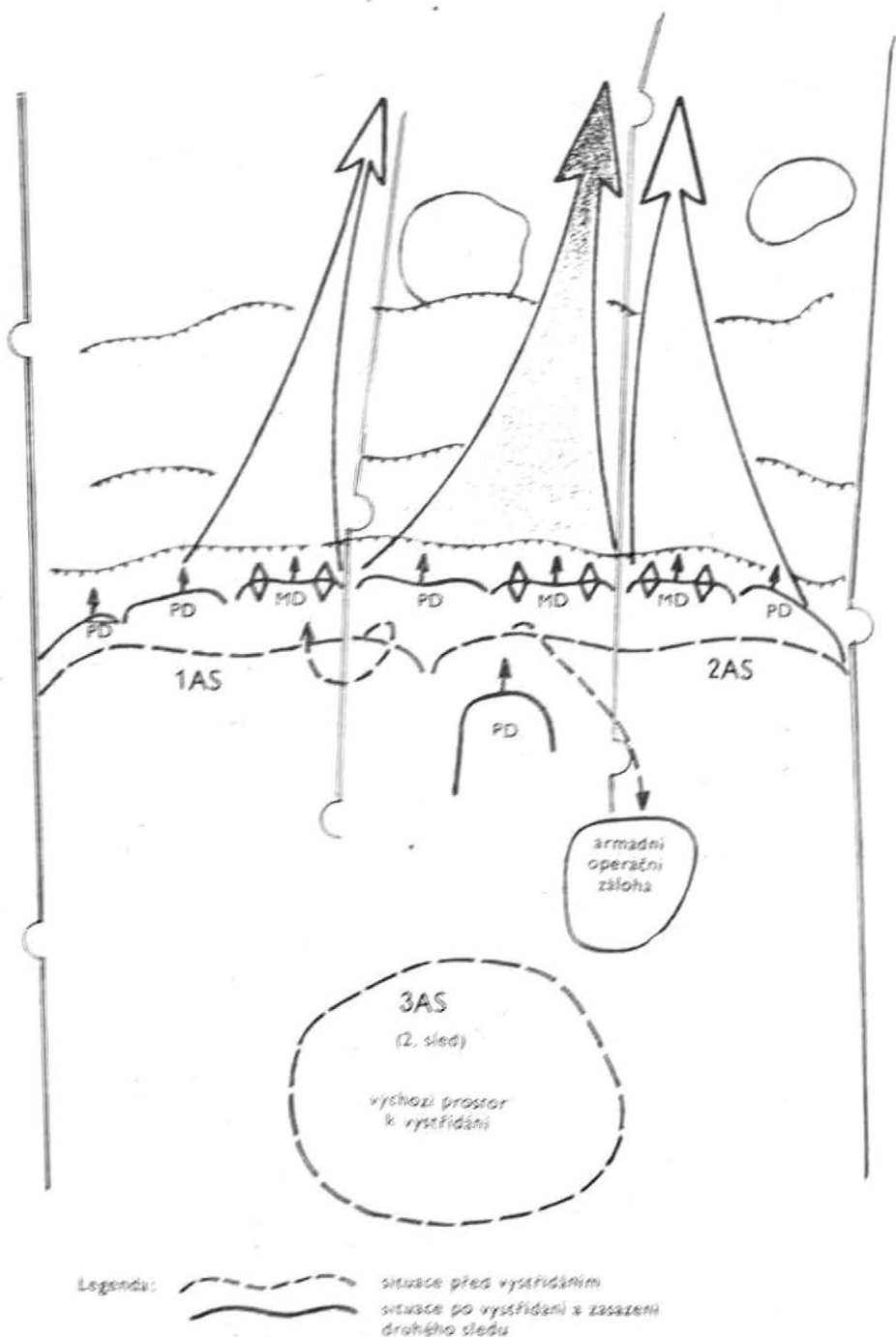
Obr. 1. Způsob zasazení druhého sledu armády ze zákřídli s cílem rozdrtit silný protiúder nepřítele

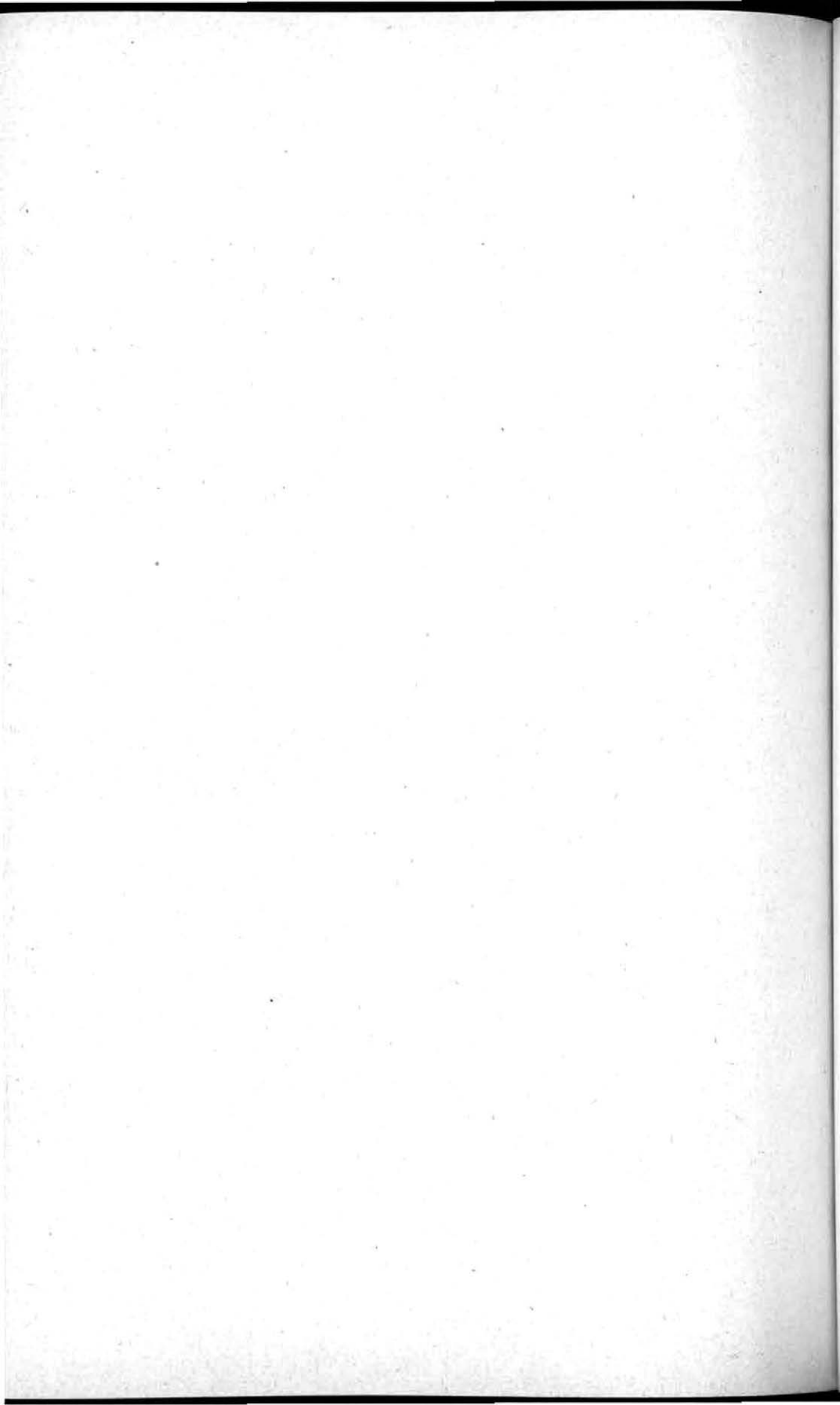

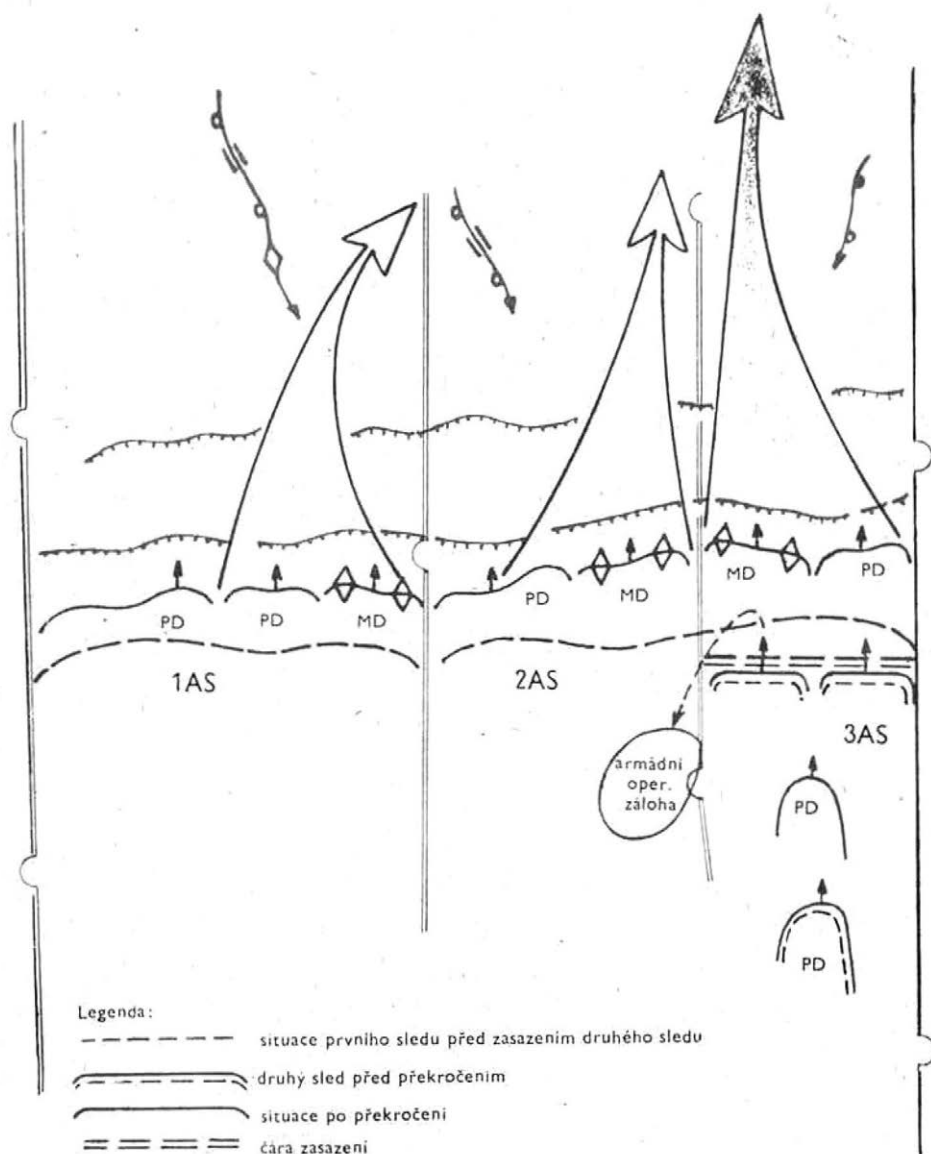
Obr. 2. Způsob zasazení druhého sledu armády do mezery na styku vyšších jednotek prvního sledu s cílem rozvinout úspěch a přejít do pronásledování

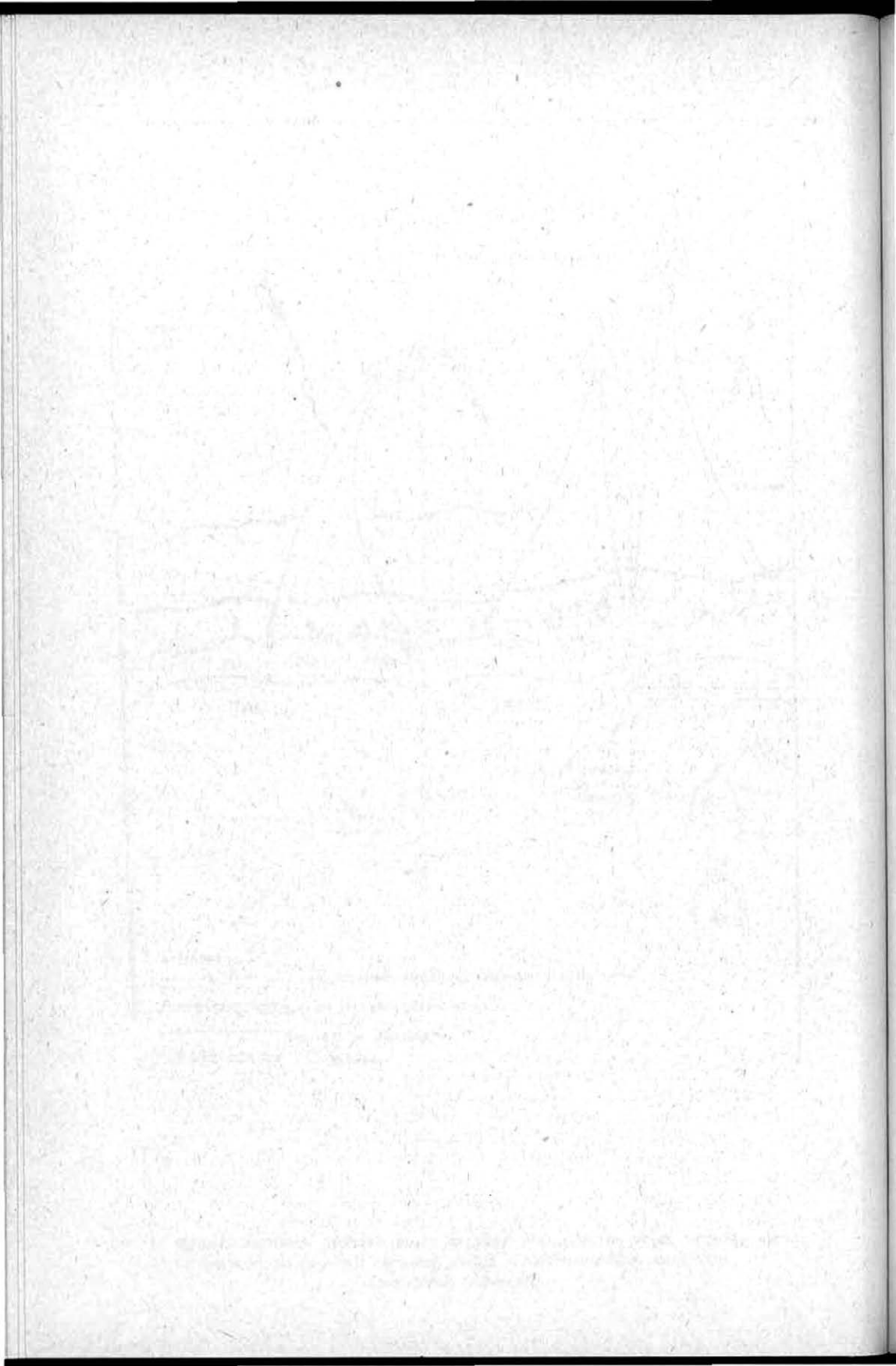

Obr. 3. Způsob zasažení druhého sledu armády vystřídáním částí vojsk prvního sledu v noci s cílem prolomit pásmo armádních záloh spěšně zaujaté operačními zálohami nepřítele

Obr. 4. Způsob zasazení druhého sledu armády překročením vojsk prvního sledu ve dne s cílem prolomit obranné pásmo v hloubce spěšně zaujmané operačními zálohami

PŘESKUPENÍ VOJSK

Generál-major Miloslav Kukla

Jedním z podstatných rysů při provádění mohutných operací za Veliké vlastenecké války byla vysoká operativnost vyšších jednotek.

Je mnoho příkladů přeskupování značných sil a prostředků provedených v době Veliké vlastenecké války Sovětského svazu. Bitvy o Moskvu, Leningrad, Stalingrad a deset postupně provedených stalinských úderů mohlo být uskutečněno proto, že části sil velkých uskupení po splnění úkolů byly přeskupeny na frontě i několika set kilometrů a pak jich bylo použito v dalších operacích.

V další části článku pojednám o zásadách a požadavcích kladených na organizaci a provedení přeskupení.

1. Cíl přeskupení vojsk

Útočná operace je řadou sražení, bojů a manévřů spojených jedním všeobecným cílem a usměrněných k řešení úkolů záležejících v rozdrce-
ní určitého nepřátelského uskupení vojsk.

V řadě prvků charakterisujících útočnou operaci má velký význam manévr. Záleží v organisovaném pohybu vojsk za tím účelem, aby bylo vytvořeno nejvýhodnější uskupení, aby toto uskupení bylo postaveno do výhodné situace, která by umožnila provést zdrcující úder proti nepříteli nebo získat čas a prostor.

Manévr musí být svým zámyslem jednoduchý, musí být proveden skrytě a rázně, s překvapením pro nepřítel.

Velitel soustřeďuje síly a prostředky v prostoru určeného místa průlomu, proniká jimi do hloubky obrany nepřítel, obchvacuje jeho boky, vniká do jeho týlu, obkličuje nepřítel a konečně ho ničí.

Smělé a pružné manévrování vojsk na bojišti je jednou z podmínek úspěchu.

Situace se během sražení a bojů často a náhle mění. Výhodný poměr sil vytvořený při zahájení útočné operace by byl brzy ztracen, kdyby byla nepříteli ponechána volnost manévrovat zálohami a kdyby zůstalo beze změny vlastní počáteční uskupení sil a prostředků.

Každá operace, zvláště útočná, byla zpravidla zakončena ve zcela odlišném uskupení, než bylo uskupení sil a prostředků při jejím zahájení.

Neustálé narůstání síly úderu za útočné operace je zabezpečeno manévrem z hloubky druhými nebo dalšími sledy, zálohami, armádní nebo frontovou rychlou skupinou na směr hlavního úderu, plánovaným přeskupením sil a prostředků z vedlejších směrů (manévr podle fronty) nebo jednotkami, které již jinde splnily daný úkol. Cílem přeskupení je dosáhnout převahy sil a prostředků v prostorech sražení a bojů.

Přeskupení velkých sil a prostředků za Veliké vlastenecké války byla provedena s překvapením, rychle a utajeně i za neobyčejně ztížených podmínek (mrazy, dlouho trvající deště, rozbahněné prostory),

ale při dokonalém plánování, při vysoké kázni vojsk, při materiálním zabezpečení a při vysokém umění velitelů v manévrování vojsky.

Rychlost v přeskupování vojsk byla zabezpečena dokonalou organizací železničních a automobilních převozů, leteckými převozy a po vlastní ose.

2. Způsoby přeskupení vojsk

K přeskupení sil dochází zpravidla

- při soustředění a vystrídání vojsk, před zahájením útočné operace,
- při rozšiřování úspěchu tam, kde to nebylo plánem boje předvídáno,
- při odrážení protiúderu nepřítele,
- při změně směru hlavního úderu, aby bylo dosaženo obklíčení a zničení nepřátelského uskupení,
- při přechodu do obrany,
- při přípravě protiúderů, po případě protiofensivy.

Útočné operace jsou plánovány nejen do značných šířek, ale i do velkých hloubek nepřátelské obrany. Ani u pěších divisí, ani u mechanizovaných nebo tankových divisí nelze vždy plně zabezpečit přesné dodržení plánované rychlosti postupu. Některé jednotky se za útoku opožďují, jiné zvyšují tempo útoku. Tím vznikají nepředvídané bojové situace. Původní uskupení se mění, na různých úsecích se mění i poměr sil vlivem manévru provedeného druhým sledem nebo zálohami.

Každá změna situace vnáší někdy dočasné, jindy trvalé změny do rozhodnutí, nebo si vynucuje i nové rozhodnutí. To se pak odráží ve změně sestavy uskupení a tím i v přeskupování sil a prostředků.

Situace druhého nebo dalších sledů, rozmístění záloh v bojové sestavě, stejně tak i náhlé změny v bojových situacích vynucují si i různé způsoby v provedení přeskupení:

- přeskupení sil z hloubky k frontě,
- přeskupení podél fronty k jednomu z křídel,
- přeskupení sil kombinací obou způsobů.

Nejčastější, jednoduchý a rychlý je první způsob přeskupení sil, t. j. z hloubky k frontě na směru hlavního úderu.

Vyšším jednotkám jsou určovány pochodové osy nebo pásma pro přesun, někdy s přesně vymezenou dobou použití.

Posílové jednotky přidělené vyšším jednotkám je vhodné začlenit do jejich pochodových proudů již v prostoru soustředění, jsou-li tam.

Nelze-li je včlenit do pochodových proudů vyšších jednotek (z jakýchkoli důvodů), pochoduji samostatně po téže nebo po jiné komunikaci.

Při průchodu týly vyšších jednotek, které jsou v dotyku s nepřítelem, je jim nutno vyhradit určité komunikace po pevně stanovenou dobu. Někdy bude nutný i zákaz pohybu pro jednotky jsoucí v dotyku s nepřítelem po určitou dobu na všech týlových komunikacích, a to proto, aby byly zabezpečeny rychlé přesuny a aby bylo utajeno provádění přeskupení sil.

Tak se zamezí křížování proudů, zmatky, prozrazení utajované činnosti a možné ztráty dělostřeleckými palbami a leteckým bombardováním.

Náčrt 1 zachycuje přeskupení vojsk k jednomu z křídel při rozšiřování úspěchu. V srpnu roku 1943 byl velkým uskupením sovětských sil organisován průlom nepřátelské obrany v úseku Golakovo—Carevo

s cílem zamezit ústup nepřátelských sil k řece Děrna, v dalším průběhu pak zničit toto nepřátelské uskupení.

Jednotky určené k provedení průlomu byly ve styku se sousedy, kteří měli úkol ochranný.

22. srpna byl po dělostřelecké přípravě zahájen útok. Po třídeních tuhých bojích byla prolomena nepřátelská obrana v celé taktické hloubce. Další postup ve směru hlavního úderu byl zastaven palbami a přeskupenými silami nepřítele.

25. srpna byly na směru hlavního úderu zasazeny tankové jednotky, ale bez úspěchu.

26. srpna byl po krátké dělostřelecké přípravě proveden útok v úseku na jih od Careva a tak se podařilo prolomit nepřátelskou obranu v celé její hloubce. Protiútoky nepřítele byly odrazeny na západ. Velitel uskupení se rozhodl využít úspěchu na levém křídle přeskupením sil do tohoto prostoru.

Směr hlavního úderu byl přenesen na levé křídlo ve směru na Orlovo a na sever. 28. srpna bylo na tomto směru pokračováno v operaci útokem tankových a mechanizovaných jednotek v prvním sledu, za nimi postupovala pěchota. Útok měl úspěch, jednotky pronikly do hloubky nepřátelské obrany a ohrožily nepřátelské uskupení z jihu a od východu. Nepřítel začal ustupovat k řece. Vlastní jednotky zahájily souběžné pronásledování a nepřítele v dosažení řeky předešly. Tím vlastním jednotkám usnadnily přechod řeky a nepříteli přehradily ústupové cesty. Velitel využil úspěchu i na původním směru, kde byl znovu zahájen útok. Jednotky včas dospěly k řece a nepřítel byl obklíčen a zničen. Úspěchu bylo dosaženo získáním výhodného poměru sil.

Útočná operace může být nejen ohrožena, ale může být i bezúspěšná, mají-li nepřátelské protiúderu vedené do boků a do týlu úspěchy. Náčrt 2 zachycuje jejich zneškodnění silami přeskupenými z neohrožených prostorů a vytvořením výhodného poměru sil.

V červenci 1943 prolomila ntá sovětská armáda frontu nepřítele a porazila jeho bližší operační zálohy. Tím byla vytvořena obtížná situace pro nepřítele. Němci ve snaze zachránit obklíčovanou skupinu u Něvěrova organisovali a provedli protiúder dvěma tankovými divisemi na směr Sergievo, na pravé křídlo hlavní skupiny nté armády. Situace se změnila. Velitel nté armády se rozhodl přerušit útok ve směru na Bělkinu a přesunutím jedné pěší divise z tohoto směru zabránit úspěchu nepřátelských tankových divisí. Přeskupení bylo plánováno štábem armády a úspěšně provedeno. Přesunutá pěší divise zesílená protiletadlovým dělostřelectvem se včas rozvinula na určené čáře a vyčerpala nepřátelské síly v tvrdých bojích. Nepřátelský protiúder byl zastaven. Obě tankové divise po velkých ztrátách dělostřeleckými palbami ustoupily na jihozápad.

Přeskupení podél fronty (rokádní) je velmi obtížné. Provádí se při soustředění sil k odrazení nepřátelského protiúderu nebo při využití úspěchu na nepředvídaném směru a v obraně při přípravě protiúderu. Složitost a obtížnost tohoto způsobu záleží v narušení plánu využití komunikací a v plánované dopravě vůbec.

Přesuny podél fronty znamenají křížování na mnoha komunikacích směřujících kolmo k frontě. Je nutno pečlivě sladit plán přísunu a odsunu s přesuny vyplývajícími z plánovaného bočního manévru vojsk v dotyku a materiálu.

Při bočních přeskupeních operačního rázu jsou často přísunové ko-

munikace k frontě na dlouhou dobu vyřaděny z provozu pro bojující jednotky a jejich týly, a to obvykle v kritických případech. Rokádních komunikací není vždy dost, je nutné je opravovat a budovat. Organizace rokádních přesunů vyžaduje velkého počtu regulačních sil a prostředků pro jejich bezpečné zvládnutí.

V náčrtu 3 je naznačen historický příklad rokádního přeskupení z Veliké vlastenecké války.

Ntý front dosáhl v průběhu útočné operace ve dnech 11. až 17. září 1943 řeku Bolšaja. Násilný přechod řeky, která byla silně bráněna nepřítelem, znamenal by dlouhodobé přípravy k soustředění sil a prostředků. Velitel frontu se rozhodl přeskupit síly na pravé křídlo s úmyslem proniknout do boků a do týlu nepřítele, který bránil řeku Bolšaja u Berežinsk. Po 120 kilometrovém rokádním přesunu, v době čtyř dnů, bylo pokračováno v útočné operaci s hlavním úderem na novém směru. Zámysl velitele byl včas a správně proveden a nepřítel byl zničen.

Kombinace obou způsobů přeskupení je nejobtížnější. Uplatňuje výrazně všechny nevýhody rokádních přesunů a přesunů z hloubky, které nutno vzájemně sladovat. Štáb organizující kombinovaný způsob přeskupení musí dopodrobna rozplánovat přesuny k frontě a podél fronty, od vojsk vyžadovat zachování vysoké pochodové kázně a od podřízených štábů maximální vypětí sil.

Jednou z podmínek zabezpečujících přeskupení a soustředění vojsk, která mají provést nenadálý úder, uvést nepřítele v omyl o našich silách, a prostředcích, činnosti a úmyslech a tak ho donutit k nesprávnému rozhodnutí, je utajení veškeré činnosti.

Podmínky úplného utajení jsou:

- utajení zámyslu nastávající činnosti (plán přeskupení a prostředků zpracovává jen úzký okruh pracovníků a většina z nich jen dílčím způsobem; zamýšlený manévř zná jen nejužší okruh pracovníků štábu),
- skryté a rychlé přesuny,
- přísná a kontrolovaná zastírací kázeň za přesunu a při odpočinkách,
- volba celodenních odpočinků a zastávek v prostorech poskytujících vojskům a bojové technice skryt,
- noční přesuny, zvláště v blízkosti fronty,
- udržování dosavadního normálního ruchu na komunikacích během dne,
- zachování přísné hovorové kázně na všech pojítkách u jednotek v dotyku,
- omezené používání radia u přeskupujících se jednotek, regulačních a kontrolních orgánů jen na naléhavé a kritické případy a jen pomocí smluvených signálů,
- bdělost a ostražitost, zachovávání vojenského tajemství,
- organizace pořádkové služby v době přeskupování vojsk a jejich soustředění,
- soustředění hlavních sil v nových prostorech až krátce před zahájením operace,
- důkladná ochrana letectvem a protiletadlovým dělostřelectvem.

Příkladem dokonalého utajení přeskupení sil a prostředků je příprava protiofensivy u Stalingradu při níž bylo dosaženo překvapujících úderů jihozápadního a stalingradského frontu, které vyvrcholily obklíčením a zničením armády maršála Pauluse o 300 000 mužích.

3. Organizace a plánování přeskupení

Přeskupení je složitá forma bojové činnosti. Musí být promyšleno, propočítáno a dokonale organisováno do všech podrobností.

Přeskupení jsou plánována centralisovaně štábem frontu, armády, anebo může být provedeno i proti všemu očekávání nastalou změnou situace.

Nutnost centralisace plánovaného přeskupení sil plyne z požadavku zabezpečení operačního překvapení a uchování vysoké bojeschopnosti vojsk.

Plánované přeskupení vojsk znamená cílevědomé organisování nového uskupení a je zachyceno v plánu boje.

Přeskupení vojsk je provedeno na podkladě změny situace a nového rozhodnutí velitele, odpovídá přijatému zámyslu, vedení operace a úkolům, které budou řešeny.

Velitel před vydáním rozhodnutí o přeskupení vojsk musí zabezpečit včasnost přeskupení:

- včasným přijetím rozhodnutí o přeskupení vojsk,
- pečlivou přípravou organizace přesunu,
- průzkumem, úpravou a zabezpečením komunikací pro plánované přesuny,
- přesným časovým a místním dodržením plánovaných přesunů, skrytostí přesunů,
- správnou organizací protiletectvé obrany za přesunu a včasným zajištěním po všech stránkách.

V rozhodnutí o přeskupení vojsk velitel stanoví:

- dobu a lhůtu přeskupení,
- způsob organizace přesunů,
- nové prostory přeskupovaných jednotek a jejich rozmístění se zřetelem na jejich další činnost,
- pořadí přesunu,
- opatření pro bojové zajištění vojsk,
- způsob materiálního a zdravotnického zabezpečení vojsk,
- organizaci pořádkové a regulační služby.

Na podkladě rozhodnutí velitele zpracuje štáb přípravné rozkazy pro přesun, plán přeskupení vojsk a rozkaz pro přesun.

V plánu přeskupení vojsk štáb řeší:

- cíl přeskupení,
- prostory soustředění po vykládání nebo po vystřídání a nové prostory soustředění pro přesun před vystřídáním,
- výchozí prostory pro vystřídání,
- uskupení vojsk a bojové techniky v novém prostoru,
- pochodové osy a prostory denních odpočinků,
- přesuny vyšších jednotek podle místa a času,
- zabezpečení regulace přesunu,
- pozemní a vzdušné zabezpečení,
- organizaci spojení,
- kontrolu provedení přeskupování.

Cíl přeskupení vojsk je cíl příští činnosti nově organisovaného uskupení — získání převahy sil při odražení protiúderu nepřítele nebo rozvíjení úspěchu a p.

Nové uskupení vojsk v novém prostoru musí odpovídat zámyslu velitele frontu a zámyslu a plánu boje velitele armády. Proto v době přeskupování vojsk nejsou prováděny změny, které by narušily konečné uskupení vojsk.

Pochodové osy do prostoru soustředění jsou zpravidla určovány vyšším jednotkám jen do čáry divisních skladů. Od této čáry řídí přesuny velitelé armádní sborů a velitelé divisi. Štáb armády bude však někdy muset rozplánovat přesuny až do výchozího prostoru pro vystřídání vzhledem na přeskupování armádního dělostřelectva a na přesun materiálu do divisních skladů.

Při volbě pochodových os nutno přihlížet k jakosti komunikací vzhledem na druhy vojsk jimž jsou dány k dispozici, a na jejich pochodové rychlosti. Je výhodné určit a vyhradit komunikace jen pro tanková vojska a těžká vozidla. Tím se umožní účelné rozdělení ženijního vojska, jehož nebývá nikdy dostatek, pro budování, opravování a udržování komunikací.

Týly zahajují přesun do nových prostorů současně s vyššími jednotkami.

Doba k přípravě přeskupení bude různá, podle toho, půjde-li o přeskupení sil před zahájením útočné operace anebo v průběhu útočné operace.

Doba potřebná k vlastnímu přeskupení závisí na vzdálenostech, které musí přeskupované jednotky urazit, na počtu a druhu přeskupovaných jednotek, na množství a kvalitě komunikací, terénu a na povětrnostních podmínkách, na přesnosti plánu přeskupení sil a na jeho přesném dodržení, na utajení atd.

Již v době přípravy přeskupení zabezpečujeme je zvýšenou bdělostí a ostrážitostí jednotkami, které jsou v dotyku s nepřítelem. Dále jejich případným zesílením zajišťovacími jednotkami, dělostřelectvem, protitankovým dělostřelectvem, tanky, pěchotou, ženijním vojskem, po případě chemickými jednotkami, vyslanými velitelem přeskupovaných vojsk. Jejich úkolem je zabezpečit pevné udržení čáry dotyku a nedovolit pronikání nepřátelskému průzkumu za tuto čáru.

V rámci vševojskového průzkumu pochodových os má největší důležitost ženijní průzkum. Jeho úkolem je zjistit stav komunikací a rozsah potřebných ženijních úprav, zejména mostů, soutěsek a nebezpečných úseků pochodových os, vyhledat vhodné prostory pro velké zastávky a místa denních odpočinků, zjistit stav a potřebu zřízení přeprav, zdroje ženijního výpomocného materiálu, množství a hodnotu vodních zdrojů, možnost pochodů vojsk mimo cesty, zjistit potřebu pracovníků a materiálu pro nutné ženijní práce atd.

Při přeskupování vojsk v blízkosti fronty prozkoumává ženijní průzkum pochodové osy a místa odpočinku, provádí odminování. Je-li dost času maskuje pochodové osy svislými a vodorovnými maskami.

V době přeskupování vojsk pokračuje ženijní průzkum v odtarasování komunikací, vyhledává místa k odpočinku, opravuje mosty, vybudovává objízdky, organizuje řízení provozu a pomoc v nebezpečných úsecích (v místech s příkrým stoupáním, v soutěskách), provádí zastírání přesunujících se vojsk.

V místech velkých zastávek a celodenních odpočinků je třeba zabezpečit zásobování pitnou vodou. Pohyblivý oddíl zatarasovací je v době přeskupování připraven k bojové činnosti proti možnému útoku nepřátelských tanků.

Protiletadlové dělostřelectvo zabezpečuje přeskupování vojsk a bojové techniky na důležitých úsecích komunikací, v místech velkých zastávek a celodenních odpočinků.

Nepřítel bombarduje letouny B-26 buďto z vodorovného letu zpravidla z výšek 2000 až 5000 m, nebo ze šikmých letů a střemhlav útočícími bombardovacími stíhači typu F-80, F-84, F-86, používajících lehkých tříštivých nebo napalmových pum a palubních zbraní (kulometů, kanonů a raket).

Úkolem vojskové protiletadlové obrany je chránit vojska před napadením a leteckým průzkumem. Před nálety střemhlav útočících bitevních a stíhacích bombardérů je nutno chránit vojska přímo nad jejich sestavou. Je bezpodmínečně nutná organizace hlášené služby. Dokud nepřítel nezjistí přeskupovací přesuny je bojová činnost protiletadlového dělostřelectva přísně omezena. Jestliže nepřítel již přesuny zjistil a zahájil leteckou činnost proti přesunujícím se vojskům, je nutno využít protiletadlových prostředků v maximální míře.

Zabezpečení přeskupování vojsk znamená zamezit nepřátelský letecký průzkum dokonalou protiletadlovou kázní a ochranou, desorientací vzdušného nepřítele klamáním a co možná úplnou izolací chráněného prostoru ve vzduchu.

Úkoly prostředků protiletadlové obrany:

Velkorážní protiletadlové kulomety bojují proti nepříteli útočícími střemhlav z malých výšek, zpravidla po četách na vzdálenost 1,5 km.

Malorážní protiletadlové dělostřelectvo zabráňuje střemhlavému bombardování a útokům bitevního letectva.

Středorážní protiletadlové dělostřelectvo zabráňuje nepřátelskému průzkumu, chrání soutěsky, přepravy atd.

Velení prostředkům protiletadlové obrany musí být nepřetržitě a centralisované. Protiletadlové dělostřelectvo vede boj s nepřátelským letectvem v neustálé součinnosti se stíhacím letectvem. Zároveň pracuje v součinnosti s chemickým vojskem.

Letectvo je prostředkem k zabezpečení přeskupování vojsk proti průzkumu a úderům nepřátelského letectva.

Velitel frontu podle uvážení vyčleňuje k zabezpečení přeskupování vojsk jednu nebo více vyšších stíhacích jednotek. Rozmísťují se na letištích v blízkosti prostoru soustředění přeskupovaných jednotek a odpovídají za bezpečnost chráněného prostoru. Tyto letecké jednotky nebojují samostatně, nýbrž v těsné součinnosti s ostatním letectvem frontu, podle plánu velitele letecké armády, jímž je organisován boj o operační nadvládu ve vzduchu.

Hlavními způsoby bojové činnosti stíhacích leteckých jednotek chránících přeskupování vojsk je hlídkování nebo střeh na letišti.

Hlídkování je způsob, jímž jsou vlastní vojska chráněna nejspolehlivěji. Jeho použití však rychle opotřebovává bojeschopnost stíhacích jednotek a rychle vyčerpává vzlety. Hlídkováním je nepřítel upozorňován na chráněný prostor. Proto se ho používá, až když je přeskupování vojsk již nepříteli známo.

Střeh na letišti je nejehospodárnější způsob použití letectva. Jeho úspěšný zásah však závisí na tom, jak dobře je organisována hlášená služba (jak brzo může zjistit nepřítel a podat o tom zprávu), na včasném odstartování a útoku na nepřítel, dřív než se dostane do

blízkosti přeskupujících se vojsk. V zájmu utajení přeskupení bude tento způsob bojové činnosti stíhacího letectva pravidlem.

Napadení nepřátelských letišť je rovněž jedním ze způsobů zabezpečení přeskupovaných vojsk. Tato činnost je plánována štábem letecké armády.

Bylo-li zjištěno, že i nepřítel přeskupuje síly proti vlastnímu uskupení na novém směru, je napadán mohutnými leteckými a dělostřeleckými soustředěnými údery. Ztrátami způsobenými nepříteli je získáván potřebný čas k dokončení vlastního přeskupení sil a zaujetí nové bojové sestavy.

Chemické vojsko plní tyto úkoly:

V době přípravy přeskupení sil:

- chemický průzkum pochodových os a prostorů celodenních odpočinků, chemické pozorování,
- je pohotovo odstraňovat následky nepřátelského chemického napadení odmořováním komunikací, zásob, nádraží atd.,
- rozvinutými odmořovacími místy je v pohotovosti odstraňovat následky napadení na živé síle a materiálu.

Armádní chemické jednotky zasahují při rozsáhlém zamoření, jinak plní dílčí úkoly operačního zastírání podle plánu štábu frontu.

V době vlastního přeskupování:

- pokračuje v chemickém pozorování,
- provádí průzkum pochodových os a prostorů celodenních odpočinků (provádí průzkumná četa chemického praporu a průzkumná družstva rot chemického praporu),
- část praporu je v pohotovosti na předem zaujatém postavení, část praporu je začleněna do pochodových proudů; odmořovací rota rozvinuje odmořovací místa (může rozvinout tři odmořovací místa) ve vzdálenostech 20 až 40 km, mezi nimi na vzdálenost 10 až 15 km je doplňují divisní odmořovací místa,
- jsou-li dány armádě k dispozici posilové chemické prapory, je jich použito podobně,
- zadýmování nebezpečných míst provádí chemický prapor tehdy, neplní-li úkoly chemické ochrany.

Použití dýmu nesmí prozradit přeskupování vojsk a je prováděno v rámci operačního zastírání plánovaného štábem frontu.

Plán přeskupení může být zpracován ve formě tabulky nebo schématu s vysvětlivkami anebo jako tabulka se schématem. Plán přeskupení schvaluje velitel armády. Přeskupovaným vyšším jednotkám jsou zaslány jen výpisy z plánu přeskupení vojsk.

Při nepředvídaném a v plánu boje nezachyceném přeskupení vojsk, zvláště v časové tísni, bude muset štáb armády vypracovat plán přeskupení do podrobností, aby podřízené vyšší jednotky mohly v nejkratším čase zahájit přesuny. Jiná možnost pak je ta, že důstojník operačního oddělení štábu armády doručí osobně výpis z plánu přeskupení vojsk a jsou podrobně o všem informováni, zůstane ve štábu podřízené vyšší jednotky nutnou dobu jako spolupracovník při rozpracování plánu přeskupení.

Je vhodné, aby v místech velkých zastávek a celodenních odpočinků nebyly soustředěny větší jednotky než prapor, maximálně pluk, a to vzhledem k utajení, ochraně před nepřátelským leteckým náletem, před dělostřeleckými palbami, i pro úsporu času při uspořádání pochodových proudů na další pochod.

4. Regulace dopravy

Regulace dopravy je organisována štábem armády.

Úkoly regulace dopravy záleží v dodržení shodnosti přesunů jednotek se zpracovaným plánem přeskupení vojsk.

Jednou z hlavních podmínek zabezpečující soulad plánování a provedení přesunu je tuhá dopravní kázeň v dodržování stanovených rychlostí a nařízení dopravního řádu.

Regulace dopravy je prováděna orgány týlu armády — regulačními rotami silničních provozních útvarů.

Regulačním střediskem je štáb silničního provozního praporu, jehož rotu organisují dopravu v regulačních úsecích jim určených.

Náčelník regulačního střediska v plánu regulace dopravy zabezpečuje úseky personálem a materiálem. Řídí činnost všech regulačních úseků a je odpověden za spojení s nimi a jich mezi sebou. Hlášení od velitelů regulačních úseků zpracovává v souhrnném hlášení pro náčelníka týlu a v něm jej informuje o průběhu dopravy.

Náčelník regulačního úseku určuje místa regulačních stanic, hlídek a směrniců a zabezpečuje s nimi spojení. Je odpověden za správný průběh dopravy podle plánu ve svém úseku a za správné značení ukazatelů na komunikacích. Udrží zálahu pro postavení dalších stanic a hlídek.

Náčelník regulační stanice řídí dopravu ve svém úseku regulačními hlídkami a směrnicí. Pečuje o jejich materiální vybavení.

Regulační hlídka (2 až 3 vojáci) řídí dopravu v důležitých místech (nakládací a vykládací místa, soutěsky, důležitá rozcestí, objíždky, přepravy atd.), ukazuje směr, a jsou-li místní zvláštnosti v dopravě, informuje o tom velitele pochodových proudů.

Směrník (jeden voják) na křižovatkách cest řídí dopravu.

Silniční hlídka (2—3 vojáci) z počtu regulační stanice kontroluje činnost směrniců.

Na důležitých místech komunikací kontrolují dopravu důstojníci štábu armády, kteří mají zkušenosti v jejím řízení. Jsou dokonale orientováni o situaci, poskytují podle potřeby pomoc procházejícím velitelům. Informují štáb armády o průběhu přeskupování. Musí být bezpodmínečně zabezpečeni prostředky nepřetržitého spojení.

Regulace dopravy musí být dokonale zplánována a prováděna všemi jejími orgány. Nesoulad mezi plánem přeskupení vojsk a jeho provedením vojsky může vést nejen k narušení celého provedení přeskupení, ale v závěru může ohrozit i celý zamýšlený manévř vedení operace.

5. Spojení

Za přeskupování armády musí být zabezpečeno trvalé spojení s velitelem frontu, s veliteli armádních sborů, s armádními jednotkami, letectvem a protiletěckou obranou, s velitelem střídané jednotky, s regulačními orgány a mezi nimi.

Je plně využito linkových sítí regulačních orgánů a pohyblivých pojítek. Radiové spojení je zabezpečeno plánem spojení. Část radiových stanic je v pohotovosti k poslechu radiových signálů za pochodu.

Hlavním prostředkem spojení jsou stálá linková spojení ve směru pochodových os (spojení telefonní a dálnopisné), rokádně telefonem na

regulačních čarách, v prostorech velkých zastávek, odpočinků a soustředění. Stálá telefonní síť je doplňována výstavbou polních vedení z osového nebo polního kabelu, směrovými pojítky a rychlými pojítky.

Shodují-li se pochodové osy s automobilními nebo hlavními komunikacemi v armádním týlu, zabezpečuje spojení regulačních orgánů náčelník spojení armády. Jednotky, které jsou mimo hlavní komunikace, řídí regulaci dopravy a organisují spojení regulačních orgánů samostatně.

Spojení pohyblivými pojítky je organisováno přes pohyblivou předsunutou podací stanici, která je vedena důstojníkem štábu armády. Ta se zřizuje podle rozkazu náčelníka spojení armády postupně, v určitých dobách a na určitých místech.

Pohyblivá pojítka mají na pochodových osách právo přednostní jízdy.

Spojení s druhými sledy štábů je organisováno pohyblivými pojítky a linkovou sítí regulačních orgánů.

Jedním z hlavních úkolů štábu za přeskupování vojsk je zabezpečení spojení s hláskou službou. Do radiové sítě výstrahy se za tím účelem včleňují přijímače všech podřízených vyšších jednotek a útvarů.

V době přeskupování vojsk je velení zabezpečováno prováděním kontrol důstojníky štábu.

6. Organizace součinnosti

Součinnost je nutno organisovat:

S vyššími jednotkami, které jsou v dotyku s nepřítelem, v jejichž úseku (pásmu) bude rozvíjena příští činnost přeskupovaných jednotek. Jsou to nepřetržité informace o situaci nepřátelské a vlastní, o tom, které komunikace se dávají k dispozici přeskupujícím se vojskům, na jak dlouho, kdy musí být dočasně uvolněny, na jaký signál, na jakou dobu a kdy budou opět k dispozici týlu vojsk v dotyku. Jednotkám v dotyku je třeba oznámit prostory celodenních odpočinků, prostory pro soustředění před vystřídáním, výchozí prostory pro vystřídání a vyžádat jejich včasné uvolnění týlu vojsk v dotyku.

S velitelem dělostřelectva armády, které komunikace a v kterých místech za přesunu chránit, jakou hustotou, zabezpečení ochrany míst zastávek a celodenních odpočinků, prostorů pro soustředění před vystřídáním a po něm a výchozích prostorů pro vystřídání.

Ochrana protitankovým dělostřelectvem před možným napadením nepřátelskými tanky (zvláště při rokádních pohybech v blízkosti fronty) a organizace součinnosti s pohyblivým oddílem zatarasovacím proti možnému ohrožení nepřátelskými tanky.

S náčelníkem ženijního vojska armády, které pochodové osy jsou určeny pro přesuny tanků a těžkých vozidel, zesílení staveb na komunikacích, zesílení a zdvojení přeprav přes vodní toky, rozminování komunikací a prostorů pro odpočinky, činnost pohyblivého oddílu zatarasovacího v boji s tanky a jeho součinnost s protitankovým dělostřelectvem.

S velitelem letectva, jak bude provedena ochrana za přeskupování, v prostorech soustředění, ochrana přeprav přes vodní toky. Součinnost s protiletadlovým dělostřelectvem na prostorech jím chráněných, event. součinnost s chemickými jednotkami připravenými k zadýmání nařízených míst.

S náčelníkem chemického vojska, zadýmování nařízených prostorů.

S představitelem letectva, způsoby spojení mezi letectvem a pozemními vojsky, signály a smluvená znamení.

7. Materiální zabezpečení

Před zahájením přeskupení je třeba vojskům zabezpečit:

- a) plně pohyblivé zásoby,
- b) při železničním převozu cestovní výbavu,
- c) zásobování jednotek přesunovaných nebo převážených po ose zřízením výdejních míst, zejména proviantu a PHM; prostředky k tomu poskytne tyl frontu,
- d) zásobování jednotek po přeskupení předsunutím armádních zásobovacích základů do směru prostoru příští činnosti armády. To lze provést zřízením předsunutých oddělení armádních skladů, které po přesunu jsou základem nové armádní zásobovací základny.

K zabezpečení plnění nových úkolů přeskupované armády, zajistí zásobovací služba tylu frontu dodání zásobovacích prostředků přímo do polních armádních zásobovacích základů, neboť hlavní úkol tylu armády záleží v přímém zásobování divisí. Tato zásada musí být v době přeskupování vojsk plně dodržována, aby se stačilo materiálně zabezpečit přeskupované jednotky pro plnění nového úkolu.

Přeskupení vojsk vyžaduje důkladnou organizaci odsunové činnosti, a to jak po stránce zdravotnické, tak i technické.

V době přípravy přeskupení vojsk uvolní se veškerá zdravotnická zařízení odsunem nebo odevzdáním zařízení jiné armádě nebo frontu.

Při přeskupování, se nemocní a ranění odsunou do nejbližších zdravotnických zařízení, a to jak do stálých (civilních), tak i do polních podle plánu frontu.

Obdobně je tomu i u technických odsunů.

8. Politické zabezpečení

Na rychlém, utajeném a přesném provedení přeskupení závisí často celý úspěch příští operace. Proto je ho třeba dobře politicky zabezpečit prostřednictvím všech politických orgánů a organizací. Je důležité, aby se všichni političtí pracovníci rychle a plně vžili do dané situace a pomáhali zabezpečit utajení, včasnost a organizovanost přesunu, udržovat pochodovou a dopravní kázeň, kázeň v maskování a poskytovali pomoc při kontrolách. Zejména je nutno zvýšit na nejvyšší míru bdělost a ostražitost. Musí být mobilisovány všechny síly a prostředky, jimiž bude zabezpečen konečný úspěch operace, plynoucí ze správného provedení přeskupení sil a prostředků.

9. Závěr

V době Veliké vlastenecké války byla velmi často prováděna přeskupení vojsk a materiálu ve velkém měřítku, jako tomu bylo v bitvách u Moskvy, Leningradu, Stalingradu, při deseti stalinských údech a j. Utajení a rychle provedené přeskupení sil bylo začasté základem úspěšného provedení následující operace.

Přeskupení vojsk se jeví jako důležitý manévř na bojišti a jako jedna z podmínek zabezpečujících úspěch příští operace. Při přeskupování vojsk jsou kladeny vysoké požadavky na utajení, rychlost přesunu, vysokou kázeň vojsk, na rychlou, přesnou a obětavou práci štábů, na dobře organizovanou hláskou službu a protiletickou obranu.

Přeskupení a zaujatá nová bojová sestava musí odpovídat zámyslu operace velitele fronty, cíli a zámyslu armádní operace a úkolům, které budou armádou postupně řešeny.

Přeskupení vojsk a materiálu je buď předvídáno a plánováno nebo může být vynuceno náhlou změnou situace.

Štáb armády zpracovává „Plán přeskupení vojsk“ již v přípravném období.

Při zabezpečování přeskupování vojsk je nutno klást zvláštní důraz na vedení průzkumu získáváním zpráv od jednotek, které jsou v dotyku.

Přeskupení vojsk se zabezpečuje letectvem, protiletickou obranou a dokonalou hláskou službou na ochranu proti nenadálému napadení nepřátelským letectvem a prostředky chemické zbraně.

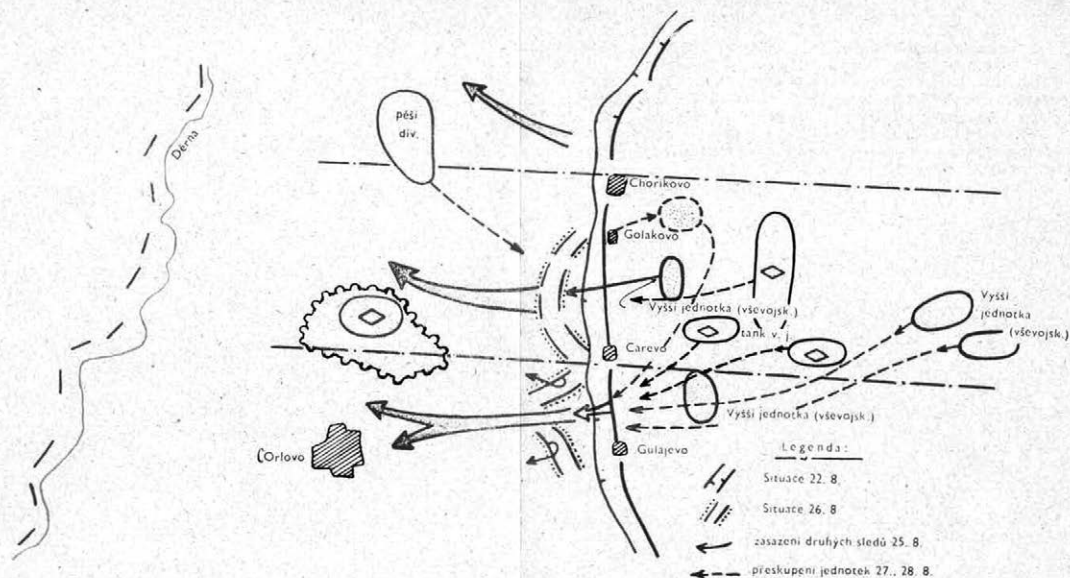
Spojení je zabezpečeno využitím stálého linkového vedení, doplňováním polním vedením a rychlými pojiťky.

Součinnost je organizována velitelem armády s jednotkami zabezpečujícími udržení čáry dotyku, s velitelem dělostřelectva k zabezpečení důležitých úseků a prostorů, protiletadlovým dělostřelectvem za přesunu, s náčelníkem ženijního vojska pro zabezpečování přeprav a poskytování pomoci vojskům v nebezpečných úsecích, s náčelníkem chemického vojska pro odmořování, po případě zadýmování důležitých prostorů, s velitelem letectva k zabezpečení přesunů a prostorů pro soustředění. Otázky zabezpečení přeskupení vojsk vyřeší se dále součinností s protiletadlovým a protitankovým dělostřelectvem, s pohyblivým oddílem zatarasovacím a s chemickými jednotkami.

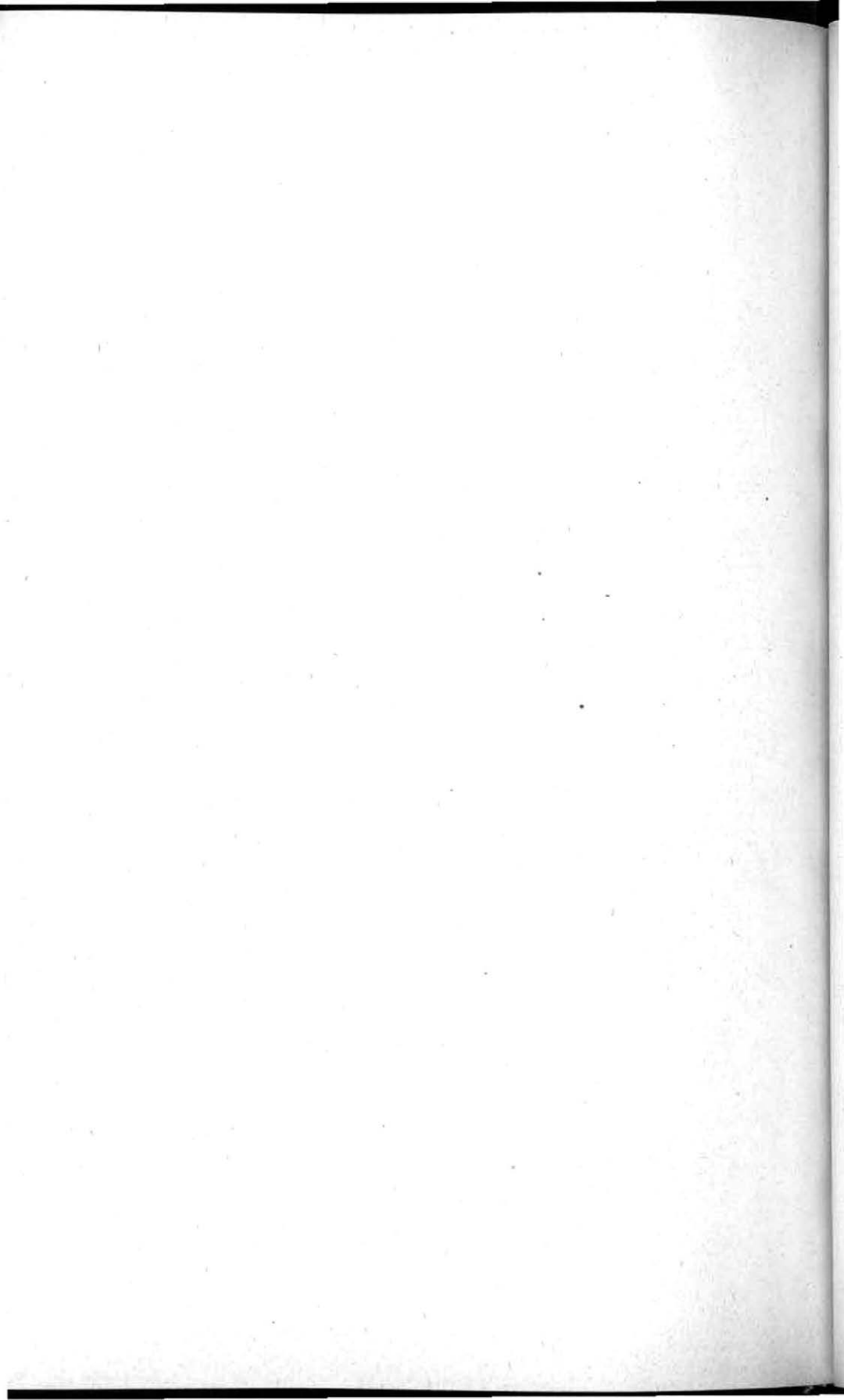
Ze studia historických příkladů z operací sovětských armád a ze studia bojů vyšších taktických jednotek ve všech obdobích vítězné Veliké vlastenecké války se učíme a zdokonalujeme. Výsledky a poznatky studia příprav operací, jejich průběhu a zakončení jsou uloženy jako nařízení, rozkazy a směrnice v řádech a předpisech čs. armády, které čerpají z bojových zkušeností slavné Sovětské armády. Další úspěchy pak záleží ve studiu ustanovení předpisů, jejich spojování s praxí a vyúsťují v tvůrčí činnosti kontrolované konstruktivní kritikou. To je jedna z podmínek stále vzestupné tendence, která zabezpečí vysokou úroveň čs. armády.

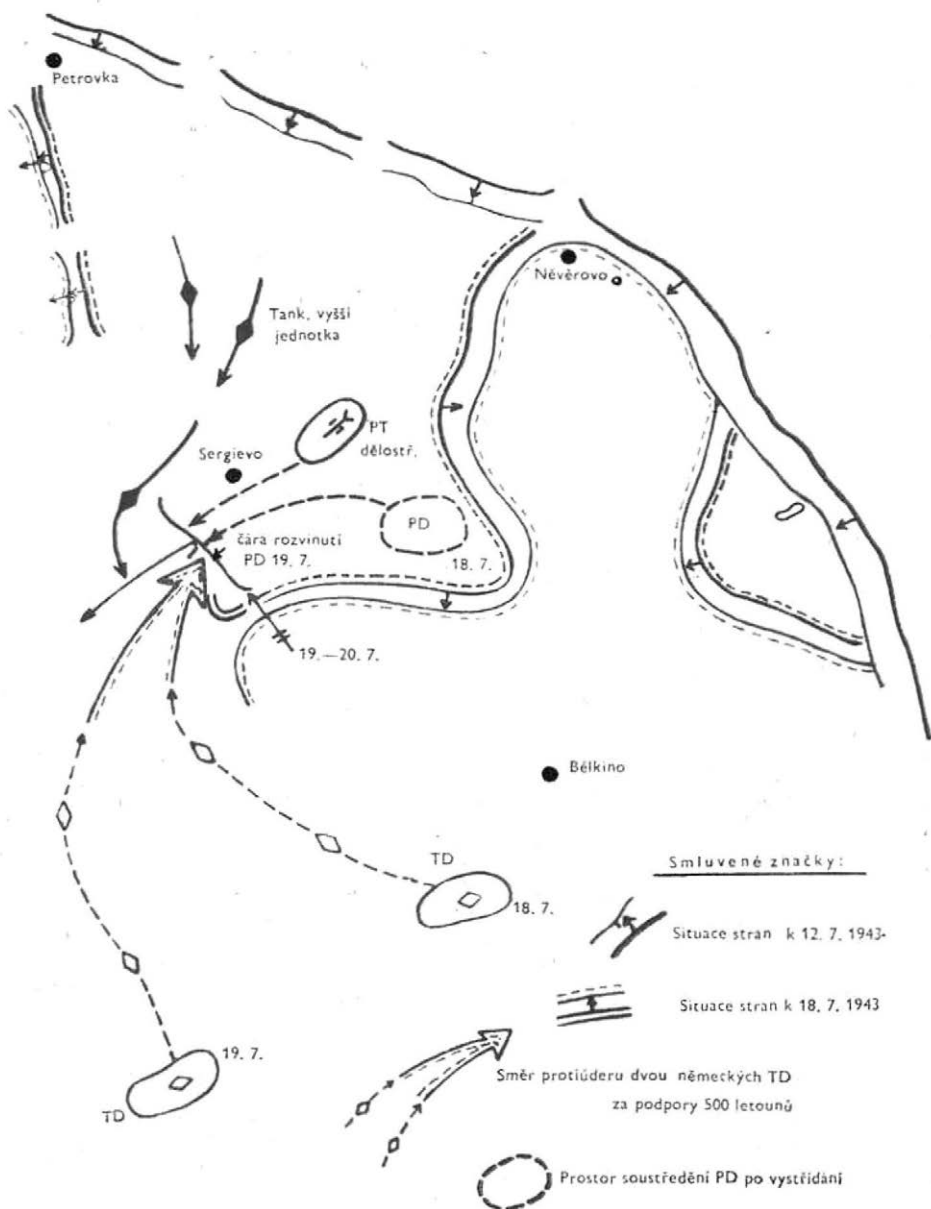
Použité prameny a literatura

1. Polní řád čs. branné moci 1951.
2. Žen-II-3, Cvičební řád pro ženijní vojsko, Ženijní průzkum.
3. Dopr-III-1, Předpis pro regulaci dopravy na silnicích a cestách.
4. Rozbor armádní operační válečné hry MNO 1953.
5. Generál-major Nikišov, Přeskupení vojsk za útoku.
6. Plukovník Polněr, Přeskupení a směna vojsk armádního sboru při organizaci průlomu posílní obrany nepřitele.
7. Generál-poručík Lomský, Útočná operace s průlomem obrany nepřitele a obklíčení nepřitele v součinnosti se sousední armádou. Vojenská mysl čís. 1/1953.
8. Poznámky z Vysoké akademie Vorošilovovy — Moskva.

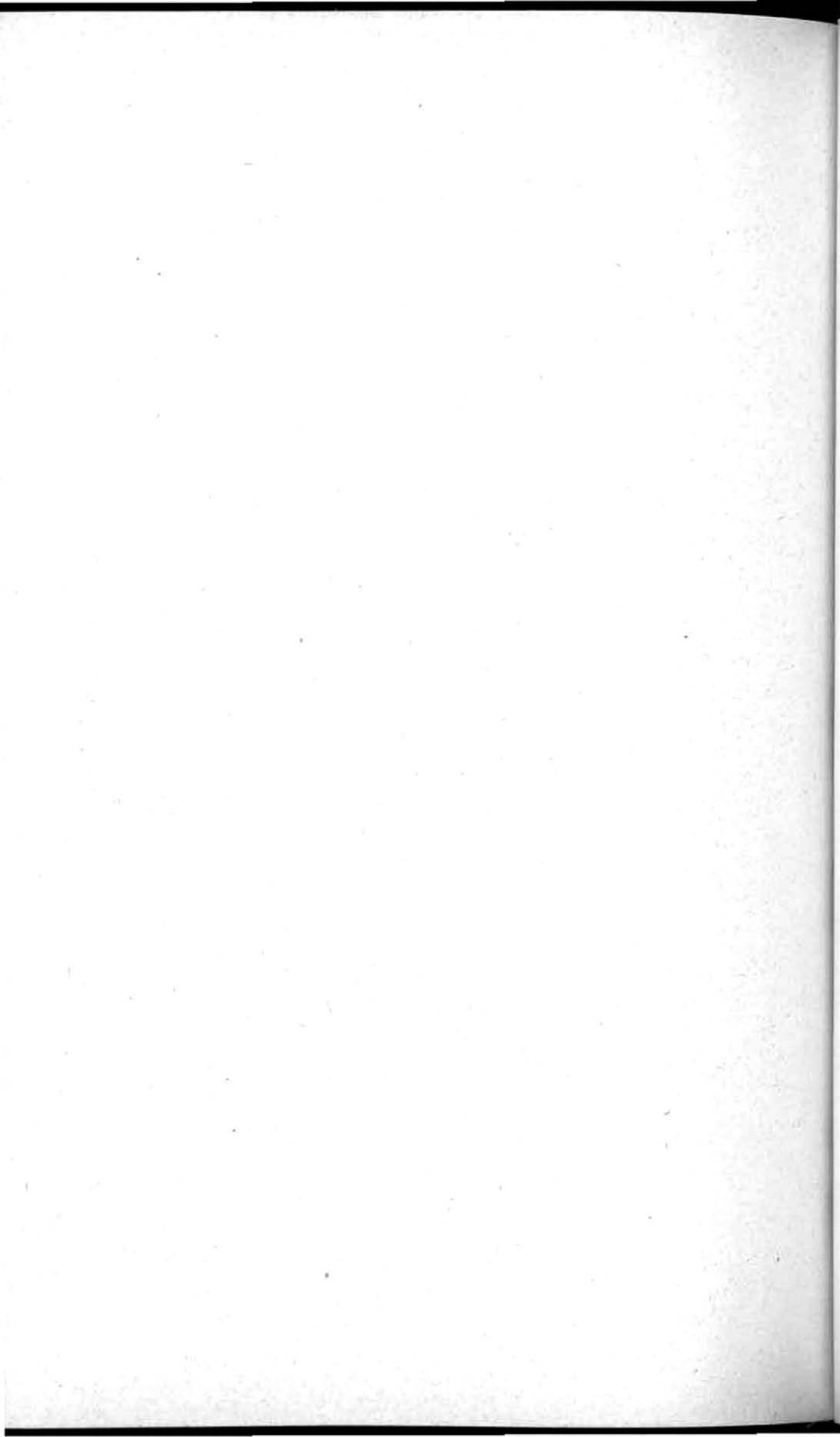

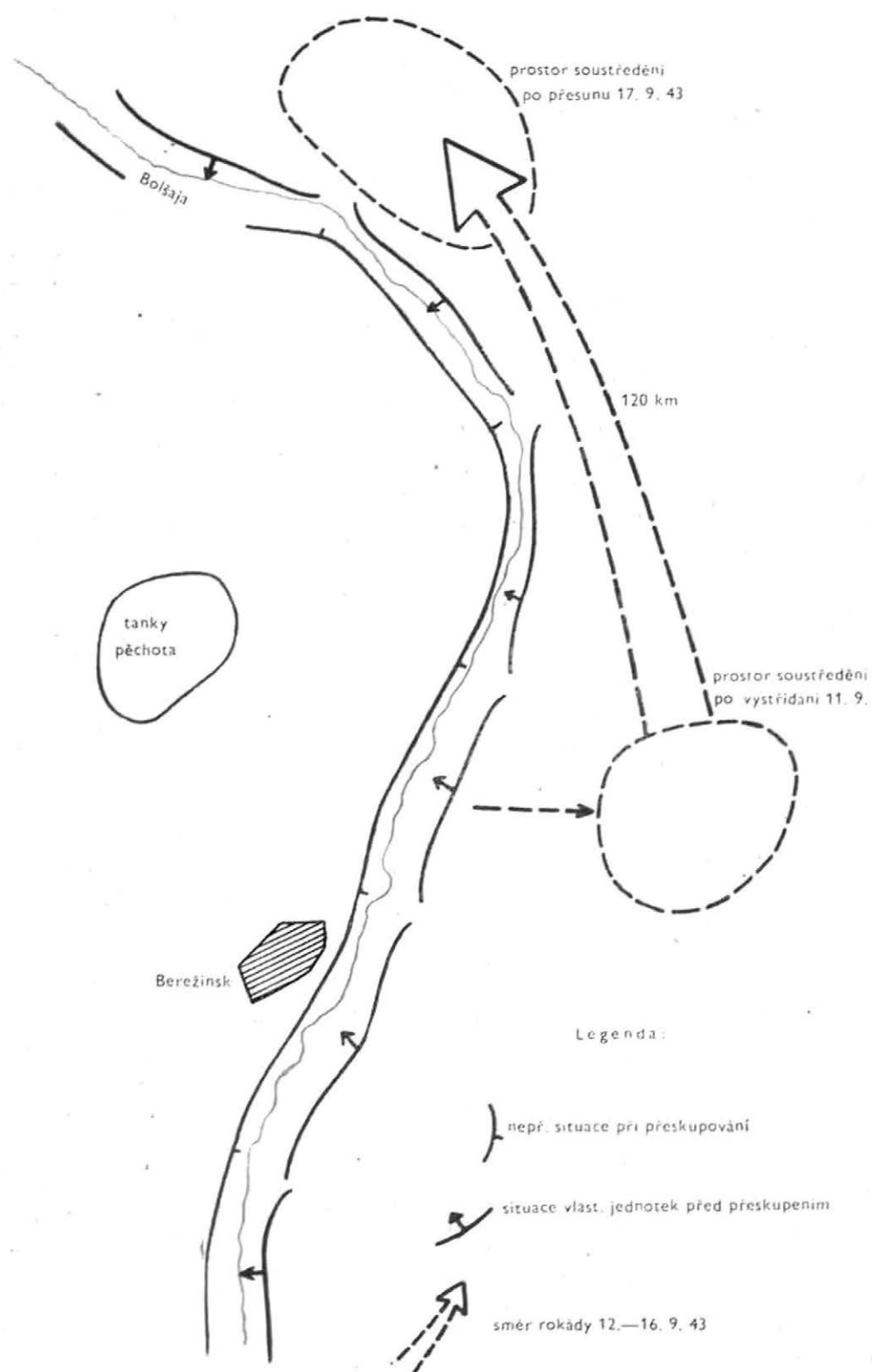
Náčrt 1. Příklad přeskupení vojáků k jednomu z křidel při rozšíření úspěchu
(Veliká vlastenecká válka, arpen 1943)

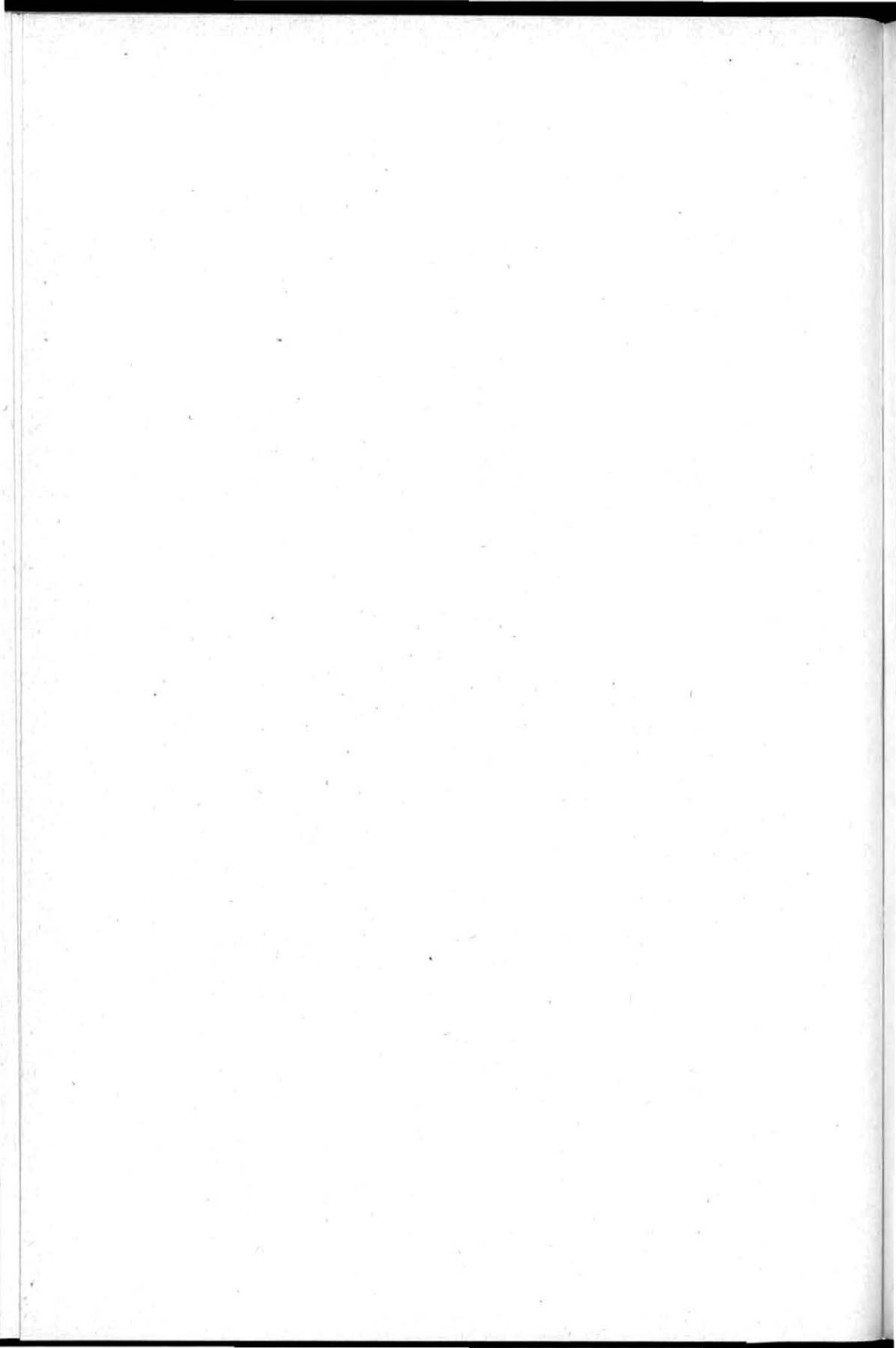

Náčrt 2. Příklad přeskupení sil k zneškodnění nepřátelského protiúderu
(Veliká vlastenecká válka, červenec 1943)

Náčrt 3. Příklad rokádního přeskupení sil před přechodem vodního toku
(Veliká vlastenecká válka, září 1943)

Poznámka redakce:

Správná organisace přeskupení vojsk je poměrně obtížný, ale často se vyskytující úkol vševojskových štábů. Zvláště obtížný je v případech, kdy na jeho přípravu a provedení je jen krátká doba. Je proto třeba se touto tematikou stále zabývat.

Článek generál-majora Kukly se omezuje na otázky přeskupení v útočné operaci a nezabývá se přeskupením, které je často třeba organisovat i v průběhu obranné operace, zvláště při přípravě protiúderů a proti-ofensivy.

Redakce vyzývá čtenáře Vojenské mysli, kteří mají s organisováním přeskupení vojsk určité praktické zkušenosti, aby je zpracovali a zaslali redakci Vojenské mysli k otištění.

ČINNOST VELITELE PĚŠÍ DIVISE PO OBDRŽENÍ BOJOVÉHO ÚKOLU PRO ÚTOK

Podplukovník Josef Jindra

Vojenská mysl otiskuje k diskusi poučnou úvahu podplukovníka Jindry, ukazující jednu z možných pracovních method velitele divise před přijetím rozhodnutí pro útok a po něm s výhradami, které jsou uvedeny v poznámce na konci článku.
Redakce

Na základě svých zkušeností chci čtenáře Vojenské mysli seznámit se způsobem práce velitele divise při organizaci boje po obdržení bojového úkolu pro útok od velitele sboru až do zahájení útoku. Podotýkám, že jde o případ plně rozvinuté přípravy útoku, kdy je k dispozici dostatek času.

Uvedeného způsobu práce velitele divise nelze šablonovitě používat i v případech, kdy je nutno útok organisovat co nejrychleji ve velmi omezené době.

I. Práce velitele divise do přijetí rozhodnutí

1. Obdržení úkolu od velitele armádního sboru.

Velitel pěší divise dostane úkol od velitele AS na VS velitele armádního sboru, kam byl povolán, aby vyslechl rozhodnutí velitele armádního sboru pro útok.

Velitel divise se neúčastní velitelského průzkumu s velitelem armádního sboru, který si velitelský průzkum provádí sám, bez velitelů divisi.

Má to tyto výhody:

- doba pobytu v terénu se zmenšuje,
- skupina účastníků velitelského průzkumu je daleko menší a tím je i menší pravděpodobnost jejího zpozorování nepřítelem,
- zvyšuje se do jisté míry utajení příprav k nastávající činnosti,
- velitelé divisi budou sami několikrát v terénu, a to při provádění svého velitelského průzkumu, při organizaci součinnosti s velitelem sboru a při organizaci součinnosti na stupni divise — pluk.

Je nutno si uvědomit, že velitelský průzkum, aby dosáhl svého účelu, musí být proveden z několika stanovišť, které třeba často volit v blízkosti předního okraje. Z toho důvodu je třeba počet účastníků co nejvíce omezit.

Velitel armádního sboru přijal po svém velitelském průzkumu rozhodnutí pro útok, které po příslušném schválení velitelem armády vyhlásil na svém VS všem podřízeným velitelům, příslušníkům štábu a velitelům a náčelníkům druhů vojsk a náčelníkovi týlu, které náčelník štábu sboru svolal na VS na určitou hodinu podle pokynů velitele sboru.

Od divise je vyhlášení rozhodnutí u velitele AS přítomen velitel, zástupce pro věci politické a náčelník operačního oddělení. Ten doslova

zapisuje rozhodnutí velitele armádního sboru a úkol divise. Velitel divise si ve své pracovní mapě zakresluje podrobně rozhodnutí velitele AS s příslušnými poznámkami na okraji mapy nebo v polním bloku.

Po vyhlášení rozhodnutí a stanovení úkolů divisím a útvarům velitel AS sám i prostřednictvím svého náčelníka štábu přezkouší, zda všichni velitelé a náčelníci správně pochopili bojový úkol a správně si zakreslili rozhodnutí velitele AS a své úkoly do pracovních map. Poté velitel AS vydá pokyny pro organizaci součinnosti na stupni sbor — divise a shromážděné důstojníky propustí.

Velitel divise tak dostal bojový úkol a odjede na své VS a tam, aniž čeká na bojový rozkaz velitele armádního sboru, uskutečňuje jeho rozhodnutí.

2. Činnost velitele divise po návratu z VS velitele armádního sboru.

Velitel divise zpravidla ještě před odjezdem k veliteli armádního sboru nebo také z VS velitele AS po obdržení bojového úkolu může nařídít náčelníku štábu, aby v určenou hodinu shromáždil příslušníky štábu, velitele a náčelníky druhů vojsk a služeb. Po svém návratu z VS velitele armádního sboru seznámí velitel divise náčelníka štábu a všechny přítomné důstojníky s rozhodnutím velitele armádního sboru v potřebném rozsahu a s úkolem divise a pak shromážděné funkcionáře propustí. Poté společně s náčelníkem štábu divise sestaví časový rozvrh vlastní práce, který si velitel divise již zhruba sestavil během cesty na své VS a který je základem veškeré další činnosti nejenom velitele divise, ale i všech příslušníků štábu divise, velitelů útvarů, velitelů a náčelníků druhů vojsk a služeb.

Po skončení této práce a stanovení závěru z časového rozvrhu vlastní práce vydá velitel divise svému náčelníku štábu předběžná nařízení, která obsahují pokyny pro:

- přípravu a přednesení informačních zpráv,
- sestavení a předložení plánu velitelského průzkumu,
- zabezpečení styku se sousedy,
- činnost jednotek v týlu do doby vystřídání,
- přesun a vystřídání,
- organizaci velení.

Aby všichni příslušníci štábu a velitelé a náčelníci druhů vojsk a služeb mohli zpracování informačních zpráv zaměřit konkrétně na splnění úkolu, oznámí velitel divise náčelníku štábu v předběžných nařízeních pro přípravu a přednesení informačních zpráv mimo jiné také pravděpodobnou sestavu divise, v jaké bude plněn daný úkol, a nařídí seznámit s těmito pokyny příslušné velitele a náčelníky.

3. Ujasnění úkolu a zhodnocení situace.

Teprve po skončení této práce přikročí velitel divise k provedení vlastní práce spojené s vypracováním rozhodnutí pro boj, t. j. k ujasnění úkolu a ke zhodnocení situace.

Nebudu se podrobně zabývat jednotlivými otázkami, které je třeba veliteli divise vyřešit při ujasnění úkolu a zhodnocení situace, chci však říci, že ani v tomto úseku činnosti velitele divise není jednotné šablony, že však každý velitel je povinen podrobně a správně si ujasnit úkol a všestranně zhodnotit situaci, aby se mohl správně rozhodnout pro nastávající boj.

Dále je nutno si uvědomit, že rozmanitost bojových podmínek

v soudobém boji, vyplývající z jeho složitosti, ukládá každému veliteli, aby se rozhodoval v souladu s touto rozmanitostí, rozebral a zhodnotil všechny zvláštnosti právě dané situace, neboť ani jeden boj nebo operace nemohou být a nebudou nikdy stejné, neboť ani jeden boj nebo operace neprobíhaly dosud za stejných podmínek. Naopak, vždycky se od sebe budou odlišovat, neboť i bojové podmínky podléhají určité zákonitosti vývoje a je nutno je zkoumat s hlediska jejich závislosti na podmínkách místa a času, odhalit jejich vnitřní souvislost a vzájemnou podmíněnost. A právě marxisticko-leninská theorie nám umožňuje správně se orientovat v každé situaci, pochopit vnitřní souvislost kolem dané situace a správně určit nejenom smysl právě probíhajících událostí, to znamená učinit si správné závěry z ujasnění bojového úkolu a ze zhodnocení dané situace, ale také předvídat, jak se události budou vyvíjet dále, jak se musí vyvíjet, kam musí spět, abych nejenom přijal správné rozhodnutí, ale abych daný úkol správně a včas splnil.

To pro velitele znamená, že po důkladném rozboru daného úkolu a situace správným a logickým postupem myšlení musí se správně rozhodnout a dát událostem takový směr, který bezpodmínečně vede k rychlému a důslednému splnění bojového úkolu — k vítězství.

Než tedy velitel divise přikročí k ujasnění úkolu, musí jej podrobně a důkladně rozebrat. Po ujasnění úkolu je třeba určit způsoby splnění bojového úkolu, což velitel může učinit jen po všestranném zhodnocení situace. Zhodnocení situace plně závisí na ujasnění úkolu a provádí se proto cílevědomě se zřetelem na uložený úkol.

Protože nepřítel je hlavní a nejaktivnější silou, která má rozhodující význam na splnění daného úkolu, je třeba především zhodnotit nepřítele ještě před stanovením činnosti vlastních jednotek. Tu se však velitel nesmí omezit jen na ty zprávy, které jsou mu o nepříteli známy, ale musí na jejich podkladě předvídat, jaké změny mohou nastat v situaci nepřítele později.

Po zhodnocení nepřítele zhodnocuje velitel divise vlastní jednotky, terén, čas, materiální a povětrnostní podmínky. V Sovětské armádě stanoví k tomu nyní ještě nové dva prvky, a to zhodnocení ekonomických možností prostoru bojové činnosti a zhodnocení sociálně politického stavu a nálady obyvatelstva.

Velitel divise je povinen udělat si při ujasnění úkolu a zhodnocení situace z každého prvku dílčí závěry. Všechny tyto závěry, protože směřují ke splnění jednoho úkolu, musí být vzájemně srovnány a posouzeny s hlediska jejich vzájemné spojitosti a vztahu, vzniklé protiklady promyšleny a odstraněny.

Dílčí závěry pak ve svém souhrnu dají veliteli divise odpověď na otázku, jakým způsobem bude nejlépe plnit daný úkol, a na jejich základě si velitel divise učiní celkový závěr, který je podkladem pro jeho budoucí rozhodnutí.

Celkový závěr obsahuje asi tyto body:

- nepřítel v pásmu útoku divise, jeho činnost a ráz jeho obrany,
- bojová sestava divise, hranice, bližší a další úkol,
- směr hlavního úderu divise,
- úkoly pluků prvního sledu, umístění a úkol pluku druhého sledu, úkoly dělostřelectva, tanků, protitankové zálohy, tankové zálohy, pohyblivého oddílu zatarasovacího a ženijní zálohy,
- rozdělení posilových prostředků,

- organizace velení (VS, VP, osa přemístění),
- umístění týlových útvarů a součástí,
- jaké otázky bude nutno vyřešit v terénu při provádění velitelského průzkumu.

Po provedení této práce a stanovení celkového závěru vyslechne velitel divise informační zprávy, neučinil-li tak již během zhodnocení situace, avšak informační zprávu náčelníka štábu vyslechne v každém případě až na konec, a to po sestavení celkového závěru z ujasnění úkolu a zhodnocení situace.

Informační zpráva náčelníka štábu je ve skutečnosti celkovým závěrem z ujasnění úkolů a zhodnocení situace, kteroužto práci prováděl náčelník štábu zároveň, avšak nezávisle na veliteli divise. Náčelník štábu přednáší svou informační zprávu jako návrh na rozhodnutí.

Této části činnosti velitele divise a náčelníka štábu má být přítomen i zástupce velitele divise pro věcí politické.

Po srovnání informační zprávy náčelníka štábu se svým celkovým závěrem je velitel divise povinen vyjasnit a urovnat jednotlivé možné rozpory a teprve potom ukončí práci na ujasnění úkolu a zhodnocení situace, při níž dospěl k závěrům, které po jejich upřesnění a doplnění v terénu na velitelském průzkumu dají veliteli divise možnost učinit správné, úkolu a situaci odpovídající rozhodnutí.

Náš Polní řád v čl. 47 říká: „Odůvodněné rozhodnutí je možno učinit jen po správném ujasnění úkolu stanoveného vyšším velitelem a po všestranném zhodnocení situace...“ A v sovětských školách k tomu dodávají ještě třetí podmínku: „...a na základě důkladných znalostí zásad vševojskového boje.“

Když si to při organizaci boje každý velitel uvědomí a když zároveň pochopí, že níže uvedený postup práce a přehled řešených otázek je zpracován na základě zkušeností sovětských velitelů, vyzkoušen v praxi a že má za účel seznámit naše velitele a učitele jen s jednoduchým, logickým a nejučelnějším postupem myšlení, vyvaruje se každý velitel zbytečných úvah, chyb a mnohdy i ztráty času a je zaručeno, že přijme správné, úkolu a dané situaci odpovídající rozhodnutí.

S tohoto hlediska je tedy tento úsek činnosti velitele a štábu třeba považovat za nejdůležitější a nejodpovědnější, neboť určuje veškerou další činnost velitele, štábu i vojsk.

4. Velitelský průzkum.

Z předcházejícího pojednání je zřejmé, že jsem se nikde nezmínil o přijetí předběžného rozhodnutí velitelem na mapě, jeho schválení velitelem armádního sboru a pak o vyhlášení předběžného rozhodnutí veliteli, náčelníkům a štábu.

Pokládám za správnější přijímá-li velitel jen jedno rozhodnutí, a to až po upřesnění závěrů z ujasnění úkolu a zhodnocení situace v terénu, t. j. až po provedení velitelského průzkumu. Toto rozhodnutí pak přednese představenému veliteli ke schválení a teprve pak je vyhlásí a stanoví úkoly jednotkám.

Ačkoliv každý velitel, který k práci na ujasnění úkolu a zhodnocení situace přistoupil odpovědně, správně a logicky uvažoval a všechny otázky hodnotil s hlediska marxistického principu dialektiky, musí dojít k závěrům, které ve skutečnosti představují kostru jeho budoucího rozhodnutí, přece jen nemůže žádný velitel bez předchozího

upřesnění svých úvah a závěrů v terénu dojít k takovému rozhodnutí, které by bylo možné vyhlásit jednotkám, a být přesvědčen, že nedojde k vážným změnám.

Mnozí učitelé na našich akademiích a učilištích vycházejí z předpokladu, že předběžné rozhodnutí velitele se bude obvykle shodovat s jeho konečným rozhodnutím. A to je beze sporu methodicky nesprávné, protože tak tomu téměř nikdy ve skutečnosti nebývá a nebude.

A právě okolnost, že teprve průzkum nepřítelů a terénu a upřesnění všech předchozích vývodů na velitelském průzkumu — což bude mít zejména ve skutečném boji zpravidla vliv na naše dříve přijaté závěry — je důvodem, proč pokládám přijímání jen jednoho rozhodnutí, a to až po skončení velitelského průzkumu za správnější. Nepokládám za vhodné označovat toto rozhodnutí slovy „konečné rozhodnutí“, jestliže upustíme od předběžného rozhodnutí.

Tento způsob je také v souladu s články 109 a 165 Polního řádu čs. branné moci, které říkají:

- čl. 109: „Velitelský průzkum konají velitelé osobně z pozorovatelů. Nutno jej vykonat před rozhodnutím pro boj.“
- čl. 165: „Před přijetím rozhodnutí pro boj je nutno organisovat velitelský průzkum (vyšších velitelů). Koná se utajeně a nesmí prozradit nepříteli naše úmysly.“

Velitel divise provádí velitelský průzkum podle „Plánu velitelského průzkumu“, který sestavuje štáb buď ve formě tabulky nebo schematu na základě pokynů velitele divise.

Účelem velitelského průzkumu je upřesnit v terénu provedené závěry z ujasnění úkolu a zhodnocení situace a přijmout rozhodnutí pro nastávající boj.

V době provádění velitelského průzkumu zůstává ve štábu náčelník štábu divise, nebo náčelník operačního oddělení, aby bylo zajištěno velení jednotkám.

Velitelského průzkumu se účastní: velitel divise, zástupce velitele pro věci politické, náčelník operačního oddělení (nebo náčelník štábu), velitel dělostřelectva divise, velitelé a náčelníci druhů vojsk a náčelník týlu. Velitelé pluků se velitelského průzkumu s velitelem divise zpravidla nezúčastní ze stejných důvodů, které jsem uvedl v I. části.

Při provádění velitelského průzkumu dbají všichni účastníci pečlivého zastírání, mají maskovací pláště, postup se provádí zákopy a spojovacími zákopy v malých skupinkách. Náčelník spojení zařídí spojení jednotlivých stanovišť mezi sebou a také spojení s VS divise. Ženíjní náčelník provede úpravu stanovišť s hlediska ženíjního.

Velitelský průzkum se provádí z jednoho až tří stanovišť na předním okraji, což závisí na čase, který má velitel divise k dispozici. Na každém stanovišti dá velitel divise provést topografickou a taktickou orientaci a pak provede v terénu upřesnění jednotlivých závěrů z ujasnění úkolů a zhodnocení situace a vyslechne zprávy a dodatečné návrhy přítomných účastníků velitelského průzkumu. Své dříve učiněné závěry upřesňuje, doplňuje neb změní. Všichni přítomní si zakreslují do pracovní mapy nebo zapisují na její okraje nebo do polního bloku všechna nařízení velitele divise.

Velitelský průzkum ukončí velitel divise v době stanovené plánem.

II. Práce velitele divise po přijetí rozhodnutí pro boj

1. Schválení přijatého rozhodnutí velitele divise velitelem armádního sboru.

Jak jsem již nahoře uvedl, přijímá velitel divise své rozhodnutí po provedení velitelského průzkumu v terénu. Jakmile velitel divise přijme rozhodnutí, nařídí náčelníku štábu nebo náčelníku operačního oddělení, kdy a kde je nutno shromáždit štáb, příslušné velitele a náčelníky k vyhlášení rozhodnutí. Poté odjede na VS velitele armádního sboru a přednese tam své rozhodnutí veliteli AS ke schválení. Velitel AS rozhodnutí velitele divise přezkouší, upřesní, nebo, je-li třeba, i doplní a schválí.

Zpravidla předloží velitel divise své rozhodnutí veliteli armádního sboru ke schválení na VS armádního sboru. Tu je však nutno podotknout, že velitel AS v některých případech nebude vyčkávat na svém VS příchodu velitele divise, nýbrž sám vyjede na předem určené stanoviště v terénu v útočném pásmu té divise, která plní hlavní úkol. Tam vyslechne a schválí rozhodnutí velitele divise. S tím však musí počítat již v časovém rozvrhu vlastní práce a příslušnému veliteli divise to oznámit.

2. Vyhlášení rozhodnutí velitelem divise.

Velitel divise vyhláší své rozhodnutí pro boj teprve po jeho schválení velitelem armádního sboru, ať se tak stalo na VS, či v terénu. Zpravidla bude velitel divise své rozhodnutí vyhlášovat na VS divise za přítomnosti svých zástupců, štábu, velitelů pluků, velitelů a náčelníků druhů vojsk a služeb.

Po vyhlášení a stanovení úkolů podřízeným útvarům a součastem velitel divise spolu s náčelníkem štábu přezkouší znalost bojových úkolů u podřízených velitelů a správnost zakreslení rozhodnutí velitele divise do pracovní mapy. Poté odpovídají velitel i náčelník štábu na dotazy, a teprve když se přesvědčí, že všichni podřízení pochopili své úkoly, vydá velitel divise pokyny pro organizaci součinnosti na stupni divise — pluk, shromážděné propustí a sám se odebere k veliteli armádního sboru na organizaci součinnosti.

V té době podřízení velitelé pracují na ujasnění úkolu a zhodnocení situace, organizují a provádějí svůj velitelský průzkum a přijímají rozhodnutí.

Rozhodnutí velitele divise obsahuje asi tytéž body, které obsahuje bojový rozkaz, kromě toho ještě pokyny pro bojové, materiální a politické zabezpečení boje.

Bojový rozkaz jako dokument sestavuje štáb divise na základě velitelova rozhodnutí. Bojový rozkaz ve štábu stylisuje náčelník štábu. Velitel divise bojový rozkaz ve štábu přezkouší a pak jej společně s náčelníkem štábu podepíše.

V divisi se bojový rozkaz jako písemný dokument pořizuje v jednom nebo dvou exemplářích. Podle zkušeností z Veliké vlastenecké války byl bojový rozkaz v divisi vydán často jen v jednom exempláři, který všichni, jichž se týkal, podepsali a pak byl uložen ve štábu divise. Pořizuje-li štáb divise dva exempláře bojového rozkazu, jeden z nich se odešle štábu armádního sboru.

3. Organizace součinnosti.

Velitel divise po svém návratu z organizace součinnosti u velitele armádního sboru schvaluje rozhodnutí velitelů pluků, a to zpravidla na

svém VS, po případě u pluku na směru hlavního úderu divise na některém ze stanovišť velitelského průzkumu tohoto pluku.

Kromě toho velitel divise schvaluje t. zv. „Návrh plánové tabulky boje“, který sestavuje veliteli divise štáb za řízení náčelníka štábu. Po jeho připravení jej velitel divise přezkouší a podepíše současně s bojovým rozkazem.

Potom zorganizuje velitel divise ve stanoveném čase součinnost v terénu.

Nebudu se zabývat otázkami, které velitel řeší při organizaci součinnosti, musím se však zmínit o tom, že organizace součinnosti je nejvážnější částí celé činnosti velitele a štábu při organizaci boje. Organizace součinnosti začíná v okamžiku obdržení bojového úkolu a končí teprve jeho splněním. Čas potřebný na organizaci součinnosti se bere za základ při stanovení celkového času potřebného pro organizaci boje.

Součinnost se organizuje do hloubky všeobecného bojového úkolu podle údobí boje. Nejpodrobněji se v útoku organizuje součinnost do splnění bližšího úkolu divise, který divise plní v jedné sestavě a při jedné organizaci součinnosti.

Základem pro organizaci součinnosti je rozhodnutí velitele divise. Na základě tohoto rozhodnutí a výpisu z plánové tabulky boje armádního sboru sestaví štáb divise veliteli divise „Návrh plánové tabulky boje“, podle něhož pak velitel divise organizuje součinnost v terénu. Náčelník operačního oddělení podrobně zapisuje všechna nařízení velitele divise a provádí změny nebo doplňky v „Návru plánové tabulky boje“. Na základě těchto změn po skončení organizace součinnosti sestavuje štáb „Plánovou tabulku boje“ a výpisy z ní rozešle příslušným velitelům.

Velitel divise nemůže podrobně organisovat součinnost ve všech údobích boje, neboť nelze do všech podrobností předvídat vývoj boje. Je však povinen také v průběhu boje zabezpečit nepřetržitou součinnost všech sil a prostředků. K opatřením na zabezpečení součinnosti v průběhu boje patří:

- přezkoušení správnosti ujasnění úkolu a zámyslu velitele divise všemi podřízenými,
- správná organizace spojení všech útvarů a součástí divise a nepřetržitost spojení v průběhu boje,
- včasnost hlášení a zasilání informací sousedům a přijímání jich od sousedů a vyšších velitelství,
- včasné obnovování narušené součinnosti v průběhu boje doplňkovými úkoly a osobními zásahy velitele.

Za organizaci součinnosti jsou odpovědní všichni velitelé.

4. Další práce velitele divise.

Po zakončení organizace součinnosti odpovídá velitel divise za včasný a skrytý přesun jednotek do východiště útoku, které je prostorem, kde vojska zaujímají organizovanou bojovou sestavu, v které budou provádět útok.

Zaujetí východiště bude zpravidla spojeno s vystřídáním jednotek v dotyku a provádí se na základě dvou plánů sestavených štábem divise, a to „Plánu přeskupení“ a „Plánu vystřídání“.

Do zahájení dělostřelecké přípravy musí velitel divise osobně a prostřednictvím svého štábu přezkoušet nejenom včasnost zaujetí východiště útoku, ale i znalost úkolů u podřízených útvarů a součástí, znalost signálů, způsobů součinnosti, pohotovost průchodů a spojení. O dosažení

pohotovosti jednotek k útoku podává hlášení veliteli armádního sboru osobně.

Velký význam pro zabezpečení přesného a včasného plnění bojových úkolů, nařízení velitele a veškeré činnosti vojsk a štábů jak v údobí organizace útoku, tak i v průběhu boje má nepřetržitá kontrola a pomoc. Za organizaci kontroly a pomoci odpovídá náčelník štábu divise, který sestavuje „Plán kontrol“ a předkládá jej veliteli divise ke schválení.

Kontrolující důstojník je povinen použít všech prostředků k poskytnutí pomoci vojskům v odstranění nedostatků a zabezpečení splnění stanovených úkolů. Kontrola se provádí několikrát, aby byl zabezpečen čas na odstranění nedostatků.

Závěr

Z uvedeného přehledu je zřejmé, že práce velitele divise za organizace útoku je velmi rozsáhlá a obtížná. Práce velitele divise je vázána určitou poslušností plnění jednotlivých částí úkolu velitele divise, aby bylo zaručeno, že se velitel divise včas rozhodne, včas stanoví podřízeným úkoly a že dosáhne pohotovosti k boji v době, která je obsažena v plánu vyššího velitele. Podle vzoru Sovětské armády je i v naší armádě přísná centralisace činnosti vojsk k uskutečnění hlavního úkolu na základě jednotného zámyslu a plánu vyššího velitele.

Tato přísná centralisace však neznamená, že se nadřízený velitel musí stále vměšovat a zasahovat do práce podřízených velitelů. Centralisace velení je založena na přísném vymezení povinností a osobní odpovědnosti za splnění nařízeného úkolu. Proto každý důstojník je plně odpověden za veškerou činnost podřízených vojsk.

Z této zásady, která byla uplatňována Sovětskou armádou ve Veliké vlastenecké válce a která má tím větší význam v současné době, je nutno vycházet při organizaci každého boje. Vyšší velitel vyhlásí své rozhodnutí a stanoví bojový úkol podřízeným jednotkám. Podřízení velitelé jsou povinni svou práci organizovat v souladu se všeobecným plánem boje v zájmu dosažení jednoho cíle, t. j. porážení nepřítel.

A protože v boji bude zpravidla velmi málo času k tomu, aby velitel divise tuto obsáhlou a odpovědnou práci vykonával bez pomoci a bez předchozí znalosti postupu práce své i štábu, je třeba hledat a zkoušet nejvhodnější metody postupu práce velitele při organizaci boje.

V tomto článku jsem rozebral jeden možný způsob postupu práce velitele divise. Je pochopitelné, že jsem nemohl do všech podrobností rozebrat veškerou práci velitele divise a zejména pak jeho štábu a vůbec jsem se nezabýval činností velitele divise při vedení boje. Uvedený přehled však přece dává určitý obraz způsobu činnosti velitele divise při organizaci boje, který se poněkud liší od běžně používané metody.

Pokládal bych za užitečné, kdyby má úvaha vyvolala diskusi.

Poznámka redakce.

Článek je zpracován na podkladě sovětských zkušeností. Je známo, že se v Sovětské armádě neulpívá na jediné pracovní metodě a že se pro každou situaci hledají metody nejúčelnější a nejrychlejší. Sovětské vojenské umění nezná šablony, ani pro metodu přípravy a vydání roz-

hodnutí. Je to důsledek tvůrčího charakteru sovětského vojenského umění, sovětských velitelů, štábních a školských pracovníků.

I naši velitelé, důstojníci štábu a učitelé na vojenských akademiích, učilištích a vyšších školách si musí osvojovat tuto vlastnost a vždy podle konkrétních podmínek volit nejvhodnější metodu práce. Je však při tom třeba mít dobře na paměti tu okolnost, že nelze připustit, aby kdokoli zaváděl nové metody práce odchyloující se od ustanovení platných řádů, předpisů, směrnic a rozkazů, ihned přímo do praxe.

Nejprve musí být prodiskutovány (k tomu je velmi vhodná forma diskuse na stránkách vojenských odborných časopisů) a vyzkoušeny. O zavedení nových metod práce, odchyloujících se od dosud platných řádů, předpisů a rozkazů, může rozhodnout jen ministr národní obrany.

S tohoto hlediska je třeba pohlížet i na obsah článku podplukovníka Jindry.

Z obsahu 1. odstavce I. části článku by mohl vzniknout dojem, že velitelé nikdy nemají brát na svůj velitelský průzkum podřízené velitele. To by však bylo nesprávné. V případech, kdy velitel nebude mít k přípravě útoku dostatek času, bude nucen spojit velitelský průzkum s organizační součinností v terénu. V tomto případě povolá velitel podřízené velitele na stanoviště velitelského průzkumu, aby s nimi projednal součinnost.

Podstatný rozdíl mezi dosud obvyklým postupem práce velitele při rozhodování a způsobem, který uvádí autor je v tom, že podle autora nevyhlašuje velitel ihned potom, když si ujasnil úkol a vyslechl informační zprávy funkcionářů štábu a návrh rozhodnutí náčelníka štábu, své rozhodnutí podle mapy, ale že si své rozhodnutí nejprve přezkouší a upřesní přímo v terénu na velitelském průzkumu a dá si je nejprve schválit nadřízeným velitelem. Teprve pak velitel vyhlašuje rozhodnutí, na kterém pak už nebude nic měněno.

Redakce Vojenské mysli vyzývá vyšší velitele a důstojníky štábů, aby se pokud možno do konce t. r. k této otázce vyjádřili v diskusních příspěvcích.

MATERIÁLNÍ ZABEZPEČENÍ MECHANISOVANÉ DIVISE V SESTAVĚ ARMÁDNÍ RYCHLÉ SKUPINY

Podplukovník Jaroslav Šolc

I. Místo mechanisované divise v útočné operaci armády

Mechanisovaná divise může být podle Polního řádu článku 25 samostatnou taktickou vyšší jednotkou podřízenou veliteli frontu nebo armády a je jí používáno jako pohyblivé zálohy nebo je včleněna do armádního sboru. O úkolech mechanisované divise říká Polní řád v článku 25:

„Mechanisovaná divise složená z různých druhů vojsk je schopna působit silnou palbou na nepřítele, a protože má velkou manévrovací schopnost, je určena plnit tyto úkoly:

- vyvíjet krátkodobou činnost k dobytí a udržení důležitých cílů do příchodu hlavních sil působících v daném směru;
- rozvinout úspěch v útočné operaci dílčího rozsahu;
- spolehlivě zabezpečit boky útočících jednotek;
- pronásledovat nepřítele a účastnit se spolu s útočícími jednotkami jeho obklíčení a rozdrčení;
- provádět protiúder v obraně a likvidovat úspěch proniklého nepřítele;
- zabezpečovat přeskupení armády manévrovou obranou na široké frontě.“

V dalších článcích Polního řádu (242, 243) jsou pak uvedeny hlavní zásady použití rychlých vyšších jednotek, z nichž jasně vysvítá, že mechanisovaná divise je jedním z hlavních prostředků k rozvíjení průlomu, a to

- v rámci armádního sboru jako druhý sled,
- v rámci armády (frontu) v sestavě armádní (frontové) rychlé skupiny.

Splnění hlavního svého úkolu, t. j. rozvíjení průlomu, mechanisovaná divise jako rychlá vyšší jednotka, posílená podle potřeby dalšími jednotkami druhů vojsk, dosahuje

- ovládnutím pásma sborových záloh dříve, než nepřítel na něm stačí organisovat obranu (tento úkol plní zpravidla v rámci armádního sboru),
- zničením přicházejících záloh nepřítele,
- úplným rozdrčením hlavního uskupení bránícího se nepřítele s boků a z týlů v součinnosti s vojsky útočícími čelně,
- ovládnutím čar a objektů v hlubokém týlu nepřítele, kterých by mohl později užít k dalšímu odporu.

Po splnění úkolu je třeba, aby mechanisovaná divise obnovila v nejkratší možné době svou bojeschopnost a připravila se k dalším bojům.

Zasazení mechanisované divise v sestavě armádní rychlé skupiny do průlomu je jedním z rozhodujících okamžiků v průběhu útočné operace. Úspěch zasazení mechanisované divise právě tak jako její úspěšné použití v operační hloubce závisí na tom, jak rychle a beze ztrát na lidech, bojové technice a materiálu vyjde do operačního prostoru.

Při použití mechanisované divise v sestavě armádní rychlé skupiny v průběhu armádní útočné operace možno jasně rozlišovat postupně tyto hlavní druhy činnosti:

- činnost mechanisované divise v přípravném období operace. V tomto období provede zpravidla větší část opatření potřebných ke zdárnému plnění svého úkolu v prostoru soustředění, který může být ve vzdálenosti 80 až 100 km od linie fronty. V těchto opatřeních pak mechanisovaná divise pokračuje a dokončí je zpravidla již v prostoru vyčkávacího postavení (to je ve vzdálenosti 20 až 25 km od linie fronty, někdy i blíže), které zaujímá zpravidla poslední 2 až 3 dny, nejpozději však 24 hodin před zahájením útočné operace;
- zasazení mechanisované divise do průlomu, které zahrnuje v podstatě přesun divise do výchozího prostoru nebo na čáru zasazení. Ta bude zpravidla volena za pásmem sborových záloh nepřítel. Délka přesunu na čáru zasazení bude průměrně 35 až 45 km. K zasazení mechanisované divise v sestavě armádní rychlé skupiny může dojít již během druhého dne boje, i když nám Veliká vlastenecká válka dává řadu příkladů, kdy k tomu došlo později. Na příklad 19. tankový sbor byl v krymské útočné operaci v roce 1944 soustředěn ve výchozím prostoru ke konci druhého dne po zahájení útočné operace, aby třetího dne ráno vešel do průlomu z čáry zasazení třemi proudy, ač tak bylo plánováno na 4. den.
Bude-li plánováno použití rychlé skupiny armády, provádějící v rámci frontu protiúder, a po jeho zdařilém provedení protiofensivu, může dojít k zasazení armádní rychlé skupiny dokonce již během prvního dne protiofensivu;
- činnost mechanisované divise v operační hloubce nepřátelské obrany. Hloubka prostoru, v němž divise v tomto období bude rozvíjet svou činnost, může dosáhnout v průměru 150 a více kilometrů. Tak na příklad jedna vyšší tanková jednotka v stalingradské bitvě operovala u ušťchoperského předmostí v hloubce 90 km, zatím co jiná tanková vyšší jednotka v charkovské útočné operaci dosáhla hloubky dokonce 247 km.
V období činnosti v operační hloubce nepřátelské obrany musí být mechanisovaná divise připravena přijmout jakýkoli druh boje, t. j. provádět útočný pochod, střetný boj s nepřitelem, který spěšně zaujal obranu v hloubce obrany, pronásledovat a ničit ustupujícího nepřítel, překonávat vodní toky z chodu, bojovat v dočasném obklíčení a p.;
- činnost mechanisované divise po splnění úkolu.
V této době musí mechanisovaná divise vynaložit všechno úsilí k tomu, aby v krátké době obnovila svou bojeschopnost a připravila se k dalším bojům.
Všechny uvedené druhy činnosti mechanisované divise se plně odrážejí
- v samé organizaci týlu mechanisované divise a jejích útvarů,
- v plánování a uskutečňování materiálně technického zabezpečení boje mechanisované divise v operační hloubce nepřátelské obrany a konečně
- v řízení týlu mechanisované divise, použité v sestavě armádní rychlé skupiny.

II. Materiální zabezpečení mechanisované divise

1. V přípravném období a v době zasazení mechanisované divise do průlomu

V přípravném období bude mít mechanisovaná divise začleněná do armádní rychlé skupiny k dispozici nejméně 2 až 3 dny času k provedení materiálního zabezpečení. Někdy to bude 14 dní i více. S hlediska materiálního zabezpečení plnění úkolů mechanisované divise v připravované operaci má toto období základní a rozhodující význam, neboť všechny základní otázky materiálního zabezpečení a celá organizace činnosti týlu musí být vyřešeny právě v tomto období.

Hlavní úsilí všech velitelů, řídicích týlových funkcionářů, týlových útvarů (ústavů) a součástí divise i ostatních útvarů mechanisované divise musí být zaměřeno ke splnění těchto úkolů:

- doplnění pohyblivých zásob,
- nahromadění dalších potřebných zásob ve skladech do stanovené normy,
- zpracování plánu materiálního zabezpečení divise na celou dobu trvání připravované útočné operace,
- provedení průzkumu a úpravy prostorů vhodných pro soustředění dalších přidělených zásob, které nelze vzít s sebou do průlomu,
- provedení průzkumu přísnových a odsunových cest, opatření k jejich opravě, budování a udržování a plánování opatření k jejich bojovému zajištění po proniknutí do operační hloubky nepřátelské obrany,
- zpracování plánu organizace týlu v přípravném období, v době zasazení do průlomu a v době činnosti v operační hloubce,
- organizování a uskutečňování součinnosti uvnitř mechanisované divise a s řídicími týlovými funkcionáři vševojskových vyšších jednotek, v jejichž pásmu má divise působit, a to jak z vlastní iniciativy, tak i v rámci opatření provedených v tomto směru od armády (na př. využití týlových zařízení těchto vševojskových vyšších jednotek, vyhrazení týlových prostorů, přísnových a odsunových cest, jejich bojové zajištění a udržování ve sjízdném stavu, využití regulačních orgánů atd.),
- organizace výcviku a přípravy řídicích a výkonných týlových orgánů.

Doplnění pohyblivých zásob a případné nahromadění dalších zásob si provádí v přípravném období mechanisovaná divise zpravidla vlastními dopravními prostředky, a to z armádních skladů (v prostoru armádní zásobovací základny), ze zásobovacích nebo z vykládacích stanic. Základním požadavkem bude, aby mechanisovaná divise měla v okamžiku zasazení do průlomu nejméně úplné pohyblivé zásoby. Snahou vždy však musí být, aby pohyblivé zásoby zůstaly úplné až pro boj v operační hloubce nepřátelské obrany. Proto bude třeba v přípravném období podle zkušeností z Veliké vlastenecké války soustředit další zásoby, které by plně zabezpečily mechanisovanou divisi v době, kdy vchází do průlomu, a pro první čas jejího pobytu v operační hloubce.

To je možné uskutečnit těmito základními způsoby:

- zvýšením pohyblivých zásob na dopravních prostředcích zásobovacích (dopravních) součástí a útvarů;
- uložením další části zásob na ostatních (řadových a bojových) vozidlech (na př. zvýšit úměrně zásobu munice na tažných autech děl, v tancích, u samohybných děl a p.).

Oba tyto způsoby mají nevýhodu, že se po určitou dobu (do spotřebování těchto zásob) snižuje částečně rychlost a tím pohyblivost jednotek;

- vytvořením skladů hlavních druhů zásob na zemi co nejbliže k linii fronty, aby tak byla zkrácena délka prvních přísunů na nejmenší možnou míru. Sklady třeba v takovém případě zřídit v prostoru vyčkávacího postavení nebo ještě blíže k frontě (10 až 12 km od čáry dotyku, mimo dosah účinku nepřátelského dělostřelectva), na směru plánovaného zasazení mechanisované divise do průlomu. Tohoto způsobu bylo s výhodou používáno tehdy, když bylo málo dopravních prostředků;
- plánováním zabezpečení přísunu dopravními prostředky armády. Ty možno buď mechanisované divisi přidělit jako posilový prostředek nebo je ponechat (a to s určitými zásobami materiálu) v ruce náčelníka týlu armády jako armádní pohyblivou zálohu materiálu, aby jimi sám organizoval další přísun zásob. Tento způsob se ukázal jako jeden z nejvýhodnějších. Vyžadoval však zpravidla zvláštního bojového zajištění jak vlastních zásobovacích sledů, tak i přísunových a odsunových cest, vystavených útokům nepřítele, jakmile armádní rychlá skupina pronikla rychle do operační hloubky.

Množství zásob uložených ve skladech na zemi bude záviset na předvídaném průběhu a době zasazení mechanisované divise do průlomu, na možných střetnutích s nepřítelem při vejíti do průlomu a v operační hloubce (a to jak co do jejich počtu, tak i co do rozsahu), na povětrnostních podmínkách a na předvídaném tempu denního postupu, které může dosáhnout v různých bojových podmínkách různého rozpětí. Tak na příklad vpředu již vzpomenuť vyšší tanková jednotka dosahovala jako armádní rychlá skupina v době stalingradské bitvy průměrného denního postupu 25 až 30 km. V krymské útočné operaci (r. 1944) plánoval 19. tankový sbor průměrný denní postup 20 až 35 km. Ve viselsko-oderské operaci bylo dosaženo denního postupu až 50 km a naopak jiná vyšší tanková jednotka dosahovala jako armádní rychlá skupina v orelsko-bolchovské operaci průměrného denního tempa jen 5 až 8 km.

Jako příklad množství zásob soustředěných k hodině pohotovosti armádní rychlé skupiny uvedu dva vzájemně se lišící případy z Veliké vlastenecké války. Tak ntá vyšší tanková jednotka v úloze rychlé skupiny v korsuň-ševčenkovské operaci (leden a únor 1944) měla k hodině pohotovosti úplné pohyblivé zásoby základních druhů materiálu. Naproti tomu již dříve uvedený 19. tankový sbor měl v krymské útočné operaci k hodině pohotovosti nad pohyblivé zásoby: 0,5 až 1,5 pp munice (různé podle ráží), do 2 dávek PHM a průměrně 3 denní dávky proviantu.

Vcelku však možno říci, že při průměrné denní spotřebě zásob ve výši 0,3 až 0,5 pp munice, 0,5 až 0,75 dávky PHM a 1 denní dávky proviantu v prvních 3 až 5 dnech po zasazení mechanisované divise do průlomu a při průměrném denním tempu postupu 30 km nebude výhodné hromadit v divisních skladech na zemi větší zásoby než je předpokládaná spotřeba v první anebo nejvýše v prvních třech dnech boje. V každém případě je stanovení výše zásob, které si armádní skupina soustředí v přípravném období útočné operace a které si vezme s sebou do průlomu, věcí velitele armády, který to určí ve svém rozhodnutí.

Bude-li se mechanisovaná divise zásobovat po svém zasazení do průlomu ze zásobovacích stanic nebo z předsunutých oddělení armádních skladů rozvinutých v neveliké vzdálenosti od východiště armády k útoku, nebude zpravidla nutné rozvíňovat vlastní divisní sklady na zemi a mechanisovaná divise bude využívat pro své zásobování těchto zásobovacích míst.

V každém případě však bude třeba, aby velitel armády ve svém rozhodnutí stanovil zálohu dopravních prostředků s určitým množstvím zásob

munice a PHM, pohotových k vyslání za rychlou skupinou a k dodání nezbytných zásob v situacích, kdy si tato skupina nestačí potřebné zásoby přisunout vlastními prostředky.

Posledním úkolem v řadě opatření k zabezpečení přísunu zásob během boje mechanisované divise v operační hloubce nepřátelské obrany je zabezpečení přísunu zásob vzduchem pro případ, že by byl dočasně znemožněn přísun pozemní. Stane se tak zpravidla předložení konkrétních požadavků velitelství frontu skrze náčelníka týlu armády.

2. Zabezpečení přísunu zásob v operační hloubce

K úspěšné činnosti mechanisované divise před vševojskovými vyššími jednotkami prvního sledu armády v operační hloubce nepřátelské obrany je třeba zabezpečit:

- bojové zajištění týlových útvarů (ústavů) a součástí divise, jakož i zajištění přísunových (odsunových) cest;
- vybavení mechanisované divise mobilními zásobami pro případ dočasného přerušení pravidelného přísunu zásob.

K tomu účelu stanoví velitel armády ve svém rozhodnutí, jaké zásoby (druh a množství) a jaké dopravní prostředky je třeba vyčlenit jako pohyblivou zálohu materiálu k zabezpečení přísunu armádní rychlé skupiny, kdyby sama vlastními prostředky přísun nezvládla. Podle zkušenosti z Veliké vlastenecké války dosahovala výše této pohyblivé zálohy materiálu průměrné jednodenní spotřeby armádní rychlé skupiny v hloubce nepřátelské obrany, t. j. asi do 0,3 pp munice a do 0,5 dávky PHM;

- přísun zásob vzduchem pro případ obklíčení divise a dočasného přerušení přísunových (odsunových) cest;
- dokonalou organizaci kořistní služby a těžby z místních zdrojů v prostoru bojové činnosti mechanisované divise;
- nepřetržité a výkonné spojení týlu mechanisované divise s týlem armády a uvnitř týlu.

Velitel mechanisované divise určí ve svém rozhodnutí opatření k bojuvám zajištění týlu. Jsou uvedena v týlovém rozkaze divise.

Na jeho podkladě náčelník týlu divise (u útvarů zástupci velitelů pro zásobování) v součinnosti s náčelníkem štábu, operačním oddělením a zástupcem velitele pro technické věci zpracovává plán bojového zajištění týlu. V něm jsou zpravidla řešeny tyto základní otázky:

- vhodné rozmístování týlových útvarů (ústavů) a součástí během přesunů a při rozmístění k boji v celkové sestavě divise;
- kruhová obrana a ochrana prostorů rozmístění týlových součástí před pozemními útoky nepřítele;
- protiletectká a protitanková obrana a protichemická ochrana prostorů rozmístění týlových útvarů (ústavů) a součástí, mostů a přeprav na přísunových a odsunových cestách;
- bojové zajištění přísunových (odsunových) cest, sledů týlu a dopravních prostředků, které provádějí přísun (odsun).

Mechanisované divisi použité v armádní útočné operaci v sestavě armádní rychlé skupiny k rozvinutí úspěchu v operační hloubce je naprosto nezbytné vyhradit jednu samostatnou výkonnou přísunovou a odsunovou cestu. Při omezeném počtu vhodných cest bylo, jak ukazují bohaté zkušenosti Sovětské armády, nutno používat i společných cest se vševojskovými vyššími jednotkami prvního sledu armády. V takových případech pak jsou v prvním pořadí uskutečňovány přísuny a odsuny ve prospěch armádní rychlé skupiny. Otázku obnovy a udržování přísunových a odsunových cest

pro armádní rychlou skupinu řeší náčelník týlu armády s náčelníkem ženijního vojska armády podle rozhodnutí a pokynů velitele armády.

Je-li dostatek vhodných cest vedoucích do prostoru bojové činnosti divise v operační hloubce je možné přidělit i několik přísunových a odsunových cest anebo stanovit na př. samostatnou cestu pro přísuny a samostatnou cestu pro odsuny. Tento způsob však vyžaduje více sil a prostředků k ochraně a obraně, a bylo ho proto ve Veliké vlastenecké válce méně používáno.

V útočných operacích sovětských armád za Veliké vlastenecké války rychle narůstaly délky přísunových a odsunových cest a vzdálenosti mezi bojovými sledy rychlých skupin a vševojskovými vyššími jednotkami prvního sledu armád. Délka koloběhu přísunu armádních rychlých skupin dosahovala 250 až 300 km a ve viselsko-oderské operaci dokonce 500 až 600 km. V takových případech je třeba, aby bojové zajištění komunikací armádní rychlé skupiny bylo zabezpečeno prostředky armády. Toliko v úsecích poblíže prostoru bojové činnosti divise může být tento úkol přenesen na mechanisovanou divisi.

Ve všech případech je nejúčinnějším prostředkem zajišťujícím plynulé zásobování vojsk celé armádní rychlé skupiny co nejrychlejší postup vojsk prvního sledu armády za armádní rychlou skupinou.

Kromě toho musí být všechny týlové útvary (ústavy), součásti a dopravní sledy vždy náležitě vyzbrojeny a musí mít dostatečné zásoby munice. Jsou-li v týlu armádní rychlé skupiny části nepřítelů a záškodníků, je nutno zakázat jízdu jednotlivých aut těmito prostory. V takových případech se musí jízda vozidel organisovat ve sledech pod ochranou organisovanou vlastními prostředky a podle potřeby i pod ochranou zvlášť k tomu účelu přidělených bojových jednotek.

Dojde-li však přes všechna taková opatření k přerušení komunikací, je třeba organisovat bojovou akci k jejich uvolnění. Z řady příkladů z bohatých zkušeností Sovětské armády uvedu dva případy takových zásahů nepřítelů. Tak na př. v roce 1942 byla shozením vzdušného výsadku z 15 letadel přerušena přísunová a odsunová cesta k 26. tankovému sboru v prostoru Maksari. Druhý příklad: V slezské útočné operaci v únoru 1945 byly přísunové cesty 6. mechanisovaného sboru přerušeny. Přisun munice a PHM byl proveden pod ochranou 12 tanků, které bojovou akcí uvolnily průjezd dopravnímu sledu se zásobami.

S výhodou bylo k takovému účelu též používáno opravených bojových vozidel (tanků), která se po provedení opravy vracela ze shromaždiště porouchaných vozidel nebo dílen k jednotkám na frontu.

Jedním z posledních, ale stejně důležitých opatření k zabezpečení přísunu zásob mechanisované divisi v operační hloubce nepřátelské obrany je plánování a organisace přísunu zásob vzduchem pro případ, že se buď podaří nepříteli na delší dobu přerušit přísunovou a odsunovou cestu divise, anebo že bude plynulý pozemní přísun ztížen nebo přerušen jinými okolnostmi (nesjízdné cesty a p.).

Sovětská armáda použila v četných případech tohoto způsobu přísunu zásob rychlým jednotkám působícím v operační hloubce nepřítelů jako sled rozvinutí úspěchu, ať již to bylo v rámci frontu nebo armády.

Přisun zásob vzduchem je organisován a prováděn zpravidla prostředky velitelství frontu. V průběhu Veliké vlastenecké války se stávalo, že přísun vzduchem organisovala i armáda, a to využitím bombardovacích, bitevních a po případě frontem přidělených dopravních letadel.

Při organisaci přísunu zásob vzduchem je náčelník týlu mechanisované

divise povinen podle rozhodnutí velitele divise v součinnosti se štábem divise a se zástupcem letectva (byl-li k tomu účelu k divisi vyslán) anebo s leteckým návodčím

- zvolit vhodná místa pro přejímání zásob (přistávací plochy nebo plochy pro shazování zásob),
- přidělit síly a prostředky k přípravě těchto ploch, ke sbírání shazovaných zásob a k jejich střežení,
- určit způsob a pořadí vydávání zásob jednotkám,
- určit místo a dobu soustředění raněných a nemocných a postup při jejich nakládání do letounů,
- vyžádat od velitele divise potřebné síly na ochranu a obranu těchto ploch proti útokům nepřátelských letounů.

Zásoby přisunuté vzduchem se podle situace a okolností buďto shazují s letounů padáky anebo bez nich, nebo se vykládají z letounů, kluzáků nebo vrtulníků, které přistávají na vhodných přistávacích plochách.

Někdy se používá obou způsobů zároveň.

Dobu a místo, kam budou zásoby přisunuty vzduchem, je třeba přesně stanovit. Jako místo pro shazování zásob je nutno volit rovný, otevřený terén, snadno letci rozpoznatelný. Jeho označení se provádělo smluvními znameními anebo oznámením přesné polohy radiem pomocí souřadnic.

Smluvená znamení dávaná se země přilétajícím letounům nepřítel často zjistil a zneužíval jich, aby se pak zmocnil nákladu shozeného na místě jím označeném. Bylo proto třeba tato místa čas od času měnit.

Uvedu několik příkladů z Veliké vlastenecké války.

V útočné operaci u Vjazmy a Rževa na počátku roku 1942 byl konečný úspěch 26. jezdeckého sboru gen. Bělova, kterého bylo použito jako armádní rychlé skupiny 33. armády, zabezpečen jen díky přisunu munice, PHM, proviantu a jiných prostředků vzduchem. Doprava potřebného materiálu se prováděla převážně v noci. Denně bylo pravidelně přisunováno 50 až 60 t materiálu. Zásoby se shazovaly buď padáky nebo v pytlích a obalech bez padáků a v jednotlivých případech letouny přistávaly na rychle upravených přistávacích plochách. V tomto případě bylo využito zpětných letů k odsunu raněných. Bylo jich celkem takto odsunuto přes 3000.

S úspěchem bylo také použito zásobování vzduchem u 2. jezdeckého sboru v rámci útočných operací západního frontu koncem roku 1942 a počátkem roku 1943. V průběhu operací pronikl tento sbor jako rychlá skupina do značné operační hloubky nepřátelské obrany a úspěšně splnil všechny stanovené úkoly díky přisunu zásob vzduchem.

Při jeho zásobování bylo z počátku použito dokonce bitevních letounů Il-2, později pak letounů R-5 a U-2. Pod křídla bitevních letounů Il-2 bylo upevňováno a padáky shazováno až 300 kg munice nebo 260 kg PHM. Zároveň vyhazoval pilot z kabiny letounu balík s 10 kg různého proviantu.

V květnu byl přisun prováděn letouny startujícími ze tří letišť, kde byly připraveny zásoby k odeslání. Po vyložení (nebo shoení) zásob se letouny vracely na jiná letiště, aby byl nepřítel oklamán. Průměrně bylo za jednu noc prováděno z každého letiště 37 až 56 vzletů letouny různých typů, které přisunovaly zásoby průměrně v celkové váze (i s obaly) 50 až 80 t.

Zásoby byly shazovány při průměrné rychlosti letounů nad místem shoení 100 až 250 km/hod. (podle typu letounu), při průměrné výšce shozu

150 až 200 m padákem a 50 až 150 m bez padáku. Průměrná vzdálenost místa skutečného dopadu zásob od stanoveného místa shozu byla v tomto případě vcelku značně velká 3 až 5 km.

Lze to vysvětlit jednak nesnadností orientace nad velmi rozsáhlými lesními prostory, ztíženou orientací v noci a poměrně značnou rychlostí některých letounů nad místem shozu (nad 200 km/hod.). Ztráty shozeného materiálu způsobené tím, že nebyly nalezeny, dosahovaly průměrně asi 20% celkového množství zásob shozených z letounů.

Podle zkušeností Sovětské armády je třeba věnovat velkou péči organizaci využití místních zdrojů a kořistní služby, a to jak v přípravném období útočné operace, tak i během činnosti mechanisované divise v operační hloubce nepřátelské obrany. Místní zdroje a dobře pracující kořistní služba mohou často značně ulehčit přísunu, prováděné z hloubky vlastního týlu. V přípravném období je třeba využít všech dosažitelných prostředků k získání nejpodrobnějších zpráv o druzích, množství a místech různých zásob, jež možno vytěžit z místních zdrojů v prostoru budoucí činnosti mechanisované divise, a bude-li to možné, i o místech, kde možno počítat se získáním kořistních zásob. Toto bude především úkolem náčelníka týlu armády, který včas oznámí informace získané v součinnosti se zpravodajským oddělením štábu armády nálečníkovi týlu mechanisované divise.

Během pobytu mechanisované divise v operační hloubce musí náčelník týlu mechanisované divise podle rozhodnutí velitele divise a podle pokynů vydaných v tomto směru náčelníkem týlu armády organisovat v nejširším možném měřítku těžení z místních zdrojů a využití kořisti.

Podle potřeby mohou být zároveň s armádní rychlou skupinou vyslány i prostředky kořistní služby armády.

Jakou úlohu mohou mít v materiálním zabezpečení mechanisované divise v operační hloubce zásoby ukořistěné a vytěžené z místních zdrojů a jak to pak odlehčí celkovému přísunu, ukazuje příklad již vpředu uvedené vyšší tankové jednotky v korsuň-ševčenkovské operaci.

Aby byly získány co nejdříve údaje o získané kořisti, byla vysílána hned za bojovými sledy kořistní průzkumná hlídka v síle 5 až 7 mužů, která získávala u místního obyvatelstva zprávy o materiálu, zásobách a bojové technice zanechané nepřítelem.

Při osvobození města Špola byly sem dokonce vyslány dvě čety z armádní kořistní roty; tam se rozdělily na několik menších skupin, které začaly „pročesávat“ město a okolí. Do konce prvního dne své činnosti zajistily 750 t proviantu, 200 t zeleniny, 30 t PHM a 15 kusů hovězího dobytka. Tyto kořistní zásoby později dosáhly celkové výše 200 t nafty a 62 kusů hovězího dobytka. Po laboratorním vyšetření bylo všech těchto zásob, právě tak jako velkého množství jiného materiálu, jako spojovacího, ženijního, děl a munice, použito k doplnění normou stanovených zásob této vyšší jednotky a zabezpečily tak úspěšné pokračování v bojích i v dalším období, kdy se po velkém rozblácení cest podstatně zhoršily možnosti plynulého přísunu z hloubky.

Důležitou úlohu v materiálním zabezpečení divise v operační hloubce může často mít opatření k pečlivému odeírání PHM a munice z porouchaných vozidel, která nelze opravit vlastními prostředky a která je nutno odsunovat do armádního shromaždiště porouchaných vozidel.

Pro plynulé materiální zabezpečení boje mechanisované divise v operační hloubce nepřátelské obrany má velký význam dokonalá organizace spojení. Zmíním se o tom při rozboru otázky řízení týlu.

Zdravotnické zabezpečení

Základním úkolem zdravotnického zabezpečení mechanisované divise v úloze armádní rychlé skupiny je:

- plánování a provedení všech nezbytných příprav ke zdravotnickému zabezpečení divise v prostoru soustředění, jejího přesunu do vykávačích postavení a v tomto postavení;
- plánování a provedení všech nezbytných příprav ke zdravotnickému zabezpečení divise do průlomu;
- plánování a uskutečňování zdravotnického zabezpečení boje divise v operační hloubce nepřátelské obrany.

Podkladem pro plánování a uskutečňování zdravotnického zabezpečení mechanisované divise budou opatření stanovená týlovým rozkazem armády, odbornými směrnicemi náčelníka zdravotnického oddělení armády, rozhodnutím velitele divise, případnými pokyny náčelníka týlu divise a skutečná zdravotnická situace divise a celého prostoru budoucí činnosti divise.

Požadavek, aby všechny zdravotnické prostředky mechanisované divise a přidělených posilových útvarů byly v nejlepším stavu a na plných počtech zachovány pro boj v operační hloubce, kde často budou pracovat se značným vypětím všech svých sil a s maximálním využitím celé své odsunové i léčebné kapacity, přímo si vynucuje pomoc od zdravotnické služby armády. Tato pomoc může být armádní rychlé skupině poskytnuta v podstatě těmito způsoby:

- předsunutím hlavních armádních nemocničních útavů co nejbližší k linii fronty ještě před zahájením útočné operace nebo nejpозději s jejím zahájením;
- opatřením, aby zdravotnické součásti a ústavy divisi prvního sledu armádní útočné sestavy, v jejichž útočném pásmu je divise zasazena, převzaly do své péče raněné a nemocné mechanisované divise v době jejího přesunu do průlomu a během zasazení do průlomu. Zdravotnické prostředky armádní rychlé skupiny poskytují v této době raněným a nemocným nejvýše jen první lékařskou pomoc;
- včasným manévrem léčebnými ústavy (chirurgické nemocnice a specialisované nemocnice) a odsunovými prostředky (přidělením posilových zdravotnických aut z automobilní zdravotnické rot) za postupující mechanisovanou divisi. To uskutečňuje armáda na př. rozvíňováním dočasných rozděloven na přísunové a odsunové cestě divise, kterým mohou být ve značné míře ukládány úkoly předsumutého polního odsunového střediska. Jsou zpravidla rozvíňována pod ochranou vševojskových vyšších jednotek prvního sledu armády.

Jiným takovým způsobem může být rozvíňutí chirurgické polní pohyblivé nemocnice 1. linie co nejbližší čáře zasazení rychlé skupiny. Tak tomu bylo na př. při použití 1. sovětské tankové armády v útočné operaci v srpnu r. 1943, kdy byly ke zdravotnickému zabezpečení zasazení tankových a mechanisovaných brigád do průlomu rozvíňuty dvě chirurgické polní pohyblivé nemocnice 1. linie dokonce ve vzdálenosti 3 km od čelních sledů vyšších jednotek prvního sledu, které měly být překročeny;

- vysláním zdravotnických kádrů z rot posilových skupin specialistů armády do prostoru bojové činnosti mechanisované divise, t. j. na divisní obvažiště a zvýšením jeho kapacity jak co do rozsahu, tak co do kvality zdravotnického zabezpečení. Tento způsob se ve Veliké vlastenecké válce v četných případech osvědčil lépe než přidělování celé chirurgické polní

pohyblivé nemocnice 1. linie armádní rychlé skupině, což snižuje do jisté míry manévrovací schopnost armádní rychlé skupiny;

— v čas potřeby organisováním a uskutečňováním odsunu raněných a nemocných z operační hloubky nepřátelské obrany vzdušnou cestou.

Základem dobrého plánování zdravotnického zabezpečení činnosti mechanisované divise v operační hloubce je správný odhad předvídaných ztrát, provedený jednak na celou dobu činnosti armádní rychlé skupiny, jednak na její jednotlivé časové úseky. Podkladem pro provedení takového odhadu jsou průměrná čísla ztrát z předcházejících podobných operací (pro nás jsou to dnes zkušenosti z Veliké vlastenecké války), úkol, doba trvání a hloubka činnosti rychlé skupiny, zhodnocení terénu prostorů pravděpodobných větších střetnutí s nepřítelem, zhodnocení možného vzájemného poměru sil v těchto střetnutích, stupeň bojového výcviku a bojové zkušenosti příslušníků útvarů rychlé skupiny a podobně.

Celkové průměrné ztráty armádních rychlých skupin v průběhu Veliké vlastenecké války dosahovaly za deset dní operace 20 i více procent celkového početního stavu bojovníků, t. j. vojáků, kteří byli neustále v prostoru účinné dělostřelecké palby nepřítele. Tyto poměrně vysoké ztráty byly do značné míry v přímé závislosti na ztrátách bojových vozidel, které dosahovaly za deset dní operace průměrně výše 15 až 25% celkového počtu, při čemž celkové ztráty z počtu osádek těchto vozidel dosahovaly výše 40 až 80%.

Z dosud přístupných pramenů dále vyplývá, že v rozdělení celkových ztrát u tankových a mechanisovaných jednotek Sovětské armády, které plnily úkoly rychlých skupin — ať již šlo o rychlé skupiny armád nebo frontů — není podstatného rozdílu proti ztrátám u vševojskových jednotek. Tak průměrně 20 až 30% všech ztrát připadlo na ztráty trvalé, 25 až 30% připadlo na těžce raněné, 45 až 50% bylo lehce raněných.

Po zasazení armádní rychlé skupiny do průlomu v době jejího pronikání do hloubky operačního prostoru nepřátelské obrany je účelné organisovat z prostředků zdravotnického praporu mechanisované divise dočasná obvažiště ve vzdálenostech 15 až 50 km od sebe. Na nich jsou shromažďováni ranění a nemocní od podřízených útvarů.

Personál a dopravní prostředky určené k organisování dočasných obvažišť pohybují se zpravidla na zadu předvojů (předsunutých oddílů) divise na jednotlivých osách přesunu.

Jakmile se divise rozvine do útočné sestavy, zřizuje se z prostředků zdravotnického praporu divisní obvažiště podle stejných zásad jako v normálním útočném boji.

K odsunu těžce raněných a nemocných do divisního obvažiště nebo do chirurgické polní pohyblivé nemocnice 1. linie, byla-li armádní rychlé skupině přidělena, používá se zdravotnických aut vlastních, posilových útvarů a posilových zdravotnických aut od armády, byla-li přidělena. Další odsun do armádních nemocnic organisuje armáda.

Lehce ranění jsou odsunováni zpravidla využitím prázdných vozidel divise, podřízených a posilových útvarů divise, která jsou odesílána pro další zásoby materiálu do týlu. To je ovšem možné provádět s úspěchem jen tehdy, je-li tento způsob odsunu nejen plánován, ale také během boje neustále uskutečňován v nejtěsnější součinnosti náčelníka zdravotnické služby s náčelníkem týlu nebo s náčelníkem organisačně plánovacího oddělení týlu divise.

Není-li možný plynulý odsun raněných a nemocných do týlu pro dočasně přerušené komunikace, ztížené podmínky odsunu a p., soustřeďují se ranění

a nemocní do mezilehlých shromaždišť, odkud se při první příležitosti odsunují všemi druhy dopravních prostředků do týlu.

V boji mechanisované divise v operační hloubce obrany nepřítel je třeba vždy učinit opatření, aby těžce ranění, vyžadující rychlé odborné specialisované lékařské pomoci, mohli být odsunuti zdravotnickými nebo i jinými dopravními letouny. Stejná opatření ovšem ve větším rozsahu, nutno učinit, jsou-li dočasně přerušeny přísunové (odsunové) cesty divise anebo dostala-li se divise do obklíčení.

Za Veliké vlastenecké války používala Sovětská armáda k odsunu raněných vzduchem různých typů letounů, jako na př. Il-2, C-2, C-4, P-5 a PO-2. Poslední tři typy byly opatřovány pro odsun raněných speciálními kabinami Bakšajevovými, připevňovanými pod křídla nebo k trupu letadel. Vlastní odsun byl zpravidla prováděn v noci nebo ke svítání, protože k zajištění ochrany odsunu raněných, prováděného ve dne, bylo třeba značného počtu bojového letectva.

Plán zdravotnického zabezpečení mechanisované divise v úloze armádní rychlé skupiny řeší tyto základní otázky:

- odevzdání všech raněných před zasazením do průlomu do armádních léčebných ústavů;
- organizaci a způsob postupu zdravotnických prostředků v sestavě divise (armádní rychlé skupiny);
- způsob odsunu raněných, zejména využití prázdných automobilních dopravních prostředků, a to v přesném souladu s plánem přísunu;
- využití armádních zdravotnických ústavů, zabezpečujících divisi, místa a dobu jejich předvídaného rozvinutí;
- možnost použití zdravotnického letectva a dopravního letectva při zpátečních letech k odsunu raněných a nemocných;
- zásoby zdravotnického materiálu, které nutno vzít do průlomu.

IV. Řízení týlu

Řízení týlu mechanisované divise v sestavě armádní rychlé skupiny je těsně spojeno s velením vojskům divise a zahrnuje v sobě veškerou činnost směřující k materiálnímu zabezpečení boje divise.

Velitel mechanisované divise, použité v sestavě armádní rychlé skupiny, plně odpovídá za celkové řízení týlu a za plynulé materiální zabezpečení vojsk armádní rychlé skupiny vším nezbytným materiálem, za zdravotnické a za technické zabezpečení.

Při přijímání rozhodnutí musí velitel mechanisované divise počítat s možnostmi týlu a stanovit mu hlavní úkoly. Během boje mechanisované divise v operační hloubce ukládá týlu úkoly podle změn bojové i týlové situace a přezkuzuje včasnost a úplnost jejich provádění (Oper-I-1, čl. 773 a 774).

Rovněž náčelník štábu mechanisované divise musí znát týlovou situaci vojsk armádní rychlé skupiny, celkový stav materiálního zabezpečení vojsk a musí podle pokynů velitele divise kontrolovat činnost týlu (Oper-I-1, čl. 775).

Když náčelník štábu připravuje svůj návrh na rozhodnutí, zařadí do něho i návrh na organizaci týlu, a to hlavně v těchto základních otázkách:

- rozmístění týlu a jeho rozdělení na sledy,
- zařazení týlových složek v celkové sestavě divise pro průchod průlomem nepřátelské obrany, během dalšího postupu a konečně i v boji v hloubce nepřátelské obrany,

- potřebu materiálních prostředků pro splnění úkolu, možnosti jejich soustředění, rozložení a způsob přísunu za vojsky,
- potřebu přísunových a odsunových cest, jejich vybudování, úpravu a udržování,
- prostředky a možná opatření pro ochranu a obranu přísunových (odsunových) cest, a to se zvláštním zřetelem na ty jejich úseky, které mohou být ohroženy nepřítelem,
- možnosti přímého napadení zásobovacích (odsunových) dopravních sledů (proudů) nepřítelem a konkrétní opatření k odražení takových útoků a k likvidaci útočníka,
- opatření pro případ dočasného přerušení pozemního přísunu,
- potřebu spojení s týlem a p.

Náčelník štábu mechanisované divise je dále podle Polního řádu článku 776 povinen oznamovat včas náčelníkovi týlu veškeré změny bojové situace a všechna zásadní bojová nařízení.

Při organisování a uskutečňování materiálního zabezpečení boje mechanisované divise je třeba mít stále na paměti, že „technické zabezpečení“ a „materiální zabezpečení“ nejsou tak zcela samostatné a různé složky velení, které mohou úspěšně pracovat nezávisle na době, jak by se někomu zdálo.

Mezi těmito dvěma složkami a mezi jejich hlavními řídicími funkcionáři, t. j. náčelníkem týlu a zástupcem velitele pro technické věci, musí být neustálá, soustavná, stále a iniciativně celkové situaci se přizpůsobující, nejtěsnější součinnost, a to i za nejtěžších podmínek boje. Nejlepší podmínky pro tuto součinnost jsou zpravidla v přípravném období, kdy také oba uvedení řídicí týloví funkcionáři podávají veliteli divise ve vzájemné přítomnosti a za účasti náčelníka štábu své návrhy (informační zprávy).

Je však třeba, aby se na stejné výši součinnost udržela nebo ještě více prohloubila po zasazení mechanisované divise do průlomu a během celé doby jejího pobytu v operační hloubce. Není-li tomu tak, je nebezpečí, že náčelník týlu nebude včas anebo vůbec zpraven o přemístění vyprošťovacích a dílenských součástí, o potřebách doplnit bojová vozidla PHM, municí, o ztrátách z počtu osádek bojových vozidel a nutnosti zabezpečit jim rychlé poskytnutí potřebné zdravotnické pomoci a p.

Obdobným způsobem je třeba posuzovat součinnost náčelníka týlu a zástupce velitele pro technické věci s náčelníkem dělostřeleckého zásobování. Zkušenosti z Veliké vlastenecké války dokazují naprosto jasně, že všude tam, kde se součinnost náčelníka dělostřeleckého zásobování s náčelníkem týlu a podle situace i se zástupcem velitele pro technické věci projevovala v tom, že tento funkcionář byl jen pouhým „objednavatelem“ určitého počtu aut pro municí, a kde náčelník týlu byl jen pouhým „vykonavatelem objednávek“ na přistavení aut pro přísun municí, otázky zásobování municí činily největší obtíže v celém systému plánování materiálně technického zabezpečení a v jeho uskutečňování. Otázka včasného a soustavného přísunu municí jako jedna z nejdůležitějších oblastí týlové práce jak co do významu, tak co do rozsahu nesmí být izolována od celkového týlového systému, jehož přesnost práce se musí vyrovnat hodinovému stroji a musí být tím větší, čím obtížnější jsou podmínky celkové bojové situace.

Se stejného hlediska je ovšem nutno posuzovat, organisovat a uskutečňovat součinnost náčelníka týlu s ostatními veliteli (náčelníky) druhů vojsk a uvnitř týlu pak se všemi náčelníky služeb.

Další důležitou otázkou zabezpečující správné řízení týlu je umístění řídicích týlových funkcionářů mechanisované divise jak v období příprav-

ném, tak v době zasazení mechanisované divise do průlomu a jejího postupu do operační hloubky a v průběhu bojů s nepřítelem v operační hloubce.

V přípravném období, kdy je mechanisovaná divise v prostoru soustředění a později ve vyčkávacím postavení, bude zpravidla výhodné, aby druhý velitelský sled byl umístován v těsné blízkosti divise. Toto opatření umožňuje uskutečňovat častý osobní styk s náčelníkem štábu, s jednotlivými odděleními štábu a s veliteli (náčelníky) druhů vojsk, což v tomto období plánování má s hlediska organisování a provádění součinnosti velký význam.

Podle zkušeností z Veliké vlastenecké války je účelné, aby v době, kdy prochází mechanisovaná divise taktickou hloubkou obrany nepřítele a postupuje dále do operačního prostoru, postupoval druhý velitelský sled divise v čele prvního sledu týlových útvarů divise pod velením náčelníka organisace plánovacího oddělení, zatím co náčelník týlu divise s potřebnými spojkami bude u štábu divise, který je zpravidla v čele hlavních sil; tu má nejlepší podmínky pro včasně získávání zpráv o vývoji bojové situace, pro jejich vyhodnocení a pro vydání potřebných nařízení k další činnosti týlu.

V druhém sledu týlu, který zůstává ve vyčkávacím postavení a přesunuje se posuny za divisi pod ochranou vyšších jednotek prvního sledu armády, velí důstojník určený náčelníkem týlu z počtu štábu týlu nebo důstojníků služeb.

Zástupce velitele pro technické věci je v tomto období buď rovněž u štábu divise, nebo u operační skupiny štábu divise, postupující v předvoji.

V období bojů v operační hloubce rozmisťuje se druhý velitelský sled divise v prostoru prvního sledu týlových útvarů. V této době je třeba, aby byl na velitelském stanovišti buď sám náčelník týlu, anebo je-li jeho přítomnost více třeba v druhém velitelském sledu, aby tam byl jiný důstojník ze štábu týlu.

Zástupce velitele divise pro technické věci je v této době buď rovněž u štábu divise anebo na velitelské pozorovatelně, jak toho bojová situace a plynulost technického zabezpečení vyžaduje.

Spojení, které v řízení týlu má jednu z hlavních úloh, je organisováno podle požadavků náčelníka týlu a zástupce velitele pro technické věci, podle rozhodnutí velitele divise a pokynů náčelníka štábu divise a to využitím telefonního a radiového spojení, využitím spojek a styčných důstojníků vybavených spolehlivými dopravními prostředky a uskutečňováním osobního styku v nejširším měřítku. Nelze předem stanovit schema, jak a kdy bude těchto jednotlivých prostředků využito. Jejich použití bude záviset na vzdálenosti, kterou je jim nutno překlenout, na jejich výkonnosti, na možnosti jejich napadení, poškození nebo zničení nepřítelem, na délce a stavu komunikací, po nichž se mají pohybovat, na celkové bojové situaci, na povětrnostních podmínkách a p.

Jako praktický příklad uvedu, jak bylo zabezpečeno spojení u několikrát již vzpomenuté vyšší jednotky v korsuň-ševčenkovské operaci. V prvním období použití této vyšší jednotky jako rychlé skupiny, t. j. od 24. 1. do 3. 2. 1944, bylo používáno všech druhů spojení. Ve většině případů však náčelník týlu udržoval osobní styk s podřízenými, a to osobními zájezdy k nim, anebo naopak tím, že si je povolával k sobě k druhému velitelskému sledu. Pro spojení s druhým sledem týlu této jednotky bylo používáno nejvíce letounů.

V druhém období, od 3. do 15. února 1944, kdy se po nastalé oblevě staly cesty nesjízdnými a kdy týly se značně vzdálily od bojujících sledů,

uskutečňovalo se řízení týlů ponejvíce využíváním přidělených letounů, dále spojek a ve zvlášť důležitých případech pomocí styčných důstojníků, jimž byly přiděleny jako dopravní prostředek tanky nebo i traktory. Náčelník týlu byl v tomto období ponejvíce u prvního velitelského sledu (u náčelníka štábu), kde měl s sebou i jakousi malou „operační skupinu týlu“, zatím co veškerou práci ve druhém velitelském sledu řídil náčelník štábu týlu nebo náčelník organizačně plánovacího oddělení. Nejméně jednou denně pak náčelník týlu zajížděl k veliteli jednotky, aby ho osobně informoval o týlové situaci, o svých požadavcích k zabezpečení jeho nerušené činnosti a aby převzal od něho potřebné pokyny pro další úkoly týlu.

Zkušenosti Sovětské armády ukazují, že jedním z dalších, stejně důležitých opatření, které mělo podstatný vliv na řízení týlu u mechanisované divise v operační hloubce, bylo používání centralisovaného řízení při rozmisťování, přemisťování a usměrňování činnosti týlových útvarů (ústavů) a součástí divise a podřízených útvarů náčelníkem týlu divise. Toto opatření zabezpečovalo do značné míry pořádek na přísunových a odsunových cestách, zajišťovalo lepší spojení s týlovými orgány podřízených útvarů a usnadňovalo velmi často organizaci a uskutečňování ochrany a obrany týlu, a to zvláště u sledů dopravních prostředků.

Veliký význam pro úspěšné řízení týlu a splnění všech úkolů uložených týlu má politická práce prováděná jak u týlových štábů, tak u všech týlových útvarů (ústavů) a součástí. Jejím úkolem je zabezpečovat včasné vykonávání všech rozkazů, pokynů a směrnic velitelů a řídících týlových funkcionářů, včasné a úplné zásobování vojsk materiálními prostředky, zdravotnickou a technickou péči o jednotky.

K tomu účelu je třeba usměrnit její hlavní pozornost

- na mobilisování příslušníků týlových útvarů (ústavů) a součástí k přesnému splnění stanovených úkolů,
- na pěstování u všech příslušníků mechanisované divise vědomí nutnosti pečlivě opatrovat bojovou techniku, materiál a ostatní vojenský majetek,
- na objasňování řidičům u dopravních součástí významu včasného dodávání munice, PHM a proviantu,
- na mobilisování personálu dílen k rychlému odsunu porouchané bojové techniky a k její opravě, což v mnohých případech má rozhodující význam pro úspěch celé operace,
- na objasňování příslušníkům zdravotnické služby důležitosti rychlého odsunu raněných z bojiště a poskytnutí jim včasné zdravotnické pomoci.

Uvedená opatření k zabezpečení řízení týlu uvnitř mechanisované divise (armádní rychlé skupiny) musí však být zapojena a pevně zakotvena v celé soustavě řízení týlu armády, neboť velitel armády a náčelník týlu armády mají hlavní odpovědnost za materiální zabezpečení armádní rychlé skupiny. Tato opatření musí však zároveň navazovat na soustavu organizace řízení týlu všech vševojskových vyšších jednotek prvního sledu armády, v jejichž týlovém prostoru armádní rychlá skupina zaujímá vyčkávací postavení, jejichž týlovým prostorem probíhají přísunové a odsunové cesty armádní rychlé skupiny a jejichž prostředky bude velitel armády využívat k organizování ochrany a obrany přísunových a odsunových cest. Zvláště tomu tak bude tehdy, kdy armádní rychlá skupina pronikne hluboko do operační hloubky a cesty budou ve zvýšené míře ohroženy nepřítelem.

Základní pilíř k úspěšnému plánování a uskutečňování materiálně technického zabezpečení mechanisované divise, použité v sestavě armádní rychlé skupiny, klade ve svém rozhodnutí velitel armády. Ten musí stanovit všechny základní prvky tohoto zabezpečení na základě vlastního hodnocení

a na základě informačních zpráv a případných návrhů podaných mu v tomto směru náčelníkem týlu armády, veliteli a náčelníky druhů vojsk a náčelníkem štábu armády.

Bude se to týkat zejména

- přidělu zásob a předvidané výše jejich spotřeby;
- soustředění těchto zásob, pokud jsou nad pohyblivé zásoby, v přípravném období;
- opatření k přiblížení míst výdeje zásob během operace co nejbližší k armádní rychlé skupině (zřízení dalších zásobovacích stanic nebo vykládacích stanic, předsunutých oddělení armádních skladů);
- vytvoření pohyblivé zásoby nejdůležitějších druhů materiálu, určení jejího místa a funkcionáře, který má právo s ní disponovat;
- opatření pro případ dočasného přerušení pozemního přísunu;
- stanovení přísunových a odsunových cest a opatření k jejich obnově a udržování, k řízení regulace dopravy na nich a k jejich ochraně a obraně pro případ, že se armádní rychlá skupina rychle vzdálí od vševojskových vyšších jednotek prvního sledu armády;
- opatření ke zdravotnickému zabezpečení armádní rychlé skupiny, a to se zvláštním zřetelem na doby jejího průchodu taktickou hloubkou obrany a poté na její pobyt v operační hloubce;
- opatření k technickému zabezpečení armádní rychlé skupiny, t. j. k včasnému dokončení všech prací v přípravném období, a k zabezpečení všech možností provádět opravy bojové techniky přímo v bojovém prostoru armádní rychlé skupiny v operační hloubce;
- spojení, které musí být armádní rychlou skupinou a armádou bezpodmínečně zajištěno radiem a podle možnosti i letecky.

*
*
*

V průběhu Veliké vlastenecké války plnila tanková a mechanizovaná vojska použitá v úlohách rychlých skupin k rozvinutí úspěchu, ať již v rámci armád nebo frontu, důležitou, ba mnohdy rozhodující úlohu při rozvíjení úspěchu v útočných operacích a při dovršení porážky a konečného zničení velkých uskupení fašistických vojsk.

Jednou z četných podmínek těchto úspěchů byla správná organizace a činnost jejich týlu a velká péče, kterou jim v otázkách jejich materiálně technického zabezpečení věnovali velitelé, kteří je vysílali, jejich přímí velitelé, velitelé vševojskových vyšších jednotek, v jejichž pásmu činnosti byly tyto rychlé skupiny zasazovány, a pak ovšem přímí vykonavatelé této péče, t. j. všechny řídicí a výkonné orgány jejich týlu.

Bylo tomu tak též proto, že řídicí týloví funkcionáři příslušných stupňů dokonale ovládli hlavní taktické a operační zásady použití tankových a mechanizovaných vojsk v operační hloubce nepřítele, že znali způsoby boje nepřítele, že dovedli těchto vědomostí správně využívat v konkrétních situacích ke správnému řízení, organizaci a činnosti týlu. Bylo to konečně i výsledkem vysoce rozvinutých organizačních schopností a tvůrčí iniciativy týlových funkcionářů Sovětské armády, kteří, ovládající dokonale všechna základní ustanovení bojových řádů, dovedli v každé situaci řešit materiální zabezpečení tak, jak toho bylo třeba, bez používání šablon a „naučených“ schemat.

Je na nás, příslušnících velitelského sboru lidově demokratické armády, abychom využívali bojových zkušeností Sovětské armády, studovali je, hluboce o nich přemýšleli a výsledky tohoto studia učinili předmětem dalšího rozboru a diskusí a neustále je uplatňovali tvůrčím způsobem v denní práci pro zvyšování bojeschopnosti naší armády.

Prameny: Polní řád,

- Rád tankového a mechanisovaného vojska, 3. díl,
Sborník materiálův po izučeniju opyta vojny, čís. 12/1944,
Tyl Krasnoj Armii v Otčestvennoj vojně, sborník materiálův
čís. 1/1944,
Tyl i snabženije Krasnoj Armii, číslo 4/1945,
Tyl tankové a mechanisované divise za průlomu — návrh služební pomůcky MNO/HT,
„Použití rychlé skupiny v útočné operaci“, článek generál-majora
Jana Koláře, Vojenská mysl, čís. 1/1953.
-

VELITELSKÁ POPISNÁ MAPA A JEJÍ VYUŽITÍ VE VYŠŠÍCH VŠEVOJSKOVÝCH ŠTÁBECH

Plukovník Josef Ruda

Existence velitelské popisné mapy současné podoby v oboru vojenských mapových děl, nehledíc k dílčím, jednostranně zaměřeným elaborátům dřívějších armád, není příliš starého data.

Zkušenosti s dosud existujícími velitelskými popisnými mapami nebylo až dosud možno vyhodnotit, vzhledem k nedostatku potřebné literatury, a proto také nebylo možno vyvodit v tomto směru definitivní závěry. Další úvahu je tedy třeba posuzovat jako nástin osobního názoru na poslání a využití velitelské popisné mapy v naší armádě a jako pokus dobrat se vvhraňeného stanoviska v některých otázkách s tím spojených.

Velitelská popisná mapa (dále jen VPM) je v podstatě mapa, která se od normální, běžné používané mapy liší tím, že terén a situaci na něm nejen zachycuje, ale zároveň i do určité míry vyhodnocuje, a doplňuje, jednak ve formě barevných nástaveb v mapě, jednak ve formě obrazových (fotografických) doplňků a konečně ve formě textové části, obsahující kromě terénu a situace na něm i jiné údaje potřebné pro úspěšnou vojenskou činnost. Tímto uspořádáním dokresluje VPM v hlavních rysech potřebnou představu o prostoru možné válečné činnosti a tím se také stává významným součinitelem při přípravě a řízení této činnosti.

VPM v československém vojenském mapovém díle dospěla do stadia konkrétního řešení teprve před nedávnou dobou. Je jen přirozené, že v souvislosti s tím nejsou ještě dokonale dořešeny některé otázky, mající zásadní vliv na kvantitativní i kvalitativní náplň VPM.

Jsou to především otázky: povahy a určení VPM, obsahu VPM a jeho rozsahu, formy zpracování a jejího zabezpečení, reprodukční (tiskové) včasnosti a jejího zabezpečení a podkladového zabezpečení obsahu.

Není, myslím, ještě dosud úplně jasno, jakou povahu má VPM mít. V zájmu přehlednosti a potřebného rozlišování v této úvaze uvádím své, pro vnitřní potřebu formulované rozdělení specifikovaných vojenských mapových děl, která jsou si jinak navzájem značně příbuzná.

Podle něho rozlišuji pojmy velitelská popisná mapa, vojsková popisná mapa a druhová popisná mapa.

Poznamenávám, že oba posledně uvedené termíny nejsou zavedeny.

Velitelská popisná mapa je určena za pomůcku pro vyššího vševojskového velitele a jeho štáb.

Vojsková popisná mapa má být detailnější, speciálně zaměřenou pomůckou pro velitele jednotlivých druhů vojsk a jejich štáby, po příp. pro náčelníky jednotlivých druhů služeb (na př. tanková mapa, dopravní mapa a p.).

Druhovou popisnou mapou je třeba rozumět zvláštní mapu s odbornou náplní, jako je na př. vojenská geologická mapa, vojenská

pedologická mapa (vyjadřující půdní poměry) a p., která má povahu spíše vědeckou se zaměřením na vojenské potřeby.

Ve své úvaze se budu zabývat jen velitelskou popisnou mapou.

Je přirozené, že hlavní pozornost vyššího vševojskového velitele bude soustředěna především na terén a na situaci na něm. Je však nesporné, že s hlediska stupně své funkce bude mít zájem i na tom, aby ve VPM byly zahrnuty i podstatné údaje z oboru vojskových a druhových popisných map. Lze proto přijmout za zásadu, že VPM bude obsahovat také hlavní údaje s hlediska potřeb jednotlivých druhů vojsk a služeb a hlavní údaje druhových map. Nelze si ovšem tuto skutečnost vykládat tak, že VPM bude všeobsahující pomůckou, která co do náplně a podrobnosti zároveň uspokojí požadavky kteréhokoli stupně vševojskového, vojskového nebo speciálního. Při zpracovávání VPM bude proto hlavní péče věnována tomu, aby byla skutečně platnou pomocnicí především při usnadnění práce vyššího vševojskového velitele a při zrychlení práce jeho štábu a aby velitelům (náčelníkům) druhů vojsk a služeb dala alespoň základní údaje.

S hlediska potřeby a účelnosti bylo by možno pokládat za nejlépe vyhovující, jestliže obsah VPM a jeho rozsah budou usměrňovány předpokládanými požadavky velitelství vyšších vševojskových jednotek, jejichž činnost bude směřovat k dosažení operačních, po příp. operačně taktických cílů. Při předvídání těchto požadavků je nutno vycházet ze zásad pro vedení operací se zřetelem na to, že jedněmi z charakteristických znaků novodobé válečné činnosti jsou rozmach operačního manévru co do šířky a hlavně co do hloubky, použití velkých vševojskových uskupení a masové použití dělostřelectva, tanků a letectva, při čemž zvláštní pozornost musí být věnována činnosti tankových a mechanizovaných jednotek. Taková operační činnost se zpravidla uskutečňuje v rámci frontu nebo armády. Tím ovšem není řečeno, že VPM co do otázek obsahu — alespoň prozatím v našich poměrech — musí být stroze podřízena potřebám těchto velitelství, která při své činnosti potřebují údaje spíše všeobecného rázu. Bude účelné, bude-li VPM obsahovat i detailnější údaje, kterých může být plně využito ostatními vyššími vševojskovými veliteli. Nutno ovšem najít zdravou míru v množství těchto detailů, aby nevzniklo nebezpečí ztráty přehlednosti. Podle toto posuzováno by nejlépe odpovídala i mapa v měřítku 1:200 000, která bude vyhovující pro rozměry operace a na druhé straně ještě připouští zachycení určitých terénních podrobností.

Při kalkulaci takto předpokládaných požadavků na VPM lze mít za to, že by v ní mělo být obsaženo:

1. z území (terénu):

- jeho celková charakteristika,
- jeho členění do významných celků,
- jeho pokrytost,
- jeho přehlednost,
- jeho schůdnost a sjízdnost,
- jeho dominanty plošné, po příp. bodové;

2. z vodstva:

- vyhodnocení hlavně vodních toků;

3. z komunikací:

- železnice,
- silnice,
- telekomunikace;

4. z hospodářství:

- průmysl (hlavně se zaměřením na potřeby vojsk),
- doprava,
- zásobování elektrickou energií, plynem a vodou,
- zemědělství,
- lesnictví;

5. půdní složení:

- geologická po případě pedologická povaha prostoru;

6. z povětrnostních poměrů:

- celkové poměry,
- teploty,
- srážky a mlhy,
- větry;

7. letectví;

8. vojenská zařízení;

9. správní rozdělení;

10. druh, forma a stavební materiál sídlišť;

11. morální a politická charakteristika obyvatelstva;

12. zdravotní poměry a zdravotnická zařízení;

13. plánky měst.

Uvedu jeden ze způsobů, jak je všeobecně možno s uvedenými požadavky se vyrovnat:

1. S hlediska území (terénu)

Podkladová mapa 1:200 000 s potlačeným tiskem se opatří t. zv. hřbetováním formou barevné nástavby. Tímto hřbetováním, který dává vyniknout všem význačnějším vyvýšeninám terénu, dosáhne se působivého „zplastičení“ terénu a tím se podstatně usnadní a urychlí vyhodnocení jeho členitosti. Kromě toho se v jiné barevné nástavbě zachytí významné rozhledové body (možné velitelské pozorovatelný) s uvedením sektoru viditelnosti, vyznačí se neprůchodné, po příp. těžko průchodné prostory, význačnější terénní překážky, a p., takže se v barevné nástavbě zpodobí i určité významné terénní detaily.

Pro ucelenější přehled o území popisovaného prostoru se připojí hypsometrický náčrt s označením nejvyšších charakteristických bodů a s rozdělením prostoru na jednotlivé územní celky.

Textová část obsahuje závěry z popisu jednotlivých územních celků, jejich charakteristiku co do členitosti, výšek a nížin, doplňuje se zhodnocením schůdnosti a sjízdnosti, možností pozorování a pokrytosti. Vý-

tečným doplňkem jsou fotografie s orientačními údaji, charakterisující jednotlivé celky; nejvýhodnější z fotografií jsou panoramatické, pořízené dálkovou fotokamerou.

Pokrytost se vyhodnotí ve zvláštní části „Porosty“, kde se uvede procentní zalesnění území s jeho prostorovým vymezením, druh porostů, těžba a zpracování dřeva, obhospodařování lesů a doplní se náčrtem zastoupení lesních porostů co do prostoru a druhu.

2. S hlediska vodstva

U každého významnějšího vodního toku se vyhodnotí jeho:

- celková charakteristika,
- průměrná, po případě místní šířka se zřetelem na roční dobu,
- průměrná, po případě místní hloubka s uvedením nejvyššího a nejnižšího stavu vody,
- rychlost proudu,
- povaha dna,
- povaha břehů co do formy a porostů,
- povaha údolí,
- doba a prostor záplav (inundační území),
- doba zamrzání a síla ledu,
- splavnost a vodní doprava,
- stálé přepravy (přivozy, brody), event. možnost zřizování dalších přeprav,
- vodní stavby.

Většinu údajů, hlavně místních, je účelné umístit do podkladové mapy, ostatní v textové části. Je výhodné připojit i fotografické snímky určitých charakteristických prostorů.

3. S hlediska komunikací

Železnice

Podkladová mapa se opatří barevnou nástavbou železniční sítě s odstupňováním druhu, po příp. počtu kolejí tratí, s vyznačením stanic a železničních mostů.

V textové části se vyhodnotí význačné železniční tratě (směry), maximální propustnost tratí, staniční zařízení (kolejiště, rampy, výtopy, točty, vodárny, uložení náhradního materiálu a p.) a připojí se podrobný popis mostů a náčrty:

- přehled železniční sítě podle důležitosti tratí se stanicemi,
- přehled železničních stanic s vyznačením staničních zařízení,
- větší železniční uzly s výjezdnými tratěmi,
- mosty (po případě fotografie).

Silnice

V podkladové mapě se graficky nástavbou zachytí síť silničních komunikací s rozlišením jejich druhu, vyznačením náhlých stoupání nebo klesání, výhybek a silničních mostů. Zakresluje se rovněž stálá zařízení k ničení.

V textové části se vyhodnotí hlavní komunikační směry, dopravní možnosti a připojí se náčrty:

- přehled významnějších silničních spojů,
- mosty (po případě fotografie).

Telekomunikace

Pořídí se přehledné schema spojovacích směrů s uvedením kapacity, uzlů, ústředí a hustotou telefonisace v jednotlivých prostorech.

4. S hlediska hospodářství

Průmysl

Každý s vojenského hlediska důležitý průmyslový obor se vyhodnotí v textové části udáním celkové charakteristiky a dislokování, co do významu pro celostátní hospodářství a pokud lze možnosti vývoje. Charakteristika se doplňuje uvedením průmyslových středisk území a centry určitého oboru průmyslu. V seznamu průmyslových objektů se každý závažnější podnik zhodnotí podle zařízení, počtu zaměstnanců, kapacity, začlenění do výrobních organizací (sdružení) a upřesní se jeho výroba, po případě uvedou speciální výrobky.

V podkladové mapě se v barevné nástavbě tyto podniky zachytí a očíslovají v souladu se seznamem v textové části.

Připojí se přehledný situační náčrt struktury průmyslu (jednotlivých oborů) zpravidla v zemském, po případě státním celku, v němž se vyjádří odstupňování podle velikosti, po případě podle objemu výroby v celostátním hospodářství.

Je účelné u důležitých podniků připojit fotografii nebo podrobný situační náčrt.

Doprava

Dopravu je nutno hodnotit ve spojitosti s mapou, na níž jsou vyhodnoceny komunikace.

V textové části se statisticky zachytí stav motorových vozidel podle druhu, (osobní, nákladní, autobusy a speciální), jejich rozložení, dále sklady a stanice PHM, správkárny a technické ošetřovny.

Zásobování elektrickou energií, plynem a vodou

Pořídí se přehledný situační náčrt, po případě náčrty, v nichž jsou zachyceny

pro elektrickou energii

- elektrárny (podle druhu a kapacity),
- dálková vedení,
- přepínací a rozváděcí stanice, vše existující nebo ve stavbě;
- pro plyn
- plynárny (s kapacitou);
- dálková potrubí
- pro vodu
- vodní zdroje a velké reservoáry,
- dálková potrubí.

V textové části se náčrty doplňují celkovými poměry v oboru těchto zásobování a možnostmi dalšího vývoje.

Zemědělství

Celková situace zemědělsky obdělávané půdy je obsažena v přehledném náčrtu, v němž je vyjádřeno i zastoupení hlavních zemědělských plodin. Stejně je tomu se stavem dobytka a koní.

V textové části jsou jednotlivé územní celky zemědělsky zhodnoceny co do úrodnosti a výnosnosti, s podrobnějším rozvedením jednotlivých pěstitelských oblastí, zemědělských výrobních podniků, soběstačnosti nebo závislosti na dovozu, stupeň mechanizace zemědělství a družstevnictví.

5. S hlediska půdního složení

Zpravidla se pořídí geologická mapa popisovaného prostoru s podrobnou legendou, v níž jsou uvedeny:

- druh hornin a půdní složení,
- rozpojitelnost (zpracovatelnost) půdy,
- podzemní vody,
- pitné vody,
- použitelnost hornin.

6. S hlediska povětrnostních poměrů

Zpracují se přehledné mapy většího prostoru, než je popisovaný, a to co do

- průměrných teplot v létě a v zimě,
- průměrných srážek.

Tyto mapy se doplňují ještě náčrtu větrných růžic z různých míst popisovaného prostoru, po případě tabulkami, obsahujícími základní meteorologické údaje rovněž z různých míst popisovaného prostoru.

V textové části se uvede celkový ráz podnebí podle ročních dob a podrobněji se zhodnotí teplota, srážky a větry.

7. Letectví

Základem je přehledný situační náčrt letišť z většího prostoru, než je popisovaný.

V textové části se zhodnotí popisovaný prostor co do možnosti zřízení polních (pracovních) letišť, podmínek pro činnost letectva samého i v součinnosti s druhy vojsk a zhodnotí se možnosti použití leteckých výsadků. Dále se zhodnotí jednotlivá letiště co do rozlohy, zařízení, kapacity, skladů a připojí se fotografie nebo podrobný situační náčrt.

8. Vojenská zařízení

Jsou zpravidla zachycena v podkladové mapě a vyhodnocena v seznamu objektů, po případě v legendách plánků měst.

9. Správní rozdělení

Kromě přehledného náčrtu je správní rozdělení upřesněno v textové části.

10. Druh, forma a stavební materiál sídlišť

Sídliště se vyhodnocují hlavně s hlediska možnosti ubytování, odolnosti a obranyschopnosti, a to tím způsobem, že se v textové části, po příp. v přehledném situačním náčrtu uvede velikost (zpravidla od 5000

obyv.) a tvar sídliště. Zároveň se zhodnotí terénní situační umístění sídliště, materiál a způsob staveb v sídlišti a jeho užší i širší význam a možnost využití s hlediska vojenských potřeb. Je výhodné připojit svislé i šikmé letecké snímky.

11. Charakteristika obyvatelstva

Vyhodnotí se celková podoba společenského zřízení, mentalita obyvatelstva, jeho kulturní výše a kriminalita a statisticky se zachytí hustota osídlení a zaměstnání. Zvláště se ocení politická struktura obyvatelstva na základě volebních výsledků se závěrem.

12. Zdravotní poměry

Jsou hodnoceny v textové části s hlediska celkového zdravotního stavu obyvatelstva, příčin, výskytu a procentního zastoupení chorob (hlavně sdělných), a možností, jak jim čelit.

Připojí se přehledný náčrt dislokace nemocnic, léčebných ústavů a ozdravoven nebo se zakreslí v podkladové mapě, po příp. v plánech měst s uvedením kapacity.

13. Plánky měst

Jsou důležitou součástí VPM. Pořídí se zpravidla v měřítku 1:500 až 10 000 a v nich se barevnou nástavbou vyznačí

- všechny důležité objekty (civilní i vojenské),
- průjezdní komunikace s udáním směrů,
- zvláštní obranná zařízení předem připravená.

Vyvstává nyní otázka, jakou nejvýhodnější formou zpracovat tuto obsahovou náplň VPM. Aby byly dány předpoklady pro praktické a rychlé využití, bude zásadním požadavkem, aby co nejvíce údajů bylo zachyceno do barevných nástaveb v podkladové mapě nebo v přehledných mapkách, po případě v situačních náčrtech. Příliš obsáhle zpracovaná textová část totiž přestává být přehledná, snižuje rychlost orientování velitele i štábu a přitom ubírá značnou část jejich pracovního času.

Velkou pozornost je tedy třeba věnovat podkladovým mapám. Uvážíme-li, že prakticky půjde vždy o 4 až 5 nástavbových barev, dojdeme snadno k závěru, že by nebylo dobře únosné zhotovit jen jednu mapu. Výhodné budou proto mapy obsahující nástavby

- hřbetů, podrobností terénu, pozorovatelen a vod,
- komunikací a jejich objektů,
- průmyslu, energetiky a důležitých objektů.

Dovolí-li to dobrá čitelnost podkladové mapy, bude s hlediska účelu výhodné pořádit mapy jen dvě, a to první a poslední nahoře uvedenou s nátliskem komunikací a jejich objektů.

Při pořizování přehledných mapek a náčrtů by mělo být základním vodítkem jednotné měřítko, při čemž za odpovídající může být pokládáno 1:750 000 u mapek a 1:1 000 000 u náčrtů. Obě tyto části VPM je výhodné doprovodit podrobnou, ale přehlednou legendou, aby co nejméně věcí bylo třeba vysvětlovat v textové části.

Jako nepřehlednější forma textové části používají se tabulky, grafy

a náčrty u řady údajů, na př. u vodních toků, komunikačních objektů, hospodářství, povětrnostních poměrů a jiných, je dobře možné volit tabulkovou formu, která mimo jiné zabezpečuje systematiku jednotlivých údajů a snadnost jejich doplňování nebo oprav. S hlediska terénu a důležitých objektů je skutečně nejúčelnější doplnění charakteristickými fotografiemi, které často uspoří celé řádky vysvětlujícího textu. U objektů pak jsou nej názornějším doplňkem podrobné situační náčrty nebo letecké snímky s příslušnou legendou.

B. Využití velitelské popisné mapy

a) Všeobecně

Hlavní význam dobře připravené a zpracované VPM bude v tom, že veliteli a jejich štábům poskytne pro jejich činnost zeměpisně situační podklady v hodnotě, rozsahu a formě, v jakých je nemůže dát normální mapa, nebo je může dát jen částečně, ale vždy s nespornou ztrátou času.

Poskytnutím a vyhodnocením terénních (územních), komunikačních, politicko-ekonomických a jiných údajů, je VPM významným přínosem pro přípravu a vedení operace jak ve smyslu čistě operačním, tak i ve smyslu jejího materiálního zabezpečení. Tento přínos je významný i v tom případě, jestliže význam terénu a situace na něm bude při rozboru prvků v průběhu vypracování velitelského rozhodnutí převážen významem ostatních prvků rozboru, a nemusí být proto úplně směrodatným činitelem.

b) Využití VPM v útočné operaci

Představa o využití VPM nezbytně vychází z úvahy o cílech útočné operace a o prostředcích k jejich dosažení. Hlavním cílem útočné operace je v duchu našeho Polního řádu úplné rozdrčení nepřítele. Bojová činnost vojsk směřující k dosažení uvedeného cíle se uskutečňuje v terénu. Ten je třeba co nejlépe znát, aby bylo možno co nejvýhodněji využít jeho vlastností anebo aby bylo možno včas se připravit na překonání všech terénních překážek, které by mohly ohrozit úspěch operace, zejména při správném jejich využití nepřítelem.

K důkladnému poznání terénu slouží veliteli a štábům vojenské popisné mapy.

Sledujeme možnosti využití VPM na útočné operaci armády. Vezměme za podklad, že armáda v sestavě frontu je v určitém prostoru soustředěná, že provede přeskupení a vystřídání vojsk v dotyku s nepřítelem, prolomí jeho obranu, rozvine svůj úspěch do hloubky, zničí uskupení nepřítele a dosáhne určitého prostoru jako výchozího pro další operace.

Nebudu se podrobně zabývat tím, že se zřetelem na uvedenou armádu již veliteli frontu a jeho štábu bude VPM pomáhat při volbě prostoru soustředění armády s hlediska podmínek obranyschopnosti, jeho protiletcké a protivýsadkové obrany, s hlediska rychlého a plynulého přeskupení a konečně i s hlediska podmínek provádění vlastní operace, protože v podstatě stejně bude VPM využito na stupni samé armády.

Zásadně se VPM uplatní při zpracování plánu útočné operace armády, a to jak v části operační, tak i pokud jde o použití druhů vojsk, i konečně v otázce organizace týlu a materiálního zabezpečení.

V operační části plánu se jeví možnosti využití při

1. vytyčení vedoucí ideje a hlavních rysů provedení operace velitelem armády,
2. zpracování informačních zpráv štábem, veliteli druhů vojsk a náčelníkem týlu armády,
3. rozhodnutí velitele armády,
4. plánování útočné operace,
5. opatření bojového zabezpečení armády v operaci,
6. organizační velení.

K 1. Velitel armády konstruuje své pojetí provedení operace v rámci ujasnění úkolu a všeobecného zhodnocení situace. VPM může po stránkách všeobecné povahy prostoru operace, jeho výhod a obtíží a podmínek pro operační manévr dát veliteli armády rychle potřebné terénní podklady k snadnějšímu uvědomění si úkolu armády v rámci zámyslu velitele fronty, k rozvržení operace na údobí a k vymezení trvání a tempa operace.

K 2. Při zpracovávání informačních zpráv bude VPM využito maximálně. Všimněme si, co může poskytnout jednotlivým orgánům velitelství armády.

Operačnímu oddělení, po příp. náčelníku štábu:

- celkovou charakteristiku terénu v prostoru operace jak s hlediska nepřítelů, tak i vlastního,
- dominující prostory a čáry klíčového významu,
- charakteristiku přirozených překážek,
- možnosti pozorování a velení,
- podmínky pro volbu operační a bojových sestav,
- podmínky pro zaujetí východiště útoku,
- možnosti umístění, přesunu, čáry a směrů zasazení druhého sledu armády,
- možnosti a podmínky pro použití jednotlivých druhů vojsk a nejvýhodnější podmínky pro jejich součinnost jak na předním okraji, tak i v hloubce nepřátelské obrany,
- do jaké míry terén celkově usnadňuje nebo znesnadňuje operaci,
- přehledný stav a možnosti využití komunikační sítě,
- podmínky pro činnost partyzánských oddílů,
- podmínky pro činnost leteckých výsadků,
- možnosti vlivů meteorologických poměrů na operaci,
- nejvýhodnější směr hlavního úderu.

Zpravodajskému oddělení:

- terénní strukturu nepřátelské obrany,
- výhodné prostory pro umístění taktických, blízkých a vzdálených operačních záloh,
- prostorové možnosti rozvinutí a směrů nepřátelských protiútoků,
- možnosti přeskupení nepřítelů se zřetelem na komunikace a pravděpodobné trvání přeskupování.

Veliteli dělostřelectva:

- výhodné prostory pro soustředění dělostřelectva,
- prostory palebných postavení,
- možnosti pozorování a paleb,
- možnosti přeskupování a přesunů,
- podmínky pro organizační zásobování střelivem.

Veliteli TMV:

- směry pro použití tanků přímé podpory pěchoty,
- vhodnost terénu pro vyčkávací prostory, čáry zasazení a směry činnosti mechanisovaných divisí a armádní rychlé skupiny,
- možnosti přeskupování,
- podmínky pro organizaci materiálně technického zabezpečení.

Ženíjnímu náčelníku:

- přehledný stav komunikací, jejich kapacitu, umístění a možnosti využití zdrojů materiálu k výstavbě a udržování komunikací,
- možnosti rozpojitelnosti (zpracovatelnosti) půdy, po příp. využití hornin pro stavby,
- možnost těžení z místních zdrojů pro ženíjní úpravu terénu,
- podrobnou charakteristiku vodních toků, možnosti jejich překonávání, po příp. možnosti zřizování přeprav.

Chemickému náčelníku:

- meteorologické podmínky pro použití chemických látek,
- pokrytost terénu, mající vliv na použití chemických látek.

Náčelníku spojení:

- možnosti využití stálé sítě poštovní správy a její kapacitu,
- nejvýhodnější místa pro VS,
- možnosti přemísťování VS.

Představitel letectva:

- informace o letištích a jejich zařízeních,
- možnosti zřizovat polní (pracovní) letiště,
- meteorologické podmínky pro činnost letectva,
- podmínky pro součinnost letectva s druhy vojsk,
- informace o cílech vhodných pro blízké a vzdálené bombardování.

Náčelníku týlu:

- možnosti umístění armádní zásobovací základny,
- možnosti využití železniční sítě, po případě obnovovacích prací,
- možnosti využití silniční sítě,
- možnosti využití zdravotnických zařízení,
- podmínky pro organizaci týlu.

K 3. Na vypracování rozhodnutí velitele armády se může VPM podílet tím, že mu usnadňuje formulaci jednotlivých bodů rozhodnutí hlavně s hlediska prostorových možností a výhod.

Při operačním rozhodnutí se může VPM uplatnit u

- zámyslu při volbě směru hlavního úderu a směru pomocného úderu, při volbě operační sestavy, při určování čáry a směru zasazení armádní rychlé skupiny a druhého sledu armády,
- plánování operace při rozdělení operace na jednotlivá období,
- úkolů armádních sborů prvního sledu při určování směrů hlavních úderů, při stanovení bližších a dalších úkolů,
- činnosti druhého sledu armády při určování prostoru soustředění, čáry zasazení, směru postupu, určování úkolu a při upřesňování podmínek součinnosti s ARS a prvním sledem armády,
- činnosti ARS při určení vyčkávacího prostoru, při volbě komunikací pro přesun před zasazením, čáry a směru zasazení, při určování úkolu,

- činnosti APTZ při volbě umístění, směru postupu, čáry rozvinutí,
 - činnosti ATZ při volbě umístění, směru postupu, čáry a směru zasazení,
 - činnosti letectva při ukládání bombardovacích i bitevních úkolů při podpoře pozemních vojsk.
- V týlovém rozhodnutí bude VPM využito při volbě:
- rozmístění armádní zásobovací základny,
 - směrů rozvinutí předsunutých odboček armádních skladů,
 - armádní automobilní silnice,
 - komunikací vyhrazených pro přísun a odsun,
 - rokádních komunikací pro manévr materiálem.

K 4. Při vlastním plánování útočné operace bude VPM vydatným podkladem pro rozvržení na jednotlivá období, k stanovení průběhu a tempa operace.

O přípravném období, v němž jsou zpracovávány všechny plány bojového zabezpečení armády, zmíním se až v dalším bodě.

Pro první období operace usnadní VPM určení úseku průlomu nepřátelské obrany, čar, kterých je třeba dosáhnout první den operace, čáry a směru zasazení, jakož i čáry, které je třeba dosáhnout armádní rychlou skupinou a hlavními silami armády, při upřesnění průlomu do hloubky, určení čar, kterých je třeba dosáhnout armádní rychlou skupinou a hlavními silami armády.

Pro druhé období bude pak VPM využito při určování směrů obklíčování nepřátelského uskupení, po případě při určování směrů pronásledování a konečně při stanovení prostorů, kterých je nutno dosáhnout pro další vedení operací v rámci fronty.

K 5. V opatřeních týkajících se bojového zabezpečení armády bude VPM důležitou pomůckou při zpracovávání všech speciálních plánů. Bude to hlavně:

a) při zpracovávání plánu přeskupení sil usnadní proces vyvedení vyšších jednotek z prostoru soustředění, urychlí volbu průchoďšť, rozchodíšť, os přesunů, stanovení etap přesunů a prostorů denních odpočinků, regulačních čar, prostorů pro vystřídání vojsk, bude mít vliv na průběh vystřídávání a zaujetí východiště útoku,

b) při plánování průzkumu podstatně zúží prostorové vymezení a potřebu času na provádění průzkumu, a to jak v přípravném období, tak i při vlastní operaci. Usnadní a urychlí naplánování průzkumu velitelského i průzkumů zvláštních. Typickým využitím VPM bude případ, kdy bude nutno v průběhu operace překonávat vodní tok. Podle okolností může VPM mít velkou úlohu při násilném přechodu vodního toku z chodu, protože svými údaji z větší části uspoří hlavně ženíjný průzkum, nehledě k průzkumům ostatním. Velmi cennou pomůckou, která zkrátí průzkum bude VPM také při přípravě boje o velká sídliště (města, průmyslová střediska).

c) u plánu zajištění styku uvnitř armády i se sousedy může být VPM podkladem pro volbu nejvýhodnějších anebo nejdůležitějších míst. Stejně může osvětlit podmínky pro zabezpečení boků,

d) výrazně se VPM uplatní v plánu protitankové obrany, kde poskytne údaje o celkovém tankovém zhodnocení prostoru operace, naznačí možnosti směrů zásahů nepřátelských tankových jednotek a možnosti rozvinutí vlastní protitankové obrany,

e) rovněž u plánu protiletdecké obrany se může VPM uplatnit při volbě postavení protiletadlových prostředků, stejně jako u plánu protivýsadkové obrany, kde naznačí vhodné postupné umísťování mobilních jednotek určených pro protivýsadkovou obranu se zřetelem na možnosti použití nepřátelských leteckých výsadků.

K 6. Při organizaci velení a tím i spojení dá VPM dobré podklady pro rozmístění velitelských stanovišť a velitelských pozorovatelů armády, sborů i divisí. Uplatní se výhodně při organizaci pozorování.

Kromě toho může být podle jejich podkladů plánováno účelné využití poštovní telekomunikační sítě.

V druhé části plánu operace jsou zpracovávány plány použití druhů vojsk. Při tom by se spíše uplatnily „vojenské“ popisné mapy, ale i VPM může velitelům druhů vojsk přispívat při zpracovávání plánů.

V plánu použití dělostřelectva může být VPM využito při volbě prostorů soustředění a rozvinutí dělostřelectva armády, usnadňuje organizaci dělostřeleckého průzkumu, dá lepší podklady pro plánování dělostřeleckého útoku a konečně i organizaci přísunu střeliva.

V plánu použití tankového a mechanizovaného vojska se VPM uplatní při hodnocení podmínek součinnosti tanků s druhy vojsk, při plánování činnosti, úkolů a součinnosti armádní rychlé skupiny, dává podklady pro časové kalkulace zasazení a pro organizaci materiálně technického zabezpečení tankových jednotek.

V plánu použití letectva bude mít VPM vliv na stanovení úkolů bombardovacího i bitevního letectva, umístění letišť a dává podklady pro materiální zabezpečení.

V plánu ženijního zabezpečení usnadní VPM podstatně organizaci ženijního průzkumu, osvětlí možnosti budování a úprav komunikací, použití pohyblivého oddílu zatarasovacího v součinnosti s protitankovou zálohou.

Ve třetí části plánu dává VPM mnohé podklady pro plánování organizace týlu a materiálního zabezpečení.

Tak může usměrnit:

- rozmístění armádních skladů, ústavů a vytyčit prostory divisních skladů,
- organizaci zásobování armády v průběhu celé operace,
- organizaci železničních a silničních přísunů i odsunů,
- plánování rozvinutí zdravotnických zařízení,
- plánování technického zabezpečení operace,
- plánování obrany a ochrany týlu.

Z toho je patrné, že možnosti využití VPM v útočné operaci jsou skutečně široké. Může snad být namítnuto, že tato úvaha zdaleka nevyčerpává veškerou činnost armády v útočné operaci a že zřejmě nejsou vyčerpány všechny možnosti využití VPM. Je samozřejmé, že i při jiných formách útočné operace, nebo při samém vedení operace bude VPM výhodně využito. Ve své úvaze jsem se podrobněji zmínil hlavně o tom úseku, v němž jsou podmínky využití nejcharakterističtější a v němž VPM skutečně dochází nejvyššího uplatnění.

c) Využití VPM v obranné operaci

Při úvaze o využití VPM v obranné operaci si především musíme uvědomit, že jde o takový druh operace, při níž bude stěžejní zásadou, aby vojska využívala maximálně terénu zesíleného ženijními úpravami, palebné mohutnosti a hlavně manévru s cílem udržet svá postavení,

způsobit početně silnějším útočníku nejvyšší ztráty, zastavit ho a přechodem do rozhodného protiútoků ho úplně zničit.

Nemůžeme přehlédnout, že jedním z nejvýznamnějších předpokladů úspěchu obranné operace je dokonalé využití terénu, jeho výhod, umocněných vhodnou ženijní úpravou. Je na bílé dni, že VPM, jejíž nejpodstatnější částí je vyhodnocení terénu, po příp. situace na něm, dojde v obranné operaci plného uplatnění.

Zaměřme se opět na stupeň armády za předpokladu, že armáda ve svazku frontu, brání posícní obranou důležitý operační směr. Při uvažování možností využití VPM v obranné operaci armády nebudu volit stejný soustavný postup jako při rozboru možností jejího využití v útočné operaci armády. To proto, že sledování možností nynějšího využití VPM bude s hlediska velitele armády, jeho štábu i velitelů druhů vojsk, po příp. náčelníka týlu, pokud se týče ujasňování úkolů, přípravy rozhodnutí a rozhodnutí samého, jakož i plánování obranné operace, v zásadě stejné, jako tomu bylo u útočné operace. Je pochopitelné, že to bude opět především plán obranné operace, v jehož jednotlivých částech bude VPM plně využito.

Budu se zabývat možnostmi využití VPM s hlediska rozhodujících faktorů při plánování a organizaci obranné operace.

Obrana je protikladem útoku mimo jiné hlavně v tom, že se po stránce volnosti rozhodování a jednání bude často přizpůsobovat anebo podřizovat předvídaným možnostem a činnosti útočníka. Není tím řečeno, že armáda v obranné operaci bude mít pasivní úlohu, nýbrž že je nutno hlouběji a důkladněji tyto možnosti studovat. A s tohoto hlediska nyní zkoumejme pomoc, kterou může VPM armádě dát.

Připomeneme-li si rozbor možností při naší útočné operaci, můžeme hledat uplatnění VPM při předvídání:

- možných nebo pravděpodobných cílů útočné operace nepřítele,
- možností jeho soustřeďování a přeskupování,
- pravděpodobného směru jeho hlavního úderu,
- pravděpodobného směru jeho pomocného úderu,
- jeho pravděpodobných útočných pásem a průlomových úseků,
- jeho pravděpodobné operační sestavy,
- jeho možností zasazení obrněných a rychlých jednotek,
- jeho možných směrů na rozšíření průlomů a k manévru na obklíčení v hloubce naší obrany,
- jeho nejvýhodnějších podmínek pro součinnost druhů vojsk.

Z toho vycházejíce budeme sledovat možnosti využití VPM při

a) prostorovém členění obrany s hlediska požadavků na ni klade-
ných,

- b) volbě operační sestavy v obraně,
- c) plánu použití druhů vojsk,
- d) organizaci týlu a materiálního zabezpečení.

K a) Armáda bude podle směrnic velitele frontu bránit určitý operační směr, při čemž úkol bude obyčejně vymezen do šířky a hloubky. Velitel armády po ujasnění úkolu ve spojitosti se zámyslem velitele frontu může si přibrat VPM na pomoc při určování organizace prostoru obrany. Bude to především při určování hloubkového uclnění obranného prostoru volbou průběhu jednotlivých obranných pásem, t. j. hlavního pásma obrany, druhého pásma obrany a týlového armádního pásma obrany. Má-li armáda organisovat obranu mimo dotyk s nepřítelem, přistupuje k tomu ještě zabezpečovací pásmo.

Při volbě průběhu jednotlivých pásem bude mu VPM poskytovat velmi cenné informace s hledisek

- využití přirozených překážek a dominantních prostorů,
- využití těžko průchodných a neprůchodných prostorů,
- využití přirozených protitankových překážek,
- nejvýhodnějších umístění předních okrajů jednotlivých pásem, zvláště pak předního okraje hlavního pásma obrany,
- možnosti včasného zjišťování nepřátelských záměrů a zabránění provádění náhlých, překvapujících útoků,
- možnosti tříštění bojových sestav nepřítele,
- možnosti lokalisování jeho možných úspěchů,
- nejvýhodnějších možností protiútočných akcí vlastních jednotek.

K b) Stejně důležitou úlohu bude mít VPM při volbě operační sestavy. Je přirozené, že volbu operační sestavy bude usměrňovat především základní idea obranné operace a úkol daný armádě. Souběžně však velitel armády využije podkladů, které mu dává VPM při předvídání nepřátelských možností, a dalším sledováním zhodnocovacích údajů VPM může vyvodit potřebné závěry, jak celkově uskupit armádu do šířky i hloubky, kde stanovit místa hlavních odporů a odkud, jakými silami a jak provádět aktivní činnost v obraně. Z těchto závěrů pak za pomoci VPM může určit:

- složení a úkoly prvního sledu armády,
- složení a úkoly druhého sledu armády,
- složení a úkoly zvláštních skupin,
- prostory dělostřelectva a umístění armádní dělostřelecké skupiny,
- umístění armádní protitankové zálohy,
- umístění armádní tankové zálohy,
- umístění jednotek pro protiletectvou a protivýsadkovou obranu,
- hranici vojenského a armádního týlu,
- systém rozmístění týlových útvarů a zásob armády,
- umístění velitelských stanovišť a velitelských pozorovatelů,
- podle okolností i složení a úkoly jednotek v zabezpečovacím pásmu.

K c) Údaje VPM mohou značnou měrou mít vliv i na použití jednotlivých druhů vojsk.

Jedna z nejdůležitějších úloh v obranné operaci případně dělostřelectvu, které bude páteří boje proti tankům, neboli spolu s terénem a umělými překážkami bude zabezpečovat jeden z nejhlavnějších požadavků soudobé obrany — protitankovost. Svým bojem s dělostřelectvem nepřítele bude společně s ženijním vybudováním obrany vytvářet podmínky pro protidělostřelecký ráz obrany. A konečně bude přispívat k protipěchotnímu a protiletectvému rázu obrany.

S hlediska tohoto poslání dělostřelectva v obranné operaci může se velitel armády i velitel dělostřelectva armády opírat o VPM při

- rozdělování dělostřelectva na podřízené jednotky,
- složení, úkolech a umístění armádní dělostřelecké skupiny (po příp. podskupin),
- určení hlavních úkolů dělostřelectva,
- organizování protitankové obrany v celku, organizaci protitankových rajonů, složení, úkolech a umístění armádní protitankové zálohy,
- organizování protiletectvé obrany, složení a úkolech armádní protiletadlové dělostřelecké skupiny,
- kalkulaci manévru dělostřelectvem,

- kalkulaci zásobování střelivem,
- organizaci pozorování,
- organizaci velení, centralisace, decentralisace.

Závažná úloha v obranné operaci je svěřována i tankům, které se na vedení bojů budou podílet buď vytvořením pohyblivých nebo pevných opěrných bodů v sestavě pěchoty na hlavním obranném postavení, nebo vytvořením účinných léček v celé hloubce obranného pásma, podporou nebo provedením protiútoků, samostatnou obranou, po případě bojem s leteckými výsady.

VPM bude i tu pomoci při určování

- hlavního úkolu tanků,
- prostorů, které třeba vyztuzit tankovými opěrnými body,
- prostorů, kde je žádoucí vytvořit tankové léčky,
- složení, úkolů a umístění armádní tankové zálohy,
- účasti tanků při podpoře protiútoků,
- kalkulaci manévru tanky,
- podmínek pro materiálně technické zabezpečení tanků.

VPM bude využito i při plánování použití letectva, hlavně pokud půjde o

- usměrnění leteckého průzkumu,
- útoky na nepřátelské letiště,
- útoky na citlivá místa nepřátelského týlu,
- možnosti podpory pozemních jednotek,
- možnosti vlastních letišť,
- podmínky materiálně technického zabezpečení.

Mimořádnou úlohu v obranné operaci bude plnit ženijní vojsko, protože se musíme vždy snažit menší počet sil nahradit využitím výhodných podmínek terénu a jejich doplnění ženijními úpravami. VPM bude pro použití ženijního vojska dávat řadu podkladů. Bude to především při určování

- celkového rozsahu ženijní úpravy terénu,
- rozdělení ženijních jednotek,
- možnosti zvýšení obtížnosti přirozených překážek,
- potřeby, systému a umístění umělých překážek v celé hloubce obrany,
- potřeby ničení,
- možnosti zpracování půdy a využití hornin,
- potřeby klamných staveb,
- potřeby stavby nebo úprav komunikací a jejich objektů,
- rozsahu a formy zastírání,
- možnosti využití místních zdrojů materiálu,
- možnosti manévru ženijními jednotkami i materiálem.

S hlediska spojovacího vojska může být VPM využito hlavně k zjištění možnosti případného využití stálé telekomunikační sítě, pro výhodnou volbu velitelských stanovišť s hlediska použití jednotlivých druhů pojiček a pro volbu tras linkových vedení.

K d) Při vytyčení možností využití VPM při organizaci týlu a materiálního zabezpečení v obranné operaci je nutno si povšimnout znaků, kterými se obranná operace v týlových otázkách liší od útočné operace. Podle nich je také nutno hledat odpovídající hodnocení ve VPM.

Jsou to:

- nutnost plánování činnosti týlu se zřetelem na různé útočné možnosti nepřítelů a tím i plánování manévru jak prostředky, tak i zásobami,

- nutnost hlubšího učlenění týlových útvarů a zásob vzhledem k možným úspěchům nepřítele,
- zvýšené zabezpečení zásob proti účinkům bojové techniky nepřítele,
- zvýšené zabezpečení protichemické ochrany,
- zvýšené zastírání týlových zařízení, hlavně komunikací a skladů,
- zvýšené nebezpečí činnosti výsadek a záškodníků.

Jinak může VPM dát veliteli armády a náčelníku týlu potřebné podklady pro

- celkovou organizaci zásobování armády,
- umístění armádní zásobovací základny,
- rozmístění skladů a ústavů,
- organizaci železniční a silniční dopravy,
- organizaci zdravotnického zabezpečení,
- organizaci technického zabezpečení,
- plánování a organizaci obrany a ochrany týlu.

Při uzavírání stati o využití VPM v obranné operaci připomínám, že stejně, jako tomu bylo u využití VPM v útočné operaci, nebyly ani nyní vyčerpány všechny možnosti. Využití VPM bude mít jistě své zvláštnosti, na př. při manévrové obraně, budou brána jiná hlediska i při různých se situacích vyvolávších přechod do obrany, ale v podstatě hlavní možnosti využití byly zachyceny.

V závěru celé úvahy bych chtěl poznamenat, že nelze popřít zásadní význam velitelské popisné mapy pro vševojskové vyšší velitele a jejich štáby. O použití velitelské popisné mapy je nutno dále přemýšlet a diskutovat. Je jen třeba, aby všechny otázky souvisící s existencí, obsahem a formou i použitím této pomůcky byly náležitě vyjasněny a upřesněny, aby mohlo být tvořeno dílo čím dál tím dokonalejší, plně vyhovující svému poslání a aby i tím, po speciální linii, byla stále zvyšována a upevňována bojeschopnost a připravenost naší armády.

OPERAČNÍ A BOJOVÁ PŘÍPRAVA

VÝZNAM NÁVYKŮ V PRÁCI ŠTÁBŮ

Major Ján Husík

Základní podmínkou při výcviku štábů je dobře organizované a stále se stupňující plánování výcviku, osvojení toho, co bylo nacvičeno, a přesné zachovávání základních ustanovení platných předpisů a směrnic a pravidelná účast při výcviku.

Ve svém článku chci pojednat o otázkách, na které je hlavně klást důraz při výcviku štábů. Jednotlivé úkoly vysvětlím na několika příkladech. Tím chci poskytnout pomoc jednak při organizování, jednak při provádění výcviku štábů.

Naše štáby je třeba připravit, aby se staly dokonalým orgánem vedení. Je třeba si však ujasnit, jaké jsou úkoly štábu při organizaci a vedení boje.

Plní řád čs. branné moci je ve svém čl. 54 stanoví takto:

- organizovat průzkum, bojové zajištění, pozorování a zařídit všechna jiná opatření k bojovému zabezpečení vojsk;
- shromažďovat, zkoumat a zpracovávat zprávy o nepříteli, o vlastních vojskách, terénu, stavu půdy, počasí, prostoru činnosti a hlásit je veliteli;
- vydávat předběžná nařízení;
- zpracovávat plán boje, rozkazy a dodávat je vojskům, kontrolovat jejich přesné a včasné plnění i veškerou činnost vojsk;
- zabezpečovat součinnost vojsk v boji včasnými informacemi příslušných velitelů a náčelníků a přihráním jich k vypracování plánu boje;
- organizovat velitelská stanoviště a spojení;
- předkládat hlášení o situaci představenému štábu; informovat podřízené štáby a sousedy;
- být stále informován o materiálním zabezpečení vojsk o stavu vlastního týlu a kontrolovat jeho práci;
- řídit podřízené štáby;
- studovat a zobecňovat bojové zkušenosti a oznamovat je vojskům.

Z toho je vidět, že činnost štábu je mnohostranná a že jeho úkoly jsou velmi odpovědné.

Abyste štáby mohly s úspěchem tyto úkoly plnit, je třeba, aby tvořily stejnorodý, sehraný celek, pracující rychle, při tom však přesně k uplatnění vůle velitele a vykonavatelů, t. j. aby byly platnými orgány vedení.

Dále uvádím podmínky, které usnadňují dobrou práci štábů a jejichž nedodržování práci štábu značně zdržují:

- každý příslušník štábu si musí dokonale osvojit své úkoly a funkční povinnosti jak pro období přípravné, tak pro období vedení boje;
- důstojníci štábu musí dokonale ovládat zpracovávání bojových dokumentů (vedení pracovních map), jejich formu a obsah. Musí přesně znát, v kterém období boje které druhy bojových dokumentů je třeba pořizovat, a podle toho si je připravovat;
- náčelník štábu a náčelníci oddělení musí dobře organizovat práci svých podřízených a musí pečlivě plánovat i jejich odpočinek;

- v práci štábu musí být dokonale zabezpečena součinnost mezi veliteli druhů vojsk, náčelníkem týlu a součinnost mezi jednotlivými odděleními;
- příslušníci štábu se musí naučit vést všechny druhy map (pracovní, průzkumné, mapu komunikací a p.) a ovládat všechny vojenské značky a zkratky. To, co nelze vyjádřit značkou, nutno vysvětlit v legendě;
- důstojníci štábu musí vědět, jak provádět kontrolu rozkazů vydaných velitelem a jak poskytovat pomoc při kontrolách;
- důstojníci štábu musí být schopni plnit všechny úkoly ve štábu příslušné jednotky, aby se mohli, vyžádá-li to změna situace, vzájemně zastupovat ve funkcích.

Zkušenosti z Veliké vlastenecké války a i mírové zkušenosti naší lidově demokratické armády ukazují, že se úspěšné vyplnění úkolu a dokonalé řízení jednotky mimo jiné dosahuje dokonalým vycvičením důstojníků štábu. Při výcviku je třeba dbát zásady, učit členy štábu těm úkolům, které odpovídají jejich funkci. To se především vztahuje na náčelníka štábu. Práce náčelníka štábu musí být tak organizována, aby všechno své úsilí a pozornost věnoval řešení otázek týkajících se organizace zabezpečení a vedení boje. Náčelník štábu se nesmí zabývat řešením podrobností, on je a musí být organizátorem plnění rozkazů velitele.

Stalo se, že jeden náčelník štábu dokonale znal všechny podrobnosti organizace VS, ale na své pracovní mapě měl bojovou sestavu pluku v obraně zakreslenou jen velmi všeobecně a nepřesně a velitelskou pozorovatelnou, situaci jednotek a čáru dotyku s nepřítelem nemohl ani na mapě přesně ukázat. Tím hrubě zanedbal své funkční povinnosti.

Jiný náčelník štábu se na VS staral o podrobnosti (o používání a umísťování motorových vozidel, o rozmístění důstojníků do jednotlivých stanů a p.), ale málo pozornosti věnoval organizaci a přípravám pro boj. Později v průběhu boje jeho předcházející činnost zavinila, že nebyl důkladně informován a že vydával pokyny a nařízení, které neodpovídaly plně podmínkám situace.

V jiném případě náčelník operačního oddělení neovládal plně své funkční povinnosti. Místo úkolů odpovídajících jeho funkci přijímal raději od náčelníka štábu úkoly pomocníka operačního oddělení a k tomu ještě úkoly podružné. Pracovní mapu vůbec neměl vedenu, ale na průzkum pochodové osy chtěl jít osobně, místo aby organizoval a vyslal průzkumnou hlídku. Byl přítomen při vyhlášení rozhodnutí velitele na mapě, ale ani slovo si z toho nepoznamenal. Později se snažil z paměti opakovat rozhodnutí velitele. Výsledek však byl ten, že to, co označoval za rozhodnutí velitele, ani přibližně neodpovídalo skutečnému obsahu rozhodnutí, které učinil velitel předcházejícího večera. Stan operačního oddělení se podobal informační kanceláři, protože tam přicházeli všichni příslušníci štábu pro informace, dokonce i ti, kteří hledali jiná oddělení nebo části velitelského stanoviště (noclehárnou, prodejnu Arma a p.). Z toho je možno si učinit představu o tom, jak asi probíhala práce operačního oddělení za takovýchto podmínek.

Skutečnost, že na VS není zabezpečena orientace o rozmístění jeho jednotlivých částí, ukazuje i na nedostatky práce dalšího důstojníka štábu — velitele stanu. S touto otázkou je třeba se obírat důkladně, neboť podle obdobných zkušeností i z mnoha jiných štábů, bývá práce ve štábech ztěžována nedostatečnou činností velitele stanu.

Hlavní úkoly velitele stanu jsou:

- vést přesnou evidenci počtu osob, zvířat a vozidel štábu,

- řídit rozmístění štábu, jeho zabezpečení stravou, ubytovacími potřebami a vytvořit podmínky pro nerušený odpočinek příslušníků štábu a starat se o členy štábu tak, aby mohli všechnu svou pozornost, sílu a čas věnovat těžkému a odpovědnému úkolu organizaci příprav a řízení boje,
- řídit službu a činnost velitelské (štábní) roty a provádění všech opatření týkajících se materiálního zabezpečení štábu,
- organisovat vnitřní obranu a ochranu štábu,
- odpovídat za organizaci regulační služby v prostoru VS.

U jedné vyšší jednotky zdržovalo práci štábu právě to, že velitel stanu neplnil řádně své povinnosti. Na příklad pro celé operační oddělení zajistil jen tři nouzové osvětlovací lampy, elektrický osvětlovací agregát štábu byl poškozen, nebyla zřízena odpočívárna, teplá strava se podávala jen jednou denně a pitná voda nebyla vůbec zabezpečena. Pramen chyby v tomto případě nutno hledat v tom, že velitel stanu jednak neovládal dobře své funkční povinnosti a neřídil se ustanoveními předpisů, jednak v tom, že nedostal od náčelníka štábu potřebné pokyny.

Zástupce velitele pro věci politické u této vyšší jednotky také zanedbal kontrolu a politické zabezpečování plnění úkolů velitele stanu. Politické oddělení také nenaplánovalo konkrétně kontrolu materiálního zabezpečení důstojníků štábu vyšší jednotky.

Podmínkou úspěšné činnosti štábu je též materiální zabezpečení. Velitel stanu musí pečovat o potřeby členů štábu (stravování, občerstvení, pitnou vodu, odpočinek, osvětlení a p.) i za obtížných bojových podmínek. I při mírových cvičeních v terénu, kde činnost nepřítele a vlivy boje přímo nepůsobí, musí velitel stanu učinit všechna opatření, aby zabezpečil nepřetržitou a ničím nerušenou práci štábu.

Dále rozeberu správný způsob a průběh přemísťování velitelského stanoviště, neboť naše štáby tento úkol plní stále ještě se značnými nedostatky.

Přemísťování VS a VP se provádí podle plánu zpracovaného operačním oddělením podle pokynů náčelníka štábu a schváleného velitelem. Aby v přemísťování byla souhra a nerušilo se velení, musí být plán vypracován v souladu s nadřízeným štábem i podřízenými.

Předvídá-li náčelník štábu přemístění VS, zavolá k sobě předem určeného důstojníka operačního oddělení, náčelníka spojení, velitele stanu, lékaře, po případě i veterináře, podrobně je informuje o úkolu, určí sílu průzkumu, upřesní směr přemístění VS, prostor jeho příštího umístění, dokdy má být připraveno, s kým má být na něm především organisováno spojení a p. Dále se náčelník štábu přemístěním již nezabývá a plně se soustředí na svou vlastní práci, t. j. sledování boje a řízení práce oddělení štábu.

Na základě krátkých, přitom však úplných pokynů náčelníka štábu doplní určený důstojník operačního oddělení prostřednictvím funkcionářů štábu průzkumnou skupinu pro průzkum nového prostoru VS velitelem spojovacího uzlu s potřebným počtem spojařů a pojičky, ženisty, části velitelské roty pro ochranu a výbavu pro zařízení štábu. Potom se přesune do nového prostoru. Po příchodu do prostoru nového VS a určení jeho přesné polohy operačním důstojníkem určí velitel stanu podrobně rozmístění částí štábu a zahájí zařizování nového VS.

Zároveň se zařizováním nového VS musí velitel stanu provést podle pokynů důstojníka operačního oddělení tato opatření: vypracovat plán obrany a ochrany VS, zabezpečit ženijní vybudování spojovacího uzlu

materiálem a silami, určit místo a postavit pracovní stany pro štáb, připravit a zabezpečit stanoviště skupiny obsluhy, zabezpečit pro VS osvětlení, stravování a zásobování pitnou vodou a dozírat na provádění těchto opatření, organisovat strážní službu a upravit činnost strážných podle podmínek nového VS, uskutečnit regulaci v prostoru VS (rozmístit směrníky a ukazatele, rozvěsit orientační tabule a osvětlovací tělesa), pořídit plán leteckého, tankového a chemického poplachu, zařídit protipožární opatření, vypracovat směrnice pro protipožární činnost, kontrolovat do držování vnitřního pořádku štábu a kázně v maskování a utajení.

Protože je třeba plnit tyto povinnosti skoro současně, je třeba, aby si velitel stanu ještě před odchodem provedl rozpočet sil, času a prostředků. Po překontrolování ukončení uvedených prací hlásí velitel stanu splnění úkolu náčelníkovi štábu telefonem nebo radiem, kterého spojení bylo mezitím dáno do provozu mezi starým a novým VS. Jakmile dostane náčelník štábu zprávu, že je spojení na novém VS vybudováno, hlásí to svému veliteli a současně žádá o povolení k přemístění VS náčelníka nadřízeného štábu. Když mu tento dal k přemístění souhlas, hlásí své přemístění veliteli a oznámí je podřízeným štábům. Na dosavadním VS ponechá jednoho důstojníka z operačního oddělení s nejnütnějšími pojítky, dopravními prostředky a ochranou jako permanenci. Ta zůstane na místě, dokud nedostane rozkaz (signál) pro zaujetí nového VS nebo po určité, náčelníkem štábu předem stanovenou dobu.

Na ose přemístění řídí přesun vozidel štábu regulační hlídky a směrníci.

Na začátku prostoru nového VS očekává velitel stanu se svou četou části štábu přijíždějící na nové VS a odesílá je přímo na určená místa.

U každého stanu má být hromada písku a u ní lopata jako opatření protipožární ochrany. Zároveň je třeba vybudovat úzké ochranné okopy pro protileteckou ochranu příslušníků štábu.

Do stanů oddělení štábu je třeba připravit nouzové osvětlovací lampy, protože se elektrický osvětlovací agregát přesune teprve za štábem.

Stráž u vchodu a vjezdu do prostoru VS, která je postavena z velitelské roty (čety), musí přísně kontrolovat všechny přicházející osoby.

Za těchto podmínek může štáb v tichosti, v pořádku a ve velmi krátké době zaujmout nové VS a jenom s malou ztrátou času může pokračovat ve své práci.

Po příchodu na nové VS překontroluje náčelník štábu splnění vydaných rozkazů, prohlédne plány obrany a ochrany VS, poplachové směrnice a potom se opět plně soustředí na úkoly zabezpečení a řízení boje.

Přemísťování VP se provádí obdobně jako přemísťování VS.

Zvláště v době přemísťování štábů je třeba, aby každý příslušník štábu znal a plnil své funkční povinnosti.

Uvedu přehled opomenutí plnění povinností náčelníka štábu: Jedna vyšší jednotka byla před přesunem. Předběžné nařízení pro přesun došlo ve 23.00 hodin. Náčelníka štábu však tak zaměstnaly bezvýznamné a jemu nepatřící dílčí povinnosti, že si vzpomněl teprve druhý den v 10.00 hodin na to, že je třeba provést ve štábu přípravné práce pro organisaci přesunu a uvědomit útvary, aby se připravily na noční pochod.

Je možno si představit, jaký nastal spěch a ruch ve štábu. Bylo třeba ihned vyslat průzkumnou hlídku na osu pochodu, připravit veliteli informační rozpočty vztahující se k pochodu a potřebné pro rozhodnutí,

zakreslit sestavu proudů, vypočítat délku proudů (k tomu však štáb neměl připravené přesné údaje o délce svých jednotek), písemně vypracovat a odeslat přípravné rozkazy, organisovat regulační službu a včlenění jednotek do proudů, vypracovat grafikony, organisovat bojové zabezpečení pochodu a p. Nakonec vypracovat a vydat bojový rozkaz pro pochod. Okamžitě bylo nutno vzbudit odpočívající část štábu a povolát od jednotek styčné důstojníky.

Výsledkem tohoto spěchu zaviněného náčelníkem štábu bylo zpoždění vydání bojového rozkazu pro pochod. Vytvořily se pak zácpy v průchodišti, ve tmě se jednotky pomíchaly, celý štáb byl úplně vyčerpán a další kontrolu pochodu již neměl kdo provádět.

Tento případ byl pro štáb smutným poučením. Proto příští den při organisaci dalšího pochodu vyvodil náčelník štábu z této zkušenosti potřebné důsledky. Všechny štábní práce pro organisaci pochodu byly již tentokrát provedeny vyhovujícím způsobem. Výsledek se projevil a vyšší jednotka došla bojeschopná, v pořádku a včas do prostoru sustředění.

Pro dobrou práci štábu je velmi důležitá otázka možnosti vzájemného zastupování jednotlivých funkcionářů štábu a jak si jednotliví pracovníci štábu při plnění úkolů vzájemně pomáhají.

Na příklad ve štábu jedné vyšší jednotky plnilo zpravodajské oddělení uložené úkoly dobře a včas. Na ostatních odděleních štábu však probíhala práce pomalu a s přerušováním. Když velitel viděl tento stav, nařídil, aby několik důstojníků zpravodajského oddělení vypomáhalo v odděleních, kde práce vážla. Práce štábu se sice zlepšila, ale dosavadní výborné průzkumné výsledky se ze dne na den zhoršovaly. Velitel se přesvědčil, že použitý způsob řešení výpomoci mezi odděleními štábu nebyl správný.

Podle Řádu polní služby štábů Rudé armády čl. 11 mají důstojníci poznat jednotlivé funkce ve štábu tak, aby se mohli vzájemně kdykoli zastupovat. To však neznamená, že pro malý nebo nedostatečný výkon jedné skupiny druhá část má pracovat za ni. Zastupování a zabezpečení vzájemné výpomoci při plnění úkolů se má provádět jen při ztrátě člena štábu, při jeho odvelení nebo pro jinou příčinu, je-li toho třeba, a ne při normálních poměrech.

Tyto příklady mají poukázat na to, jak je důležitý výcvik štábu, jaký má vztah k úspěchu jednotky v plnění bojového úkolu, a že je proto nutné, aby členové štábu dokonale ovládali své funkční povinnosti, obsah práce a techniku provedení úkolu.

Dalším důležitým úkolem štábu je kontrola plnění rozkazů. I v plnění tohoto úkolu jsou ještě značné nedostatky v našich štábech.

U našich štábů a útvarů je vžit názor, že když na kontrolu vyšleme zapracovaného (zkušeného) důstojníka, práce u štábu vážne, a když vyšleme na kontrolu méně zkušeného důstojníka, že neprovede kontrolu dokonale. Tento názor je nesprávný, neboť když nedáme přiděleným důstojníkům, kteří mají malé zkušenosti, příležitost, aby se uplatnili, nestanou se nikdy platnými spolupracovníky. Náčelníci štábů se musí trpělivě obírat s důstojníky s malými zkušenostmi, aby se z nich stali dobří štábní pracovníci.

Zkušenosti z Veliké vlastenecké války plně potvrzují, jak je důležité, aby byly podřízené jednotky nepřetržitě kontrolovány a aby jim byla poskytována pomoc. Má-li být kontrola a pomoc účinná, je k tomu třeba především vypracovat promyšlený plán.

Plán kontroly a pomoci je třeba vypracovat tak, aby obsahoval činnost podřízených jednotek, kontrolu plnění činnosti a rozkazů, dále orga-

nisaci zabezpečení boje a vedení boje, převzetí rozkazů a jejich pochopení a kontrolu provedení.

Kontrolu je třeba zahájit ihned na začátku přípravného období. Tato kontrola musí být nejpodrobnější a nejdůslednější.

Důstojníci štábu musí jít na kontrolu s jasným a přesným úkolem. Přesně musí znát, kde, co a po jakou dobu třeba kontrolovat, kde a komu mohou vydat jménem velitele pokyny, o čem, jakým způsobem a kdy je třeba podat hlášení.

Kontrolu je třeba provádět tak, aby nenarušila práci jednotky, ale aby při tom bylo možno jednotce (štábu, veliteli) poskytnout účinnou pomoc při plnění jejich úkolu. Platí zásada, že kontrola musí být provedena včas tak, aby se jí předešlo chybnému provedení úkolu.

Mladší důstojníky štábu, kteří takovou úlohu ještě neplnili, není správně vysílat na samostatné kontroly. Je třeba je vysílat z počátku na kontroly spolu se zkušeným důstojníkem, od kterého si osvojí přesné a správné provádění kontroly a pomoci.

Nesprávně nebo vůbec nepřipravený důstojník může při kontrole způsobit svou chybou zmatek a nedorozumění, zvláště ve vážných a složitých situacích.

Uvedu příklad: Vyšší jednotka prováděla pochod po dvou osách. Obě osy se před novým prostorem soustředění sbíhaly. Podle grafikonu pochodu měl projet motorisovaný proud jako první a za ním měl následovat pěší proud. Všechno bylo propočítáno tak, aby při spojení pochodových os nedošlo k promíchání jednotek nebo k zácpě. Vzhledem k malému časovému rozdílu, který byl mezi průchodem zadu motorisovaného proudu a příchodem čela pěšího proudu, nařídil velitel vyšší jednotky vyslat na toto místo jednoho důstojníka na kontrolu a pomoc. Náčelníkem štábu vyslaný důstojník nedostal však žádné pokyny pro svou činnost. Stalo se pak, že když mu bylo hlášeno, že čelo pěšího proudu překročilo železniční trať (asi 3 km před vidlicí cest), zastavil na vidlici cest motorová vozidla. Později zjistil, že šlo již jen o poslední čtyři motorová vozidla motorisovaného proudu, která mohla ještě nerušeně uředit příchodem pěšího proudu projet. Zastavená vozidla musela však čekat více jak čtyři hodiny, dokud vidlicí cest neprošel celý pěší proud. Protože kontrolující důstojník nebyl řádně informován o tom, kolik vozidel má ještě projet, zůstala zbytečně čtyři motorová vozidla odtržena od motorisovaného proudu značně vzadu. V případě, že by v ranních hodinách bylo bývalo nutno zasadit motorisovanou jednotku, byla by nepřítomnost čtyř bojových vozidel měla nepříznivý vliv na bojovou činnost jednotky.

Největším nedostatkem této kontroly bylo, že kontrolující důstojník v tomto případě nepomáhal, nýbrž naopak zdržoval a znemožnil splnit rozkaz velitele.

Jiný příklad: Na jednom cvičení byl připraven průlom nepřátelské spěšně zaujaté obrany po nočním přeskupení sil vyšší jednotky. Kontrola přeskupení nebyla štábem organisována a štáb podle došlých hlášení pokládal vystřídaní za provedené. Jednotka druhého sledu, která neměla koho vystřídat a neměla přiděleny průvodce, zabloudila se všemi posilovými prostředky a zaujala výchozí sestavu v prostoru asi 1,5 km vlevo od plánovaného místa. Omyl byl však zjištěn až ráno. Nedalo se však již nic změnit. Druhý sled divise místo za středem sestavy byl za levým křídlem prvního sledu. Sestava vyšší jednotky byla jiná, než ji plánoval velitel.

Tomuto nedostatku bylo možno předejít organisováním řádné kon-

troly přeskupení. Je třeba organisovat přísnou kontrolu plnění rozkazů velitele v každém jednotlivém případě, neboť za války by uvedený případ mohl mít velmi vážné následky. Při cvičeních s vojsky v terénu je třeba využít každé příležitosti k tomu, aby se důstojníci štábu cvičili v provádění účinné kontroly.

Uvedené příklady a poučení o plnění štábních povinností jsou zkušenosti ze vševojskových štábů při mírových cvičeních.

Všichni štábní pracovníci musí čerpat poučení z takových příkladů.

Hlavním úkolem každodenní práce našich štábů a jednotlivých funkcionářů musí být — vykonávat své funkční povinnosti přesně tak, jak to určují řády, předpisy a směrnice, — v každodenní práci čerpat z bohatých příkladů a zkušeností Sovětské armády, — nepřetržitě zdokonalovat základní štábní návyky tak, aby je každý ovládal formou a obsahem úplně podvědomě a tak dokonale, jako má umět kulometník rozebrat a složit kulomet i za noci.

V každém případě je nutno pomáhat mladým a méně zkušeným důstojníkům konkrétní pomocí při odhalování nedostatků a zároveň jim vždy ukazovat cestu jak, se chyb vyvarovat.

Poznámka redakce:

Je pravděpodobné, že většina příslušníků vševojskových štábů má ze své štábní praxe mnoho podobných poučných zkušeností. Aby se mohly stát poučením pro ostatní pracovníky, zejména pro ty, kteří teprve začínají plnit různé funkce ve štábech, je třeba o nich psát. Redakce Vojenské mysli proto žádá generály a důstojníky, aby psali o svých dobrých i špatných zkušenostech velitelské a štábní práce, zejména o metodách, které se jim osvědčily při plnění složitých úkolů.

Informace o obsahu nových služebních knih a pomůcek

Informace o obsahu služební pomůcky Pom-zprav-32, „Průzkum v manévrové obraně“

(pomůcka byla vydána v červenci 1953, má 27 stran)

Tato pomůcka je překladem sovětské pomůcky „Razvedka v manevrennoj oborone“ od plukovníka Jefarova, vydané roku 1944. Je označena „Výhradně pro služební potřebu“.

V úvodu je uveden cíl průzkumu při manévrové obraně a příklady, jak se nepřítel snažil oklamat protivníka.

Další stati uvádějí příklady, jak nutno provádět průzkum, snaží-li se nepřítel vyvést hlavní síly z boje, příklady správně prováděného průzkumu, při němž se podařilo včasným podáváním zpráv o nepříteli zabránit nepříteli v obejití vlastních jednotek.

V části pojednávající o průzkumu v období boje krycích jednotek za manévrové obrany je uveden příklad stanovení úkolů malých průzkumných skupině zanechané na území, z něhož odchází vlastní jednotky.

Na sedmi příkladech je pak ukázána činnost průzkumníků v různých situacích.

Závěr stručně shrnuje poučky pro činnost průzkumných skupin, t. j. dovedné manévrování, chytrost, pohyblivost, nepřetržitě pozorování a překvapující úder, hlavně do týlu nepřítel.

Informace o obsahu služební pomůcky Pom-pěch-9, „Pochod pěší divise a střetný boj“

(pomůcka byla vydána v červenci 1953, má 25 stran textu a 6 schémat)

Je to překlad přednášky „Marš strelkovoj divisi i vstrečnyj boj“, kterou vydala R. 1950 Nejvyšší vojenská akademie K. E. Vorošilova.

Pomůcka je rozdělena na části pojednávající o pochodu pěší divise a na část pojednávající o střetném boji.

V úvodní části rozděluje pochody podle účelu a podle vypětí fyzických sil. V dalších státech pomůcky se vypočítávají činitelé, kteří mají vliv na organizaci a provedení pochodu pěší divise, a uvádí se rozdělení druhů vojsk na pochodu vzhledem k zabezpečení jejich součinnosti při rozvinutí.

Vysvětluje se organizace pochodu zesílené pěší divise v jednom, dvou a třech proudcích s uvedením dat o délkách proudů a časové potřebě k sestavení proudů, k překonání denního pochodového výkonu a k rozvinutí divise.

Další stať popisuje způsoby provádění pochodů a zabezpečení vojsk v prostorech velkých zastávek a celodenních odpočinků.

Ve zvláštních státech jsou uvedeny zvláštnosti nočního pochodu a prvky bojového zabezpečení — průzkum, představené oddíly, pochodové zajištění, protiletectká a protitanková obrana a protichemická ochrana a jejich úkoly.

V stati „Ženíjní zabezpečení“ se uvádějí opatření, která nutno vykonat, aby

pochod byl plynulý a způsob rozdělení ženijních jednotek podle předvidaných úkolů.

V stati „Velení na pochodu“ je popsána činnost štábu divise v době přípravy pochodu, místo velitele divise a jeho operační skupiny za pochodu a způsob zabezpečení spojení s pochodovými proudy, s průzkumem a představenými oddíly.

Druhá část pomůcky pojednává o střetném boji popisem, kdy vzniká, čím se vyznačuje a co je nutno vykonat k zabezpečení iniciativy ve střetném boji. Pojednává o nejčastějších formách manévru divise ve střetném boji — obchvatu a čelním úderu, o úkolech dělostřelectva, chemického a ženijního zabezpečení, o bojovém zabezpečení (průzkumu a zajištění), protiletectké a protitankové obraně a o velení a spojení.

V části pojednávající o vedení střetného boje je zdůrazněna důležitost rychlého rozhodování velitele divise a rychlého dodávání rozhodnutí jednotkám. Vypisuje, co vše má velitel divise uvést ve svém rozhodnutí. Zámysl střetného boje má být co nejjednodušší. Dále pojednává o úkolech představených oddílů, předvojí a o činnosti hlavních sil.

Šest schémat graficky znázorňuje délku pochodových proudů, rozmístění druhů vojsk a služeb za pochodu a možnosti rozvíjení pěší divise ve střetném boji.

Informace o obsahu služební pomůcky Pom-oper 6, Ústupový manévř

(pomůcka vyšla v červenci 1953, má 52 stran)

Pomůcka je překladem přednášky vydané roku 1949 Nejvyšší vojenskou akademií K. E. Voronilova.

Pomůcka má se závěrem 8 částí.

V první části se vysvětluje, co je to ústupový manévř, proč a kdy dochází v soudobé válce k manévrové obraně a za jakých podmínek se používá ústupového manévru. Uvádějí se příklady ústupových manévřů z druhé světové války a na nich je ukazováno, jaký vliv na jejich průběh má složení pronásledujících jednotek a způsob pronásledování ustupujících vojsk. Je upozorněno na rostoucí možnosti použití leteckých výsadků v týlu odcházejících sil. Vysvětleny jsou dvě možné varianty ústupového manévru „předem zamýšlený odchod“ a „vynucený odchod“.

Druhá část rozebírá cíle a úkoly ústupového manévru. Jsou opět uváděny příklady z druhé světové války. Připomíná se, že ústup není útěk, nýbrž celkem zákonitý způsob odchodu, kterým si udržujeme volnost manévru nebo získáváme volnost manévru pro nové uskupení vojsk. Zvlášť je zdůrazňováno, že při organizaci ústupového manévru nelze myslet na splnění bližšího úkolu (t. j. odpoutání hlavních sil od nepřítele) bez představy plnění dalšího úkolu a bez těsné taktické a operační součinnosti se sousedy.

V třetí části jsou rozebírány různé formy a varianty ústupového manévru při vynuceném a při předem zamýšleném odchodu.

Obsahem čtvrté části je organizace a provedení ústupového manévru. Uvádí se co obsahuje nařízení, které obdrží armáda pro provedení ústupového manévru.

ru, plán organizace ústupového manévru při vynuceném a předem zamýšleném odchodu, jak se dělí a co obsahuje plán přípravy odchodu, způsob velení zadním vojskům, jejich síla, složení a úkoly, postup práce velitele a štábu po převzetí rozkazu velitele frontu k odchodu a co obsahuje rozhodnutí velitele armády pro odchod.

Pátá část je věnována otázkám velení při ústupovém manévru. Od velitelů se požaduje rozsáhlá a rozumná iniciativa. Proto se velitelům sborů ústně oznamuje plán ústupového manévru na celou hloubku odchodu. Mimo to se jim denně vydávají důležitější rozkazy, obsahující jen bližší a další úkol. Rozkazy jsou buď písemné nebo ve formě schémat na mapách doručovaných styčnými důstojníky. Pojednává se zde o systému signálů, o regulační službě, o umístování velitelských stanovišť a pozorovatelů a organizaci spojení za odchodu.

Šestá část pojednává o operačním zabezpečení plánovitěho odchodu, o způsobu získávání zpráv o nepříteli a o nutnosti utajení odchodu nejen před nepřítelem, ale i před vlastními jednotkami co nejdéle. Zde jsou na příkladech z války vypočítávány příznaky, které prozrazovaly zámysl nepřítele k odchodu.

Sedmá část je věnována zvláštnostem a úkolům organizace týlu a materiálně technického zabezpečení při ústupovém manévru.

V závěru jsou zhodnoceny výhody i nevýhody ústupového manévru a zdůrazňuje se, že odchod je krajním prostředkem. Použití tohoto krajního prostředku mají právo jen nejvyšší velitelské instance.

Informace o obsahu služební pomůcky Pom-oper-4, Ženíjní zabezpečení násilného přechodu řek za útočného boje armádního sboru

(pomůcka vyšla v červenci 1953, má 25 stran)

Pomůcka je překladem přednášky vydané roku 1950 Nejvyšší vojenskou akademií K. E. Voronilova.

První část pomůcky pojednává o významu řek jako přirozených překážek pro obránci a pro útočníka, hodnotí a rozděljuje řeky podle šířky.

Druhá část „Ženíjní zabezpečení násilného přechodu řek za útočného boje armádního sboru“ vysvětluje, co je to násilný přechod z chodu a s plánovitou

přípravou, vypočítává úkoly, které musí ženisté splnit, má-li být násilný přechod zabezpečen, uvádí základní opatření ženíjního zabezpečení a výpočet potřeby přepravních prostředků s propočtem až do jednotlivých praporů prvního sledu. Pojednává o úkolech ženíjní přípravy násilného přechodu, ženíjního průzkumu a podrobně o počtu, druhu a organizaci přepravišť různých druhů. Zvlášť je zdůrazněn význam překvapení nepřítele, vhodným způsobem volby místa pro ná-

silný přechod. Připomíná se zásada vojévdyce Suvorova: „Dělej ve válce to, co nepřítel pokládá za nemožné.“

Pak jsou popsány jednotlivé druhy přepravišť, jejich účel, potřeba materiálu a jeho příprava. Ve stati „Úkoly ženijního zabezpečení násilného přechodu“ jsou popsány způsoby přepravování jednotek za násilného přechodu, od prvního koloběhu s předsunutými jednotkami přepravovanými na loďkách až po přepravu po vybudovaných mostech.

Třetí část pojednává o plánování ženijního zabezpečení násilného přechodu

řeky armádním sborem, počínaje informační zprávou ženijního náčelníka sboru. Uvádí, co má obsahovat rozhodnutí velitele sboru pro útok s násilným přechodem řeky, jaké pokyny musí dát velitel sboru po svém rozhodnutí ženijnímu náčelníkovi sboru a veliteli dle prvního sledu. V odstavcích o plánovitě připravené násilného přechodu je vysvětleno, co mají obsahovat základní dokumenty, t. j. grafikon přepravy a plánová tabulka přepravy sboru, na kterých podkladech mohou být zpracovány, jak se dělí, k čemu slouží a co z nich dostávají podřízená velitelství.

Informace o obsahu služební pomůcky Pom-oper-5, Násilný přechod řeky armádním sborem

(pomůcka vyšla v červenci 1953, má 26 stran)

Pomůcka je překladem přednášky vydané roku 1948 Nejvyšší vojenskou akademií K. E. Vorošilova.

Pomůcka je rozdělena na 5 částí.

První část poukazuje na význam a výhody řek pro obranu a uvádí příklady z Veliké vlastenecké války.

V druhé části jsou vyjmenovány zvláštnosti útoku s násilným přechodem, které je třeba brát v úvahu při přípravě násilného přechodu jak veliteli, tak vojsky. Rozlišují se dva základní způsoby násilného přechodu řek; přechod z chodu a plánovitý násilný přechod.

Třetí část je věnována otázkám násilného přechodu z chodu, kdy k němu může dojít, jaká je činnost velitele armádního sboru při přípravě násilného přechodu z chodu, jakou bojovou sestavu zaujímá sbor za postupu k řece, jaké jsou úkoly leteckého a ženijního zabezpečení násilného přechodu řeky, jaká je síla a složení předsunutých oddílů a jaké úkoly dostávají při pronásledování ustupujícího nepřítele k řece.

Ve čtvrté části pomůcka pojednává o plánovitém násilném přechodu a o všeobecných zásadách tohoto způsobu přechodu. Z nich se zvláště zdůrazňuje požadavek důkladně promyšlené a připravené organizace boje o řeku a překva-

pení nepřítele. Uvádějí se metody organizace a přípravy plánovitěho násilného přechodu, opatření, která je třeba provést v jednotlivých údobích plánovitěho násilného přechodu a bojové úkoly vojsk na protilehlém břehu. Je vysvětlen způsob kalkulace času na přípravu provedení násilného přechodu a na přepravu hlavních sil.

Ve stati zvláštnosti dělostřeleckého útoku jsou naznačeny úkoly dělostřelectva při plánovitém násilném přechodu. Zdůrazňují se palby dělostřelectva pro přímou střelbu.

Další stati pojednávají o zvláštnostech leteckého útoku, organizaci součinnosti a o ženijním a bojovém zabezpečení plánovitěho násilného přechodu. Bojové zabezpečení je rozděleno na zajištění pozorování a zajišťovacími jednotkami, protitankovou obranu a protileteckou obranu. Dále je objasněn průběh provedení plánovitěho násilného přechodu od zaujetí východiště až po vedení boje na nepřátelském břehu za situace, kdy útok je prováděn s dělostřeleckou a leteckou přípravou a přední okraj nepřátelské obrany probíhá přímo po břehu řeky.

V závěru jsou shrnuty hlavní zásady, kterých je třeba dbát při násilném přechodu řeky.

Informace o obsahu zahraničních vojen. odborných časopisů

Obsah polského odborného časopisu „Myśl wojskowa“ číslo 6/1953

V šestém čísle *Myśli wojskowej* je věnován úvodní obsaňlý článek průběhu a zhodnocení tří let války v Koreji. V úvodu se vysvětlují přípravy amerických imperialistů v Jižní Koreji po roce 1945 k rozšíření lsyngmanovského režimu na celé území Koreje a k přeměně Koreje v útočnou základnu proti Čínské lidové republice a Sovětskému svazu. Potom je popisován průběh války podle těchto tří hlavních období:

1. období, od 25. června do 15. srpna 1950: Agrese lsyngmanovských vojsk proti Korejské demokratické republice, aktivní obrana korejské lidové armády a její protiofensiv.

2. období, od 15. srpna do 25. listopadu 1950: Ofensiva americko-anglických intervencí na sever k čínsko-korejským hranicím.

3. období, od 25. listopadu 1950: Protiúderý korejské lidové armády a čínských dobrovolníků, přechod do protiofensivy a vyhnání intervencí ze severní části Koreje. Bezúspěšné pokusy intervencí o ofensivu v roce 1951 a aktivní obrana korejské lidové armády a čínských dobrovolníků. Průběh jednání o příměří a bojových akcí v roce 1952 a na počátku roku 1953.

V závěru je stručné zhodnocení úspěchů aktivní obrany korejské lidové armády a čínských dobrovolníků a zhročení agresivních plánů intervencí. Článek byl psán ještě v době před podepsáním dohody o příměří.

Článek je doplněn pěti schematickými náčrtky.

Generál-major Z. Duszyński, Úvahy o vzniku, rozvoji a všeobecných zásadách operačního umění.

Autor nejprve vysvětluje otázky války, vojenské vědy a vojenského umění, strategie, operačního umění a taktiky a jejich vzájemný poměr a závislost.

Při výkladu vzniku a historického vývoje operačního umění seznamuje čtenáře s operačním uměním v první světové válce, v občanské válce v Rusku, v období mezi oběma světovými válkami, za druhé světové války a v období po ní.

Potom rozebírá význam těchto základních pojmů strategie a operačního umění:

ni: válčiště, strategický a operační směr, cíle významu strategického a operačního, kampaň (tažení), bitva, rozmach operace a operační manévry.

Podplukovník A. Speizer, Otázky organizace protitankového zabezpečení v obraně.

V první části článku vypočítává autor základní prvky systému protitankové obrany, vysvětluje význam, úkoly a zásady vybudování protitankových opěrných bodů, uzlů a rajonů a také otázku použití záloh: dělostřelecko-protitankové, tankové a pohyblivého oddílu zatarasovacího. Dále je věnována pozornost využití dělostřelectva, letectva, tanků, zápalných prostředků a protitankových zátarasů v systému protitankové obrany. Je vysvětlena otázka manévru protitankovými silami a prostředky.

V druhé části jsou vyloženy zásady vedení protitankové obrany: význam a úkoly průzkumu v boji s nepřátelskými tanky, průběh boje s tanky nepřítel v době jejich pohybu k přednímu okraji hlavního pásma obrany a v době jejich vklínění do hloubky obranného systému.

V závěru jsou shrnuty nejdůležitější zásady vyplývající z celé úvahy.

Major M. Debski, Některé otázky průlomu taktické hloubky obrany nepřítel.

Nejprve autor krátce charakterizuje taktickou hloubku nepřátelské obrany. Pak se zabývá otázkou tempa a manévru při průlomu taktické hloubky obrany nepřítel, vypočítává nejdůležitější úkoly vojsk, rozebírá otázku rozvinutí útoku v hloubce nepřátelské obrany, rozšíření průlomu, blokování a likvidaci opěrných bodů a uzlů odporu nepřítel, upevnění dobytého terénu, odrazení protiútoků a protiúderů a také organizaci a vedení onásledování v taktické hloubce obrany.

V další části se zabývá zvláštnostmi organizace útoku na předem vybudovanou obranu nepřítel. Tu rozebírá otázku organizace součinnosti a zmiňuje se o požadavcích, kterým má odpovídat bojová sestava vojsk při průlomu taktické hloubky nepřátelské obrany.

Nakonec uvádí závěry vyplývající z vyložených otázek.

Podplukovník A. Aponowicz: K otázce individuálního přístupu velitele k podřízeným.

Článek je věnován otázkám individuálního přístupu velitele k podřízeným při jejich výcviku a výchově.

V rubrice »Diskuse a polemika« jsou dva zajímavé články:

1. **Podplukovník W. Wydra,** O druzích, účelu, obsahu a organizaci válečných her.

V úvodní části je vysvětlena úloha a místo válečných her v systému taktické a operační přípravy. Pak se rozvíří učební cíle válečných her, otázky související s jejich organizací a provedením, klasifikací a charakteristické rysy jednotlivých druhů válečných her.

2. **Generál-major W. Sienicki,** O organizaci součinnosti.

Autor vyjadřuje svůj názor k otázce práce velitele a štábu při organizaci součinnosti vojsk v souvislosti s diskusí, která se rozvinula v časopise *Myśl wojskowa* v číslech 11/1952 a 4 a 5/53.

V rubrice Kritika a bibliografie je otištěna recenze obsahu minulého ročníku polského odborného časopisu »Wojskowy przeglad lotniczy« zpracovaná kandidátem technických věd inženýrem podplukovníkem J. Tierchowem.

Dále je v rubrice recenze knihy T. Nowaka »Z dějin válek Polska s fádem křížáků«, zpracovaná poručíkem mgr. J. Wimmerem.

Informace o obsahu polského vojenského odborného časopisu *Myśl wojskowa* číslo 7/1953

Major A. Leimwand: Stalin — osvoboditel Polska od hitlerovského jarma.

Autor článku poznamenává, že polský lid vděčí Sovětskému svazu a osobně soudruhu Stalinovi za své osvobození od hitlerovského jarma a za to, že mu byly vráceny staré polské země na západě.

Soudruh Stalin projevoval zvláštní pozornost polským vyšším jednotkám a útvarům tvořícím se na území Sovětského svazu a bojujícím bok po boku s vojsky Sovětské armády proti společnému nepříteli — hitlerovskému fašismu.

Také v těžkém poválečném období se soudruh Stalin neustále staral o to, aby byla Polsku poskytována široká a všestranná pomoc.

Plukovník B. Lusín: Některé otázky boje mechanisovaných vyšších jednotek (útvarů) svzušnými výsadky.

Článek seznamuje čtenáře s organizací základní výsadkové vyšší jednotky americké armády — výsadkovou divisi, a s organizací a řízením výsadkové operace podle amerických názorů. Autor připomíná četné slabé stránky výsadku, které poskytují vhodné podmínky k jeho likvidaci.

Pak autor rozebírá způsob a postup přípravy mechanisované vyšší jednotky (útvaru), určené k boji se vzdušnými výsadky nepříteli.

Zvlášť se zabývá těmito otázkami:

- práci velitele mechanisované vyšší jednotky (útvaru) při zpracování rozhodnutí,
- významem a úkoly takových druhů bojového zabezpečení, jako je prů-

zkum, regulace pohybů a protiletectká obrana;

- organizaci pochodu mechanisované vyšší jednotky (útvaru) do prostoru vysazení nepřátelského vzdušného výsadku.

V další části se autor zabývá činností mechanisované vyšší jednotky (útvaru) v době boje s vysazeným nepřátelským vzdušným výsadkem a jeho likvidace.

Kapitán P. Kryszko: Práce velitele a štábu dělostřelectva, související s organizací a plánováním protitankového zabezpečení vojsk v obraně.

V článku je zdůrazněna významná role vševojskového velitele a štábu při organizaci a plánování protitankového zabezpečení velitelem dělostřelectva a jeho štábem v období přípravy obrany. Dále autor probírá práci velitele a štábu dělostřelectva při zpracování informační zprávy, plánu dělostřelecké protitankové obrany a plánu manévru dělostřelecké protitankové zálohy, uvádí, co má obsahovat informační zpráva a ostatní v předu uvedené dokumenty.

V poslední části je objasněna práce velitele a štábu dělostřelectva při velení dělostřeleckým protitankovým silám a prostředkům v období vedení obranného boje.

Generál-major W. Gowiadkin: Ze zkušeností posluchačů Vojenské technické akademie J. Dombrowského k obhajobě diplomních projektů.

V článku je popisován stav vysokéškolského vzdělání v Sovětském svazu a v kapitalistických zemích, poukazuje na

velké úspěchy socialistické země na tomto poli kulturní činnosti a zdůrazňuje nutnost plného využívání sovětských zkušeností na polských vysokých školách a zejména na Vojenské technické akademii. Potom autor seznamuje čtenáře s organizací a zabezpečením přípravy posluchačů Vojenské technické akademie k obhajobě diplomních projektů a k závěrečným zkouškám.

Podplukovník W. Dombrowski: Nová etapa vojenské archivní práce.

V článku se poukazuje na veliký význam archivní služby, zejména vojenské, na úspěšný rozvoj archivních prací v Sovětském svazu a na péči, kterou věnuje sovětská vláda a KSSS zabezpečení archivů a rozvíjení v nich dobrých pracovních podmínek. Autor připomíná velké úspěchy Sovětského svazu ve vydávání materiálů a pomůcek vztahujících se k archivním pracím. Potom článek seznamuje čtenáře se stavem a rozvojem vojenských archivních prací v dnešním lidově demokratickém Polsku, a jaké úkoly dnes plní pracovníci polské archivní služby.

Major R. Zablocki: Všeobecné zásady organizace a řízení útoku podle amerických názorů.

V úvodu autor vypočítává devět zásad vojenského umění, které jsou základem organizace a řízení bojové činnosti v americké armádě. Potom uvádí všeobecnou charakteristiku útoku podle amerických názorů a vysvětluje, co Američané rozumějí pod pojmem „předmět útoku“, rozlišuje formy manévru v útoku (čelní úder, obejít, obchvat), bojové sestavy vojsk a také organizaci a přípravu útočné ope-

race (boje). V další části jsou ukázány způsoby vedení útoku americkými vojsky se zvláštním zřetelem na řízení útoku v manévrových podmínkách a útoku na závčas připravenou obranu nepřítele. Také je věnována pozornost vedení pronásledování.

V rubrice „Diskuse a polemika“ je otištěn další příspěvek k otázce způsobu práce velitele a štábu při organizaci součinnosti. Autor příspěvku major M. Gliński vyjadřuje svůj názor na obsah článku plukovníka Drzewieckého a diskusních příspěvků, které jsou o obsahu tohoto článku uveřejňovány v časopise Myśl wojskowa od listopadu r. 1952.

Dochází k těmto závěrům:

1. Do pojmu „organizace součinnosti“ je třeba zahrnout všechny otázky, které se dotýkají součinnosti a které se objevují v celé práci velitele v době organizace boje.

2. Organizaci součinnosti je třeba provádět vždy v terénu. Není však k tomu vždy zapotřebí zvláštního výjezdu do terénu, neboť to bude záviset na tom, jaká součinnost má být organizována, a zejména na době, která je k dispozici k organizaci boje.

3. Nelze zaměňovat dva různé druhy velitelského průzkumu: ten, který může velitel provést sám bez podřízených a při němž učiní rozhodnutí, a velitelský průzkum prováděný s podřízenými, při kterém dává podřízeným úkoly a také organizuje součinnost.

V rubrice „Kritika a bibliografie“ je otištěna recenze polského vojenského odborného časopisu „Przegląd artylerijski“, ročník 1952, a recenze Wielowského knihy „Vítězná armáda Číny“.

Informace o obsahu bulharského vojenského odborného časopisu „Vojenna misel“, číslo 1/1953

První číslo časopisu bulharské lidové demokratické armády „Vojenna misel“, ročník 1953, přináší projev ministra národní obrany Bulharska k absolventům Vojenské akademie G. S. Rakovského.

V úvodníku, věnovaném 29. výročí úmrtí V. I. Lenina „Veliké vítězství leninismu“ je hodnocen význam leninismu pro národy Sovětského svazu a pro pracující lid celého světa.

Otázkami protiofensivy se zabývá A. E. v článku „Některé otázky protiofensivy podle zkušeností z Veliké vlastenecké války“. Vychází z klasické Stalinovy definice protiofensivy, autor zdůrazňuje, že jediné sovětská vojenská věda a sovětské

vojenské umění dokázaly rozpracovat a vědecky zdůvodnit všechny otázky protiofensivy, zatím co vojenské doktriny kapitalistických států nepovažují protiofensivu za zvláštní druh ofensivy.

Protiofensiva představuje zvláštní druh útočné operace, která má za cíl zničit hlavní útočné uskupení nepřítele, přenést válečné operace na území dosud obsazené nepřítelem, způsobit přelom v celém tažení anebo v celé válce. Protiofensiva může být provedena jak v strategickém, tak i operačním měřítku.

Úspěch protiofensivy závisí na důkladném zpracování plánu protiofensivy, na včasné soustředění silných záloh a jich rozmístění podle zámyslu protiofensivy,

na dokonalé součinnosti mezi jednotlivými fronty, druhy vojsk, na správném využití druhů vojsk, na převaze sil na směru hlavního úderu, na volbě směru hlavního úderu a na volbě času zahájení protiofensivy.

Závěrem autor hodnotí zkušenosti Sovětské armády, která v praxi uskutečnila grandiosní protiofensivy, jako u Moskvy, Stalingradu, Kurska a j.

Podplukovník D. Nikolov v článku „Odrazení protiúderů v průběhu útočné operace“ pojednává o způsobech a možnostech odrazení nepřátelských protiúderů podle zkušeností z Veliké vlastenecké války. Odrazení protiúderů je záležitostí operačního významu. Soudobé protiúderové jsou vedeny silnými tankovými a mechanizovanými jednotkami, podporovanými dělostřelctvem a letectvem. Jejich odrazení nutno provádět dovednou kombinací útočné a obranné činnosti útočících vojsk, silami a prostředky, určenými pro každý konkrétní případ. Protiúder může být proveden v taktické hloubce s cílem likvidace vlnu a udržení obranného postavení, které má zvláštní operační význam, v operační hloubce, kdy jeho cílem je likvidace vlnu operačního významu a obnovení operační souvislosti obrany, a konečně ke konci nepřátelské útočné operace, kdy má vytvořit podmínky pro přechod do protiofensivy. Formy a metody odrazení protiúderů mohou být různé. Je to jednak hluboce členěná útočná sestava, umožňující vyčlenit dostatek sil k odrazení protiúderu, dále vysoké tempo útočné operace, které zabraňuje nepříteli ve včasné soustředění vojsk k provedení protiúderu, konečně provedení průlomů nepřátelské obrany na několika směrech, čímž je nepřítel omezen ve svém manévru. Útočící vojska musí být vždy připravena k odrazení protiúderu. Rozhodnutí pro odrazení protiúderu obsahuje: čáry, na kterých má být protiúder odrazen, určení sil k odrazení protiúderů, rozdělení prostředků, úkoly jednotkám, bojové zabezpečení vojsk při odrazení protiúderu. Za hlavní sílu při odrazení protiúderu pokládá autor dělostřelctvo všech ráží. Při odrazení protiúderu nesmí být útočné tempo zpomaleno. Hlavní síly útočného uskupení musí pokračovat v prudkém tempu rozvíjení útoku.

Major P. Rajkov: „Použití tankových a mechanizovaných vojsk v armádní operaci.“

Autor článku rozbírá úkoly, které plní tanková a mechanizovaná vojska v soudobé útočné operaci.

Jsou to:

- přímá podpora pěchoty v taktické hloubce obrany,

- boj tankových a mechanizovaných jednotek za podpory pěchoty anebo v součinnosti s ní o postavení sborových záloh,
- rozvíjení taktického úspěchu v úspěch operační,
- za výhodných podmínek samostatný průlom taktické hloubky nepřátelské obrany a rozvíjení taktického úspěchu v úspěch operační.

Při rozdělování tanků na vyšší jednotky armády je nutno se držet těchto zásad:

- vytvořit potřebnou taktickou hustotu tanků přímé podpory pěchoty u divisi prvního sledu,
- vytvořit silnou armádní rychlou skupinu, odpovídající úkolům, které má splnit, není-li v útočném pásmu armády zasazována frontová rychlá skupina,
- při dostatku tanků vytvořit druhý sled nebo zálohu.

Major Iv. Simeonov: „Velení v pěší divisi za útoku v horském a zalesněném terénu.“

Horský a zalesněný terén ovlivňuje bojovou činnost vojsk, proto otázka velení nabývá zvláštního významu. Nejdůležitější otázkou velení za postupu k obrannému pásmu nepřítel je řízení bojové činnosti předvoje a předsunutých oddílů. Štáb divise v tomto období získává a připravuje podklady pro velitelovo rozhodnutí.

Organisace útoku v horském a zalesněném terénu se v podstatě neliší od organisace útoku za normálních podmínek. Zvláštního významu nabývá důkladné zhodnocení terénu, správná volba směru hlavního úderu a organisace součinnosti mezi jednotlivými prvky bojové sestavy divise. Velitelská pozorovatelná se buduje na směru hlavního úderu, kromě ní se zřizují a budují jedna až dvě záložní pozorovatelné. Zvláštní péči nutno věnovat organisaci obrany a ochrany velitelského stanoviště. V útoku v horském a zalesněném terénu má zvláštní význam organisace spojení. Hlavním pojtkem je radio, na významu nabývá signalisace.

Za vedení boje je jedním z hlavních úkolů štábu organisovat dokonalé bojové zabezpečení útočících pluků, protože členitý horský terén umožňuje nepříteli provádět protiútoky do boku a na křídla bojové sestavy.

Po splnění bližšího úkolu se stává hlavní otázkou velení zasazení druhého sledu divise.

Úkol dne divise je v hloubce 6 až 7 km (postavení nepřátelských divisních záloh) a jen v řídkých případech v hloubce až 10 km.

Major S. Džakov: „Úkoly a činnost POZ armádního sboru v útočném boji.“

Podle zkušeností z Veliké vlastenecké války je POZ aktivním prvkem bojové

sestavy sboru v boji s nepřátelskými tanky. Je to dispoziční prostředek velitele sboru. POZ může plnit úkoly samostatně anebo v součinnosti se sborovou protitankovou zálohou. Za boje v horském terénu je nutno vytvořit hipomobilní POZ.

Obsah bulharského vojenského odborného časopisu „Vojenna mysl“, číslo 2/1953

Projev s. Valko Červenkova na konferenci představitelů strany, státu a vedoucích svazů tvorivosti pro práci na kulturní frontě.

Úvodník: Sovětská armáda — osvoboditelka národů a stráž míru.

Generál-plukovník P. Pančevski: 75. výročí osvobození Bulharska z turecké poroby.

Generál-poručík letectva Zacharjev Z.: Letecké zabezpečení protiofensivní fronty v zalesněném horském terénu.

Plukovník Štefanov Iv.: Dělostřelecké zabezpečení protiofensivní.

Kapitán I. stupně Bojadžiev N.: Součinnost lodí a pobřežního dělostřelectva s pozemními vojsky.

Major Blagojev M.: Protiútok pěšího pluku v druhém sledu pěší divise při obraně v horách.

N. N.: Účel, organizace a činnost brigády „Comandos“ v řecké armádě.

Z obsahu tohoto čísla zaslouží pozornost články generál-poručíka Zacharjeva o leteckém zabezpečení protiofensivní fronty v zalesněném horském terénu. Otiskujeme o něm podrobnější referát.

Na začátku své statě formuluje autor, co to je protiofensiva. Říká: „Protiofensiva je velká strategická útočná operace, prováděná po dlouhé a těžké obraně, která má za cíl rozbít a zničit základní útočné uskupení nepřítelů a z hloubky přisunované větší operační zálohy, aby tím vytvořila přelom v průběhu dané etapy války nebo v průběhu celé války.“

Dále formuluje úlohu letectva při protiofensivě.

Zkušenosti z Veliké vlastenecké války ukazují, že žádná větší útočná operace nebyla prováděna bez použití velkého množství letectva, tanků a dělostřelectva. Rozsahu operace odpovídaly i úkoly letectva a tankových uskupení. Činnost letectva nesmí probíhat izolovaně bez součinnosti s pěchotou, dělostřelectvem, tankovými a mechanizovanými vojsky a jinými druhy vojsk.

Horský terén umožňuje nepříteli provedení prvního a dalších úderů ze vzduchu s překvapením. Ale horský terén též umožňuje pozemním vojskům vést úpornou a aktivní obranu.

Soutěsky a horské průsmyky, kterými proniká nepřítel, dávají výhodné podmínky pro činnost bombardovacího a bitevního letectva obránce. To nutí obránce k oddělení většího procenta letectva pro zásahy na pozemní cíle ve prospěch armád vedoucích obranu.

Charakteristické zvláštnosti boje o převahu ve vzduchu při protiofensivě.

Ze zkušeností Sovětské armády ve Veliké vlastenecké válce je známo, že úspěch protiofensivní závisí ve velké míře na úspěšném vybojování převahy ve vzduchu.

Před přechodem do protiofensivní je veden boj o převahu ve vzduchu zvlášť urputně. I když se dosáhne číselné převahy, nelze získat převahu ve vzduchu bez provedení aktivních útočných vzdušných bojů. Provádí se všemi druhy letectva včetně lehkého nočního bombardovacího a dopravního letectva. Boj s nepřátelským letectvem musí být středem pozornosti i vševojskového velitele. Jeden z nejdůležitějších úkolů protiletecké obrany je spolehlivě chránit vojska a tím uvolnit stíhací letectvo pro aktivní činnost proti nepřátelskému letectvu. Současně je nutno tvořit v hloubce týlu nové letecké uskupení.

Při přechodu do protiofensivní je výhodné, dosáhne-li se poměru sil v letectvu 2:1. Před začátkem protiofensivní je třeba dosáhnout u bombardovacího a u stíhacího letectva poměru nejméně 1:1, a u samotného stíhacího poměru 1,5:1 ve prospěch vojsk přecházejících do protiofensivní.

Činnost a úkoly letectva v době přípravy protiofensivní

Největší význam má vytvoření podmínek pro skryté soustředění strategických záloh obránce. Z toho vyplývá hlavní úkol pro letectvo frontu: „Spolehlivě chránit tyl obránce, nedovolit v žádném případě přerušení železničních a silničních spojů a odříznutí přísunu. Proto je nutno dovést do nejvyššího stupně boj o převahu ve vzduchu bez oslabení působení na vojska útočníka.“

Současné je nutno vést úsilovný a nepřetržitý letecký průzkum k zjištění blízkých a vzdálených operačních záloh a k včasnému odhalení zámyslu útočnicka sledováním činnosti pozemních vojsk, což je nutné pro vhodnou dobu začátku přechodu do protiofensivy. Letecké snímky ukáží, kdy nepřítel začne budovat obranu.

Leteckvo frontu musí provádět úderu na hlavní úderné uskupení útočnicka k zeslabení jeho sil a snížení tempa postupu.

Jakmile je ofensiva nepřítele zastavena, je nutno odhalit, zdržovat a ničit nepřátelské zálohy blížící se k frontě. Nepřítel se bude pokoušet prolomit frontu na jiných úsecích. Proto je nutno provádět průzkum na široké frontě.

Je nutno předpokládat též možnost provedení vzdušného výsadku. Proto musí štáb frontu předvídat protivýsadkovou opatření ihned od začátku. Velké padákové výsadky je nutno ničit letectvem ještě ve vzduchu. Průzkumné letectvo frontu musí včas zjistit přípravy výsadkové operace. Radiotechnické stanice a průzkumné letectvo musí včas upozornit stíhací letectvo o vzletu výsadkového uskupení nepřítele. Základním objektem pro stíhací letectvo obránce budou dopravní a bezmotorové letouny, nikoli stíhací letectvo, které je chrání. Tohoto boje se s výhodou zúčastní i bitevní letectvo.

Jeden až dva dny před zahájením protiofensivy se musí jednotky letectva frontu přesunout na připravená letiště. Toto se provádí skrytě pod ochranou stíhacího letectva.

Když je útočník zastaven, provádí se předběžná příprava nepřetržitým působením letectva na živou sílu a techniku nepřítele.

Činnost a úkoly letectva v prvním období operace.

V prvním období protiofensivní operace budou pozemní vojska provádět průlom fronty nepřítele, obklíčení jeho hlavního útočného uskupení a vyjdu na čaru zabezpečující dobré podmínky pro boj se zálohami přicházejícími z hloubky.

Hlavní úkoly letectva frontu budou:

- bezprostřední letecká příprava útoku;
- letecká podpora útoku a činnosti pěchoty a tanků při průlomu;
- letecké zabezpečení frontové rychlé skupiny;
- izolování pásma průlomu od přísunu nepřátelských záloh z hloubky a ze stran;
- provádění leteckého průzkumu;
- pokračování boje o převahu ve vzduchu.

Není-li nutná letecká převaha pro velikou převahu v dělostřelectvu, pak se letectva s výhodou použije k podpoře vojsk od začátku útoku. Velký význam mají úderu na blížící se zálohy, převozy, zvláště na převozy provádějící přísun pohonných látek pro tanky a auta. Průzkumné letectvo se využívá plně pro potřeby pozemních vojsk.

Bitevní letectvo provádí nepřetržitou podporu vojsk provádějících průlom a po zasazení rychlé skupiny zajišťuje její přímý doprovod. Včas odhaluje a rozbíjí jednotky připravující se k protiúderu.

Nepřátelské letectvo bude vyhledávat za cíl svých útoků hlavně naše tanková a mechanizovaná vojska. Proto musí být „přibito k zemi“.

Letecký průzkum pro frontovou rychlou skupinu se provádí po komunikacích v okruhu 100 km. Průzkumné letectvo je základním prostředkem rychlé skupiny zabezpečující zprávy pro činnost v operační hloubce.

Zvláště důležitý a těžký je úkol ochrany rychlé skupiny ze vzduchu. Vyžaduje to potřeba manévru v operační hloubce a rychlý postup, který třetího dne dosahuje až do hloubky 80 až 90 km. Při tom se může značně roztáhnout. V tom případě chrání stíhací letectvo činnost rychlé skupiny hlavně v jednotlivých citlivých prostorech, na př. v soutěskách, na přepravách a p. Při tom je nutno stíhací letectvo často přesunout na jiné základny.

Součinnost s rychlou skupinou je třeba již v přípravném období organisovat co nejpodrobněji.

Velkou úlohu hraje letecký výsadek, který obsazuje a drží důležité prostory do příchodu rychlé skupiny.

Činnost a úkoly letectva v druhém období operace.

Pozemní vojska vedou v této době boj s pokusy nepřítele o vyproštění obklíčeného uskupení a boj o jeho likvidaci. Současné provádějí na vnější frontě operační využití úspěchu a rozbíjejí z hloubky přicházející, větší nepřátelské zálohy.

Leteckvo frontu má tyto úkoly:

- průzkum,
- pokračování v boji o převahu ve vzduchu,
- součinnost s pozemními vojsky při ničení obklíčeného nepřítele (uskupení),
- činnost proti vojskům nepřítele snažícím se vyprostit obklíčené uskupení,
- součinnost s rychlou skupinou při pronásledování,
- zásobování rychlé skupiny ze vzduchu,
- shazování výsadků a odsun raněných.

Nepřítel musí být obklíčen i ze vzduchu. Stíhací letectvo očekává nepřátelské letouny daleko od obklíčeného uskupení. Při jeho likvidaci má velkou úlohu noční lehké bombardovací letectvo; proto se jeho přední letiště vysunují až na 3 až 5 km od nepřítelů. Toto letectvo sleduje osvětlovací a signální systém obklíčeného nepřítelů a na nedalekých klamných letištích ho napodobuje.

Pro práci s rychlou skupinou, dostane-li se tato do těžké situace, je dobře využít styčného důstojníka tankistu. K tomu se dobře hodí vrtulník.

Činnost a úkoly letectva v třetím období operace.

Pozemní vojska provádějí operační pronásledování.

Letectvo frontu má za úkol:

- pokračování v boji o převahu ve vzduchu,
- průzkum,
- součinnost s pozemními vojsky při pronásledování a ničení přicházejících záloh.

V případě prudkého rozvinutí pronásledování zůstává po určitou dobu pozadu mnoho dělostřelectva, tanků a mimonetů pronásledujících jednotek. Letectvo se pak stává rozhodujícím a někdy jediným prostředkem zásahu proti ustupujícímu nepříteli v celé hloubce jeho bojové sestavy.

Průzkum nepřítelů a zjišťování vlastní situace jsou též velmi důležité.

Nemalý význam má i činnost letectva proti železnicím.

Boj o převahu ve vzduchu se nesmí oslabit. Je nutno vést úder i proti týlovým letištím, kde je nahromaděn velký počet letounů a ještě není dobře organizována protiletectvá obrana.

Rízení letectva.

Rízení letectva musí být organizováno tak, aby umožňovalo narůstání a převahu sil. Operace se účastní velké množství letectva, které musí být vhodně rozmístěny podle zámýslu operace. Velký důraz je kladen na spojení. Velitel letectva frontu a jeho štáb je na hlavním směru ve štábu frontu a je v nepřetržitém spojení se svými jednotkami. Předpokládá se, že u štábu letectva frontu je představitel hlavního velitelství.

Velení letectvu při protiofenzivní operaci je centralisováno; v období přípravě je centralisace úplná, v prvním období se přiděluje armádám na směr hlavního úderu frontu pro podporu bitevní, stíhací a někdy i bombardovací letectvo.

V druhém a třetím období je velení opět centralisováno.

V dalších částech statě autor probírá zásady součinnosti letectva s různými druhy vojsk a zabezpečení letectva v protiofenzivní operaci.

Obsah maďarského vojenského odborného časopisu „KATONAI FIGYELŐ“ číslo 2/1953

V úvodníku nazvaném »Soudruh Stalin největší vojevůdce všech dob« vzpomíná redakce časopisu na s. Stalina jako na největšího vojevůdce světových dějin a zakladatele socialistické vojenské vědy.

Úvodník zdůvodňuje, proč s. Stalin věnoval tak velkou pozornost otázkám vojenské vědy. Je rozdělen na devět částí, v kterých je popsána a zhodnocena práce s. Stalina při organizaci všech vítězství.

Generál-poručík Mihály Szalvay, »Odpovědnost velitele za politickou výchovu a bojový výcvik jednotky«.

Autor charakterizuje lidovou armádu Maďarska s hlediska jejího poslání a dává praktické pokyny, jak přistupovat k výchově a výcviku. Zdůrazňuje, že

někteří velitelé zaměňují pojem »výcvik« a »výchova«.

Uvádí několik příkladů vzorných velitelů, kteří správně přistupují k řešení této otázky. Veliký důraz klade na to, že výchova podřízených končí skončením služebního zaměstnání.

Podplukovník Iván Trepper. »Některé otázky plánování útočné operace armády«.

Autor velmi podrobně popisuje činnost štábu armády při přípravě operace. Každou činnost opírá o taktické a operační zásady vedení boje a o zkušenosti Sovětské armády z Veliké vlastenecké války.

Srovnává plánování Sovětské armády s plánováním v buržoasních armádách a ukazuje na přednost sovětského plánování.

Článek rozděluje na tři části: 1. Činnost štábu armády při zpracování časového plánu; 2. Příprava rozhodnutí velitele; 3. Práce štábu na plánu útočné operace. Podle autora podstata plánování záleží v přesném stanovení průběhu a forem operace, v součinnosti všech zbraní a v manévru všech sil a prostředků do celé hloubky operace.

Plukovník *Károly Galgóczi*. »Několik otázek o účasti a úkolu leteckých štábů v leteckém za-

bezpečení útočné operace vševojskové armády«.

Autor rozbírá důležitost letecké podpory útočné operace armády. Poukazuje na chyby, kterých se vševojskové i letecké štáby dopouštěly v předchozích cvičeních. Popisuje dohovor součinnosti a uvádí obsah plánu vzdušného zabezpečení.

V závěru vyzdvihuje důležitost kontroly provádění zpracovaného plánu podřízenými jednotkami.

Obsah rubriky „Diskuse“

Podplukovník *György Gráber* uvádí své připomínky k článku »Systém opevnění a základní otázky jeho průlomu«, který byl uveřejněn v »Katonai Figyelő« č. 1. 1953.

Vytýká autorovi, že ve svém pojednání nevysvětlil pojem a charakteristiku opevněného rajonu a z toho vyplývající nutnost řešení některých otázek. Kritika je věcná.

Náporučík *Mihály Horváth* připomíná

ná k článku majora Rusnáka, »Několik otázek vojenského zeměpisu«, který byl uveřejněn v »Katonai Figyelő«, č. 1. 1953, že vojenský zeměpis zkoumá zápolí nejen s hlediska fyzikálně geografického a hospodářsko-geografického, ale též s hlediska obyvatelstva. Uvádí, s jakých hledisek a proč. Pojednává o postupu při hospodářském rozboru a připomíná, že je třeba věnovat velkou pozornost dopravě.

Obsah rubriky „Válečné dějiny“

Plukovník *Miklós Szűcs*, Devátý stalinský úder, osvobození Maďarska.

Autor v úvodu píše, s jakým nadšením se chopil lid Maďarska práce po osvobození a hodnotí boj maďarského lidu s domácí reakcí.

Článek je rozdělen na tyto části:

— Vojensko politická situace na podzim r. 1944.

— Průběh operací: a) osvobození východní části Maďarska až k řece Tise a Sedmíhradska, b) dobytí předmostí mezi řekami Dunajem a Tisou k útoku na Budapešť, c) operace 2. ukrajinského frontu mezi Dunajem a Tisou, d) obklíčení a zničení německo-maďarských sil v prostoru Budapešť, e) úplné osvobození Maďarska.

Článek je doplněn pěti náčrtů.

Generál-major *Lőrinc Kána*, O operacích maďarské rudé armády r. 1919 v prostoru Felvidék.

(Názvem »Felvidék« je v Maďarsku označován prostor jižní části Zakarpatské Ukrajiny, jižní části Slovenska a severní části Maďarska. Je nesprávné rozumět pod tímto názvem jen jižní Slovensko. Poznámka redakce.)

V úvodu autor hrdě vzpomíná na Maďarskou republiku rad, která vznikla 21. 3. 1919.

V článku se pak zabývá těmito otázkami:

1. vytvořením maďarské rudé armády,
2. pokusem intervenčního a kontrarevolučního bloku o rozbití spojení se Sovětskou republikou,
3. operací na Felvidéku,
4. pádem diktatury proletariátu a poúčením, která z toho plynou s hlediska vojenského.

Podrobněji rozbírá jen třetí otázku, která je hlavním předmětem pojednání. Důkladným rozбором mezinárodní situace vysvětluje poslání tehdejších buržoazních armád sousedů Maďarska (jugoslávské, rumunské a československé) při útoku na Maďarskou republiku rad.

V první části popisuje organizaci obrany Šalgotárjánu proti postupující československé armádě.

Autor se zmiňuje o zrádné úloze vůdců sociálně demokratické strany a o některých zradách v maďarské rudé armádě.

Zmiňuje se o osobní účasti s. Rákosiho při obraně Šalgotárjánu.

V druhé části pojednává o útočné operaci maďarské rudé armády pod velením Strofelda, hlavního velitele maďarské rudé armády.

V této části popisuje vítězný postup maďarské rudé armády na sever proti armádě československé a vyhlášení Slovenské republiky rad v Prešově.

Autor cituje rozhodnutí velitele 3. armádního sboru maďarské rudé armády a uvádí cíl útočné operace.

V závěru píše o ústupu maďarské rudé armády, kdy pro zradu sociálně demokratických vůdců musela rudá armáda vyklidit prostor dobytý v průběhu útočné operace. Článek je doplněn náčrtu průběhu operací.

Vojensko - politický přehled přináší článek o boji vietnamského lidu proti imperialistickým agresorům.

Štaf o cizích armádách přináší článek o jugoslávsko - řecko - turecké smlouvě, jak ji hodnotí imperialistický tisk.

V Knižní hliďce seznamuje podplukovník Vilmos Meruk čtenáře s 1. svazkem vybraných spisů Mao-Ce-Tun-

gových, nazvaným »Strategické otázky čínské revoluční války«.

Spis byl napsán r. 1936 a pojednává o první revoluční občanské válce v Číně v r. 1924 až 1927, o druhé revoluční občanské válce v r. 1927 až 1937 a o pozdějším osvobozenéckém boji čínské rudé armády.

Popisuje legendární pochod čínské rudé armády od října 1934 do října 1935, práci Komunistické strany Číny na budování armády.

Plukovník Meruk v závěru uvádí stručný obsah páté (nejdůležitější) části spisu »Strategická obrana«.

V článku »Seznámení s československým vojenským časopisem Vojenská mysl« plukovník Pál Maletér seznamuje čtenáře Katonai Figyelő s obsahem 1. čísla Vojenské mysli r. 1953.

Autor článku Vojenskou mysl hodnotí takto: »Některé články, zvláště v otázkách operačního umění a taktiky a dále v otázkách operačního a taktického výcviku řeší velmi zajímavé a hodnotné problémy.«

Podává stručný obsah článku »Útočná operace armády s průlomem obrany nepřítele a obklíčení nepřítele v součinnosti se sousední armádou«.

Obsah maďarského vojenského odborného časopisu „Katonai figyelő“ číslo 3/1953

Generál-major Otta István: Osvobozenécký boj pod vedením F. Rákoczyho, jeho význam a úspěšné útočné operace.

Generál-major Hegyi László: Vojenský řád, neporušitelný zákon života armády.

Podplukovník Szilágyi László: Otázky organizace součinnosti v útočné operaci armády.

Generál-major Uzsta Gyula: Některé otázky využití rychlých skupin v útočné operaci.

Plukovník Kovács István: Charakteristické rysy vojenské ideologie soudobého

imperialismu ve světle prací I. F. C. Fullera.

Severoatlantický blok.

Rubrika „Konsultace“ obsahuje dva články; v prvním se vysvětlují pojmy protiútok, protiúder a protiofensiva, v druhém základy útočné operace armády.

V rubrice „Bibliografie“ je otištěna recenze sborníku vydaného na paměť 150. výročí narození Lajose Kossutha, knihy „Politická a ekonomická geografie“ a Fjodorovovy knihy „Generál Dovator“.

Vydává MNO. Řídí redakční rada: František Tesal, Jaroslav Dočkal, Jaroslav Kučera, Václav Voneš, Josef Haman, Jaromír Vyhnaněk, Zdeněk Malý, František Houra, Ján Lipový, Eduard Ureš, Josef Slabý, Ing. Jan Bělohoubek, Jaroslav Hruška, Karel Pavelka (redaktor).

Adresa redakce: Redakce časopisu „Vojenská mysl“ Praha, pošt. úřad 190, poštovní příhrádka 19120/T. — Tiskne tiskárna vydavatelství čs. branné moci „Naše vojsko“. V roce 1953 vyjde šest čísel — Časopis nelze předplácet, přiděluje se jen služebně.

